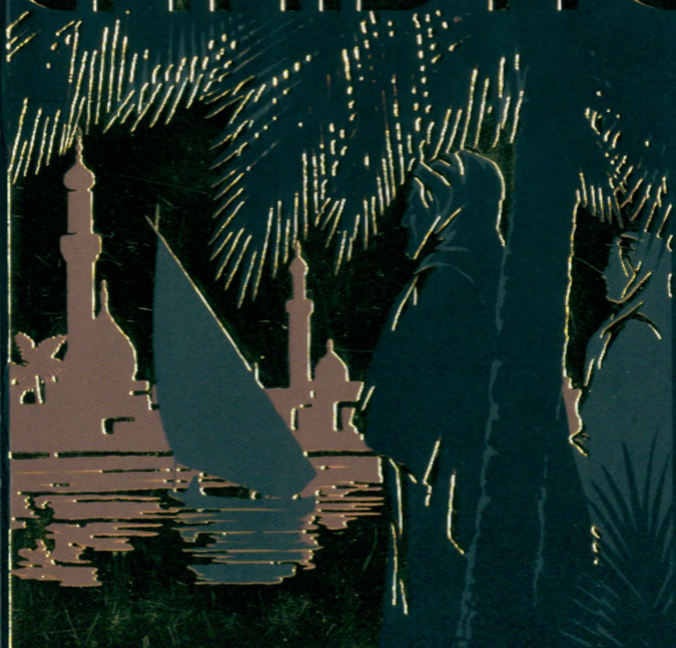
AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

Jie atvyko į Bagdadą

Agata Kristi žinoma visame pasaulyje kaip detektyvų karalienė. Visais laikais ir visose šalyse ji buvo ir tebėra labiausiai publikuojama rašytoja. Jos kūrinių, išverstų daugiau kaip į 100 kalbų, tiražus lenkia tik Biblijos ir Šekspyro leidimai. Anglų kalba A. Kristi knygų išleista daugiau kaip milijardas egzempliorių.

AGATA KRISTI

JIE ATVYKO Į BAGDADĄ

LEIDYKLA

VILNIUS

UDK 820-3
CH 525

Agatha Christie
They Came to Baghdad
First published in Great Britain by
Collins, 1951
Harper Collins Publishers, 1993

Iš anglų kalbos vertė:

Lina Bucevičienė
Neringa Jančiūtė
Inga Šereikienė

ISBN 9955-9857-0-4

Skiriu visiems savo draugams Bagdade

PIRMAS SKYRIUS

Kapitonas Krosbis išėjo iš banko su pasitenkinimo išraiška veide, nes išsigrynino čekį ir sužinojo, kad jo sąskaitoje yra šiek tiek daugiau pinigų, nei jis manė.

Kapitonas Krosbis dažnai atrodė patenkintas savimi – toks jis jau buvo žmogus. Neaukštas, kresnas, raudonu veidu ir vešliais kariškio ūsais. Vaikščiodavo šiek tiek pasipūtęs, vilkėdavo akį rėžiančiais drabužiais. Jis buvo mėgiamas kariškių, nes buvo linksmas, malonus, mokėjo pasakoti anekdotus ir buvo viengungis. Žodžiu, niekuo neišsiskiriantis. Tokių kaip jis Rytuose buvo daugybė.

Gatvė, į kurią pasuko kapitonas Krosbis, buvo vadinama Banko gatve dėl to, kad didžioji dauguma mieste esančių bankų buvo įsikūrę būtent šioje gatvėje. Banko patalpose buvo vėsu ir tamsu, oras atsidavė pelėsiais. Dominuojantis garsas buvo daugybės rašomųjų mašinėlių tarškėjimas.

Gatvėje buvo saulėta, sūkuriavo dulkės ir vyravo baisus triukšmas. Nuolatos skambėjo automobilių garso signalai, prekeivių šūksniai. Vyko karšti ginčai tarp grupelės žmonių, kurie, regis, buvo pasiruošę nužudyti vienas kitą, nors iš tikrųjų buvo artimi bičiuliai; vyrai, berniukai ir maži vaikai pardavinėjo cukatas, apelsinus ir bananus, rankšluosčius, šukas, skutimosi peiliukus ir kitokias prekes, kurias jie nešiojo gatvėmis ant padėklų. Čia nuolatos kas nors krenkštė

ir spjaudėsi, o visus šiuos garsus nustelbdavo šaižus melancholiškas vyrų, genančių asilus bei arklius tarp automobilių ir pėsčiųjų, riksmas: „*Balek, balek!*“

Bagdade buvo vienuolikta valanda ryto.

Kapitonas Krosbis sustabdė pro šalį bėgantį vaikiną su glėbiu laikraščių ir vieną nusipirko. Jis pasuko už Banko gatvės kampo ir pateko į Rašido, pagrindinę Bagdado gatvę, kuri driekėsi maždaug keturias mylias palei Tigro upę.

Akimis permetęs antraštes ir pasikišęs laikraštį po pažastimi, kapitonas Krosbis paėjo porą šimtų jardų, tuomet pasuko į skersgatvį ir įėjo į didelį kiemą. Atidaręs kiemo gale esančias duris su žalvarine lentele, jis pateko į kontorą.

Tvarkingas jaunas irakietis klerkas pakilo iš už spausdinimo mašinėlės ir šypsodamasis priėjo prie kapitono.

– Labas rytas, kapitone Krosbi. Kuo galėčiau padėti?

– Misteris Deikinas savo kambaryje? Gerai. Kelią aš žinau.

Išėjęs pro duris, užkopė labai stačiais laiptais ir perėjo purvinu koridoriumi. Pasibeldė į galines duris ir balsas už durų pasakė: „Įeikite“.

Tai buvo didelis, bet apytuštis kambarys. Jame stovėjo žibalinė viryklė, ant kurios buvo pastatytas indas su vandeniu, ilgas žemas krėslas su mažu staleliu kavai ir didžiulis, tačiau aptriušęs rašomasis stalas. Kambarys buvo apsaugotas nuo dienos šviesos – švietė tik elektros lemputė. Už aptriušusio stalo sėdėjo apšepęs vyras, pavargusiu ir neryžtingu veidu – veidu žmogaus, kuriam gyvenime nepasisekė, bet jis jau liovėsi dėl to jaudintis.

Du vyrai – linksmas, savimi pasitikintis Krosbis ir melancholijos išvargintas Deikinas – nužvelgė vienas kitą.

– Sveiki, Krosbi. Ką tik iš Kirkuko? – pasiteiravo Deikinas.

Tas linktelėjo ir rūpestingai uždarė paskui save duris. Durys atrodė aptriušusios, prastai nudažytos, tačiau jos buvo neįtikėtinai sandarios, be jokių tarpų ir plyšių. Trumpai sakant, nepralaidžios garsui.

Uždarius duris abu vyrai šiek tiek pasikeitė. Kapitonas Krosbis tapo ne toks energingas ir savimi pasitikintis. Misterio Deikino pečiai jau nebebuvo tokie nusvirę, o jo elgsena – ne tokia neryžtinga. Jei kambaryje būtų buvęs klausytojas, jis nustebtų sužinojęs, kad Deikinas priklausė vadovybei.

– Ar yra kokių nors naujienų, sere? – paklausė Krosbis.

– Taip.

Deikinas atsiduso. Prieš jį ant stalo gulėjo dokumentas, kurį jis kaip tik dešifravo. Brūkštelėjęs dar porą raidžių, pasakė:

– Susitikimas turi įvykti Bagdade.

Tuomet brūkštelėjo degtuką, pridėjo jį prie lapo ir stebėjo kaip jis dega. Kai lapas pavirto pelenais, švelniai papūtė. Pelenai pakilo ir išsisklaidė po kambarį.

– Taip, – toliau kalbėjo jis. – Jie pasirinko Bagdadą. Susitikimas įvyks ateinančio mėnesio dvidešimtąją. Mes turime „išsaugoti tai paslaptyje".

– Jau trys dienos kaip apie tai šnekama turguje, – piktai pasakė Krosbis.

Deikinas nutaisė nuvargusio žmogaus šypseną.

– Didžiausia paslaptis! Juk Rytuose nebūna jokių paslapčių, ar ne, Krosbi?

– Taip, sere. Jei jus domina mano nuomonė, tai didžiausių paslapčių nėra niekur. Karo metu pastebėjau, kad barzdaskutys Londone žino daugiau nei karinė vadovybė.

– Šiuo atveju tai nėra taip svarbu. Jeigu susitikimas surengtas Bagdade, greitai tai bus žinoma visiems. Tuomet visas smagumas ir prasidės.

– Sere, jūs manote, kad tai įvyks? – skeptiškai paklausė Krosbis. – Ar Dėdė Džo, – nepagarbiai pavadino didelės Europos valstybės vadovą kapitonas Krosbis, – tikrai ketina atvykti?

– Manau, jog šį kartą jis tikrai atvyks, Krosbi, – susimąstęs ištarė Deikinas. – Aš taip galvoju. Ir jeigu susitikimas praeis sklandžiai, jis gali daug ką išgelbėti. Jeigu tik būtų pasiektas susitarimas... – jis nutilo.

Krosbis vis dar atrodė skeptiškas.

– Jūs jau man, sere, atleiskite, bet aš abejoju, ar apskritai įmanomas koks nors susitarimas.

– Dėl to, ką jūs turite omenyje, tikriausiai ne. Jeigu tai būtų tik dviejų žmonių, atstovaujančių absoliučiai skirtingas ideologijas, susitikimas, viskas baigtųsi kaip visuomet - dar didesniais įtarinėjimais ir nesutarimais. Tačiau dabar egzistuoja ir trečias elementas. Ir jeigu ta fantastiška Karmaiklo istorija yra tiesa...

Jis nutilo.

– Bet, sere, tai negali būti tiesa. Tai pernelyg fantastiška!

Deikinas keletą akimirkų tylėjo. Jis labai gyvai įsivaizdavo rimtą, susirūpinusį veidą, tylų, nenusakomą balsą, pasakojantį fantastiškus ir neįtikėtinus dalykus. Kaip ir tuomet, jis sau pasakė: arba mano geriausias, patikimiausias žmogus išprotėjo, arba visa tai iš tikrųjų yra tiesa...

– Karmaiklas tuo patikėjo. Viskas, ką jis sužinojo, tik patvirtino jo hipotezę. Jis norėjo vykti ten ir gauti įrodymų. Ar pasielgiau protingai, ar ne, leisdamas jam vykti, nežinau. Jeigu jis nesugrįš, tai bus tik mano istorija, kurią man papasakojo Karmaiklas, o jam - kažkas kitas. Ar to pakanka? Aš taip nemanau. Tai, kaip jūs sakote, tokia fantastiška istorija... Bet jei jis dvidešimtą dieną bus čia, Bagdade, ir pats papasakos savo, liudininko, istoriją bei pateiks įrodymų... – tuo pačiu melancholišku balsu kalbėjo jis.

– Įrodymų? – griežtai paklausė Krosbis.

Deikinas linktelėjo.

– Taip, jis turi įrodymų.

– Iš kur jūs tai žinote?

– Iš sutartos frazės. Ją man perdavė Sala Hasanas. „Baltas kupranugaris su avižų kroviniu keliauja tarpekliu“, – tiksliai pakartojo jis. Šiek tiek patylėjęs vėl tęsė:

– Taigi, Karmaiklas gavo tai, dėl ko iškeliavo. Tačiau jam nepavyko išvengti įtarimų. Jis yra sekamas. Kad ir kokį kelią pasirinktų, jis bus stebimas, o dar pavojingiau yra tai, kad jie lauks jo čia. Pirmiausia pasienyje. O jeigu jam pavyks kirsti

sieną, kordonai bus pastatyti aplink ambasadas ir konsulatus. Štai, pažvelkite.

Jis pasirausė tarp popierių ant savo rašomojo stalo ir perskaitė:

– „Nušautas anglas, keliavęs savo automobiliu iš Persijos į Iraką. Manoma, jog tai banditų darbas. Kalnuose buvo patykotas ir nužudytas kurdų pirklys. Policija nušovė kitą kurdą, Abdulą Hasaną, kuris buvo įtariamas cigarečių kontrabanda. Rovanduzo kelyje buvo rastas vyriškio lavonas. Vėliau buvo nustatyta, kad tai armėnų sunkvežimio vairuotojo kūnas". Atkreipkite dėmesį į tai, kad jie visi daugmaž vienodo aprašymo. Ūgis, svoris, plaukai, sudėjimas – visa tai atitinka Karmaiklo aprašymą. Jie nenori rizikuoti. Jie pasiryžę sulaikyti jį. Kai tik jis atsidurs Irake, pavojus bus dar didesnis. Sodininkas ambasadoje, tarnas konsulate, pareigūnas oro uoste, muitinėje, geležinkelio stotyse... stebimi visi viešbučiai... Kordonas labai platus ir glaudus...

Krosbis kilstelėjo antakius.

– Sere, jūs manote, kad jis toks platus?

– Nė kiek tuo neabejoju. Netgi mūsų tarnyboje yra informacijos nutekėjimas. O tai iš visų blogiausia. Kaip aš galiu būti tikras, kad priemonės, kurių mes ėmėmės saugiam Karmaiklo atvykimui į Bagdadą, nėra žinomos priešams? Kaip žinote, įtaisyti agentą priešininkų stovykloje yra vienas iš elementariausių ėjimų tokiame žaidime.

– Ar jūs ką nors... įtariate?

Deikinas lėtai papurtė galvą.

Krosbis atsiduso ir paklausė:

– O kol kas mes tęsiame darbą?

– Taip.

– O kaip dėl Kroftono Li?

– Jis sutiko atvykti į Bagdadą.

– Visi atvyksta į Bagdadą, – pasakė Krosbis. – Pasak jūsų, sere, netgi Dėdė Džo. Tačiau, jeigu būnant čia kas nors atsitiktų prezidentui, viskas tik dar labiau susikomplikuotų.

– Todėl neturi nieko atsitikti, – tarė Deikinas. – Tai mūsų darbas. Pasirūpinti, kad nieko neatsitiktų.

Išėjus Krosbiui, Deikinas palinko virš rašomojo stalo.

– Jie atvyko į Bagdadą... – sumurmėjo sau panosėje.

Ant aplanko jis nubrėžė apskritimą ir po juo užrašė „Bagdadas“. Tuomet aplink apskritimą nupiešė kupranugarį, lėktuvą, garlaivį, mažą garvežį. Juos visus nukreipė į apskritimą. Tada aplanko kampe nupiešė voratinklį, o jo centre užrašė vardą: Ana Šyl. Žemiau padėjo didelį klaustuką.

Tuomet pasiėmė skrybėlę ir išėjo iš kontoros. Jam einant Rašido gatve kažkoks vyras paklausė kito, kas jis toks.

– Štai tas? A, tai Deikinas. Dirba vienoje naftos kompanijoje. Geras žmogus, bet niekuomet neiškils. Pernelyg lėtas. Kalbama, kad jis geria. Jis niekuomet nieko nepasieks. Reikia turėti sugebėjimų, kad ko nors pasiektum šioje pasaulio dalyje.

II

– Mis Šyl, ar jūs turite ataskaitas apie Krugenhorfo nuosavybę?

– Taip, misteri Morgantali.

Šalta ir dalykiška mis Šyl padėjo dokumentus priešais savo darbdavį.

– Mano galva, to pakanka, – skaitydamas suniurnėjo jis.

– Ir aš taip manau, misteri Morgantali.

– Ar Švarcas jau čia?

– Jis laukia biure.

– Pakvieskite jį.

Mis Šyl paspaudė vieną iš šešių čia esančių skambučių mygtukų.

– Misteri Morgantali, ar aš dar būsiu jums reikalinga?

– Ne, mis Šyl.

Ana Šyl tylutėliai išslinko iš kabineto.

Ji buvo labai šviesi blondinė, tačiau ne kerinti blondinė. Jos blankiai gelsvi plaukai buvo glotniai sušukuoti ir surišti į tvarkingą kuodą pakaušyje. Šviesiai mėlynos protingos akys žvelgė į pasaulį pro storo stiklo akinius. Jos veido bruožai buvo dailūs, tačiau neišraiškingi. Karjerą padaryti jai padėjo ne žavesys, o dalykiškumas. Ana turėjo sugebėjimą įsidėmėti net ir labai sudėtingus dalykus, pateikti pavardes, datas ir laiką net nepažvelgusi į užrašus. Ji galėdavo suorganizuoti didelės įstaigos personalą taip, kad jis dirbdavo kaip gerai suteptas mechanizmas. Ji buvo labai diskretiška ir disciplinuota, jos energija niekada neišsekdavo.

Oto Morgantalis, „Morgantalio, Brauno ir Šiperkės" tarptautinės bankininkų firmos galva puikiai žinojo, kad Anai Šyl yra skolingas daug daugiau nei pinigais galima užmokėti. Jis pasitikėjo ja besąlygiškai. Jos atmintis, patirtis, jos nuovokumas, šaltakraujiškumas buvo neįkainojami. Jis mokėjo Anai didžiulį atlyginimą ir būtų mokėjęs dar didesnį, jei tik ji būtų paprašiusi.

Ji žinojo ne tik misterio Morgantalio verslo, bet ir asmeninio gyvenimo detales. Kai jis kreipėsi į ją patarimo dėl antrosios misis Morgantal, ji patarė jam išsiskirti ir pasiūlė tikslią alimentų sumą. Ji neparodė nei užuojautos, nei smalsumo. Apie ją misteris Morgantalis būtų pasakęs – ne tokia ji moteris. Jis nemanė, kad ji turi kokius nors jausmus ir jam net į galvą nebuvo atėję pasidomėti, apie ką ji galvoja. Jis netgi būtų nustebęs, jei jam kas pasakytų, kad jos galvoje yra minčių, nesusijusių su „Morgantalio, Brauno ir Šiperkės" firma bei Oto Morgantalio problemomis.

Todėl jis labai apstulbo, kai ji, prieš išeidama iš biuro, pasakė:

– Jei įmanoma, norėčiau gauti trijų savaičių atostogas, misteri Morgantali. Nuo kito antradienio.

– Bus gana keblu... labai keblu, – spoksodamas į ją išlemeno jis.

– Nemanau, kad bus pernelyg sunku, misteri Morgantali. Mis Vaigeit puikiai išmano reikalus. Aš paliksiu jai

savo užrašus ir detalias instrukcijas. Misteris Kornvalis gali prižiūrėti Ašerį Mergerį.

– Tikiuosi jūs nesusirgote? – vis dar sumišęs paklausė jis.

Jis negalėjo įsivaizduoti sergančios mis Šyl. Netgi mikrobai gerbė Aną Šyl ir nelietė jos.

– O ne, misteri Morgantali. Noriu vykti į Londoną aplankyti savo seserį.

– Savo seserį?

Jis nežinojo, kad ji turi seserį. Jis niekada net nepagalvojo, kad mis Šyl gali turėti šeimą ar giminių. Ji niekada apie tai neužsiminė. Ir štai, dabar ji abejingai kalba apie seserį Londone. Praeitą rudenį ji lankėsi su juo Londone, tačiau tuomet apie seserį ji net neužsiminė.

– Aš nežinojau, kad jūs turite seserį Anglijoje, – su nuoskaudos gaidele balse pasakė jis.

Mis Šyl šyptelėjo.

– O taip, misteri Morgantali. Ji ištekėjo už anglo, kuris dirba Britų muziejuje. Jos laukia labai rimta operacija. Ji norėtų, kad aš pabūčiau su ja. Todėl turiu važiuoti.

Kitaip sakant, Oto Morgantalis suprato, kad ji tvirtai apsisprendusi išvykti.

– Gerai jau, gerai... – suniurnėjo jis. – Grįžkite kaip galima greičiau. Dar niekada nesu matęs, kad taip šokinėtų kainos. Tai vis tas prakeiktas komunizmas. Karas gali prasidėti bet kurią akimirką. Kartais man atrodo, kad tai vienintelė išeitis. Visi žmonės tik ir kalba apie tai. O dabar dar ir prezidentas nusprendė vykti į tą kvailą konferenciją Bagdade. Mano galva, tai spąstai. Jie nori sučiupti jį. Bagdadas! Tarsi nebūtų kitų vietų!

– Esu tikra, kad jis bus labai gerai saugomas, – raminančiai pasakė mis Šyl.

– Praėjusiais metais jie sučiupo Persijos šeichą, ar ne? Bernadotą – Palestinoje. Tai beprotybė, štai kas.

– Tuomet, – pridūrė misteris Morgantalis niūriai, – pamišo visas pasaulis.

ANTRAS SKYRIUS

Viktorija Džouns liūdna sėdėjo ant suolelio Fitz Džeimso parke. Ji buvo visiškai paskendusi apmąstymuose apie tai, kokią žalą atneša tam tikrų talentų demonstravimas netinkamu laiku.

Viktorija buvo kaip ir daugelis iš mūsų – mergina su privalumais ir trūkumais. Apibūdinant gerąsias savybes, būtų galima pasakyti, jog ji kilni, nuoširdi ir drąsi. Jos prigimtinį polinkį į nuotykius būtų galima vertinti kaip vertą pagyrimo arba atvirkščiai – atsižvelgus į tai, kaip šiais laikais vertinamas saugumas – kaip peiktiną. Jos pagrindinis trūkumas buvo melavimas tinkamais ir netinkamais momentais. Viktorija labiau žavėjosi prasimanymais nei tikrove. Ji meluodavo sklandžiai, lengvai ir su artistišku užsidegimu. Jeigu Viktorija vėluodavo į pasimatymą (o taip būdavo dažnai), jai atrodė nepakankama pasakyti, jog sustojo jos laikrodis (nors taip atsitikdavo gana dažnai) ar dėl nesuprantamos priežasties vėlavo autobusas. Viktorijai atrodė geriau pateikti pramanytą paaiškinimą, kad jai sutrukdė iš zoologijos sodo pabėgęs ir skersai kelio atsigulęs dramblys arba jaudinantis parduotuvės apiplėšimas, kur ir ji suvaidino vaidmenį padėdama policijai. Pasaulis su Strende (gatvė vakarinėje Londono dalyje, įžymi savo teatrais ir viešbučiais) tykančiais tigrais, o Tutinge (gatvė Londone) knibždančiais pavojingais plėšikais Viktorijai būtų labiau patikęs.

Nors Viktorija buvo liekna, gražiai sudėta mergina dailiomis kojomis, tačiau jos veido bruožai niekuo neišsiskyrė. Smulkus ir dailus veidelis turėjo šiokio tokio pikantiškumo, nes jos „guminis veidelis" – kaip ją praminė vienas gerbėjas – mainėsi stulbinančiomis mimikomis ir akimirksniu galėjo pavirsti bet kuo.

Būtent dėl šio savo talento Viktorija pateko į tokią keblią padėtį. Pasamdyta dirbti stenografiste misteriui Grynholcui iš „Grynholco, Simonso ir Lederbeterio" firmos Greisholmo gatvėje, Viktorija smagiai stūmė nuobodų rytmetį linksmindama kitas tris stenografistes ir pasiuntinuką. Ji gyvai vaizdavo misis Grynholc, atėjusią į biurą aplankyti savo sutuoktinį. Žinodama, kad misteris Grynholcas yra išėjęs pas savo agentus, Viktorija davė sau valią.

– Tėtuk, kodėl sakai, kad mes negalime įsigyti tos Nolio stiliaus sofos? – paklausė ji plonu verkšlenančiu balsu. – Misis Dievtakis turi tokią, aptrauktą žalsvai melsvu atlasu. Sakai, jog nepakanka pinigų? Tai kodėl tuomet vediesi tą blondinę pietauti ir šokti? A, tu manei, kad aš nieko nežinau! Jeigu tu vedžiojiesi tą merginą, tuomet aš pirksiu sofą su tamsiai violetiniu gobelenu ir aukso spalvos pagalvėlėmis. O jei sakai, kad tai dalykiniai pietūs, esi tikras kvailys. Taip. Nes grįžti su lūpdažio pėdsakais ant marškinių. Taigi, aš pirksiu Nolio stiliaus sofą ir užsisakysiu kailinę peleriną – labai gražią – kuri atrodo kaip audinės, nors iš tikrųjų ne audinės. Gausiu ją labai pigiai, todėl tai labai geras sandėris...

Staiga visi jos klausytojai, kaip pakerėti stebėję vaidinimą, grįžo prie savo darbo. Tai Viktoriją privertė nutilti ir atsisukti. Tarpduryje stovėjo misteris Grynholcas ir stebėjo ją.

Viktorija, negalėdama sugalvoti nieko tinkamo, tepasakė:

– O!

Misteris Grynholcas kažką suniurnėjo.

Nusimetęs apsiaustą, misteris Grynholcas pasuko savo kabineto link ir su trenksmu uždarė duris. Beveik tuoj pat iš jo kabineto pasigirdo skambutis – du trumpi ir vienas ilgas. Kvietė Viktoriją.

– Tave kviečia, Džounse, – bereikalingai pastebėjo kolegė, kurios akys tiesiog spindėte spindėjo iš pasitenkinimo dėl kitų žmonių nesėkmių. Prie jos prisijungė ir kitos mašininkės mesteldamos: „Atsiimsi už tai, Džouns“ ir „Ant kilimėlio, Džounse“.

Pasiuntinukas, nemalonus vaikis, linksminosi braukydamas smiliumi per gerklę ir leisdamas grėsmingus garsus.

Viktorija pasiėmė užrašų knygelę, pieštuką ir, sukaupusi visą ryžtą, nužingsniavo į misterio Grynholco kabinetą.

– Kvietėte? – sumurmėjo ji, įsmeigdama įdėmų žvilgsnį į misterį Grynholcą.

Misteris Grynholcas šiugždeno trijų svarų banknotus ir naršė po kišenes, ieškodamas monetų.

– Tai štai, jaunoji ledi, jūs jau man įgrisote. O gal žinote kokią ypatingą priežastį, dėl ko aš neturėčiau jums sumokėti už savaitę ir užuot pranešęs apie atleidimą, išvyti jus tuoj pat?

Viktorija (būdama našlaitė) kaip tik žiojosi aiškinti, kad bloga jos mamos, neseniai ištvėrusios svarbią operaciją, būklė išmušė ją iš vėžių, ir todėl ji tapo visiška lengvabūde, ir kaip iš savo mažo atlyginimo išlaiko ką tik minėtą mamą, bet metusi žvilgsnį į perbalusį misterio Grynholco veidą, persigalvojo ir užsičiaupė.

– Negaliu su jumis nesutikti, – pasakė ji širdingai ir maloniai. – Manau, jog esate visiškai teisus, jei suprantate, ką aš noriu pasakyti.

Misteris Gynholcas atrodė šiek tiek nustebęs. Jis nebuvo pripratęs prie to, kad atleidimas iš darbo būtų sutiktas su tokiu pritarimu. Norėdamas paslėpti savo sumišimą, jis dėliojo ant rašomojo stalo pabertą krūvą monetų. Tuomet dar kartą pasirausė savo kišenėse.

– Trūksta devynių pensų, – suniurnėjo jis.

– Niekis, – maloniai pratarė Viktorija. – Nueikite į kiną ar nusipirkite už juos saldainių.

– Ir pašto ženklų, regis, neturiu.

– Nesvarbu. Aš niekuomet nerašau laiškų.

– Galėčiau jums juos išsiųsti paštu, – ištarė misteris Grynholcas ne itin tvirtai.

– Nesirūpinkite. O kaip dėl rekomendacijos? – pasiteiravo Viktorija.

Misterio Grynholco pyktis vėl sukilo.

– Kodėl, velniai griebtų, turėčiau rašyti jums rekomendaciją? – rūsčiai paklausė jis.

– Tai įprastas dalykas, – atsakė Viktorija.

Misteris Grynholcas paėmė lapą popieriaus ir, greitomis parašęs kelias eilutes, pastūmė jį Viktorijai.

– Ar tiks?

Mis Džouns dirbo stenografiste mano firmoje du mėnesius. Jos stenografija netiksli ir ji nemoka ištarti žodžių paraidžiui. Ji atleidžiama dėl to, kad darbo metu švaisto laiką.

Viktorija padarė grimasą.

– Vargu ar tai rekomendacija, – pastebėjo ji.

– O aš ir neketinau jos rašyti, – pasakė misteris Grynholcas.

– Mano manymu, jūs turėtumėte pasakyti bent jau tai, kad aš dora, protinga ir gerbtina. Jūs žinote, kad tai tiesa. Ir galbūt jūs galėtumėte pridurti, jog esu diskretiška.

– Diskretiška?! – suriko misteris Grynholcas.

Viktorija atrėmė jo įdėmų žvilgsnį nutaisiusi nekaltą veido išraišką.

– Diskretiška, – ramiai ištarė ji.

Prisiminęs įvairius laiškus, kuriuos užrašė ir atspausdino Viktorija, misteris Grynholcas vis dėlto nusprendė, kad atsargumas yra geriau nei apmaudas.

Čiupęs lapą, suplėšė jį ir parašė naują rekomendaciją.

Mis Džouns dirbo stenografiste mano firmoje du mėnesius. Ji atleista dėl etatų mažinimo.

– O kaip ši?

– Galėjo būti ir geresnė, – pasakė Viktorija. – Bet tiks.

Štai taip su vienos savaitės alga (mažesne devyniais pensais) rankinėje Viktorija susimąsčiusi sėdėjo ant suolelio Fitz Džeimso parke, trikampyje iš gana menkų krūmokšnių, kurio vienas kraštas susisiekė su bažnyčia, o kitas – su didele parduotuve.

Viktorija kasdien, kai tik nelydavo lietus, pieno bare nusipirkdavo po sumuštinį su sūriu, salotomis bei pomidorais, ir suvalgydavo paprastus priešpiečius šioje pseudokaimiškoje aplinkoje.

Šiandien, čiaumodama atsineštą maistą, Viktorija jau ne pirmą kartą sau sakė, kad viskam yra savas laikas ir vieta – o biuras tikrai nėra tinkama vieta mėgdžioti darbdavio žmoną. Ateityje ji turės pažaboti savo prigimtinį energingumą, kuris paskatino ją pagyvinti nuobodaus darbo atlikimą. Dabar ji buvo laisva nuo „Grynholco, Simonso ir Lederbeterio", ir perspektyva gauti darbą kur nors kitur pripildė ją maloniu laukimu. Viktorija visuomet būdavo patenkinta, kai ketindavo imtis naujo darbo. Juk niekada negali žinoti, kas gali atsitikti.

Viktorija buvo ką tik išdalinusi paskutinius duonos trupinius trims atidžiai ją stebėjusiems žvirbliams, kurie išsyk ėmė peštis dėl jų, kai atkreipė dėmesį į kitame suolo gale sėdintį jaunuolį. Viktorija jau buvo jį pastebėjusi, tačiau neapžiūrėjo jo, nes priiminėjo svarbius sprendimus ateičiai. Tai, ką išvydo (akies krašteliu), jai labai patiko. Tai buvo patrauklus jaunuolis, labai šviesiais plaukais, tačiau tvirtu smakru ir ryškiai mėlynomis akimis, kurios, kaip jai atrodė, žvelgė į ją su slaptu susižavėjimu.

Viktorija nesivaržė užmegzti pažintis su jaunuoliais viešose vietose. Ji manė esanti puiki vyrų žinovė, sugebanti užkirsti kelią bet kokiam akiplėšiškumui.

Ji nuoširdžiai nusišypsojo jam ir jaunuolis atsakė jai tuo pačiu, tarsi marionetė, timptelėta už virvutės.

– Laba diena, – prabilo jaunuolis. – Puiki vietelė. Ar dažnai čia ateinate?

– Beveik kiekvieną dieną.

– Kaip gaila, kad neateidavau čia anksčiau. Tai buvo jūsų priešpiečiai?

– Taip.

– Manau, jog per mažai valgote. Aš būčiau alkanas, jei suvalgyčiau tik du sumuštinius. O jei nueitume į SPO Totenhem Kort Roude ir suvalgytume po dešrelę?

– Ne, ačiū. Man pakanka. Daugiau suvalgyti negalėčiau.

Ji tikėjosi, kad jis pasakys: „Tuomet kitą dieną“, tačiau jis nepasakė. Jis tiktai atsiduso ir tuomet ištarė:

– Esu Edvardas. O koks jūsų vardas?

– Viktorija.

– Kodėl jūsų tėvai davė jums geležinkelio stoties vardą?

– Viktorijos vardu pavadinta ne tik geležinkelio stotis, – paaiškino mis Džouns. – Yra ir karalienė Viktorija.

– Mm, štai kaip. O jūsų pavardė?

– Džouns.

– Viktorija Džouns, – pamėgino ištarti Edvardas ir papurtė galvą. – Vardas nedera prie pavardės.

– Esate visiškai teisus, – jausmingai pritarė Viktorija. – Jeigu būčiau Dženė, skambėtų gražiai – Dženė Džouns. O Viktorijos vardui reikia kažko išskirtinio. Pavyzdžiui, Viktorija Sakvil-Vest. Štai ko reikia. Kad skambėtų.

– Galėtumėte prie Džouns pridėti dar ką nors, – pritarė Edvardas.

– Bedford Džouns.

– Karisbruk Džouns.

– Lonsdeil Džouns.

Šį malonų žaidimą nutraukė Edvardas. Jis pažvelgė į laikrodį ir pasibaisėjęs sušuko.

– Turiu dumti pas savo prakeiktą bosą. E... o kaip jūs?

– O aš išėjau iš darbo. Šį rytą mane atleido.

– Štai kaip. Apgailestauju, – susirūpinęs ištarė Edvardas.

– Apgailestauti neverta, nes aš dėl to visai nesigailiu. Visų pirma lengvai gausiu kitą darbą, o be to, buvo visai smagu.

Edvardas ir toliau delsė grįžti į darbą, nes Viktorija, didžiam Edvardo malonumui, mėgdžiodama misis Grynholc, vaizdingai perteikė ryto sceną.

– Viktorija, jūs išties nuostabi! – pasakė jis. – Jums reikėtų būti ant scenos.

Viktorija priėmė šį komplimentą su pasitenkinimo šypsena ir pastebėjo, jog jei Edvardas nepaskubės, jį patį atleis iš darbo.

– Taip, ir aš taip paprastai, kaip jūs, negaučiau kito darbo. Tikriausiai nuostabu būti gera stenografiste, – ištarė Edvardas su pavydo gaidele balse.

– Na, iš tikrųjų aš nesu gera stenografistė, – nuoširdžiai prisipažino Viktorija, – bet, laimei, šiais laikais net blogiausia stenografistė gali gauti kokį nors darbą – bent jau mokymo įstaigoje arba labdaros organizacijoje – jie neišgali daug mokėti, todėl samdo tokius žmones kaip aš. Labiausiai man patiktų darbas, susijęs su mokslu. Moksliniai pavadinimai ir terminai yra tokie siaubingi, kad tikrai nėra ko gėdytis, jei nesugebi jų teisingai užrašyti. O koks jūsų darbas? Spėju, jog tarnavote kariuomenėje. Karališkajame oro laivyne?

– Geras spėjimas.

– Naikintuvo lakūnas?

– Ir vėl atspėjote. Jie labai stengėsi rasti mums darbus ir visa kita, tačiau, problema ta, kad mes nelabai išsilavinę. Kad tarnautum karališkajame oro laivyne, nebūtina būti labai išsilavinusiam. Jie pasodino mane į raštinę su daugybe bylų ir skaičių, kur aš tiesiog nykau. Viskas atrodė taip beprasmiška. Štai kaip. Žinojimas, jog esi visiškai nenaudingas, slegia.

Viktorija užjaučiančiai linktelėjo.

Edvardas su kartėliu tęsė:

– Dabar jau nieko neišmanau. Esu nereikalingas. Karo metu buvo viskas gerai – kiekvienas, nepaisant sunkumų, vykdė savo pareigą – pavyzdžiui, aš gavau ordiną „Už nuopelnus aviacijai“ – tačiau dabar jaučiuosi niekam tikęs.

– Bet juk turėtų...

Viktorija nutilo. Pasijuto negalinti išreikšti žodžiais savo įsitikinimo, kad tos savybės, kurių dėka žmogus gavo ordiną, gali būti reikalingos ir 1950-ųjų pasaulyje.

– Tai mane gerokai slegia, – pasakė Edvardas. – Na, man metas judėti. Klausykite, ar jūs neprieštarautumėte, ar nebūtų pernelyg įžūlu, jei...

Viktorijai iš nuostabos išpūtus akis, mikčiodamas ir rausdamas, Edvardas išsitraukė nedidelį fotoaparatą.

– Labai norėčiau turėti jūsų nuotrauką. Matote, rytoj aš išvykstu į Bagdadą.

– Į Bagdadą? – sušuko Viktorija labai nusivylusi.

– Taip. Nors dabar jau nenoriu ten vykti. Dar šį rytą buvau tuo labai patenkintas – būtent todėl ir ėmiausi šio darbo – kad galėčiau išvykti iš šios šalies.

– O koks tai darbas?

– Gana bjaurus. Susijęs su kultūra – poezija ir panašiai. Mano bosas daktaras Ratbounas. Jo vardu ateina šūsnys laiškų. O jis melancholiškai spokso į tave pro savo pensnė. Jis trokšta dvasinio atgimimo ir visur skleidžia savo idėjas. Daktaras Ratbounas atidarinėja knygynus atokiausiuose kampeliuose – vieną atidaro Bagdade. Jis perka Šekspyro ir Miltono veikalus, išverstus į arabų, kurdų, persų ir armėnų kalbas, ir visuomet turi juos po ranka. Mano manymu tai kvaila, nes Britų taryba daro beveik tą patį. Štai kaip. Bet, šiaip ar taip, jis duoda man darbo, todėl aš neturėčiau skųstis.

– Ir ką gi jūs darote? – paklausė Viktorija.

– Na, esu asmeninis boso šunuodegiautojas ir pastumdėlis. Perku bilietus, rezervuoju vietas viešbučiuose, pildau kelionės dokumentus, tikrinu kaip pakuojamos visos tos siaubingos poezijos knygelės, bėgu tai šen, tai ten. O kai atvyksime į Bagdadą, aš turėsiu vienyti – maždaug kaip išliaupsintas jaunimo judėjimas – visas tautas dvasiniam atgimimui, – Edvardo tonas darėsi vis labiau melancholiškas. – Atvirai kalbant, tai gana bjauru, ar ne?

Viktorija nelabai galėjo jį paguosti.

– Taigi, – tarė Edvardas, – jei labai neprieštarausite – vieną nuotrauką iš profilio, o kitą iš priekio... O, puiku!

Fotoaparatas spragtelėjo dukart ir Viktorija pademonstravo didžiulį pasitenkinimą, kurį patiria moterys, žinančios, jog padarė puikų įspūdį patraukliam priešingos lyties atstovui.

– Tikrai nemalonu, kad turiu išvykti kaip tik tuomet, kai sutikau jus, – pasakė Edvardas. Aš beveik ketinau viską

mesti, tačiau negaliu taip pasielgti paskutinę akimirką – po visų tų siaubingų kelionės dokumentų, vizų ir viso kito. Juk būtų nelabai gerai, ar ne?

– Na, nebūtų jau taip blogai, kaip galvojate, – paguodė Viktorija.

– Gal ir ne, – abejodamas ištarė Edvardas. – Keista, bet aš jaučiu, kad šis reikalas kažkoks įtartinas.

– Įtartinas?

– Taip. Visa tai netikra. Neklauskite manęs kodėl. Neturiu jokio supratimo. Tiesiog turiu nuojautą. Kaip ir dėl kuro bako kairiajame borte. Pradėjau prie jo krapštytis ir iš tikrųjų atsarginiame siurblyje radau supleišėjusį tarpiklį.

Techniniai terminai Viktorijai buvo visiškai nesuprantami, tačiau pagrindinę mintį ji vis dėlto suprato.

– Manai, jog Ratbounas yra apsimetėlis?

– Neįsivaizduoju, kaip galėtų būti. Jis labai gerbiamas, išsilavinęs ir priklauso visoms toms draugijoms, kurių nariai yra arkivyskupai bei koledžų direktoriai. Ne, viso labo tai tik nuojauta. Manau, jog laikas parodys. Iki pasimatymo! Jeigu tik galėtumėte vykti drauge su manimi!

– Taip, būtų puiku, – pasakė Viktorija.

– Ką ketinate daryti?

– Eiti į Goverio gatvėje esančią Sent Gildriko agentūrą ir pasiieškoti kito darbo, – su liūdesiu pasakė Viktorija.

– Sudie, Viktorija. *Partir, c'est mourir un peu**, – pridūrė Edvardas su aiškiu britišku akcentu. – Prancūzai išmano tokius dalykus. O anglų vyrukai, kvailiai, tik vapa apie išsiskyrimo liūdesį.

– Sudie, Edvardai, sėkmės.

– Manau, kad pamiršite mane.

– Nepamiršiu.

– Jūs visiškai nepanaši nė į vieną mano sutiktą merginą... Aš tik norėčiau... – Laikrodis išmušė ketvirtį ir Edvardas pasakė: – Po galais! Turiu bėgti...

Jis greitai nužingsniavo ir dingo didžiuliuose Londono nasruose. Viktorija, paskendusi apmąstymuose, tebesėdėjo

---

* Išvykti, reiškia palikti dalelę širdies (pranc.). – *Vert. past.* – L. B.

ant suolo. Jos mintys sukosi apie du dalykus. Pirmasis buvo susijęs su Romeo ir Džiuljetos tema. Jai atrodė, kad Edvardo ir jos padėtis yra labai panaši į tos nelaimingos poros, nors galbūt Romeo ir Džiuljeta išreiškė savo jausmus aukštojo stiliaus kalba. Tačiau padėtis, Viktorijos manymu, buvo tokia pati. Susitikimas, susižavėjimas, dviejų mylinčių širdžių išsiskyrimas. Ji prisiminė eilėraštį, kurį senoji auklė jai dažnai deklamuodavo:

Džiumbo pasakė Alisai:
Myliu tave karštai.
Alisa jam atšovė:
Netikiu tavim visai.
Juk jei mane mylėtum,
Amerikon nelėktum,
manęs tu nepaliktum
zoologijos sode.

Pakeiti Ameriką Bagdadu ir štai, prašau!

Pagaliau Viktorija pakilo, nubraukė trupinius nuo sterblės ir greitu žingsniu išėjusi iš Fitz Džeimso sodų, patraukė Goverio gatvės link. Viktorija priėjo dvi išvadas: visų pirma, kad ji (kaip ir Džiuljeta) pamilo tą jaunuolį, o antra, kad nori būti su juo.

Kadangi Edvardas netrukus turėjo išvykti į Bagdadą, Viktorija nusprendė, kad ir ji turi ten keliauti. Dabar ji mąstė apie tai, kaip būtų galima tai padaryti. Tuo, kad tai įmanoma, Viktorija nė neabejojo. Ji buvo optimistė ir stipraus charakterio mergina.

Išsiskyrimo liūdesys jai nepatiko taip pat, kaip ir Edvardui.

„Kokiu nors būdu turiu nusigauti į Bagdadą“, – tarė sau Viktorija.

TREČIAS SKYRIUS

„Savojos“ viešbutis sutiko mis Aną Šyl labai paslaugiai, kaip seną ir brangią klientę – jie pasiteiravo apie misterio Morgantalio sveikatą ir patikino, kad jeigu apartamentai jai nepatiks, tereikia apie tai pasakyti – kadangi Ana Šyl reprezentavo DOLERIUS.

Mis Šyl išsimaudė, apsirengė, paskambino Kensingtono numeriu ir nusileido žemyn liftu. Išėjo pro sukamąsias duris ir paprašė iškviesti taksi. Kai taksi privažiavo, ji įsėdo ir paprašė nuvežti prie „Cartier“ juvelyrinės parduotuvės Bond Stryte.

Kai taksi, pasukęs link upės, dingo iš akiračio, nedidelio ūgio tamsiaplaukis vyriškis, žiūrėjęs į parduotuvės vitriną, staiga pažvelgė į rankinį laikrodį ir šūktelėjo taksi, kuris kaip tyčia važiavo pro šalį ir kažkodėl neatkreipė dėmesio į susijaudinusios moters su ryšuliais šūksnius.

Taksi važiavo paupiu, neišleisdamas iš akių pirmojo taksi. Kai jie abu sustojo prie šviesoforo ties Trafalgaro skveru, vyras antrajame taksi pažvelgė pro kairįjį langą ir ranka davė ženklą. Privatus automobilis, stovėjęs šalutinėje gatvelėje prie Admiraliteto arkos, užvedė variklį ir, įsiliejęs į automobilių srautą, nusekė paskui antrąjį taksi.

Automobiliai vėl pajudėjo. Kai Anos Šyl taksi pasuko į kairę, Pal Mal kryptimi, taksi, kuriuo važiavo žemaūgis tamsiaplaukis vyras, pasuko į dešinę, aplink Trafalgaro skverą.

Dabar paskui Aną Šyl važiavo privatus pilkas „Standartas“. Jame buvo du keleiviai: už vairo sėdėjo šviesiaplaukis jaunuolis bereikšmiu veidu, o šalia jo – stilingai apsirengusi jauna moteris. „Standartas“ sekė Anos Šyl taksi per visą Pikadilį iki pat Bond Stryto. Čia jis sustojo prie šaligatvio pakraščio ir moteris išlipo.

– Labai ačiū! – šūktelėjo ji gyvai ir įprastai.

Automobilis nuvažiavo. Jaunoji moteris ėjo kartkartėmis žvilgčiodama į vitrinas. Eismą sustabdė užtvara. Jaunoji moteris aplenkė „Standartą“ ir Anos Šyl taksi. Priėjusi „Cartier“, užsuko vidun.

Ana Šyl sumokėjo taksi vairuotojui ir įėjo į juvelyrinę parduotuvę. Galų gale ji išsirinko žiedą su safyru ir deimantais, išrašė už jį čekį Londono bankui. Pamatęs ant čekio pavardę, pardavėjas tapo nepaprastai paslaugus.

– Malonu jus ir vėl matyti Londone, mis Šyl. Ar misteris Morgantalis taip pat atvykęs?

– Ne.

– Mes turime labai puikų safyrą – žinau, kad jis domisi safyrais. Gal norėtumėte apžiūrėti jį?

Pareiškusi norą apžiūrėti safyrą, mis Šyl, kaip ir dera, pasigėrėjo juo bei pažadėjo apie jį užsiminti misteriui Morgantaliui.

Ji išėjo į Bond Strytą, o jauna moteris, apžiūrinėjusi auskarus, pasakė, jog dar neapsisprendė ir taip pat išėjo iš parduotuvės.

Pilkas „Standartas“, kuris buvo pasukęs į Grafton Strytą, pravažiavo Pikadilį ir kaip tik dabar vėl važiavo Bond Strytu. Jaunoji moteris niekuo neišsidavė, kad jį pažįsta.

Ana Šyl pasuko į pasažą ir įėjo į gėlių parduotuvę. Užsakiusi tris tuzinus ilgakočių rožių, pilną vazą stambiažiedžių purpurinių žibučių, tuziną baltųjų lelijų šakelių ir mimozą vazonėlyje, nurodė adresą, kuriuo atsiųsti gėles.

– Dvylika svarų ir aštuoniolika šilingų, madam.

Ana Šyl sumokėjo ir išėjo. Moteris, kuri buvo ką tik įėjusi, paklausė, kiek kainuoja puokštė raktažolių, tačiau jų nepirko.

Ana Šyl kirto Bond Strytą ir, paėjusi Burlington Strytu, pasuko į Savil Rou. Ji įėjo į vieną iš tų siuvyklų, kurios siuvėjai, iš esmės aptarnaujantys tik vyrus, kartais teikiasi sukirpti kostiumėlį ir kai kurioms privilegijuotoms moteriškos lyties atstovėms.

Misteris Bolfordas sutiko mis Šyl kaip ir pridera sutikti vertinamą klientą. Greitai buvo parinktas audeklas kostiumėliui.

– Laimei, galiu jums garantuoti mūsų eksportinę kokybę. Kada ketinate grįžti į Niujorką, mis Šyl?

– Dvidešimt trečią dieną.

– Mes tikrai spėsime. Tikriausiai skrisite transatlantiniu lėktuvu?

– Taip.

– Kaip reikalai Amerikoje? Anglijoje jie prasti, labai prasti. – Misteris Bolfordas papurtė galvą kaip gydytojas skelbiantis diagnozę pacientui. – Nėra meilės darbui, jeigu suprantate ką noriu pasakyti. Nėra žmonių, kurie didžiuotųsi savo darbu. Ar žinote, kas sukirps jūsų kostiumėlį, mis Šyl? Misteris Lantvikas – jam septyniasdešimt dveji ir jis yra vienintelis, kuriam aš galiu patikėti mūsų geriausių klientų drabužių sukirpimą. O visi kiti...

Misteris Bolfordas numojo į juos savo putlia ranka.

– Kokybė, – prabilo jis. – Štai kuo kažkada garsėjo ši šalis. Kokybe. Nieko pigaus, nieko akį rėžiančio. Kai pradėjome masinę gamybą, nebeliko kokybės – tai faktas. Masine gamyba pasižymi jūsų šalis, mis Šyl. Pasikartosiu, bet mes turime siekti kokybės. Reikia skirti laiko ir pastangų, kad pagamintam daiktui niekas neprilygtų. Kada paskirsime pirmąjį prisimatavimą? Lygiai po savaitės? Vienuolika trisdešimt? Labai jums ačiū.

Prasisprausdusi pro senus ir patamsėjusius audinių ryšulius, Ana Šyl išėjo į dienos šviesą. Ji pakvietė taksi ir grįžo į „Savojos" viešbutį. Taksi, stovėjęs priešingoje gatvės pusėje, kuriame sėdėjo žemaūgis tamsiaplaukis vyras, pajudėjo ta pačia kryptimi, tačiau prie „Savojos" viešbučio

nesustojo. Privažiavęs iš kitos viešbučio pusės, įsisodino mažą apkūnią moterį, kuri buvo ką tik išėjusi pro „Savojos" tarnybinį įėjimą.

– Na ir kaip, Luiza? Ar apieškojai jos kambarį?

– Taip. Nieko neradau.

Ana Šyl valgė priešpiečius restorane. Stalelis jai buvo rezervuotas prie lango. Metrdotelis meilikaujamai pasiteiravo apie Oto Morgantalio sveikatą.

Po priešpiečių Ana Šyl iš registratūros pasiėmė raktą ir užlipo į savo numerį. Viskas buvo sutvarkyta – lova paklota, o vonioje pakabinti švarūs rankšluosčiai. Ana priėjo prie dviejų lengvų lagaminų, kurie sudarė visą jos bagažą. Vienas buvo atidarytas, o kitas užrakintas. Apžiūrėjusi atidaryto lagamino turinį, išsiėmė iš rankinės raktus ir atidarė antrąjį. Viskas tvarkingai sudėta, rūbai sulankstyti taip, kaip ji ir paliko – regis, niekas nebuvo paliesta. Ant viršaus gulėjo odinis portfelis. Mažas „Leica" firmos fotoaparatas ir dvi juostelės buvo sudėti viename kampe. Fotografinės juostelės buvo neišpakuotos. Ana užkišo nagą už kartoninės dėžutės dangtelio ir atidarė dėžutę. Tuomet šyptelėjo. Šviesaus, beveik neregimo plauko čia jau nebebuvo. Ana mikliai pabarstė šiek tiek pudros ant blizgios portfelio odos, o paskui ją nupūtė. Portfelis liko švarus ir blizgantis. Ant jo nebuvo jokių pirštų antspaudų. Bet tą rytą, patapšnojusi savo gelsvų plaukų kuodelį briliantinu, ji lietė portfelį. Ant portfelio turėjo būti likę jos pirštų antspaudai.

Ji vėl šyptelėjo.

„Pasidarbuota neblogai, – tarė ji sau. – Bet nepakankamai gerai."

Ji mitriai susikrovė lagaminėlį ir nusileido žemyn. Iškviestam taksistui ji nurodė 17-tąjį Elmslei Gardeno numerį.

Elmslei Gardenas buvo ramiame, bet gana nuskurusiame Kensingtono kvartale. Ana sumokėjo taksistui ir užbėgo laiptais, vedančiais prie apsilaupiusių durų. Paspaudė skambučio mygtuką. Po kelių minučių senyvo amžiaus moteris

atidarė duris. Ji įtariai nužvelgė viešnią, tačiau greitai jos veide pasirodė nuoširdi šypsena.

– Mis Elsė labai apsidžiaugs. Ji darbo kambaryje namo gale. Ją palaikė tik mintis apie jūsų atvykimą.

Ana greitai perėjo tamsiu koridoriumi ir atidarė galines duris. Tai buvo mažas, aptriušęs, tačiau jaukus kambarys su dideliais nusidėvėjusiais odiniais krėslais. Moteris, sėdėjusi viename iš jų, pašoko.

– Ana, mieloji.

– Else.

Moterys švelniai pasibučiavo.

– Viskas paruošta, – pasakė Elsė. – Išvažiuoju šiąnakt. Tikiuosi...

– Nusiramink! – tarė Ana. – Viskas bus gerai.

II

Nedidelio ūgio tamsiaplaukis vyras, vilkintis lietpalčiu, įėjo į telefono būdelę Kensingtono stotelėje Hai Stryte ir surinko numerį.

– „Valhalla" gramofonų kompanija?

– Taip.

– Čia Sandersas.

– Upės Sandersas? Kokios upės?

– Tigro upės. Raportuoju apie A. Š. Atvyko šįryt iš Niujorko. Lankėsi „Cartier" juvelyrinėje parduotuvėje. Nusipirko šimtą dvidešimt svarų kainuojantį žiedą su safyru ir deimantu. Užsuko į Džeinės Kent gėlių parduotuvę – užsakė gėlių už dvylika svarų ir aštuoniolika šilingų, kurios turės būti pristatytos į privačią kliniką Portlendo aikštėje. Pas Bolfordą ir Avorį užsakė švarką ir sijoną. Nei viena iš šių firmų iki šiol neturėjo jokių įtartinų ryšių, tačiau ateityje joms bus skiriamas ypatingas dėmesys. Buvo apieškoti A. Š. apartamentai „Savojos" viešbutyje. Nerasta nieko įtartino. Portfelyje, kuris buvo lagamine, rasti dokumentai susiję su „Volfenštain" ir

dar vienos firmos susijungimu. Nieko slapto. Fotoaparatas ir dvi neišryškintos foto juostelės. Įtarę, jog tai gali būti fotostatinės kopijos, pakeitėme tas juosteles naujomis, tačiau ištyrus paaiškėjo, kad jos iš tikrųjų dar nepanaudotos. A. Š. pasiėmė nedidelį lagaminėlį ir nuvažiavo pas seserį į 17-tąjį Elmslei Gardeno numerį. Šį vakarą sesuo gulasi operacijai į privačią kliniką Portlendo aikštėje. Tai patvirtino tiek klinika, tiek chirurgo registracijos knyga. A. Š. vizito priežastis atrodo visiškai aiški. Atrodo, kad nežino, jog yra sekama. Kaip supratau, šią naktį ji praleis klinikoje. Numerį „Savojoje" ji pasiliko. Lėktuvo bilietas grįžimui į Niujorką užsakytas dvidešimt trečiai dienai.

Vyras, pasivadinęs Upės Sandersu, patylėjo, paskui pridėjo:

– O jeigu norite žinoti mano nuomonę, tai visa tai yra apgaulė! Viskas, ką ji darė, tai tik švaistė pinigus! Dvylika svarų aštuoniolika šilingų gėlėms! Tik įsivaizduokit!

KETVIRTAS SKYRIUS

Viktorija buvo optimistė, todėl jai net į galvą neatėjo, kad gali nepasiekti užsibrėžto tikslo. Jai buvo nesvarbu, kad tai atsitiktinis susitikimas. Tikrai nepasisekė, kad patrauklus jaunuolis, kurį ji įsimylėjo, netrukus turi išvykti į vietovę, esančią už trijų tūkstančių mylių. O juk jis lygiai taip pat būtų galėjęs vykti į Aberdiną arba Briuselį, ar netgi Birmingemą.

„Kodėl būtinai į Bagdadą? Tokia jau mano laimė“, – pagalvojo Viktorija. Nepaisant to, kaip tai būtų sunku, šiaip ar taip, ji ketino nuvykti į Bagdadą. Viktorija ryžtingai vaikštinėjo Totenhem Kort Roudu ir mąstė, kaip ji gali tai padaryti. Bagdadas. O kuo jis užsiims Bagdade? Pasak Edvardo – „kultūra“. Ar ji kaip nors galėtų prie to prisidėti? Unesco* visuomet siunčia žmones tai šen, tai ten, kartais į pačias nuostabiausias vietas. Tačiau dažniausiai ten siunčiamos pasipūtusios, universitetą baigusios merginos, kurios šį darbą dirba jau seniai.

Nusprendusi, jog pirmiausia reikia atlikti tai, kas svarbiausia, Viktorija nužingsniavo į kelionių agentūrą. Čia ji gavo visą reikalingą informaciją. Sunkumų nuvykti į Bagdadą, regis, nebuvo. Buvo galima skristi lėktuvu, plaukti

---

* Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija – *Vert. past.* – L. B.

laivu iki Basros, važiuoti traukiniu iki Marselio ir plaukti garlaiviu iki Beiruto, arba keliauti per dykumą automobiliu. Buvo galima vykti per Egiptą. Į Bagdadą buvo galima važiuoti ir traukiniu, tačiau vizą gauti buvo sunku – kol gausi vizą, greičiausiai ir jos galiojimo terminas pasibaigs. Bagdadas buvo sterlingo zonoje, taigi pinigai jokių keblumų nesudarė. Nuvykti į Bagdadą nesudėtinga, jei tik turi grynais nuo šešiasdešimt iki šimto svarų sterlingų.

Kadangi šiuo metu Viktorija grynais teturėjo tris svarus, dešimt pensų (devynių pensų trūko) ir dvylika šilingų bei penkis svarus taupomajame banke, nė kalbos negalėjo būti apie paprasčiausią būdą nuvykti į Bagdadą.

Ji pamėgino gauti stiuardesės ar traukinio palydovės darbą, tačiau šio darbo laukė daug kitų merginų.

Toliau Viktorija užsuko į Sent Gildriko įdarbinimo agentūrą. Mis Spenser ją priėmė kaip vieną iš tų, kuriems lemta nuolat minti agentūros slenkstį.

– O ne, mis Džouns! Ir vėl išėjote iš tarnybos? Aš tikrai tikėjausi, kad šį kartą...

– Buvo tiesiog nepakenčiama, – ryžtingai ištarė Viktorija. – Liežuvis neapsiverčia pasakoti, ką man teko iškęsti.

Pasitenkinimo raudonis užliejo blyškius mis Spenser skruostus.

– O ne... – pradėjo ji, – Aš tikiuosi, kad... Man jis neatrodė panašus į tokį... Na, žinoma, jis tikras palaidūnas... Tikiuosi, jog...

– Viskas gerai, – patikino Viktorija. Ji nepaprastai lengvai nutaisė blankią šypseną. – Aš sugebu pasirūpinti savimi.

– O taip, suprantama, tačiau tai taip nemalonu.

– Taip, – pritarė Viktorija. – Tai nemalonu. Bet šiaip ar taip... – Ji vėl šyptelėjo.

Mis Spenser peržiūrėjo savo užrašus.

– Švento Leonardo vienišų motinų paramos fondui reikia mašininkės, – tarė mis Spenser. – Žinoma, jie moka nedaug...

– Ar yra kokia nors galimybė gauti tarnybą Bagdade? – stačiokiškai paklausė Viktorija.

– Bagdade? – labai nustebusi pakartojo mis Spenser.

Viktorija suprato, jog lygiai taip pat ji galėjo paklausti apie darbą Kamčiatkoje ar Pietų Ašigalyje.

– Labai norėčiau patekti į Bagdadą, – pasakė Viktorija.

– Vargiai... Jūs turite omenyje sekretorės tarnybą?

– Bet kokią, – paaiškino Viktorija. – Slaugės, virėjos ar bepročio prižiūrėtojos. Bet kokią.

Mis Spenser papurtė galvą.

– Bijau, kad negaliu suteikti jums daug vilčių. Vakar buvo atėjusi ledi su dviem mažom mergaitėm, kuri siūlė kelionę į Australiją.

Pasiūlymą keliauti į Australiją Viktorija atmetė.

Ji pakilo.

– Praneškite man, jeigu tik ką nors sužinosite. Man reikia bilieto tik į vieną pusę. – Kitos moters akyse ji įžvelgė smalsumą, todėl paaiškino: – Bagdade turiu e...giminių. Be to girdėjau, kad ten yra daugybė gerai apmokamo darbo. Bet visų pirma reikia tenai patekti.

„Taip", – pusbalsiu pakartojo Viktorija išeidama iš Sent Gildriko įdarbinimo agentūros. – „Visų pirma reikia tenai patekti".

Viktorijai kėlė susierzinimą ir tai, kad, jai susidomėjus Bagdadu, viskas aplink tik dar labiau vertė galvoti apie Bagdadą. Trumpa žinutė vakariniame laikraštyje pranešė, kad įžymus archeologas daktaras Ponsfutas Džounsas pradėjo kasinėjimus senoviniame Muriko mieste, įsikūrusiame šimtas dvidešimt mylių nuo Bagdado. Reklaminis skelbimas siūlė kelionę laivu į Basrą (o iš ten traukiniu į Bagdadą, Musulą ir t. t.). Laikraštyje, kuriuo buvo išklotas jos kojinių stalčius, buvo rašoma apie studentus Bagdade. Vietiniame kino teatre rodė „Bagdado vagį", o intelektualams skirtame knygyne, į kurio vitriną ji nuolat spoksojo, buvo išstatyta „Nauja Bagdado kalifo Haruno el Rašido biografija".

Viktorijai atrodė, kad staiga visas pasaulis ėmė galvoti apie Bagdadą. O iki tos popietės pirmos valandos keturiasdešimt penkių minučių ji niekada nebuvo girdėjusi ir galvojusi apie šį miestą.

Perspektyvų nuvykti ten nebuvo, tačiau Viktorija nė nemanė pasiduoti. Jos vaizduotė buvo išradinga, o požiūris optimistiškas: reikia tik panorėti, o galimybių visuomet atsiranda.

Vakarą ji praleido sudarinėdama visų įmanomų priemonių sąrašą. Jis atrodė štai taip:

„Pasiteirauti Užsienio reikalų ministerijoje?

Įdėti skelbimą į laikraštį?

Pasiteirauti Irako pasiuntinybėje?

Kreiptis į pažinčių firmas?

Kreiptis į laivybos firmas?

Kreiptis į Britų Tarybą?

Kreiptis į Selfridžo Informacijos biurą?

Kreiptis į juridinę konsultaciją?“

Reikėjo pripažinti, jog nei viena iš jų neatrodė daug žadanti. Prie šio sąrašo ji pridūrė:

„Kokiu nors būdu gauti šimtą svarų“.

II

Po didžiulių protinių pastangų ieškant būdų kaip nuvykti į Bagdadą ir galbūt dėl pasąmoningo pasitenkinimo, jog lygiai devintą valandą ryto nereikia būti biure, Viktorija pramiegojo.

Atsibudusi penkios minutės po dešimtos, Viktorija iškart šoko iš lovos ir ėmė rengtis. Ji kaip tik paskutinį kartą braukė šukomis per savo nepaklusnius tamsius plaukus, kai suskambo telefonas.

Viktorija pakėlė ragelį.

Skambino susijaudinusi mis Spenser.

– Taip džiaugiuosi jus radusi, mieloji. Misis Hamilton Klip išvyksta į Bagdadą po trijų dienų – ji susilaužė ranką ir jai reikia

palydovės kelionėje. Aš jums išsyk paskambinau. Savaime suprantama, aš nežinau, ar ji nesikreipė į kitas agentūras...

– Jau einu, – pasakė Viktorija. – Kur ji apsistojusi?

– „Savojoje“.

– Tai kuo ji vardu? Trip?

– Klip, mieloji. Kaip sąvaržėlė*, tik rašoma su dviem „p“, bet nesuprantu kodėl. Be to, ji amerikietė, – užbaigė mis Spenser, tarsi tai viską paaiškintų.

– Misis Klip, apsistojusi „Savojos“ viešbutyje.

– Misteris ir misis Hamilton Klip. Tiesą sakant, skambino jos vyras.

– Jūs angelas, – pasakė Viktorija. – Sudie.

Ji paskubomis perbraukė šepečiu savo kostiumėlį, apgailestaudama, kad jis toks nudėvėtas, dar kartą perbraukė šukomis plaukus, kad jie neatrodytų tokie išsiplaikstę bei labiau derėtų prie patarnaujančio angelo ir patyrusios keliauninkės vaidmens. Tuomet ji peržvelgė misterio Grynholco rekomendaciją ir papurtė galvą.

„Reikia geresnės rekomendacijos“, – pasakė sau Viktorija.

Iš 19-ojo maršruto autobuso Viktorija išlipo Gryn Parke ir įėjo į „Rico“ viešbutį. Autobuse paskubomis mestas žvilgsnis per laikraštį skaitančios moters petį labai pasitarnavo – įėjusi į viešbučio raštinę Viktorija sukurpė ją liaupsinančią rekomendaciją nuo ledi Sintijos Bredberi, kuri, kaip buvo rašoma tame laikraštyje, ką tik išvyko į Rytų Afriką... „Puiki slaugė, – parašė Viktorija, – ir labai sumani mergina“.

Viktorija išėjo iš „Rico“ viešbučio ir perėjo gatvę. Šiek tiek paėjusi Albemarl Strytu, ji atsidūrė prie aukšto rango dvasininkų ir senamadiškų našlių iš provincijos pamėgto „Baldertono“ viešbučio.

Ne tokia prašmatnia rašysena, bet su mažomis dailiomis graikiškomis „e“ ji parašė rekomendaciją nuo Langou vyskupo.

Taip apsiginklavusi, Viktorija įsėdo į devintojo maršruto autobusą ir nuvažiavo į „Savoją“.

---

* clip (angl.) – sąvaržėlė. – *Vert. past.* – L. B.

Viešbučio registratūroje ji pasiteiravo apie misis Hamilton Klip ir prisistatė, paaiškinusi, kad ją atsiuntė Sent Gildriko agentūra. Administratorius jau siekė telefono ragelio, tačiau žvilgterėjęs per jos petį, pasakė:

– O štai ir pats misteris Hamiltonas Klipas.

Misteris Hamiltonas Klipas buvo nepaprastai aukštas ir liesas žilaplaukis, malonus ir lėtakalbis amerikietis.

Viktorija prisistatė jam ir paminėjo agentūrą.

– Na, mis Džouns, verčiau eikite tiesiai pas misis Klip. Ji vis dar mūsų numeryje. Kiek žinau, ji kalbėjosi su kita panele, kuri šiuo metu gal bus jau išėjusi.

Viktoriją apėmė panika.

Pavyks ar nepavyks?

Liftu jie pakilo į ketvirtą aukštą.

Jiems einant didžiuliu kilimais išklotu koridoriumi, iš galinio kambario išėjo jauna moteris ir pasuko jų pusėn. Viktorijai pasivaideno, kad tai ji pati. Galbūt todėl, kad tos moters pagal užsakymą pasiūtas kostiumėlis buvo būtent tai, ką ji pati norėjo dėvėti. „Šis kostiumėlis man taip pat puikiai tiktų. Mano dydis toks pats kaip ir jos. Kaip norėčiau nuplėšti jį nuo jos", – pagalvojo Viktorija su joje atbudusiu pirmykščiu moterišku žiaurumu.

Jaunoji moteris praėjo pro juos. Ant šono užsmaukta aksominė skrybėlaitė pridengė jos veidą, tačiau misteris Hamiltonas Klipas nustebęs atsigręžė.

– Tai bent, – ištarė jis. – Ir kas galėjo pamanyti? Ana Šyl...

– Atleiskite man, mis Džouns. Nustebau atpažinęs moterį, kurią tik prieš savaitę mačiau Niujorke, vieno stambaus tarptautinio banko sekretorę... – pridūrė jis pasiaiškindamas.

Jis sustojo prie savo numerio durų. Raktas buvo spynoje. Trumpai pabarbenęs į duris, misteris Hamiltonas Klipas jas atidarė ir praleido į priekį Viktoriją.

Misis Hamilton Klip, sėdėjusi netoli lango pastatytame krėsle aukštu atlošu, jiems įėjus pašoko. Tai buvo nedidukė,

panaši į paukštį, akyla moteris. Dešinė jos ranka buvo sugipsuota.

Vyras pristatė jai Viktoriją.

– Tiesiog nepasisekė, – dusliai prabilo misis Klip. – Suplanavę visą maršrutą ir užsakę man bilietą, gėrėjomės Londonu. Irake ketinu aplankyti ištekėjusią dukterį, mis Džouns. Nemačiau jos beveik dvejus metus. Ir būtent dabar man reikėjo susižaloti! Tiesą sakant, tai įvyko Vestminsterio vienuolyne – nukritau nuo akmeninių laiptų. Mane skubiai nuvežė į ligoninę ir ten uždėjo gipsą. Atsižvelgus į visas aplinkybes, nėra jau taip blogai, tačiau iš dalies esu bejėgė ir nežinau, ar galėsiu keliauti. O Džordžą čia sulaiko reikalai ir jis negalės išvykti mažiausiai tris savaites. Jis pasiūlė į kelionę pasiimti slaugę, tačiau kai tik aš ten nuvyksiu, slaugės man nebereikės – viską, kas bus būtina, padarys Seidė. Be to, samdant slaugę, reikėtų mokėti ir už jos kelionę atgal. Taigi, aš ir pagalvojau: paskambinsiu į agentūras ir sužinosiu, ar nerasiu ko nors, kas norėtų vykti su manimi tik į vieną pusę.

– Nesu slaugė tikrąja to žodžio prasme, – pasakė Viktorija, duodama suprasti, jog ji beveik tas pats, kas slaugė. – Tačiau turiu nemažai slaugymo patirties.

Ji padavė pirmąją rekomendaciją.

– Pas ledi Sintiją Bredberi dirbau daugiau kaip metus. O jeigu jums reikia atlikti ir sekretorės darbą, tai aš kelis mėnesius dirbau sekretore pas savo dėdę. Mano dėdė, – droviai pridūrė Viktorija, – Langou vyskupas.

– Jūsų dėdė – vyskupas? Oi, kaip įdomu.

„Tai neabejotinai padarė įspūdį Klipams, – pamanė Viktorija. – Po tiek įdėtų pastangų taip ir turėtų būti“.

Abi rekomendacijas misis Hamilton Klip padavė savo sutuoktiniui.

– Iš tiesų nuostabu, – prabilo ji pagarbiai. – Tai Dievo Apvaizda ir atsakymas į mūsų maldas.

„Tai jau tikrai“, – pagalvojo Viktorija.

– Bagdade gavote tarnybą ar vykstate aplankyti giminių? – pasiteiravo misis Hamilton Klip.

Per skubėjimą falsifikuojant rekomendacijas Viktorija visai pamiršo, kad jai reikės paaiškinti savo kelionės į Bagdadą priežastis. Užklupta nepasiruošusi, turėjo greitomis improvizuoti. Staiga ji prisiminė dieną prieš tai skaitytą žinutę laikraštyje.

– Ketinu prisidėti prie savo dėdės. Daktaro Ponsfuto Džounso, – paaiškino ji.

– Nejaugi? To archeologo?

– Taip. – „Ar tik ne per daug įžymių dėdžių aš turiu?“ – dingtelėjo Viktorijai. – Labai domiuosi jo darbu, bet, žinoma, neturiu tam darbui reikalingos kvalifikacijos, todėl negalėjo būti nė kalbos, kad už mano kelionę mokėtų ekspedicija. Jiems trūksta lėšų. Tačiau jei nuvyksiu ten pati, galėsiu prisijungti prie ekspedicijos ir prie jos prisidėti.

– Tai turėtų būti labai įdomu, – pasakė misteris Hamiltonas Klipas, – Mesopotamija yra puiki vieta archeologiniams tyrinėjimams.

– Bijau, kad mano dėdė vyskupas šiuo metu išvykęs į Škotiją, – prakalbo Viktorija, kreipdamasi į misis Klip. – Tačiau aš jums galiu duoti jo sekretorės telefono numerį. Šiuo metu ji apsistojusi Londone. Pimliko 87693 – vienas iš Fulhamo rezidencijos filialų. Ji ten bus nuo (Viktorijos akys nepastebimai nukrypo į laikrodį ant židinio atbrailos) 11.30, jeigu jūs norėtumėte paskambinti jai ir pasiteirauti apie mane.

– Na ką gi, esu tikra, kad... – pradėjo misis Klip, tačiau ją pertraukė jos vyras.

– Laiko liko nedaug ir tu tą žinai. Lėktuvas išskrenda poryt. O ar turite pasą, mis Džouns?

– Taip. – Viktorija džiaugėsi, kad dėka trumpos kelionės į Prancūziją praeitais metais jos pasas galiojo. – Turiu jį čia, rankinėje, – pridūrė ji.

– Būtent tai aš ir vadinu dalykiškumu, – palankiai atsiliepė misteris Klipas. Jeigu kita kandidatė dar turėjo kokių nors šansų, tai dabar ji akivaizdžiai pralaimėjo. Viktorijai, su jos geromis rekomendacijomis, dėdėmis ir pasu rankoje, nusišypsojo sėkmė.

– Jums reikės vizų, – pasakė misteris Klipas imdamas pasą. – Užbėgsiu pas mūsų bičiulį misterį Berdženą iš „Amerikan Ekspres“ ir jis viską sutvarkys. Užsukite ten šiandien popiet, kad pasirašytumėte viską, kas reikalinga.

Viktorija sutiko tai padaryti.

Kai numerio durys užsidarė Viktorijai už nugaros, ji išgirdo misis Klip sakant savo vyrui:

– Kokia nuoširdi mergina. Mums tikrai pasisekė.

Viktorija išraudo.

Ji nuskubėjo į savo butą ir nesitraukė nuo telefono, pasiruošusi kalbėti rafinuota vyskupo sekretorės tarsena, tuo atveju, jei misis Klip norėtų pasiteirauti apie Viktoriją. Tačiau misis Klip buvo taip paveikta nuoširdžios Viktorijos asmenybės, jog nė nemanė kvaršinti galvos tokiomis smulkmenomis. Šiaip ar taip, ji tebuvo bendrakeleivė kelioms dienoms.

Visi dokumentai buvo laiku sutvarkyti ir pasirašyti, būtinos vizos gautos. Viktorija buvo paprašyta paskutinę naktį praleisti „Savojoje“, kad padėtų 7 valandą ryto misis Klip nuvykti į aviakompaniją ir Hitrou oro uostą.

PENKTAS SKYRIUS

Valtis, prieš dvi dienas pradėjusi savo kelionę pelkėje, dabar lengvai yrėsi Šat el Arab upe. Upė buvo srauni, todėl seniui, irklavusiam valtį, nereikėjo dėti jokių pastangų. Jo judesiai buvo ramūs ir ritmiški, akys primerktos. Beveik pašnibždomis jis niūniavo liūdną nesibaigiančią arabišką giesmę:

Asri bi lel ya yamali
Hadhi alek ya ibn Ali.

Abdulas Suleimanas jau nežinia kelintą kartą plaukė į Basrą. Valtyje sėdėjo dar vienas žmogus, kurio apranga buvo apgailėtinas Vakarų ir Rytų mišinys. Ant medvilninių dryžuotų marškinių jis vilkėjo seną suplyšusį ir dėmėtą chaki spalvos mundurą. Išblukęs raudonas megztas šalikas buvo sukištas į apdriskusį apsiaustą. Jo galvą puošė arabų pasididžiavimas, įprastinė juodai balta kefija*, kurią prilaikė juodo šilko agalas**. Jo apsiblaususios akys žvelgė į krantinę. Netrukus ir jis ėmė niūniuoti. Mesopotamijoje jis niekuo neišsiskyrė iš tūkstančių kitų. Niekas nerodė, kad jis yra anglas ir kad gabena paslaptį, kurią beveik visų pasaulio

---

* Arabų galvos apdangalas (turbanas), aprišamas juosta. – *Vert. past.* – L. B.

** Įpinas ar juostelė turbanui sutvirtinti. – *Vert. past.* – L. B.

šalių įtakingi asmenys stengėsi perimti ir sunaikinti drauge su ją gabenančiu žmogumi.

Jis prisiminė paskutines savaites. Pasalą kalnuose. Šaltą kaip ledas sniegą keliaujant kalnų perėja. Kupranugarių karavaną. Keturias dienas, praleistas einant pėsčiomis per tuščią dykumą drauge su dviem vyrais, gabenančiais kilnojamąjį kiną. Dienas, praleistas juodoje palapinėje ir kelionę su Aneize gentimi, senais savo draugais. Nuolatinis bėgimas pro visur statomus kordonus buvo varginantis ir pavojingas.

„Henris Karmaiklas. Britų agentas. Maždaug trisdešimties metų. Juodi plaukai, tamsios akys, penkių pėdų ir 10 colių ūgio. Kalba arabų, kurdų, persų, armėnų, indusų ir turkų kalbomis bei daugeliu kalnų dialektų. Susibičiuliavęs su vietinėmis gentimis. Pavojingas".

Karmaiklas gimė Kašgare, kur jo tėvas buvo vyriausybės atstovas. Vaikystėje jis švebeldžiavo įvairiais dialektais ir vietinėmis tarmėmis – jo auklės, o vėliau tarnai buvo skirtingų tautybių. Beveik visuose Viduriniųjų Rytų užkampiuose jis turėjo draugų.

Tik dideliuose miestuose ir miesteliuose jis neturėjo ryšių. Jis žinojo, jog dabar, artėjant prie Basros, prasideda lemiamas jo misijos momentas. Anksčiau ar vėliau jam reikės įžengti į civilizuotą zoną. Nors jo galutinis tikslas buvo Bagdadas, jis nusprendė, kad būtų protingiau į jį vykti aplinkiniu keliu. Henris Karmaiklas buvo laukiamas bet kuriame Irako miestelyje – viskas buvo kruopščiai aptarta ir parengta prieš daugelį mėnesių. Jam pačiam buvo leista nuspręsti, kur išsilaipinti. Savo viršininkams jis neišsiuntė nė žodžio, netgi per netiesioginius kanalus. Taip buvo saugiau. Paprasčiausias sumanymas – sutartoje vietoje laukiantis lėktuvas – žlugo, tai yra, kaip jis įtarė, būtų žlugęs. Tą vietą žinojo jo priešai. Informacijos nutekėjimas! Ir vėl tas nesuvaldomas, nepaaiškinamas informacijos nutekėjimas.

Taigi, jo nuogąstavimai stiprėjo. Jis instinktyviai jautė, kad Basroje, kur turėtų būti saugu, pavojus bus dar didesnis

nei kelionės metu. O apie nesėkmę paskutiniame etape jis negalėjo net pagalvoti.

Ritmingai irkluodamas, nepasukdamas galvos senasis arabas sumurmėjo:

– Sūnau mano, artėja lemtinga akimirka. Tepadeda tau Alachas!

– Neužtrukite mieste, tėve. Grįžkite į pelkes. Nenoriu, kad nukentėtumėte.

– Bus taip, kaip nuspręs Alachas. Viskas jo rankose.

– In ša Alach, – pakartojo anas.

Akimirką jis labai troško būti rytietiško, o ne vakarietiško kraujo. Nesijaudinti dėl sėkmės ar nesėkmės galimybių, negalvoti apie pavojus nuolatos klausiant savęs, ar viskas protingai suplanuota ir numatyta. Užkrauti atsakomybę gailestingam ir išmintingam Dievui. In ša Alach, man pavyks!

Netgi kalbėdamasis su savimi jautė, jog krašto ramybė ir fatalizmas užvaldo jį ir jis tuo džiaugėsi. Po kelių akimirkų jis turės palikti valties prieglaudą ir eiti miesto gatvėmis, bėgti nuo skvarbių akių. Jam pavyktų tik tuomet, jei jis ne tik atrodytų, bet ir jaustųsi kaip arabas.

Valtis palengva pasuko į laivakelį. Čia buvo prisišvartavę įvairiausi laivai, prieš ir paskui juos plaukė kitos valtys. Tai buvo nuostabus reginys, primenantis Veneciją; išgražinti laivų pirmagaliai, išblukusios jų spalvos. Šimtai jų buvo prisišvartavę prie kranto šalia vienas kito.

– Atėjo lemiamas momentas. Ar viskas parengta? – švelniai paklausė senis.

– Taip, viskas paruošta. Man jau metas.

– Lai Viešpats ištiesina tavo kelius, ir lai prailgina tavo metus.

Karmaiklas susisiautė savo dryžuoto apsiausto skvernus ir slidžiais akmenimis ėmė kopti į prieplauką.

Čia jį supo įprasti pakrantės žmonės. Maži berniukai, apelsinų pardavėjai, tupintys šalia savo padėklų su prekėmis: su lipnių pyragėlių kvadratėliais ir cukatomis, batų raišteliais,

pigiomis šukomis ir guminėmis juostelėmis. Kartkartėmis garsiai nusispjaunantys klajojantys maldininkai su tarškančiais rožiniais rankose. Kitoje gatvės pusėje, kur buvo įsikūrusios parduotuvės ir bankai, skubėdami žingsniavo jauni efendžiai*, vilkintys europietiškais rausvai violetinio atspalvio kostiumais. Čia taip pat buvo ir europiečių: anglų bei kitų svetimšalių. Juo niekas nesusidomėjo, nes jis tebuvo vienas iš pusšimčio į prieplauką išsilaipinusių arabų.

Karmaiklas ėjo labai ramiai, žvelgdamas į jį supančią aplinką su vaikišku pasitenkinimu. Tam, kad niekam nekristų į akis, jis retkarčiais negarsiai atsikrenkšdavo ir nusispjaudavo. Porą kartų išsipūtė nosį tiesiai ant grindinio.

Jis pasiekė tiltą, esantį virš kanalo ir perėjęs jį pateko į turgų.

Čia buvo daug triukšmo ir judėjimo. Energingi prekeiviai stumdydami kitus iš kelio brovėsi pirmyn. Prekėmis apkrautų asilų varovai garsiai šūkavo: „Balek, balek..." Vaikai kivirčijosi, spygavo ir bėgiojo paskui europiečius, viltingai šaukdami: „Bakšiš, madam, bakšiš. Meskin, meskin..."

Greta buvo pardavinėjamos tiek vakarietiškos, tiek rytietiškos prekės: aliuminio prikaistuviai, puodeliai, lėkštutės ir arbatinukai, kalti variniai dirbiniai, sidabro dirbiniai iš Amaros, pigūs laikrodžiai, emaliuoti puodeliai, siuviniai ir ryškių raštų persiški kilimai, žalvariu kaustytos skrynios iš Kuveito, dėvėti apsiaustai ir kelnės, vaikiški vilnoniai megztiniai. Vietinės gamybos dygsniuotos lovatiesės, spalvoto stiklo žibintai, daugybė molinių ąsočių vandeniui ir puodynių. Pigios civilizuoto pasaulio prekės buvo pardavinėjamos kartu su vietiniais gaminiais.

Viskas buvo kaip įprasta. Po ilgo gyvenimo tyruose, triukšmas ir sąmyšis Karmaiklui pasirodė keisti, bet viskas buvo taip, kaip ir turėjo būti. Jis neišgirdo jokio neįprasto garso, nepastebėjo jokio susidomėjimo savo asmeniu. Tačiau kaip žmogus, jau keletą metų žinantis, ką reiškia būti

* Effendi – žodis, kuriuo turkai mandagiai kreipiasi į vyrą. – *Vert. past.* – L. B.

medžiojamu, jis instinktyviai jautė augantį nerimą ir gresiantį pavojų, nors nieko įtartino nepastebėjo. Niekas į jį nežiūrėjo. Jis buvo beveik tikras, kad niekas jo neseka ir nestebi. Ir nepaisant viso to, jo neapleido nepaaiškinamas įsitikinimas, jog jam gresia pavojus.

Jis pasuko į siaurą tamsią gatvelę, po to vėl į dešinę, o tada į kairę. Tarp mažų prekystalių jis rado įėjimą į karavankiemį. Jame buvo įsikūrusios įvairios krautuvėlės. Karmaiklas pasuko link tos, kurioje buvo iškabintos fervahos – avikailių skrandos iš šiaurinės krašto dalies. Jis ėmė nedrąsiai jas apžiūrinėti. Krautuvėlės savininkas siūlė kavos pirkėjui, aukštam puikiai atrodančiam barzdotam vyrui, dėvinčiam žalią fesą*.

Karmaiklas parodė į fervahą.

– Beš hadha? – paklausė jis.

– Septyni dinarai.

– Per brangu.

– Jūs pristatysite kilimus į mano karavankiemį? – paklausė chadžijus.

– Būtinai, – atsakė pirklys. – Jūs išvykstate rytoj?

– Auštant, į Kerbelą.

– Kerbela yra mano gimtasis miestas, – prabilo Karmaiklas. – Praėjo jau penkiolika metų, kai paskutinį kartą mačiau Huseino kapą.

– Tai šventas miestas, – pareiškė chadžijus.

– Viduje yra pigesnių fervahų, – mestelėjo per petį krautuvės savininkas Karmaiklui.

– Man reikia baltos šiaurietiškos fervahos.

– Tokią turiu galiniame kambaryje.

Viskas vyko pagal šabloną – tokį pokalbį buvo galima išgirsti bet kurią dieną bet kuriame turguje – tačiau visų raktažodžių seka buvo tiksli – Kerbela, balta fervaha.

Tik eidamas į galinį kambarį, Karmaiklas pažvelgė į pirklio veidą ir akimirksniu suprato, kad tai ne tas veidas,

---

* Vyriška arabų kepurė, kuri rodė, kad musulmonas yra chadžijus, atlikęs chadžą – kelionę į Meką. – *Vert. past.* – L. B.

kurį jis tikėjosi išvysti. Nors šį vyrą jis buvo matęs tik kartą, jo atmintis neklydo. Jis buvo panašus, labai panašus, tačiau ne tas pats vyras.

Jis sustojo.

– O kur Sala Hasanas? – paklausė jis šiek tiek nustebęs.

– Tai mano brolis. Mirė prieš tris dienas. Dabar viską perėmiau aš.

Taip, tikriausiai tai buvo brolis. Panašumas buvo labai didelis. Galimas dalykas, kad departamentas buvo pasamdęs ir brolį. Žinoma, atsakymai buvo teisingi. Bet vis dėlto į blausų vidinį kambarį Karmaiklas žengė su didėjančiu nerimu. Ir čia ant lentynų buvo prikrauta prekių: indų su kava ir cukrumi, plaktukų iš žalvario ir vario, senovinio Persijos sidabro, kalnai siuvinių, klostytų abų*, emaliuotų Damasko padėklų ir kavos servizų.

Kruopščiai sulankstyta balta fervaha gulėjo ant mažo kavos staliuko. Karmaiklas priėjo ir paėmė ją. Po ja gulėjo europietiškų rūbų komplektas, padėvėtas, bet gana prašmatnus dalykinis kostiumas. Piniginė su pinigais ir rekomendaciniais laiškais buvo įdėti į vidinę švarko kišenę. Nepažįstamas arabas įžengė į krautuvę, o iš jos išeis ir vyks į iš anksto sutartą vietą misteris Volteris Viljamas iš importuotojų ir ekspeditorių kompanijos „Mesrs Kros ir Ko". Be abejonės, misteris Volteris Viljamsas buvo realus žmogus su garbinga verslo praeitimi. Viskas vyko pagal planą. Su palengvėjimu atsidusęs, Karmaiklas ėmė sagstytis savo apdriskusį karišką švarką. Viskas buvo puiku.

Jeigu ginklu būtų buvęs pasirinktas revolveris, Karmaiklo misija būtų ten pat ir pasibaigusi. Bet pirmenybė buvo suteikta peiliui – gerokai tylesniam ginklui.

Ant lentynos priešais Karmaiklą stovėjo didelis varinis kavinukas, kuris buvo neseniai išblizgintas amerikiečio turisto, ketinusio kavinuką pasiimti, paliepimu. Tame blizgančiame

---

* Arabų moterų viršutiniai drabužiai iš ožkos ar kupranugario vilnos. – *Vert. past.* – L. B.

apvaliame paviršiuje atsispindėjo peilio ašmenų blykstelėjimas – jame atsispindėjo, nors ir iškreiptas, bet tikras vaizdas. Karmaiklui už nugaros, pro užuolaidą prasmukęs vyras išsitraukė ilgą lenktą peilį. Kitą akimirką tas peilis būtų įsmeigtas Karmaiklui į nugarą.

Karmaiklas žaibiškai atsisuko. Jis čiupo užpuoliką ir parvertė jį ant žemės. Peilis nuskriejo per kambarį. Karmaiklas greitai išsilaisvino, peršoko per gulintį kūną ir išskubėjo per priekinį kambarį, kur prabėgomis pamatė išgąstį piktavališkame pirklio veide ir storojo chadžijaus nuostabą. Perėjęs kiemą, jis vėl atsidūrė pilname žmonių turguje. Iš pradžių pasukęs į vieną, paskui į kitą pusę, ir vėl neskubėdamas klaidžiojo, nes skubėjimas šiame krašte buvo neįprastas ir galėjo atkreipti į save dėmesį.

Tai vienur, tai kitur jis sustodavo pačiupinėti audinių, todėl atrodė, kad jis vaikštinėja be tikslo, tačiau jo smegenys pašėlusiai dirbo. Visa organizacija sužlugo! Ir vėl jis buvo vienas priešiškame krašte. Jis skausmingai suvokė reikšmingumą to, kas įvyko.

Jam reikėjo bijoti ne tik tų priešų, kurie gali pasitaikyti jo kelyje, ne tik tų, kurie mėgina jam sukliudyti užmegzti ryšius su civilizuotu pasauliu. Reikėjo bijoti ir tų priešų, kurie buvo organizacijos viduje. Kadangi jie žinojo slaptažodžius ir teisingus atsakymus. Jis buvo užpultas tuomet, kai manė esąs saugus. Gal ir nekeista, kad išdavystė kilo organizacijos viduje. Priešai turbūt visuomet siekdavo infiltruoti vieną ar daugiau savo žmonių į organizaciją. Arba papirkti žmogų, kurio jiems reikia. Papirkti žmogų daug lengviau nei manoma – ir papirkti galima ne vien pinigais.

Na, dabar jau nesvarbu, kaip tai atsitiko. Yra taip, kaip yra. Jis mėgins pabėgti pasikliaudamas savo paties jėgomis. Be pinigų, be naujos tapatybės ir su visiems žinoma išvaizda. Greičiausiai kaip tik šią akimirką jis buvo tyliai sekamas.

Jis nepasuko galvos. Kokia būtų iš to nauda? Tie, kurie sekė, šiame žaidime nebuvo naujokai.

Ramiai, be tikslo, jis klaidžiojo toliau. Nors atrodė apatiškas, jis svarstė įvairias galimybes. Pagaliau jis išėjo iš turgaus ir perėjo tiltą virš kanalo. Ėjo tol, kol pamatė didelę spalvingą memorialinę lentą su herbo atvaizdu virš durų ir užrašą „Britų konsulatas".

Jis nužvelgė gatvę. Regis niekas į jį nekreipė nė menkiausio dėmesio. Atrodė, jog nėra nieko lengviau kaip įžengti į Britų konsulatą. Akimirką Karmaiklas pagalvojo apie pelėkautus, paruoštus pelėkautus su masinančiu sūrio gabalėliu. Pelei taip pat tai buvo lengva ir paprasta...

Reikėjo rizikuoti. Jis nematė kitos išeities.

Karmaiklas įžengė pro duris.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Ričardas Beikeris sėdėjo Britų konsulato raštinėje, laukdamas, kol atsilaisvins konsulas. Jis išsilaipino iš „Indijos karalienės“ ir atliko muitinės formalumus tik šį rytą. Jo bagažą sudarė beveik vien tik knygos. Pižamos ir marškiniai buvo įgrūsti tarp jų tarytum neplanuotas priedas.

„Indijos karalienė“ atvyko laiku ir Ričardas, prieš vykdamas per Bagdadą į galutinį savo kelionės tikslą Tel Asvadą, senovinį Muriko miestą, turėjo žinioje dvi dienas, kurias buvo pasilikęs atsargai, nes tokie maži krovininiai laivai kaip „Indijos karalienė“ dažnai vėluodavo.

Jis jau buvo nusprendęs, ką veiks per šias dvi dienas. Kuveite, netoli pajūrio esantis pylimas, kuriame, kaip spėjama, buvo senovinių liekanų, jau seniai žadino jo smalsumą. Tai buvo dangaus siųsta proga jį ištyrinėti.

Jis nuvažiavo į oro uosto viešbutį ir pasiteiravo, kaip būtų galima nuvykti į Kuveitą. Jam buvo pasakyta, kad lėktuvas išskrenda kitą rytą dešimtą valandą, o grįžti jis gali sekančią dieną. Taigi, viskas ėjosi kaip sviestu patepta. Žinoma, reikėjo atlikti neišvengiamus formalumus, gauti išvykimo vizą ir įvažiavimo vizą į Kuveitą. Dėl jų jis turės kreiptis į Britų konsulatą. Generalinį konsulą Basroje, misterį Kleitoną, Ričardas buvo sutikęs prieš keletą metų Persijoje. Būtų malonu, pagalvojo Ričardas, vėl jį pamatyti.

Į konsulatą buvo keletas įėjimų. Pagrindiniai vartai buvo skirti automobiliams. Kiti varteliai vedė iš sodo į kelią, vingiuojantį palei Šat el Arab upę. Tarnybinis įėjimas į konsulatą buvo iš pagrindinės gatvės. Ričardas įėjo, padavė savo vizitinę kortelę budinčiajam, kuris jam pasakė, kad generalinis konsulas šiuo metu užsiėmęs, tačiau greitai atsilaisvins. Budėtojas jį palydėjo į nedidelį laukiamąjį, esantį koridoriaus, kuris tiesiai vedė nuo įėjimo iki sodo, kairėje pusėje.

Laukiamajame jau buvo keletas žmonių. Ričardas į juos beveik nepažvelgė. Bet kokiu atveju, jis retai domėjosi žmonijos atstovais. Antikinės keramikos fragmentas jam visuomet buvo įdomesnis, nei žmogiška būtybė, gimusi maždaug dvidešimtame mūsų eros amžiuje.

Jo mintys ėmė suktis apie kai kuriuos Mari laiškų aspektus ir Bendžaminitų genčių judėjimą 1750 metais prieš mūsų erą.

Būtų sunku pasakyti, kas būtent sugrąžino jį dabartį ir privertė pažvelgti į ten buvusius žmones. Tai buvo nerimas, įtampos jausmas. Nors jis nebuvo tuo tikras, bet jam pasirodė, kad jis tai užuodė. Nieko konkrečiai jis negalėjo nustatyti – tačiau jis tikrai tai pajuto ir šis jausmas sugrąžino jį į praėjusį karą. Tuomet, kai jis ir dar pora vyrų nusileido parašiutais ir šaltyje iki aušros laukė momento atlikti savo užduotį. Tą akimirką visi grėsiantys pavojai buvo aiškūs, o nuotaika prislėgta. Tuomet apėmė drebulys ir baimė, jog kuris nors iš jų nesugebės įvykdyti užduoties.

Tas pats aitrus, vos juntamas kvapas ore.

Baimės kvapas...

Keletą akimirkų tai fiksavo tik pasąmonė. Jo protas vis dar atkakliai stengėsi susikoncentruoti ties era prieš Kristų. Tačiau dabarties trauka buvo pernelyg stipri.

Kažkas šiame kambarėlyje buvo mirtinai išsigandęs...

Jis apsižvalgė. Arabo su apdriskusiu chaki spalvos munduru pirštai tingiai slinko gintariniu rožiniu. Apkūnus anglas žilais ūsais – tipiškas komivojažierius – į mažą užrašų knygelę rašantis skaičius, atrodė orus ir įnikęs į savo darbą. Liesas suvargęs vyras, labai tamsios odos, buvo atsilošęs kėdėje ir

ilsėjosi, o jo veidas buvo ramus ir abejingas. Vyras, panašus į irakiečių klerką ir senyvas persas gražiai krintančiais sniego baltumo rūbais atrodė absoliučiai abejingi.

Gintarinio rožinio karoliukai ėmė ritmiškai tarškėti. Keistai, bet jam pažįstamu būdu. Ričardas krūptelėjo. Jis jau buvo beužmiegąs. Trumpas – ilgas – ilgas – trumpas – tai buvo Morzės abėcėlė – be jokios abejonės – Morzės signalai. Morzės abėcėlę jis žinojo, nes karo metu dalis jo darbo buvo susijusi su signalizavimu, todėl nebuvo sunku suprasti. P-E-L-Ė-D-A. F-L-O-R-E-A-T-E-T-O-N-A*. Po galais, kas gi čia? Bet jis išgirdo teisingai. *Floreat Etona* vėl buvo kartojama. Karoliukais barškino (tikriau sakant, tarškino) skarmaluotas arabas. Vaje, kas gi čia buvo? „Pelėda. Itonas. Pelėda".

Tai buvo jo paties pravardė Etone, į kurį jis buvo išsiųstas su neįprastai dideliais, masyviais akiniais.

Ričardas metė žvilgsnį į arabą, atkreipdamas dėmesį į kiekvieną jo aprangos detalę: dryžuotus marškinius, seną chaki spalvos mundurą ir atspurusį rankomis megztą šaliką nubėgusiomis akimis. Tokių kaip jis pakrantėje buvo šimtai. Arabas abejingai atrėmė jo žvilgsnį, neparodydamas jog jį atpažino. Tačiau rožinio karoliukai tebetarškėjo.

„Čia Fakyras. Padėk. Patekau į bėdą."

Fakyras? Fakyras? Žinoma! Fakyras Karmaiklas! Vaikinas, kuris gimė ar gyveno kažkokiame užkampyje – Turkestane ar Afganistane?

Ričardas išsiėmė pypkę. Jis pamėgino ją užsitraukti, po to apžiūrėjo ir pastukseno ją į šalia stovėjusią peleninę: Pranešimą gavau.

Po to viskas vyko labai greitai. Vėliau Ričardui reikėjo daug pastangų, kad tai prisimintų.

Apiplyšusiu kariniu munduru vilkintis arabas atsistojo ir pasuko link durų. Praeidamas pro Ričardą jis suklupo, ištiesė ranką ir griebėsi Ričardo, kad išsilaikytų. Tuomet atsitiesė, atsiprašė ir nuėjo prie durų.

---

* Tegyvuoja Itonas (lot.) – Itono koledžas – prestižinė anglų džentelmenų mokykla. – *Vert. past.* – L. B.

Tai buvo taip netikėta ir įvyko taip greitai, kad Ričardui visa tai buvo panašiau į kino, o ne į realaus gyvenimo sceną. Apkūnusis komivojažierius išmetė iš rankų užrašų knygelę ir ėmė kažką traukti iš švarko kišenės. Dėl savo storumo ir ankšto švarko, jis užtruko porą sekundžių ir per tas sekundes Ričardas ėmė veikti. Kai vyras iškėlė revolverį, Ričardas išmušė jį iš rankos. Revolveris iššovė, o kulka įstrigo grindyse.

Arabas išėjo pro duris ir pasuko į konsulo kabinetą, bet staiga sustojo ir apsisukęs greitai nubėgo link tų durų, pro kurias buvo įėjęs ir išbėgo į judrią gatvę.

Konsulato patarnautojas pribėgo prie Ričardo, kuris laikė apkūniojo vyro ranką. Susijaudinęs irakiečių klerkas pašoko ant kojų, tamsaus gymio liesasis vyras išsprogino akis, o pagyvenęs persas ramiai spoksojo priešais save.

– Ką, po velnių, jūs darote, šitaip mojuodamas revolveriu? – prabilo Ričardas.

Akimirką buvo tyla, o tada apkūnusis vyras gailiu kokni* balsu pasakė:

– Atleisk, seni. Visai netyčia. Esu tikras gremėzdas.

– Nesąmonė. Tu norėjai nušauti tą arabą, kuris ką tik išbėgo.

– Ne, ne, seni, nenorėjau nušauti. Norėjau tik pagąsdinti. Atpažinau jį ir ketinau pagąsdinti, nes jis mane apmovė su senienomis. Tiesiog norėjau pajuokauti.

Ričardas Beikeris buvo skrupulingas ir labai nemėgo bet kokio viešumo. Jis buvo linkęs priimti tokį formalų paaiškinimą. Šiaip ar taip, ką jis galėjo įrodyti? Ir ar padėkotų draugužis Fakiras Karmaiklas už sukeltą triukšmą? Tikriausiai ne, jei jis iš tiesų vykdė kažkokią slaptą užduotį.

Ričardas paleido komivojažieriaus ranką. Jis pastebėjo, jog žmogėną išmušė prakaitas.

Patarnautojas kalbėjo susijaudinęs. Labai blogai, pareiškė jis, kad į Britų konsulatą buvo atneštas šaunamasis ginklas. Tai draudžiama. Konsulas labai supyks.

---

* Cockney (angl.) – londonietis, kilęs iš žemiausių sluoksnių. – *Vert. past.* – L. B.

– Atsiprašau, – pasakė storulis. – Tai tik nelaimingas atsitikimas. – Jis įspraudė pinigų į patarnautojo delną, tačiau tas pasipiktinęs juos grąžino.

– Geriau jau eisiu iš čia, – pareiškė apkūnusis vyriškis. – Nelauksiu priėmimo pas konsulą. – Staiga jis įbruko savo vizitinę kortelę Ričardui. – Tai mano vizitinė. Jeigu kiltų koks nors triukšmas dėl šio įvykio, aš apsistojęs oro uosto viešbutyje. Bet iš tiesų tai buvo tik nelaimingas atsitikimas. Tiesiog pokštas, jeigu suprantate ką noriu pasakyti.

Apgailestaudamas Ričardas stebėjo kaip jis pasipūtėliška eisena eina iš laukiamojo ir suka link išėjimo į gatvę.

Jis vylėsi, kad pasielgė teisingai, tačiau priimti sprendimą, kai nieko nežinai, yra sunku.

– Misteris Kleitonas atsilaisvino, – pranešė patarnautojas.

Ričardas nusekė paskui jį koridoriumi. Koridoriaus gale saulės šviesos ratas padidėjo. Konsulo kabinetas buvo pačiame koridoriaus gale, dešinėje.

Misteris Kleitonas sėdėjo už rašomojo stalo. Tai buvo ramus žilaplaukis vyras mąsliu veidu.

– Nežinau, ar jūs prisimenate mane? – paklausė Ričardas. – Susipažinome prieš du metus Teherane.

– Žinoma. Jūs buvote drauge su daktaru Ponsfutu Džounsu, ar ne? Ar ir šiais metais prie jo prisijungsite?

– Taip. Kaip tik dabar ten keliauju, tačiau turiu keletą laisvų dienų ir, tiesą sakant, norėčiau trumpam nuvažiuoti į Kuveitą. Manau, sunkumų nebus?

– O ne. Lėktuvas išskrenda rytoj ryte. Skrydis užtruks tik pusantros valandos. Nusiųsiu telegramą Arčiui Gontui, diplomatiniam atstovui Kuveite. Jis jus apnakvyndins. O šią naktį galite apsistoti pas mus.

– Tikrai? Nenoriu sukelti rūpesčių jums ir misis Kleiton. Galiu apsistoti viešbutyje, – šiek tiek paprieštaravo Ričardas.

– Oro uosto viešbutis perpildytas. Mums būtų malonu jus priimti. Žinau, kad mano žmona norėtų vėl jus pamatyti. Šiuo metu – leiskite man pagalvoti – priėmimo laukia Krosbis

iš naftos kompanijos ir daktaro Ratbouno atsiųstas jaunuolis, atvykęs čia aiškintis dėl knygų, kurios turi pereiti muitinės apžiūrą. Lipkite į viršų ir aplankykite Rozą.

Jis atsistojo ir išlydėjo Ričardą į saulėtą sodą. Laiptatakis vedė į konsulato gyvenamąsias patalpas.

Laiptų viršuje Džeraldas Kleitonas stumtelėjo metalines duris ir nuvedė savo svečią į ilgą blausų koridorių, išklotą dailiais kilimėliais ir apstatytą rinktiniais baldais. Buvo malonu įeiti į prietemą po akinančios šviesos lauke.

– Roza, Roza! – šūktelėjo Kleitonas ir misis Kleiton, kurią Ričardas prisiminė kaip gyvybingą asmenybę, išėjo iš galinio kambario.

– Ar prisimeni Ričardą Kleitoną, brangioji? Mes susipažinome su juo ir daktaru Ponsfutu Teherane.

– Žinoma, – pasakė misis Kleiton spausdama jam ranką. – Mes kartu vaikščiojome po turgų ir jūs nusipirkote puikių kilimėlių.

Misis Kleiton mėgdavo ne tik pati pirkti, bet ir draugus bei pažįstamus įtikinėdavo ką nors įsigyti vietiniuose turguose. Ji gerai išmanė kiekvieno daikto vertę ir puikiai mokėjo derėtis.

– Tai buvo vienas iš geriausių mano pirkinių, – pareiškė Ričardas. – Ir tik jūsų dėka.

– Rytoj Beikeris nori skristi į Kuveitą, – tarė Džeraldas Kleitonas. – Pasakiau, kad galime jį apnakvyndinti.

– Bet ar tai nesukels jums nepatogumų? – pradėjo Ričardas.

– Žinoma nesukels, – patikino misis Kleiton. – Gaila, kad negalime jums pasiūlyti geriausio svečių kambario, nes jame jau apsistojęs kapitonas Krosbis, bet mes jus įkurdinsime gana patogiai. Ar nenorite įsigyti puikios Kuveito skrynios? Šiuo metu turguje kaip tik tokių yra. Džeraldas neleidžia man nusipirkti dar vienos, nors čia ji labai praverstų – joje laikyčiau atliekamas antklodes.

– Brangioji, tu jau turi tris skrynias, – švelniai pasakė Kleitonas. – O dabar, Beikeri, prašau man atleisti, bet turiu

grįžti į kabinetą. Atrodo, laukiamajame kažkas atsitiko. Kaip supratau, kažkas iššovė iš revolverio.

– Matyt, koks nors vietinis šeichas, – spėjo misis Kleiton. – Jie tokie jaudrūs ir taip mėgsta šaunamuosius ginklus.

– Priešingai, – pareiškė Ričardas. – Tai buvo anglas. Jis ketino užpulti arabą. – Ir ramiai pridūrė: – Aš išmušiau revolverį jam iš rankos.

– Tai ir jūs ten buvote, – pasakė Kleitonas. – Apie tai nepagalvojau. – Iš kišenės jis išsitraukė vizitinę kortelę. – Robertas Holas – regis toks jo vardas – iš Enfildo „Achilo fabriko". Nežinau, kodėl jis norėjo su manim pasimatyti. Ar jis nebuvo girtas?

– Jis sakė, jog tai tebuvo pokštas, – ištarė Ričardas abejingu balsu, – ir kad ginklas iššovė atsitiktinai.

Kleitonas suraukė antakius.

– Komivojažieriai kišenėse paprastai nesinešioja užtaisytų ginklų, – pastebėjo jis.

Kleitonas nekvailas, pamanė Ričardas.

– Galbūt man reikėjo jo neišleisti?

– Kai įvyksta tokie dalykai, sunku nuspręsti, ką reikia daryti. Ar tas žmogus, į kurį jis šovė, sužeistas?

– Ne.

– Tuomet, tikriausiai, reikia viską palikti taip, kaip yra.

– Įdomu, kas už viso to slypi?

– Taip, taip... ir man įdomu.

Kleitonas atrodė šiek tiek išsiblaškęs.

– Na, man reikia grįžti, – pasakė jis ir išskubėjo.

Misis Kleiton nusivedė Ričardą į svetainę. Tai buvo didelis kambarys, papuoštas žalios spalvos užuolaidomis ir pagalvėlėmis. Šeimininkė pasiūlė Ričardui kavos ir alaus. Jis pasirinko alų, kuris buvo gerai atšaldytas.

Misis Kleiton pasidomėjo, kodėl jis vyksta į Kuveitą ir jis jai paaiškino. Ji paklausė, kodėl jis vis dar nevedęs ir Ričardas pasakė, jog vedybos ne jam.

– Nesąmonė, – gyvai pareiškė misis Kleiton. – Archeologai, – kalbėjo ji, – tampa puikiais sutuoktiniais. O ar šį sezoną į kasinėjimus vyks jaunų moterų?

– Taip, keletas, ir žinoma, misis Ponsfut Džouns, – paaiškino Ričardas.

Misis Kleiton viltingai paklausė, ar tos merginos simpatiškos, o Ričardas pasakė, jog nežino, nes dar su jomis nesusipažinęs. Jos labai nepatyrusios, pridūrė jis.

Kažkodėl šis atsakymas prajuokino misis Kleiton.

Tuomet į svetainę įėjo nedidelio ūgio kresnas atžarių manierų vyras. Jis buvo pristatytas kaip kapitonas Krosbis.

– Misteris Beikeris, – pasakė misis Kleiton, – yra archeologas ir kasinėja beprotiškai įdomius tūkstančių metų senumo dalykus.

Kapitonas Krosbis pareiškė, jog niekada negalėjo suprasti, kaip archeologai sugeba taip tiksliai nustatyti daiktų amžių.

– Visuomet maniau, kad greičiausiai jie yra siaubingi melagiai, – nusijuokė kapitonas Krosbis.

Ričardas pažvelgė į jį pavargusio žmogaus žvilgsniu.

– Ir vis dėlto, kaip archeologas nustato, kokio senumo yra daiktas? – paklausė kapitonas Krosbis.

Ričardas atsakė, kad aiškinti reikėtų ilgai ir misis Kleiton greitai jį išsivedė apžiūrėti jam skirto kambario.

– Žinote, jis labai mielas, – prabilo misis Kleiton, – tačiau... Neturi jokio supratimo apie kultūrą.

Kambarys Ričardui pasirodė nepaprastai jaukus, todėl jis ėmė dar labiau vertinti misis Kleiton svetingumą.

Iš švarko kišenės jis išsitraukė sulankstytą purviną popiergalį. Nustebęs pažvelgė į jį, nes buvo tikras, kad anksti ryte jo dar ten nebuvo.

Prisiminė, kad klupdamas arabas įsitvėrė į jį. Miklių rankų žmogus galėjo įkišti popiergalį į kišenę jam net nepajutus.

Ričardas išskleidė lapą. Jis buvo purvinas ir, regis, daug kartų lankstytas.

Šešios eilutės buvo parašytos gana sunkiai išskaitoma rašysena. Majoras Džonas Vilberforsas rekomendavo kažkokį Ahmedą Mohamedą kaip stropų ir sąžiningą darbininką, mokantį vairuoti sunkvežimį ir sugebantį atlikti smulkų remontą. Tai buvo „pažyma“ arba rekomendacija, kurią duodavo rytuose. Ji buvo parašyta prieš aštuoniolika mėnesių. Ir tai nebuvo keista, nes tokių pažymų savininkai jas rūpestingai saugodavo.

Raukydamasis Ričardas skrupulingai pergalvojo visus to ryto įvykius.

Dabar jis buvo visiškai įsitikinęs, jog Fakiras Karmaiklas bijojo dėl savo gyvybės. Jį medžiojo ir jis atbėgo į konsulatą. Kodėl? Ieškojo saugumo? Tačiau čia jis dar greičiau susidūrė su pavojumi. Priešas arba tas, kuris jį atstovavo, jau laukė Karmaiklo. Tas komivojažierius tikriausiai turėjo labai aiškų įsakymą – būti pasiruošusiam nušauti Karmaiklą net konsulate, liudininkų akivaizdoje. Tikriausiai tai buvo būtina. O Karmaiklas savo seno mokyklos bičiulio paprašė pagalbos, ir net sugebėjo perduoti jam regis visai paprastą dokumentą. Turbūt šis dokumentas labai svarbus. Jei priešai sučiuptų Karmaiklą ir pamatytų, kad jis to dokumento neturi, jie, be abejonės, susivoktų ir ieškotų asmens, kuriam Karmaiklas galėjo jį perduoti.

O ką su juo turėjo daryti Ričardas Beikeris?

Jis galėjo perduoti šį dokumentą Jos didenybės Didžiosios Britanijos karalienės atstovui Kleitonui. Arba pasilaikyti jį sau, kol Karmaiklas nepareikalaus jo grąžinti. Po kelias minutes trukusių svarstymų jis nusprendė jį pasilaikyti.

Bet pirmiausia jis ėmėsi tam tikrų atsargumo priemonių.

Ričardas nuplėšė neprirašytą lapo dalį nuo laiško ir ėmė ant jos rašyti rekomendaciją sunkvežimio vairuotojui beveik tokiu pačiu stiliumi, bet kitais žodžiais. Tai turėtų padėti, jei laiškas buvo koduotas, tačiau visai galimas dalykas, kad pranešimas buvo parašytas kokiu nors nematomu rašalu.

Tuomet savo kūrinį jis ištepė dulkėmis nuo savo batų, patrynė rankomis, kelis kartus perlenkė, kol jis tapo panašus į seną purviną laišką.

Tuomet jį sumaigė ir įsidėjo į kišenę. Stebeilydamas į originalą, jis svarstė ir atmetinėjo įvairiausias galimybes. Pagaliau, šyptelėjęs, kelis kartus jį perlenkė, kol gavo mažą stačiakampį. Išėmęs gabalėlį plastilino, be kurio jis niekad nekeliaudavo, iš savo krepšio, sulankstytą laišką įvyniojo į plastikinio maišelio atraižą ir aplipdė plastilinu. Tuomet pavoliojęs plastiliną tarp delnų ir išlyginęs jo paviršių, uždėjo ant jo cilindrinį antspaudą, kurį turėjo su savimi.

Ričardas kritišku žvilgsniu įvertino rezultatą.

Ant plastilino ritinio buvo įspaustas „Teisingumo kalaviju“ apsiginklavęs Saulės dievas Šamašas.

– Tikėkimės, jog tai geras ženklas, – tarė jis sau.

Vakare, kai jis apžiūrėjo savo švarko, kurį vilkėjo ryte, kišenę, suglamžytas laiškas jau buvo dingęs.

SEPTINTAS SKYRIUS

Pagaliau prasideda gyvenimas, pagalvojo Viktorija. Ji sėdėjo ant suolo oro uosto terminale, kai pagaliau atėjo nuostabus momentas ir nuskambėjo žodžiai: „Keleivius, vykstančius į Kairą, Bagdadą ir Teheraną, prašome lipti į autobusą".

Stebuklingi vardai, stebuklingai žodžiai. Kaip Viktorija suprato, misis Hamilton Klip jie nesužavėjo, nes didelę savo gyvenimo dalį ji praleido šokinėdama iš laivų į lėktuvus, iš lėktuvų į traukinius, protarpiais apsistodama brangiuose viešbučiuose. Tačiau Viktorijai šie žodžiai buvo nuostabus pasikeitimas po dažnai kartojamų frazių: „Mis Džouns, prašau užrašykite", „Šiame laiške daugybė klaidų. Jums reikės viską atspausdinti iš naujo, mis Džouns". „Virdulys verda, brangioji, ar nepadarytum arbatos?", „Aš žinau, kur galėtum pasidaryti žavingiausią ilgalaikę šukuoseną". Nereikšmingi nuobodūs kasdieniai įvykiai! O dabar – Kairas, Bagdadas, Teheranas – visa šlovingų Rytų romantika. Ir Edvardas...

Viktorija grįžo į tikrovę, kai pleputė jos darbdavė užbaigdama pasakė:

– Ir... nieko nėra švaraus, jeigu suprantate ką noriu pasakyti. Visuomet labai atidžiai žiūriu, ką valgau. Net neįsivaizduojate, kokios nešvarios gatvės ir turgūs. Žmonės dėvi purvinus skarmalus. O kai kurie tualetai – na, jų tiesiog negalima pavadinti tualetais!

Viktorija paklusniai išklausė šių slegiančių žodžių, tačiau nuo to jos susižavėjimas nedingo. Nešvara ir mikrobai jos jaunystėje nieko nereiškė.

Jie atvyko į Hitrou ir ji padėjo misis Klip išlipti iš autobuso. Ji jau buvo atsakinga už pasus, bilietus, pinigus ir t.t.

– Tikra laimė, kad jūs su manimi, mis Džouns, – pareiškė ponia. – Tiesiog nežinau, ką būčiau dariusi, jei būtų tekę keliauti vienai.

Kelionė lėktuvu panaši į mokyklinę išvyką, pagalvojo Viktorija. Praktiški ir malonūs, bet griežti mokytojai yra šalia, kad nuolatos tave prižiūrėtų. Stiuardesės tvarkingomis uniformomis tarsi vaikų lopšelio auklėtojos skystapročiams vaikams mandagiai aiškino, ką reikia daryti. Viktorija beveik tikėjosi, kad savo pastabas jos pradės žodžiais, „O dabar, vaikučiai...“.

Nuvargę jauni džentelmenai tikrino pasus ir konfidencialiai užklausdavo apie pinigus bei juvelyrinius dirbinius. Klausinėjamiems žmonėms jie sugebėdavo sukelti kaltės jausmą. Iš prigimties įtaigi Viktorija staiga pajuto nenugalimą norą deklaruoti vieną savo pigią sagę kaip dešimties tūkstančių svarų vertės deimantinę diademą vien tam, kad pamatytų nuobodžiaujančio jaunuolio veido išraišką. Bet mintys apie Edvardą sulaikė ją nuo tokio poelgio.

Perėjusios visus kontrolės punktus, jos atsisėdo dideliame laukiamajame, kuris išėjo tiesiai į aerodromą. Fone girdėjosi lėktuvo variklių riaumojimas. Dabar misis Hamilton Klip mielai ir nesustodama ėmė aptarinėti bendrakeleivius.

– Ar gi tie du vaikučiai ne žavūs? Bet kaip sunku vienai keliauti su dviem vaikais. Manau, kad jie anglai. Jų motina apsivilkusi gerai pasiūtu kostiumėliu. Nors ji atrodo pavargusi. O tas gražus vyras tikriausiai yra romėnų kilmės. To vyriškio languotas kostiumas tiesiog rėžia akį – aš tai pavadinčiau labai blogu skoniu. Manau, kad jis komersantas. O štai tas vyras – olandas, kontrolės punkte jis stovėjo priekyje mūsų. O ta šeima, sakyčiau, yra turkų arba persų. Atrodo, kad amerikiečių čia nėra. Manau, dažniausiai jie skrenda „Pan American“

lėktuvais. Sakyčiau, kad tie trys besišnekučiuojantys vyrai yra naftininkai. Man patinka stebėti žmones ir spėlioti, kas jie tokie. Misteris Klipas sako, kad aš turiu nesutramdomą norą pažinti žmogišką prigimtį. Man atrodo visai natūralu domėtis žmonėmis. Ar nemanote, kad tie audinės kaliniai kainuoja apie tris tūkstančius dolerių?

Misis Klip atsiduso. Baigusi aptarinėti savo bendrakeleivius, ji ėmė nekantrauti.

– Norėčiau žinoti, ko mes čia laukiame? Lėktuvo varikliai jau keturis kartus buvo užvesti. Visi keleiviai jau čia. Kodėl jie neskuba? Jie tikrai nesilaiko tvarkaraščio.

– Misis Klip, gal norėtumėte puodelio kavos? Laukiamojo gale yra bufetas.

– Ne, dėkoju, mis Džouns. Kavos gėriau prieš išvykdama, be to, dabar ir mano virškinimas sutrikęs. Ko gi mes laukiame, norėčiau žinoti?

Tai paaiškėjo netrukus, vos tik ji spėjo ištarti šiuos žodžius.

Durys, vedančios į muitinę ir pasų skyrių, skubiai atsidarė ir tarsi vėjo šuoras į laukiamąjį įsiveržė aukštas vyras. Aviakompanijos darbuotojai ėmė sukinėtis apie jį. BOAC* tarnautojas atnešė du didelius užantspauduotus brezentinius krepšius.

Misis Klip pagyvėjo.

– Tikriausiai jis labai svarbus asmuo, – pastebėjo ji.

„Ir tuo naudojasi“, – pagalvojo Viktorija.

Vėluojančio keleivio apranga dvelkė prabanga. Jis vilkėjo tamsiai pilką kelioninį apsiaustą su dideliu gobtuvu. Ant galvos buvo užsidėjęs šviesiai pilką plačiakraštį sombrerą. Garbanoti sidabriškai pilki plaukai buvo ilgoki, o gražių sidabriškai pilkų ūsų galiukai užsirietę. Jis atrodė kaip dailus aktorius, vaidinantis plėšiką. Viktorija nemėgo pasipūtusių aktorių, todėl žvelgė į jį nepritariamai.

Aviakompanijos tarnautojai, su apmaudu pastebėjo Viktorija, tūpčiojo aplink jį.

---

* Britų užsienio avialinijų korporacija. – *Vert. past.* – L. B.

„Taip, sere Rupertai“, „Žinoma, sere Rupertai“, „Lėktuvas išskris nedelsiant, sere Rupertai“.

Platus apsiaustas subangavo, serui Rupertui einant pro duris, vedančias į aerodromą. Durys paskui jį užsidarė su trenksmu.

– Seras Rupertas, – sumurmėjo misis Klip. – Įdomu, kas jis toks?

Viktorija papurtė galvą, nors ji nujautė, kad šis veidas ir visa povyza jai nėra nepažįstami.

– Koks nors svarbus asmuo iš jūsų vyriausybės, – pakišo mintį misis Klip.

– Nemanau, – pasakė Viktorija.

Keli vyriausybės nariai, kuriuos Viktorija buvo mačiusi, padarė jai įspūdį žmonių, kurie trokšta atsiprašyti už tai, kad gyvena. Tik tribūnose jie tapdavo pasipūtę ir pamokslaujantys.

– Prašau paskubėti, – pasakė griežta tarsi auklė stiuardesė. – Lipkite į lėktuvą. Štai ten. Prašyčiau kaip galima greičiau.

Ji elgėsi su keleiviais kaip su būriu maklinėjančių vaikų, kurie verčia suaugusius laukti.

Visi vorele išėjo į aerodromą.

Didžiulis lėktuvas laukė, jo variklis riaumojo tarsi milžiniškas liūtas.

Viktorija drauge su stiuardu padėjo misis Klip įlipti į lėktuvą ir atsisėsti. Viktorija užėmė vietą šalia jos, arčiau praėjimo. Tik padėjusi misis Klip patogiai įsitaisyti ir prisegusi jos saugos diržą, Viktorija pastebėjo, kad priešais jas sėdi seras Rupertas.

Durys užsidarė. Po kelių sekundžių lėktuvas ėmė lėtai judėti aerodromo taku.

„Mes iš tiesų tuoj skrisime, – džiaugsmingai pagalvojo Viktorija. – Ar gi tai nebaugina? Man atrodo, kad jis niekada nepakils. Iš tiesų, neįsivaizduoju, kaip tai įmanoma!“

Atrodė, jog praėjo visa amžinybė, kol lėktuvas riedėjo aerodromu, tuomet lėtai apsisuko ir sustojo. Varikliai ėmė pašėlusiai riaumoti.

Vis garsiau ir garsiau, smarkiau ir smarkiau. Tuomet lėktuvas vėl pajudėjo. Iš pradžių lėtai, po to greičiau, dar greičiau.

„Jis niekuomet nepakils, – pamanė Viktorija, – mes užsimušime“.

Lėktuvas ėmė judėti dar greičiau ir švelniau – nesijautė jokio kratymo. Pagaliau jis atsiplėšė nuo žemės ir ėmė kilti. Užpakalyje liko automobilių aikštelė ir magistralė. Lėktuvas vis kilo – apačioje matėsi pūškuojantis juokingai mažas traukinukas, lėlių nameliai ir žaislinės mašinytės keliuose... Lėktuvas vis dar kilo. Ir staiga apačioje esanti žemė tapo neįdomi, negyva, panaši į didelį žemėlapį su linijomis, apskritimais ir taškeliais.

Lėktuve žmonės atsisegė saugos diržus, prisidegė cigaretes, atsivertė žurnalus. Viktorija atsidūrė naujame, kelių šimtų pėdų ilgio ir keliasdešimt pėdų pločio pasaulyje, kuriame gyveno dvidešimt trisdešimt žmonių. Daugiau niekas neegzistavo.

Ji vėl ėmė spoksoti pro langelį. Apačioje matėsi debesys, purus debesų patalas. Lėktuvas buvo nušviestas saulės spindulių. O kažkur po debesimis buvo jai pažįstamas pasaulis.

Viktorija suėmė save į rankas. Misis Hamilton Klip kalbėjo. Viktorija išsiėmė vatą iš ausų ir dėmesingai palinko į ją.

Priešais ją sėdintis seras Rupertas atsistojo ir mestelėjo savo plačiabrylę pilko fetro skrybėlę ant lentynos, užsitraukė ant galvos gobtuvą ir patogiai įsitaisė savo kėdėje.

„Pasipūtęs kvailys“, – pagalvojo Viktorija su išankstiniu nusistatymu.

Misis Klip įsitaisė su žurnalu. Kai viena ranka ji mėgindavo perversti puslapį, žurnalas nukrisdavo, todėl ji laikas nuo laiko alkūne bakstelėdavo Viktoriją.

Viktorija apsižvalgė. Ji nusprendė, kad kelionė lėktuvu yra gana nuobodus dalykas. Ji atsivertė žurnalą ir pagavo save žvelgiančią į skelbimą, kuriame buvo rašoma: „Ar norėtumėte

tapti geresne stenografiste?" Viktorija nusipurtė ir užvertė žurnalą, atsilošė ir ėmė galvoti apie Edvardą.

Į Kastel Benito aerodromą jie atvyko pliaupiant lietui. Iki tol Viktorija šiek tiek blogavo, todėl jai reikia sukaupti visas jėgas, kad galėtų atlikti savo pareigas. Pliaupiant lietui jie buvo nuvežti į viešbutį. Viktorija pastebėjo, kad didingąjį serą Rupertą pasitiko tarnautojas su raudonais antsiuvais ir tarnybiniu automobiliu išskubėjo į didžiūnų rezidenciją Tripolitanijoje.

Joms buvo paskirti kambariai. Viktorija padėjo misis Klip persirengti. Apvilkusi ją chalatu, paliko ilsėtis iki vakarienės. Nuėjusi į savo kambarį, ji atsigulė ir užsimerkė, patenkinta, kad nemato banguojančių grindų.

Po valandos ji atsibudo puikiai nusiteikusi ir nuėjo padėti misis Klip. Kaip tik tuo metu dar valdingesnė stiuardesė jas informavo, kad automobiliai, nuvešiantys jas vakarienei, jau laukia. Po vakarienės misis Klip užmezgė pokalbį su bendrakeleiviais. Vyras, vilkintis akį rėžiančiu švarku susidomėjo Viktorija ir su visomis smulkmenomis papasakojo jai apie pieštukų gamybą.

Vėliau keleiviai buvo nuvežti atgal į viešbutį. Jiems buvo gana atžagariai pasakyta, jog turi būti pasiruošę išvykti kitą rytą pusę šešių.

– Mes beveik nematėme Tripolitanijos, – liūdnai pastebėjo Viktorija. – Ar kelionės lėktuvu visuomet būna tokios?

– Manau, kad taip. Keldami anksti ryte jie elgiasi tiesiog sadistiškai. Be to, jie dažnai verčia keleivius aerodrome laukti keletą valandų. Pamenu, kaip Romoje jie pažadino mus pusę keturių. Pusryčiai restorane turėjo būti 4 valandą. O į oro uostą išvykom tik aštuntą valandą. Vis dėlto geriausia, kai kelionės tikslą pasieki be jokių sustojimų.

Viktorija atsiduso. O jai patiktų keliauti su sustojimais. Ji norėjo pamatyti pasaulį.

– Ar žinote, brangioji, – toliau kalbėjo misis Klip sujaudintu balsu, – kas tas įdomiai atrodantis vyras? Tas anglas?

Na tas, dėl kurio čia kilo toks sambrūzdis. Aš sužinojau, kas jis toks. Tai seras Rupertas Kroftonas Li, didis keliautojas. Be abejo, jūs esate girdėjusi apie jį.

Taip, dabar Viktorija prisiminė. Maždaug prieš pusmetį keletą jo nuotraukų ji matė spaudoje. Seras Rupertas buvo autoritetingas Kinijos žinovas. Jis buvo vienas iš nedaugelio žmonių, kurie buvo Tibete ir lankėsi Lasoje*. Jis keliavo per nežinomas Kurdistano ir mažosios Azijos dalis. Gyvai ir sąmojingai parašytos jo knygos buvo labai perkamos. Ir geriausia reklama buvo pats seras Rupertas. Jis nereiškė pretenzijų, kurios nebūtų visiškai pagrįstos. Apsiaustas su gobtuvu ir plačiabrylė skrybėlė taip pat buvo sąmoningai jo pasirinkti.

– Argi tai neįdomu? – paklausė misis Klip su įžymybių medžiotojos entuziazmu, kai Viktorija kamšė ją.

Viktorija sutiko, jog tai labai įdomu, bet pati sau pamanė, jog jai labiau patinka sero Ruperto knygos, negu jo asmenybė. Jos manymu, jis buvo, vaikų žodžiais tariant, „pamaiva“.

Lėktuvas išskrido taip, kaip ir buvo planuota – kitą rytą. Oras išsigiedrijo, švietė saulė. Viktorija buvo nusiminusi, kad negalėjo apžiūrėti Tripolitanijos. Lėktuvas į Kairą turėjo atvykti prieš pietus, o išskristi į Bagdadą tik kitą rytą, taigi, popiet ji bent jau galės pamatyti šiek tiek Egipto.

Jie skrido virš jūros, tačiau debesys greitai uždengė mėlynus vandenis ir Viktorija žiovaudama atsilošė savo kėdėje. Priešais ją sėdintis seras Rupertas jau miegojo. Gobtuvas buvo nusmukęs nuo jo galvos, kuri buvo nusvirusi į priekį. Seras Rupertas protarpiais knapsėjo. Ant jo sprando Viktorija pastebėjo mažą šunvotę ir tai jai suteikė piktdžiugišką pasitenkinimą. Sunku pasakyti, kodėl šis faktas jai suteikė malonumo – galbūt tai darė įžymų žmogų labiau žmogišką ir pažeidžiamą. Galų gale, jis buvo toks pats žmogus kaip ir kiti, linkęs į mažus negalavimus. Galima sakyti, kad seras Rupertas išlaikė savo išdidumą ir nekreipė jokio dėmesio į savo bendrakeleivius.

---

* Lasa – Tibeto sostinė. – *Vert. past.* – L. B.

„Įdomu, kas toks jis mano esąs?“ – pagalvojo Viktorija. Atsakymas buvo akivaizdus. Jis buvo seras Rupertas Kroftonas Li, garsenybė, o ji tebuvo Viktorija Džouns, visiškai nereikšminga stenografistė.

Atvykusios į Kairą Viktorija ir misis Hamilton Klip drauge papietavo. Misis Klip pareiškė, jog ketina pamiegoti iki šeštos valandos ir pasiūlė Viktorijai per tą laiką apžiūrėti piramides.

– Aš užsakiau jums automobilį, mis Džouns, kadangi žinau, jog dėl jūsų finansų ministerijos reglamento jūs negalėsite čia išsikeisti jokių pinigų.

Viktorija, kuri bet kuriuo atveju neturėjo jokių pinigų išsikeisti, puolė dėkoti.

– Na ką jūs, nėra už ką. Jūs buvote labai maloni. Kai keliauji su doleriais, viskas yra paprasta. Misis Kitčin – ponia su dviem žaviais vaikučiais – labai trokšta važiuoti drauge, taigi, aš siūlau jums vykti su ja – ar jums tai tinka?

Viktorijai tiko viskas, kad tik galėjo pamatyti pasaulio.

– Puiku. Tuomet nedelskite.

Popietė prie piramidžių buvo labai maloni. Nors Viktorija mėgo vaikus, tačiau ši išvyka jai būtų labiau patikusi be misis Kitčin atžalų. Dažniausiai vaikai ima trukdyti tuomet, kai įžymybių apžiūrinėjimas tik įpusėja. Mažasis tapo labai irzlus, todėl abi moterys grįžo iš išvykos anksčiau, nei buvo planavusios.

Viktorija žiovaudama griuvo į lovą. Ji labai norėjo pabūti Kaire savaitę, galbūt net paplaukioti Nilu. „O ką tu naudosi vietoj pinigų, mergyt?“ paklausė ji savęs griežtai. Jau ir taip stebuklas, kad į Bagdadą ją nuveš dykai.

„Ir ką ketini daryti išlipusi Bagdade su keliais svarais kišenėje?“ – klausė jos šaltas vidinis balsas.

Į šį klausimą Viktorija numojo ranka. Edvardas turės surasti jai darbą. O jeigu jis negalės, ji pati susiras darbą.

Apakinta ryškios saulės šviesos, Viktorija užsimerkė.

Ją pažadino, kaip jai pasirodė, beldimas į duris. Ji šūktelėjo: „Įeikite“ ir kadangi nebuvo jokio atsakymo, ji atsikėlė iš lovos, priėjo prie durų ir jas atidarė.

Tačiau beldė ne į jos duris, o į kitas duris koridoriaus pradžioje. Tamsiaplaukė stiuardesė tvarkinga uniforma beldė į sero Ruperto Kroftono Li duris. Jis atidarė duris kaip tik tuomet, kai Viktorija pažvelgė pro savąsias.

– Kas atsitiko?

Jis atrodė susierzinęs ir mieguistas.

– Atleiskite, kad trukdau jus, sere Rupertai, – suulbėjo stiuardesė, – bet ar negalėtumėte ateiti į Britų užsienio avialinijų korporacijos biurą? Jis įsikūręs tik už trijų durų, prie išėjimo. Reikia suderinti kai kurias rytojaus skrydžio į Bagdadą detales.

– Gerai.

Viktorija grįžo į savo kambarį. Dabar ji buvo jau ne tokia mieguista. Pažvelgė į savo laikrodį. Tik pusę penkių. Misis Klip ji bus reikalinga tik po pusantros valandos. Mergina nusprendė išeiti pasivaikščioti po Heliopolį. Bent jau pasivaikščiojimui pinigai nereikalingi.

Ji pasipudravo nosį ir vargais negalais apsiavė batus. Išvyka prie piramidžių buvo tikras išbandymas jos kojoms.

Išėjusi iš savo kambario, patraukė koridoriumi link pagrindinio viešbučio holo. Viktorija praėjo pro Britų užsienio avialinijų korporacijos biurą. Tai skelbė prie durų prikalta lentelė. Jai einant pro šalį, atsidarė durys ir pro jas išėjo seras Rupertas. Jis ėjo greitai, todėl pralenkė ją dviem žingsniais. Jis ėjo priešais ją, o jo apsiaustas plevėsavo. Viktorija pasirodė, kad jis kažko susierzinęs.

Kai šeštą valandą Viktorija atėjo atlikti savo pareigų, misis Klip buvo gerokai sudirgusi.

– Aš nerimauju dėl per didelio savo bagažo svorio, mis Džouns. Maniau, jog sumokėjau už jį pilnai, bet atrodo, kad sumokėta tik iki Kairo. Rytoj mes skrendame su Irako avialinijomis. Mano bilietas yra tranzitinis, tačiau už bagažo perviršį reikia mokėti papildomai. Gal galėtumėte išsiaiškinti kaip yra iš tikrųjų? Nes tikriausiai man reikės išsikeisti dar vieną kelionės čekį.

Viktorija sutiko tai išsiaiškinti. Iš pradžių ji negalėjo rasti Britų užsienio avialinijų korporacijos biuro, bet paskui surado jį koridoriaus gale. Ji spėjo, kad kitas, nedidelis biuras greičiausiai buvo naudojamas tik siestos valandomis. Misis Klip būgštavimai dėl bagažo perviršio pasitvirtino ir tai ją labai suerzino.

AŠTUNTAS SKYRIUS

Londono Sityje, šeštame administracinio pastato aukšte buvo įsikūręs Valhalos gramofonų kompanijos biuras. Šiame biure už rašomojo stalo sėdintis vyras skaitė knygą apie ekonomiką. Suskambo telefonas ir jis pakėlė ragelį.

– Valhalos gramofonų kompanija, – bejausmiu balsu ištarė jis.

– Čia Sandersas.

– Upės Sandersas? Kokios upės?

– Tigrio. Raportuoju apie A. Š. Mes pametėm ją.

Akimirką buvo tylu.

– Ar aš teisingai išgirdau? – paklausė tylus, bet tvirtas balsas.

– Mes pametėme Aną Šyl.

– Jokių vardų. Tai labai rimta jūsų klaida. Kaip tai atsitiko?

– Ji įėjo į tą privačią kliniką. Jau esu jums tai sakęs. Jos seseriai buvo atlikta operacija.

– Na ir?

– Operacija buvo sėkminga. Mes tikėjomės, kad A. Š. grįš į „Savojos“ viešbutį. Savo apartamentų ji neatsisakė. Tačiau ji negrįžo. Privati klinika visą laiką buvo stebima, todėl buvome tikri, kad ji iš ten neišėjo. Manėme, jog ji vis dar ten.

– Tačiau jos ten nėra?

– Ką tik sužinojome, kad iš klinikos ji išvyko kitą dieną po operacijos su greitosios pagalbos automobiliu.

– Ji jus apkvailino, ar ne?

– Regis, taip. Galėčiau prisiekti, jog ji nežinojo, kad yra sekama. Mes ėmėmės visų atsargumo priemonių. Mes buvome trise ir...

– Nesiteisinkite. Kur ją nuvežė greitosios pagalbos automobilis?

– Į universiteto koledžo ligoninę.

– Ką sužinojote ligoninėje?

– Atvežtą pacientę atlydėjo ligoninės slaugė. Medicinos slaugė tikriausiai buvo Ana Šyl. Jie nenumano, kur ji išėjo po to, kai atvežė ligonę.

– O pacientė?

– Pacientė nieko nežino. Ji buvo užmigdyta.

– Taigi, Ana Šyl išėjo iš universiteto koledžo ligoninės apsirengusi slaugės rūbais ir dabar gali būti bet kur?

– Taip. Jeigu ji grįš į „Savoją“...

– Ji negrįš į „Savoją“, – pertraukė jį anas.

– Ar mums patikrinti kitus viešbučius?

– Taip, bet aš abejoju, ar iš to bus naudos. Būtent to ji ir tikisi iš jūsų.

– Kokie bus nurodymai?

– Patikrinkite uostus – Doverį, Folkenstouną ir taip toliau. Patikrinkite aviakompanijas. Ypač visus išankstinus užsakymus skrydžiui lėktuvu į Bagdadą per ateinančias dvi savaites. Kelionė nebus užsakyta jos pačios vardu. Patikrinkite visus jos amžiaus keleivius.

– Jos bagažas vis dar „Savojoje“. Gal ji pareikalaus jo?

– Nieko panašaus ji nedarys. Ji ne tokia kvaila kaip jūs. Gal jos sesuo ką nors žino?

– Mes užmezgėme ryšį su ją namuose prižiūrinčia slauge. Regis, ji mano, kad A. Š. apsistojusi „Ricos“ viešbutyje Paryžiuje ir tvarko Morgantalio firmos reikalus. Ji galvoja, kad A. Š. į Jungtines Valstijas grįš 23-ają.

– Kitaip sakant, A. Š. jai nieko nepasakė. Ji ir nebūtų pasakiusi. Patikrinkite tuos išankstinius užsakymus skrydžiui lėktuvu į Bagdadą. Tai vienintelė viltis. Jai reikia patekti į Bagdadą ir tai vienintelis būdas nuvykti ten laiku. Be to, Sandersai...

– Taip?

– Daugiau jokių klaidų. Tai paskutinis jūsų šansas.

DEVINTAS SKYRIUS

Jaunasis misteris Šrivenhemas iš Britų ambasados mindžikavo ir spoksojo į virš Bagdado aerodromo kylantį lėktuvą. Kilo didžiulė dulkių audra. Palmes, namus ir žmones apgaubė tiršta rusva migla. Ji prasidėjo gana netikėtai.

– Statau dešimt prieš vieną, kad jie negalės čia nusileisti, – labai susikrimtęs pareiškė Lajonelis Šrivenhemas.

– Ką jie darys? – paklausė jo bičiulis Haroldas.

– Manau, kad skris į Basrą. Girdėjau, jog ten giedra.

– Pasitinki kažkokį aukštą pareigūną, ar ne?

Jaunasis misteri Šrivenhemas vėl atsiduso.

– Tokia jau mano laimė! Naujasis ambasadorius dar nespėjo prisistatyti. Patarėjas Lensdaunas dabar Anglijoje. Raisas, patarėjas Rytų klausimais, serga ir guli lovoje su labai aukšta temperatūra. O Bestas Teherane, todėl viskas užkrauta man ant pečių. Tiek sumaišties dėl to tipo. Net neįsivaizduoju kodėl. Netgi slaptųjų tarnybų vyrukai nervinasi. Jis yra vienas iš tų keliautojų, kuris nuolat bastosi ant kupranugario po visokius užkampius. Nesuprantu, kodėl jis toks svarbus, bet matyt jis yra baisus pasipūtėlis, o man reikės pildyti bet kokią jo užgaidą. Jeigu lėktuvas nutūps Basroje, tikriausiai jis pasius iš pykčio. Net nežinau, ko tuo atveju man reikėtų imtis. Atsivežti jį traukiniu čionai šįvakar? Ar priversti Karališkąsias oro pajėgas jį čia rytoj atskraidinti?

Misteris Šrivenhemas vėl atsiduso, nes skriaudos ir atsakomybės jausmas dar sustiprėjo. Nuo pat atvykimo į Bagdadą prieš tris mėnesius jam nuolat nesisekė. Jis jautė, jog dar viena nesėkmė galutinai sužlugdytų jo perspektyvią karjerą.

Lėktuvas vėl praskrido virš jų galvų.

– Matyt jam nepavyks nutūpti, – pasakė Šrivenhemas. – Ei, atrodo jis leidžiasi! – pridūrė jis susijaudinęs.

Po kelių akimirkų lėktuvas ramiai nuriedėjo į savo vietą, o Šrivenhemas stovėjo pasiruošęs sutikti įžymybę.

Eidamas pasitikti piratiškos išvaizdos vyriškio su vilnijančiu apsiaustu, jis pastebėjo „gana patrauklią merginą“.

„Beveik maskaradinis kostiumas“, – pagalvojo jis, o garsiai ištarė:

– Seras Rupertas Kroftonas Li? Aš esu Šrivenhemas iš ambasados.

Seras Rupertas buvo gana atžagarus, bet tai suprantama, pamanė jis. Lėktuvas suko tiek daug ratų aplink miestą ir nebuvo aišku, ar pavyks nusileisti.

– Bjauri diena, – tęsė Šrivenhemas. – Šiais metais buvo daug tokių audrų. O, jūs turite krepšių. Prašome sekti paskui mane. Viskas jau paruošta...

Kai jie automobiliu išvažiavo iš aerodromo, Šrivenhemas tarė:

– Aš jau galvojau, sere, kad jūs būsite nuskraidintas į kitą oro uostą. Atrodė, jog pilotas negali nutupdyti lėktuvo. Ši dulkių audra prasidėjo taip netikėtai.

Seras Rupertas reikšmingai išpūtė skruostus ir pareiškė:

– Tai būtų buvę siaubinga, tiesiog siaubinga. Mano planai būtų sugriuvę ir, galiu jums pasakyti, jaunuoli, kad tai būtų sukėlę labai rimtus padarinius.

„Pasipūtėlis, – pagalvojo Šrivenhemas nepagarbiai. – Tos įžymybės mano, kad tik jų menki reikaliukai verčia judėti pasaulį“.

O balsu su pagarba ištarė: – Manau, kad taip, sere.

– Ar žinote kada ambasadorius atvyks į Bagdadą?

– Kol kas dar nieko tiksliai nežinome, sere.

– Būtų gaila, jei jo nepamatyčiau. Paskutinį kartą su juo buvome susitikę – leiskite pagalvoti – taip, 1938 metais, Indijoje.

Šrivenhemas pagarbiai tylėjo.

– Palaukite, Raisas yra čia, ar ne?

– Taip, sere. Jis yra patarėjas Rytų klausimais.

– Gabus vyrukas. Daug žinantis. Man bus malonu vėl jį pamatyti.

Šrivenhemas atsikosėjo.

– Tiesą sakant, sere, Raisas serga. Jis išvežtas į ligoninę. Sunkios formos gastroenteritas. Atrodo, jog tai daug rimčiau nei paprasta dizenterija.

– Kas? – seras Rupertas staiga atsisuko. – Sunkios formos gastroenteritas? Hm... Susirgo neseniai, ar ne?

– Užvakar, sere.

Seras Rupertas susiraukė. Staiga dingo visas jo pasipūtimas. Jis tapo paprastu, kiek sunerimusiu žmogumi.

– Įdomu, – pasakė jis. – Labai įdomu.

Šrivenhemas pažvelgė į jį klausiamai.

– Įdomu, – tarė seras Rupertas, – ar tai negalėtų būti Šyl Gryno atvejis...

Suglumęs Šrivenhemas tylėjo.

Jie jau buvo netoli Feizel Bridžo, kai automobilis pasuko į kairę, Britų ambasados link.

Staiga seras Rupertas palinko į priekį.

– Sustokite minutėlei, gerai? – staiga pasakė jis. – Ten, dešinėje, kur tos puodynės.

Automobilis privažiavo prie dešiniojo kelkraščio ir sustojo.

Tai buvo maža vietinė krautuvėlė, užgrūsta paprastomis balto molio puodynėmis bei vandens ąsočiais.

Kresnas europietis, kuris kalbėjosi su krautuvėlės savininku, sustojus automobiliui nuėjo link tilto. Šrivenhemo manymu, tai buvo Krosbis iš „I ir P“, su kuriuo jis buvo kelis kartus susitikęs.

Seras Rupertas iššoko iš automobilio ir nužingsniavo prie krautuvėlės. Paėmęs vieną iš puodynių jis pradėjo greitakalbe arabų kalba šnekėtis su savininku. Šrivenhemo arabų kalbos žinios vis dar buvo menkos, o žodynėlis labai skurdus, todėl jis beveik nieko nesuprato.

Krautuvėlės savininkas džiugiai šypsojosi, gestikuliavo ir išsamiai pasakojo apie prekes. Seras Rupertas kilnojo įvairias puodynes ir, matyt, klausinėjo apie jas. Pagaliau išsirinkęs siaurakaklį vandens ąsotį ir mestelėjęs pirkliui keletą monetų, jis grįžo į automobilį.

– Įdomi technika, – tarė seras Rupertas. – Šie ąsočiai gaminami lygiai taip pat, kaip prieš tūkstančius metų, o jų forma tokia pati kaip ir tų, kuriuos gamina vienoje iš kalnų gyvenviečių Armėnijoje.

Jis įkišo pirštą į siaurą ąsočio angą ir ėmė jį sukti.

– Tai labai primityvus dirbinys, – Šrivenhemo jis nė kiek nesužavėjo.

– Taip, meninės vertės jis neturi! Tačiau įdomus istorijos požiūriu. Ar matote šiuos tempimo ženklus štai čia? Galima gauti daug informacijos stebint paprastus kasdienio naudojimo daiktus. Aš turiu visą kolekciją tokių ąsočių.

Automobilis įvažiavo pro Britų ambasados vartus.

Seras Rupertas pareikalavo, kad jį iš karto nuvestų į jo kambarį. Šrivenhemą nustebino tai, kad pabaigęs savo paskaitą apie molinius ąsočius, seras Rupertas nerūpestingai paliko ąsotį automobilyje. Šrivenhemas manė esant būtinu užnešti jį į viršų ir atsargiai pastatyti ant sero Ruperto naktinio stalelio.

– Jūsų ąsotis, sere.

– Ką? O, dėkui, mano berniuk.

Seras Rupertas atrodė išsiblaškęs.

Pakartojęs, kad netrukus bus patiekti priešpiečiai, Šrivenhemas išėjo.

Kai tik jaunuolis išėjo iš kambario, seras Rupertas nuėjo prie lango, išskleidė ir išlygino mažą popieriaus juostelę, kuri buvo įkišta į ąsočio kaklelį. Joje tebuvo dvi eilutės. Atidžiai jas perskaitęs, padegė juostelę degtuku.

Tuomet jis pašaukė tarną.

– Kuo galiu padėti, sere? Norėtumėte, kad išpakuočiau daiktus?

– Dar ne. Norėčiau matyti misterį Šrivenhemą. Pakvieskite jį čionai.

Šrivenhemas atėjo šiek tiek susirūpinęs.

– Kuo galėčiau padėti, sere? Ar kas nors negerai?

– Misteri Šrivenhemai, pasikeitė mano planai. Tikiuosi, jog galiu pasitikėti jūsų diskretiškumu?

– O taip, žinoma, sere.

– Bagdade buvau senokai, dar prieš karą. Viešbučiai įsikūrę kitame upės krante, ar ne?

– Taip, sere. Rašido gatvėje.

– Ant Tigro upės kranto?

– Taip. „Babilono rūmai“ yra vienas iš didžiausių. Bet tai daugiau tarnybinis viešbutis.

– O ką jūs žinote apie viešbutį pavadinimu „Tio“?

– Daugelis ten apsistoja. Maistas gana neblogas, o viešbučiui vadovauja keistuolis vardu Markas Tio. Bagdade jis gerai žinoma persona.

– Noriu, kad šiame viešbutyje užsakytumėte man kambarį, misteri Šrivenhemai.

– Norite pasakyti, jog nepasiliksite ambasadoje? – Šrivenhemas atrodė susinervinęs. – Bet... bet... viskas jau parengta, sere.

– Viską galima atšaukti, – šūktelėjo seras Rupertas.

– Taip, žinoma, sere. Aš nenorėjau...

Šrivenhemas nutilo. Jis nujautė, jog ateityje jį dėl to apkaltins.

– Turiu dalyvauti delikačiose derybose. Supratau, kad ambasadoje to padaryti negalėsiu. Noriu, kad šįvakar man užsakytumėte kambarį „Tio“ viešbutyje. Taip pat noriu išvykti iš ambasados nepastebėtas. Kitaip tariant, nenoriu važiuoti į „Tio“ viešbutį ambasados automobiliu. Taip pat reikalauju užsakyti bilietą į lėktuvą, kuris poryt išskrenda į Kairą.

Šrivenhemas atrodė dar labiau nusiminęs.

– Bet aš supratau, jog būsite čia penkias dienas...

– Jau nebe. Būtina, kad į Kairą atvykčiau kaip galima greičiau, kai tik sutvarkysiu savo reikalus čia. Ilgiau čia pasilikti būtų nesaugu.

– Nesaugu?

Liūdna šypsena iškreipė sero Ruperto veidą. Manieros, kurias Šrivenhemas sulygino su prūsų išmuštruoto seržanto manieromis, dingo. Staiga atsiskleidė visas šio vyro žavesys.

– Saugumas tikrai nebuvo mano nuolatinis rūpestis – tai tiesa, – pasakė jis. – Tačiau šiuo atveju aš turiu atsižvelgti ne tik į savo paties saugumą – mano saugumas reiškia ir daugelio kitų žmonių saugumą. Taigi, padarykite tai, ko prašau. Jeigu bus sunkumų gauti bilietą į lėktuvą, pasinaudokite pirmumo teise. Kol neišvyksiu iš čia, turiu likti savo kambaryje.

O kai Šrivenhemas iš nuostabos išsižiojo, jis pridūrė:

– Oficialiai – aš sergu. Maliarija. – Šrivenhemas linktelėjo. – Taigi, man nereikės maisto.

– Tačiau mes galime jums atsiųsti...

– Dvidešimt keturių valandų pasninkas man yra niekis. Kai kurių savo kelionių metu aš badavau daug ilgiau. Tiesiog darykite tai, ką pasakiau.

Apačioje kolegos apibėrė Šrivenhemą klausimais.

– Kažkokie plataus masto paslaptingi reikalai, – ėmė dejuoti jis. – Visiškai nesuprantu to pasipūtėlio sero Ruperto Kroftono Li. Ar jis kalba nuoširdžiai, ar tik vaidina. Tas jo banguojantis apsiaustas, plėšiko skrybėlė ir visa kita... Vyrukas, kuris yra skaitęs vieną iš jo knygų, sakė man, jog nepaisant to, jog pats seras Rupertas yra gyva reklama, jis iš tikrųjų visa tai patyrė ir buvo tose vietose, tačiau aš nežinau... Norėčiau, kad Tomas Raisas vėl būtų ant kojų ir imtųsi visų reikalų. Tiesa, o kas yra Šyl Grynas?

– Šyl Grynas? – raukydamasis pakartojo jo draugas. – Tai kažkaip susiję su sienų apmušalais, ar ne? Užnuodytais. Manau, tai viena iš arseniko rūšių.

– Viešpatie! – išsprogęs akis ištarė Šrivenhemas. – O aš maniau, jog tai liga. Kažkas panašaus į amebinę dizenteriją.

– O ne, tai kažkoks cheminės kilmės preparatas. Tai, su kuo žmonos žudo savo vyrus arba atvirkščiai.

Šrivenhemas apstulbęs nutilo. Jam ėmė aiškėti kai kurie nemalonūs faktai. Tiesą sakant, mintį, kad ambasados patarėjas Rytų klausimais Tomas Raisas kenčia ne nuo gastroenterito, bet nuo apsinuodijimo arseniku, pakišo Kroftonas Li. Be to, seras Rupertas pamanė, kad ir jo gyvybei gresia pavojus, o jo sprendimas nevalgyti ir negerti to, kas paruošta Britų ambasados virtuvėje, sukrėtė dorą Šrivenhemą iki sielos gelmių. Jis nežinojo net ką ir galvoti.

DEŠIMTAS SKYRIUS

Dūstančiai nuo įkaitusių gelsvų dulkių Viktorijai Bagdadas padarė neigiamą įspūdį. Visą kelią nuo oro uosto iki „Tio“ viešbučio ją kamavo nesiliaujantis triukšmas. Iš proto varantis nuolatinis automobilių signalų kaukimas, riksmai, švilpimas ir dar labiau kurtinantis beprasmis signalizavimas. Prie nenutrūkstamo gatvės triukšmo prisidėjo ir nepertraukiamas misis Hamilton Klip plepėjimas.

Į „Tio“ viešbutį Viktorija atvyko nusikamavusi.

Maža siaura gatvelė vedė nuo Rašido gatvės triukšmo Tigro upės link. Užlipusios trumpu laiptatakiu, jos atsidūrė prie įėjimo į viešbutį, kur jas pasitiko labai storas jaunuolis spinduliuojančia šypsena, kuris vos neprispaudė jų prie savo krūtinės. Viktorija nusprendė, jog tai Markas arba teisingiau, misteris Tio, „Tio“ viešbučio savininkas.

Savo sveikinimus jis pertraukdavo šūksniais patarnautojams su nurodymais dėl jų bagažo.

– Tai štai, prašau, misis Klip... Kas jūsų rankai? Kodėl ji įkišta į tą keistą daiktą? Ei, kvailiai, neneškite šito su diržais! Silpnapročiai! Nevilkite to apsiausto! Atvykote tokią dieną – maniau, kad lėktuvas niekada nenutūps. Vis ėjau ir ėjau žiūrėti. Markai, sakiau aš sau, tu tikrai ne iš tų, kurie keliaus lėktuvais – kam taip skubėti?.. Atsivežėte panelę su savimi – visuomet malonu pamatyti naują panelę Bagdade... O kodėl

jūsų nepasitiko misteris Harisonas? Laukiau jo atvykstant vakar... Brangioji, jūs turite tuojau pat ko nors išgerti.

Viktorija jautėsi šiek tiek apsvaigusi, galva sukosi nuo dvigubos porcijos viskio, kurį jai įsakmiai įbruko Markas. Ji stovėjo išbaltintame kambaryje aukštomis lubomis, kuriame buvo didžiulė lova žalvariniais rėmais, labai įmantrus naujausio prancūziško dizaino tualetinis staliukas, sena Viktorijos laikų spinta ir du ryškūs pliušu aptraukti krėslai. Kuklus bagažas gulėjo jai prie kojų. Labai senas vyras geltonu veidu ir baltomis žandenomis dėdamas vonioje rankšluosčius išsišiepė, linktelėjo jai ir pasiteiravo, ar nereikia pašildyti vandens.

– O kiek tai užtruks?

– Dvidešimt trisdešimt minučių. Tuojau pat einu ir pašildysiu.

Ir tėviškai šypsodamasis pasišalino. Viktorija atsisėdo ant lovos ir perbraukė ranka per plaukus. Jie buvo pilni dulkių, o veidas peršėjo nuo smėlio. Ji apžiūrėjo save veidrodyje. Dulkės pakeitė jos plaukų spalvą – juodi plaukai tapo rausvai rudais. Viktorija atitraukė užuolaidą ir įžengė į platų balkoną, išeinantį į upės pusę. Tačiau per tirštą geltoną miglą nieko nesimatė. Nusiminusi Viktorija tarė sau: „Kokia bjauri vieta“.

Tuomet ji perėjo laiptų aikštelę ir pabeldė į misis Klip duris. Reikėjo nemažai paplušėti, kol ji galėjo nusiprausti ir pailsėti pati.

Po vonios, priešpiečių ir ilgo pokaičio, iš savo miegamojo Viktorija išėjo į balkoną ir jau palankiau pažvelgė į Tigro upę. Dulkių audra buvo nurimusi. Geltoną miglą ėmė keisti blyški šviesa. Kitame upės krante matėsi subtilūs palmių ir išsibarsčiusių namų siluetai.

Viktorijos ausis pasiekė balsai iš apačioje esančio sodo. Ji priėjo prie balkono krašto ir pažvelgė žemyn.

Nenuilstanti pleputė ir draugiška būtybė misis Hamilton Klip buvo užmezgusi pažintį su angle, viena iš tų vėjo nugairintų nenuspėjamo amžiaus moterų, kurias visuomet gali rasti bet kuriame užsienio mieste.

– ... Ir ką aš būčiau dariusi be jos, tikrai nežinau, – kalbėjo misis Klip. – Ji mieliausia mergina, kokią tik galima įsivaizduoti. Be to, jos giminės užima aukštus postus. Ji Langou vyskupo dukterėčia.

– Kieno vyskupas?

– Man regis, Langou.

– Nesąmonė, tokio asmens nėra, – pasakė ana.

Viktorija susiraukė. Ji atpažino anglų provincialę, kurią vargu ar apgausi paminėjęs išgalvotus vyskupus.

– Na, gal aš blogai išgirdau pavadinimą, – abejodama pasakė misis Klip.

– Šiaip ar taip, ji tikrai labai žavi ir kompetetinga mergina, – tęsė ji.

– Aha! – neįpareigojančiai ištarė jos pašnekovė.

Viktorija nusprendė nuo šios ponios laikytis kuo toliau. Tokios moters išgalvotomis istorijomis neapgausi.

Viktorija grįžo į savo kambarį, atsisėdo ant lovos ir ėmė mąstyti apie dabartinę savo padėtį.

Ji buvo apsistojusi „Tio" viešbutyje, kuris tikrai nepigus. Su savimi turėjo keturis svarus ir septyniolika šilingų. Viktorija suvalgė sočius priešpiečius, už kuriuos dar nemokėjo, nors misis Klip nebebuvo įsipareigojusi mokėti. Kelionės į Bagdadą išlaidas dengė misis Klip. Tačiau sutartis jau įvykdyta. Viktorija atvyko į Bagdadą. Misis Hamilton Klip gavo kvalifikuotą vyskupo dukterėčios, buvusios ligoninės slaugės priežiūrą ir kompetetingą sekretorę. Abi šalys buvo patenkintos, tačiau dabar viskas baigėsi. Misis Hamilton Klip vakariniu traukiniu išvyks į Kirkuką – štai ir viskas. Viktorija viltingai pagalvojo, kad misis Klip galbūt įteiks jai atsisveikinimo dovaną grynųjų pinigų pavidalu, tačiau apgailestaudama atmetė šią mintį. Iš kur Misis Klip galėjo žinoti, kad Viktorija yra iš tiesų labai sunkioje padėtyje.

Ką gi Viktorijai reikėjo daryti? Atsakymą ji jau žinojo – surasti Edvardą.

Ji su apmaudu suvokė, kad nežino Edvardo pavardės. Edvardas – Bagdadas. Beveik taip pat, pagalvojo Viktorija,

kaip Saracėnų mergelė, kuri atvyko į Angliją žinodama tik savo mylimojo vardą „Gilbertas“ ir „Anglija“. Romantiška istorija, tačiau šiuo atveju visiškai netinkama. Tiesa, kryžiaus žygių laikais Anglijoje niekas neturėjo pavardžių, svarstė Viktorija. Antra vertus, Anglija buvo didesnė nei Bagdadas. Tačiau rečiau apgyvendinta.

Viktorija nukreipė mintis nuo šių įdomių hipotezių ir grįžo prie nepaneigiamų faktų. Ji turi tučtuojau surasti Edvardą, o jis privalo surasti jai darbą. Nedelsiant.

Ji nežinojo Edvardo pavardės, tačiau į Bagdadą jis atvyko kaip daktaro Ratbouno sekretorius. Ir visai galimas dalykas, kad daktaras Ratbounas yra svarbus asmuo.

Viktorija papudravo nosį, pasitaisė plaukus ir leidosi ieškoti informacijos.

Spinduliuojantis Markas, eidamas per savo viešbučio holą, džiaugsmingai pašaukė ją vardu.

– O, mis Džouns! Ar neišgertumėte su manimi, mano mieloji? Man labai patinka anglų ledi. Visos anglų ledi Bagdade yra mano draugės. Mano viešbutyje visi labai patenkinti. Nagi, eime į barą.

Viktorija, kuri nebuvo nusiteikusi prieš nemokamą vaišingumą, mielai sutiko.

Sėdėdama ant baro kėdės ir gerdama džiną, ji pradėjo informacijos paiešką.

– Ar jūs pažįstate daktarą Ratbouną, kuris neseniai atvyko į Bagdadą? – paklausė ji.

– Bagdade aš pažįstu visus, – linksmai pasakė Markas Tio. – Ir visi pažįsta Marką. Aš jums sakau tiesą. O! Aš turiu daug daug draugų.

– Aš tuo neabejoju, – tarė Viktorija. – O ar pažįstate daktarą Ratbouną?

– Praeitą savaitę pas mane buvo užsukęs aviacijos maršalas vadovaujantis visiems Vidurio Rytams. „Markai, šelmi, nesimatėme su tavimi nuo 46-ųjų“, – kalbėjo jis man. – „Tu nė kiek nesublogai“. Ak, jis labai malonus žmogus. Man jis labai patinka.

– O ką pasakytumėte apie daktarą Ratbouną? Ar jis malonus žmogus?

– Žinote, man patinka linksmi žmonės. Man nepatinka surūgę veidai. Man patinka linksmi, jauni ir žavūs – tokie kaip jūs. Jis man sakė, tas aviacijos maršalas: „Markai, jūs per daug mylite moteris“. Bet aš jam atsakiau: „Ne, mano bėda ta, kad aš pernelyg myliu Marką...“ Markas prapliupo smarkiai kvatoti, protarpiais šūktelėdamas: „Jėzau, Jėzau!“

Viktorija atrodė apstulbusi, tačiau paaiškėjo, kad Jėzus buvo barmeno vardas. Viktorija ir vėl pagalvojo, kad Rytų šalys keistos.

– Dar vieną taurę džino su oranžadu ir viskio, – įsakė Markas.

– Nemanau, kad aš...

– Taip, taip, išgersite, šie gėrimai yra labai labai silpni.

– Dėl daktaro Ratbouno... – toliau atkakliai siekė savo Viktorija.

– Ta misis Hamilton Klip – koks keistas vardas – su kuria jūs atvykote, ji amerikietė, ar ne? Man patinka ir amerikiečiai, bet anglai patinka labiau. Amerikiečiai visuomet atrodo labai susirūpinę. Tačiau kartais tarp jų pasitaiko gerų žmonių. Misteris Samersas – jūs jį pažįstate? – tiek daug geria, kai atvyksta į Bagdadą, jog po to miega tris dienas neatsibusdamas. To jau per daug. Tai nėra gražu.

– Prašau, padėkite man, – ištarė Viktorija.

Markas atrodė nustebęs.

– Žinoma, aš jums padėsiu. Aš visuomet padedu savo draugams. Pasakykite man, ko norite ir tai bus padaryta išsyk. Ypatingo kepsnio ar labai skaniai iškepto kalakuto su ryžiais, razinomis ir prieskoninėmis žolelėmis, o gal viščiukų?

– Aš nenoriu viščiukų, – pasakė Viktorija. – Bent jau dabar, – pridūrė ji apdairiai. – Noriu rasti tą daktarą Ratbouną. Daktarą Ratbouną. Jis neseniai atvyko į Bagdadą. Su... su sekretoriumi.

– Aš jo nepažįstu, – atsakė Markas. – Jis neapsistojęs „Tio“ viešbutyje.

Tai reiškė, jog tas, kas neapsistodavo „Tio“ viešbutyje, Markui neegzistavo.

– Tačiau čia yra kitų viešbučių, – atkakliai tęsė Viktorija, – o gal jis turi namą?

– O taip, čia yra kitų viešbučių. „Babilono rūmai“, „Senacherib“, „Zobeide“ viešbutis. Tai geri viešbučiai, taip, tačiau ne tokie geri kaip „Tio“.

– Esu tikra, kad jie nėra tokie geri, – patikino jį Viktorija. – Bet gal jūs žinote, ar daktaras Ratbounas neapsistojęs viename iš jų? Jis vadovauja kažkokiai organizacijai – ji susijusi su kultūra ir knygomis.

Paminėjus kultūrą Markas surimtėjo.

– Būtent to mums ir reikia, – pasakė jis. – Mums reikia daugiau kultūros. Menas ir muzika – iš tiesų puikūs dalykai. Man asmeniškai patinka sonatos smuikui, jeigu jos nėra pernelyg ilgos.

Nors ir pritarė jam, ypač paskutiniams jo žodžiams, Viktorija suvokė, jog nė kiek nepriartėjo prie savojo tikslo. Kalbėtis su Marku buvo labai linksma ir pats Markas buvo žavi, gyvenimo džiaugsmu trykštanti asmenybė, tačiau pokalbis su juo Viktorijai priminė Alisos pastangas Stebuklų šalyje surasti takelį, vedantį prie kalno. Kiekviena pokalbio tema užsibaigdavo vienu ir tuo pačiu – Marku!

Ji atsisakė dar vieno kokteilio ir nusiminusi atsistojo. Jai šie tiek svaigo galva. Kokteiliai tikrai nebuvo silpni. Ji išėjo iš baro ir pasuko į terasą. Atsistojusi prie baliustrados, žvelgė į kitą upės krantą, kai jai už nugaros kažkas prašneko.

– Atleiskite, kad kišuosi, bet geriau eikite ir apsivilkite apsiaustą. Manau, kad jums, atvykusiai iš Anglijos, čia atrodo vasara, tačiau nusileidus saulei čia labai atšąla.

Tai buvo ta pati anglė, kuri prieš tai kalbėjosi su misis Klip. Jos balsas buvo kimus, kaip žmogaus, pripratusio dresuoti ir kviesti medžioklinius šunis. Moteris vilkėjo kailiniais, keliai buvo uždengti pledu. Ji gurkšnojo viskį su soda.

– O taip, dėkoju, – ištarė Viktorija ir jau norėjo pabėgti, tačiau jos ketinimai žlugo.

– Tikriausiai man reikėtų prisistatyti. Esu misis Kardju Trenč. (Reikėjo suprasti: ji iš tų Kardju Trenčų). Man regis, jūs atvykote su misis – koks gi jos vardas – Hamilton Klip?

– Taip, su ja, – atsakė Viktorija.

– Ji man sakė, kad jūs esate Langou vyskupo dukterėčia.

Viktorija nusijuokė.

– Tikrai? – su lengva pašaipa paklausė Viktorija.

– Tikriausiai aš neteisingai išgirdau?

Viktorija nusišypsojo.

– Amerikiečiai dažnai neteisingai supranta mūsų pavadinimus. O jis skamba panašiai kaip Langou. Mano dėdė, – greitomis improvizuodama kalbėjo Viktorija, – yra Languao vyskupas.

– Languao?

– Taip, tai sala Ramiojo vandenyno archipelage. Savaime aišku, jis yra kolonijinis vyskupas.

– A, kolonijinis vyskupas, – ištarė misis Kardju Trenč mažiausiai trim pustoniais žemesniu balsu.

Kaip ir tikėjosi Viktorija, misis Kardju Trenč visiškai nieko nežinojo apie kolonijinius vyskupus.

– Dabar viskas aišku! – pridūrė ji.

Viktorija didžiuodamasi pagalvojo, kad puikiai išsisuko, nors buvo visai tam nepasiruošusi.

– O ką jūs čia veikiate? – paklausė misis Kardju Trenč su tuo pačiu nenumaldomu linksmumu, už kurio slėpėsi prigimtinis smalsumas.

„Ieškau jaunuolio su kuriuo trumpai šnektelėjau Londono skvere“ – vargu ar Viktorija galėtų taip atsakyti. Prisiminusi perskaitytą laikraščio žinutę ir savo žodžius misis Klip, Viktorija pasakė:

– Ketinu prisijungti prie savo dėdės, daktaro Ponsfuto Džounso.

– Ak štai kas jūs esate. – Misis Kardju Trenč buvo akivaizdžiai patenkinta tuo, kad „atpažino“ Viktoriją. – Jis žavingas vyrukas, nors ir šiek tiek išsiblaškęs. Bet mano ma-

nymu, to ir reikia tikėtis. Praeitais metais Londone klausiau jo paskaitos – jo dikcija tiesiog puiki, nors aš nesupratau nė žodžio iš to, ką jis kalbėjo. Taip, pro Bagdadą jis pravažiavo prieš kokias dvi savaites. Man regis, jis minėjo, kad vėliau atvyks ir keletas merginų.

Atstačiusi savo reputaciją, Viktorija paskubomis pertraukė pašnekovę.

– Gal žinote, ar daktaras Ratbounas yra čia? – paklausė ji.

– Ką tik atvyko, – pasakė misis Kardju Trenč. – Man atrodo, jis yra paprašytas kitą trečiadienį skaityti paskaitą institute. Apie „pasaulio gimininingumą ir brolybę" ar kažką panašaus. Jeigu norite žinoti mano nuomonę, visa tai yra nesąmonė. Kuo labiau mėgini žmones suartinti, tuo įtaresni jie tampa. Nesąmonė visa ta poezija, muzika, Šekspyro bei Vordsvorto vertimai į arabų, kinų ir indų kalbas. „Raktažolės ant upės kranto" ir t.t. Kokia iš to nauda žmonėms, kurie niekada nėra matę raktažolės?

– Ar nežinote, kur jis apsistojęs?

– Man regis, „Babilono rūmų" viešbutyje. Tačiau jo būstinė yra netoli muziejaus. „Alyvų šakelė" – juokingas pavadinimas. Ten pilna merginų plačiomis kelnėmis, su nepraustais kaklais ir murzinais akinių stiklais.

– Aš pažįstu jo sekretorių, – pasakė Viktorija.

– O taip, Edvardas ar kuo jis ten vardu, puikus vyrukas, pernelyg geras tai intelektualų šutvei. Teko girdėti, jog jis pasižymėjęs kare. Tačiau darbas yra darbas. Gražus vaikinas – man regis, tos rimtuolės tiesiog pametusios galvą dėl jo.

Viktoriją persmelkė žlugdantis pavydo jausmas.

– „Alyvų šakelė", – ištarė ji. – Kur, jūs sakėte, ji yra?

– Už posūkio, vedančio link antrojo tilto. Vienoje iš gatvelių, kertančių Rašido gatvę. Ji šiek tiek užsislėpusi. Netoli varinių dirbinių turgaus.

– O kaip laikosi misis Ponsfut Džouns? – toliau kalbėjo misis Kardju Trenč. – Ar ji greitai atvyks? Girdėjau, kad jos prasta sveikata.

Tačiau gavusi reikalingą informaciją, Viktorija daugiau nerizikavo pasakodama pramanus. Ji pažvelgė į savo rankinį laikroduką ir šūktelėjo.

– Ai – ai – ai, aš pažadėjau pažadinti misis Klip pusę septynių ir padėti jai pasiruošti kelionei. Turiu bėgti.

Tai buvo tiesa, nors laiką Viktorija pusvalandžiu paankstino. Viršun ji nuskubėjo pralinksmėjusi. Rytoj „Alyvų šakelėje" ji susitiks su Edvardu. Rimtos merginos su nepraustais kaklais, kurgi ne! Skamba visai nepatraukliai... Nors, galvojo Viktorija nerimastingai, vyrai yra ne tokie kritiški nepraustiems kaklams, kaip vidutinio amžiaus higieniškos anglės, ypač jei minėtų kaklų savininkės spokso į juos susižavėjimo pilnomis akimis.

Vakaras praėjo greitai. Kol viešbučio restorane Viktorija su misis Klip valgė ankstyvą vakarienę, pastaroji be paliovos čiauškėjo. Ji primygtinai siūlė Viktorijai vėliau ją aplankyti. Viktorija kruopščiai užsirašė adresą, nes, šiaip ar taip, niekada negali žinoti... Ji palydėjo misis Klip į Bagdado Šiaurinę stotį, pasirūpino, kad ji patogiai įsitaisytų savo kupė ir buvo pristatyta pažįstamai, taip pat keliaujančiai į Kirkuką, kuri pagelbės misis Klip kitą rytą.

Garvežys, tarsi kenčianti siela, liūdnai suūkė, o misis Klip įbrukusi storą voką į Viktorijos delną, pasakė:

– Tai tik maža atminimo dovana, mis Džouns, mūsų labai malonios draugystės atminimui, kurią, aš tikiuosi, jūs priimsite drauge su mano didžiule padėka.

– Jūs pernelyg gera man, misis Klip, – pasakė Viktorija patenkintu balsu.

Garvežio sirena paskutinį, ketvirtą kartą liūdnai sukaukė ir traukinys lėtai išvažiavo iš stoties.

Viktorija sėdo į taksi, nes neturėjo nė menkiausio supratimo, kokiu dar būdu galima grįžti į viešbutį, o paklausti nebuvo ko.

Grįžusi į „Tio" viešbutį, ji nuskubėjo į savo kambarį ir nekantriai atplėšė voką. Viduje buvo dvi poros nailoninių kojinių.

Kitu atveju Viktorija būtų buvusi sužavėta – nailoninės kojinės paprastai buvo ne jos piniginei. Tačiau šiuo atveju ji tikėjosi gauti grynųjų. Misis Klip buvo pernelyg delikati, kad sumanytų duoti jai penkių dinarų banknotą. Jau geriau ji nebūtų buvusi tokia delikati! Šiaip ar taip, rytoj ji susitiks su Edvardu.

Viktorija nusirengė, atsigulė ir po penkių minučių jau miegojo. Ji sapnavo, kad aerodrome laukia Edvardo, tačiau jį sulaiko akiniuota mergina, kuri rankomis stipriai apkabina jo kaklą. Tuo tarpu lėktuvas ima lėtai tolti...

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Ryte Viktoriją pažadino ryški saulės šviesa. Apsirengusi, ji išėjo platų balkoną. Netoliese krėsle, atsukęs nugarą į ją, sėdėjo vyras garbiniuotais žilais plaukais, krentančiais ant raumeningo įdegusio sprando. Kai vyras pasuko galvą, Viktorija, savo didžiai nuostabai, atpažino serą Rupertą Kroftoną Li. Vargu ar Viktorija būtų galėjusi paaiškinti, kodėl ji taip nustebo. Galbūt todėl, kad ji manė, kad tokie svarbūs asmenys kaip seras Rupertas paprastai apsistoja ambasadoje, o ne viešbutyje. Vis dėlto jis buvo čia ir įtemptai žvelgė į Tigro upę. Ji netgi pastebėjo, kad jis turi lauko žiūronus, pakabintus ant krėslo šono. Galbūt, pamanė ji, jis tyrinėjo paukščius.

Jaunuolis, kuris vienu metu patiko Viktorijai, buvo paukščių mylėtojas ir ji lydėjo jį į keletą savaitgalinių žygių. Ji buvo verčiama valandų valandas stovėti tarsi paralyžuotai drėgnuose miškuose ir lediniame vėjyje, kupinu ekstazės balsu jai buvo liepiama žiūrėti pro žiūronus į kažkokį ant šakos tupintį pilką paukštį, kuris, Viktorijos manymu, atrodė prasčiau nei paprasta liepsnelė ar kikilis.

Nusileidusi į apačią, terasoje tarp dviejų viešbučio pastatų, Viktorija sutiko Marką Tio.

– Matau, kad čia apsistojęs seras Rupertas Kroftonas Li, – pasakė ji.

– O taip, – džiugiai šypsodamasis atsakė Markas, – jis labai malonus žmogus, labai malonus.

– Ar jūs jį gerai pažįstate?

– Ne, aš jį matau pirmą kartą. Misteris Šrivenhemas iš ambasados atvežė jį čia praėjusį vakarą. Misteris Šrivenhemas taip pat labai malonus žmogus. O jį aš labai gerai pažįstu.

Pusryčiaudama Viktorija mąstė, ar yra nors vienas žmogus, kurio Markas nelaikytų labai maloniu. Jis pats buvo visiems labai malonus.

Po pusryčių Viktorija leidosi ieškoti „Alyvų šakelės" draugijos.

Būdama tikra londonietė, ji neturėjo nė menkiausio supratimo apie sunkumus, kurie iškyla ko nors ieškant tokiame mieste kaip Bagdadas.

Išeidama iš viešbučio, ji vėl susitiko Marką ir paprašė jo paaiškinti, kaip nueiti iki muziejaus.

– Tai labai gražus muziejus, – pasakė Markas džiugiai šypsodamasis. – Tikrai gražus. Jame daug įdomių ir labai labai senų daiktų. Nors pats ten nė karto nebuvau, tačiau aš turiu draugų, archeologų, kurie visuomet čia apsistoja, kai tik atvyksta į Bagdadą. Tai misteris Beikeris – ar jūs pažįstate misterį Beikerį? O profesorių Kalcmaną? O daktarą Ponsfutą Džounsą bei misterį ir misis Makintairus? Visi jie apsistoja „Tio" viešbutyje. Jie yra mano draugai. Jie man ir papasakojo apie muziejų. Labai labai įdomu.

– O kur jis yra ir kaip man ten patekti?

– Jums reikės eiti Rašido gatve iki pat Feizal tilto, pereiti jį ir Banko gatvę – ar jūs žinote, kur yra Banko gatvė?

– Aš nežinau nieko, – atsakė Viktorija.

– Tuomet pasuksite į dar vieną gatvę, vedančią prie dar vieno tilto, ir ten, dešinėje pusėje, jūs pamatysite muziejų. Pasiteiraukite misterio Betauno Avanso. Jis britų patarėjas – labai malonus žmogus. O jo žmona, taip pat labai maloni moteris, karo metu atvyko čionai kaip transporto seržantė. O, ji labai labai maloni.

– Tiesą sakant, mane domina ne pats muziejus, – pareiškė Viktorija. – Noriu surasti draugijos būstinę arba, kitaip tariant, klubą, vadinamą „Alyvų šakele“.

– Jeigu norite alyvų, – prašneko Markas, – duosiu jums puikių, labai geros kokybės alyvų. Jos laikomos specialiai man, specialiai „Tio“ viešbučiui. Žinote, patieksiu jums alyvų vakarienei.

– Jūs labai malonus, – ištarė Viktorija ir ištrūko į Rašido gatvę.

– Į kairę, – šaukė Markas iš paskos, – o ne į dešinę. Bet iki muziejaus ilgas kelias. Verčiau paimkite taksi.

– Ar taksi vairuotojas žinos, kur yra „Alyvų šakelė“?

– Ne, jie nieko nežino. Vairuotojui reikia parodyti kelią, kur norite važiuoti.

– Tokiu atveju galiu eiti pėsčiomis, – pasakė Viktorija.

Ji pasiekė Rašido gatvę ir pasuko į kairę.

Bagdadas buvo visiškai kitoks nei ji įsivaizdavo. Pagrindinė gatvė buvo sausakimša – automobiliai smarkiai signalizavo, žmonės šūkavo, garsiai krenkštė ir spjaudė tiesiai ant grindinio. Parduotuvių vitrinose puikavosi europietiškos prekės. Paslaptingos Rytų dvasios čia nebuvo nė kvapo. Didžioji dauguma žmonių vilkėjo nudriskusius arba nudėvėtus vakarietiškus drabužius, senus armijos ir karinių oro pajėgų mundurus. Retkarčiais pasitaikančios juodai apsirengusios ir veidus po čadra slepiančios moterys buvo beveik nepastebimos tarp europietiškus apdarus vilkinčių žmonių. Prie jos artėjo verkšlenančios elgetos – moterys su purvinais kūdikiais ant rankų. Grindinys po jos kojomis buvo nelygus, su kur ne kur žiojinčiais plyšiais.

Staiga Viktorija pasijuto sutrikusi ir vieniša svetimame krašte. Čia nebuvo jokios romantikos.

Pagaliau ji pasiekė Feizal tiltą ir patraukė toliau. Netikėtai sau pačiai, ji susidomėjo keista daiktų maišalyne krautuvių vitrinose. Bateliai ir megztiniai kūdikiams, dantų pasta ir kosmetika, kišeniniai žibintuvėliai ir porcelianiniai

puodeliai su lėkštutėmis – viskas buvo išstatyta vienoje vietoje. Pamažu ji ėmė žavėtis šiomis įvairiarūšėmis, surinktomis iš viso pasaulio prekėmis, kurios turėjo patenkinti keistus tokių skirtingų gyventojų poreikius.

Ji rado muziejų, bet ne „Alyvų šakelę“. Londone ji viską rasdavo pati, todėl jai atrodė neįtikėtina, kad čia nėra nė vieno, kurio galėtų paklausti. Ji nemokėjo arabų kalbos. O tie krautuvininkai, kurie ją kalbindavo angliškai mėgindami įpiršti savo prekes, Viktorijai paklausus kelio į „Alyvų šakelę“, nutaisydavo sutrikusius veidus.

Energingai mostaguodami rankomis ir nepaliaujamai švilpdami, policininkai reguliavo eismą. Viktorija suprato, kad klausti jų būtų beprasmiška. Ji užėjo į knygyną, kurio vitrinoje buvo išstatytos angliškos knygos. Tačiau jai paminėjus „Alyvų šakelę“, pardavėjas tik paslaugiai gūžtelėjo pečiais ir papurtė galvą. Deja, jis neturėjo nė menkiausio supratimo, kur ji yra.

Ir tuomet, jai atsitiktinai pasukus į mažą gatvelę, jos ausis pasiekė stiprus metalo žvangėjimas. Įdėmiai žvelgdama į ilgą blausų skersgatvį, ji prisiminė, kad misis Kardju Trenč sakė, jog „Alyvų šakelė“ yra netoli varinių dirbinių turgaus. Čia ir buvo tas turgus.

Viktorija užėjo į turgų ir trims ketvirčiams valandos visiškai pamiršo „Alyvų šakelę“. Varinių dirbinių turgus ją tiesiog užkerėjo. Litavimo lempos, išlydytas metalas, amatininkų meistriškumas buvo netikėtas atradimas mažajai kokni, pripratusiai tik prie gatavų dirbinių. Šiek tiek pavaikštinėjusi po varinių dirbinių turgų, Viktorija ėjo toliau. Ji sustojo apžiūrėti ryškių dryžuotų gūnių ir dygsniuotų medvilninių apklotų. Čia, po skliautais, vėsioje tamsoje, europietiškos prekės buvo įgavusios visiškai kitokį pavidalą, atrodė keistos ir nepaprastos. Ryškiaspalviai pigaus kartūno rietimai džiugino akį.

Retkarčiais, raginami šūksmų „balek, balek“, pro ją prasibraudavo asilas ar pakrautas mulas, vyrai ant nugarų užsimetę didžiulius nešulius. Siūlydami savo prekes, ją apspito maži berniukai su padėklais.

– Pažiūrėkite, ledi, guminė juostelė, gera guminė juostelė, angliška. Šukos, angliškos šukos!

Prekės jai buvo tiesiog brukamos, kišamos po nosimi, įnirtingai raginant pirkti. Viktorija buvo tarsi sapne. Štai ir išsipildė jos troškimas – pamatyti pasaulio! Kiekvienoje iš daugybės vėsių skliautuotų gatvelių laukė netikėtumas. Vienoje dirbo siuvėjai, išsikabinę dailius paveikslėlius su europietiškų drabužių vyrams pavyzdžiais. Čia buvo daugybė rankinių laikrodžių ir pigių papuošalų, rietimai aksomo ir brangiųjų metalų siūlais išsiuvinėtas brokatas. O už posūkio jau žingsniavai gatvele, kurioje parduodami pigūs ir prasti dėvėti europietiški rūbai, apgailėtini pablukę džemperiai ir ilgi išdrikę marškiniai.

Kartais ji užmesdavo akį ir į didžiulius ramius kiemus po atviru dangumi. Ji užklydo į plačią alėją, kurioje ant savo kilimėlių turkiškai sėdintys orūs pirkliais su turbanais prekiavo audiniais vyriškoms kelnėms.

– Balek!

Paskui genamas sunkiai pakrautas asilas privertė ją pasukti į siaurą, tarp aukštų namų vingiuojančią gatvelę po atviru dangumi. Eidama ja Viktorija visai atsitiktinai surado tai, ko ieškojo. Žvilgtelėjusi į nedidelį kiemelį, jo gilumoje pamatė duris su iškaba, ant kurios buvo užrašyta „ALYVŲ ŠAKELĖ“. Prie jos pritvirtintas gipsinis sunkiai atpažįstamas paukštis snape laikė tokią pat sunkiai nuspėjamą šakelę.

Nudžiugusi Viktorija greitai perėjo kiemelį ir įėjo pro praviras duris. Ji atsidūrė blausiai apšviestoje patalpoje, kurioje šiaip ne taip įžvelgė stalus, apkrautus knygomis ir žurnalais. Dar daugiau knygų buvo sukrauta lentynose. Visa tai truputį priminė knygyną, išskyrus šen bei ten grupelėmis sustatytas kėdes.

Iš tamsaus kampo išnirusi jauna moteris priėjo prie Viktorijos ir rūpestingai tardama angliškus žodžius, pasiteiravo:

– Kuo galėčiau padėti?

Viktorija nužvelgė ją. Ji vilkėjo velveto kelnes ir flanelinę oranžinės spalvos palaidinę. Tamsiai juodi plaukai

buvo pakirpti trumpai. Jos veidas buvo rytietiškų bruožų su didelėmis liūdnomis juodomis akimis ir stambia nosimi.

– Ar... ar daktaras Ratbounas dirba čia?

Ją siutino tai, kad ji vis dar nežinojo Edvardo pavardės. Netgi misis Kardju Trenč nežinojo jo pavardės.

– Taip, čia „Alyvų šakelė“, kuriai vadovauja daktaras Ratbounas. Norite prisijungti prie mūsų? Būtų labai puiku.

– Galbūt. Norėčiau... Gal galėčiau pasimatyti su daktaru Ratbounu?

Moteris nusišypsojo.

– Jam negalima trukdyti. Aš jums paaiškinsiu ir duosiu anketą, kurią užpildysite ir pasirašysite. Reikės sumokėti du dinarus.

– Aš dar neapsisprendžiau, – išsigandusi paskutinių jos žodžių, pasakė Viktorija. – Visų pirma norėčiau pasimatyti su daktaru Ratbounu arba jo sekretoriumi. Pakaktų ir jo sekretoriaus.

– Bet aš ir pati jums viską paaiškinsiu. Mes visi čia esame draugai... Skaitome nuostabias knygas ir deklamuojame vieni kitiems poemas.

– Norėčiau pasikalbėti su daktaro Ratbouno sekretoriumi, – pakėlė balsą Viktorija. – Man patarė pirmiausia pasikalbėti su juo.

Jaunos moters veidas staiga paniuro.

– Šiandien tai neįmanoma, – pasakė ji. – Aš jums jau sakiau...

– Kodėl šiandien tai neįmanoma? Ar jo čia nėra? Ir daktaro Ratbouno čia nėra?

– Daktaras Ratbounas čia. Jis viršuje, tačiau jo negalima trukdyti.

Viktoriją apėmė anglosaksiškas nepakantumas svetimšaliams. Gaila, bet „Alyvų šakelė“ kėlė visai kitokius jausmus nei draugiškumas.

– Aš ką tik atvykau iš Anglijos, – prašneko Viktorija, o jos balso intonacijos buvo beveik tokios pačios kaip misis Kardju Trenč, – ir turiu labai svarbią žinią daktarui Ratbounui,

kurią privalau perduoti jam asmeniškai. Todėl prašau mane nedelsiant pas jį nuvesti. Apgailestauju, jog trukdau, tačiau man reikia su juo pasimatyti. Nedelsiant! – pridūrė ji, tardama paskutinį žodį.

Valdinga, atkakliai savo tikslo siekianti anglė visuomet gaus tai, ko nori. Jauna moteris iš karto pasikeitė. Ji palydėjo Viktoriją į antrą aukštą. Perėjusi galeriją, išeinančią į kiemo pusę, sustojo prie durų ir pasibeldė.

– Įeikite, – ištarė vyriškas balsas.

Viktorijos palydovė atidarė duris ir mostu Viktorijai davė ženklą įeiti.

– Pas jus ledi iš Anglijos.

Viktorija įėjo.

Už popieriais nukrauto stalo sėdėjęs vyras pakilo jos pasitikti. Tai buvo impozantiškas maždaug šešiasdešimties metų žilaplaukis vyras aukšta kakta. Geranoriškumas ir žavingumas buvo ryškiausi jo asmenybės bruožai. Teatro prodiuseris nedvejodamas jam būtų paskyręs didžiojo filantropo vaidmenį.

Viktoriją jis pasitiko su draugiška šypsena ir ištiesta ranka.

– Vadinasi, jūs ką tik atvykote iš Anglijos, – prašneko jis. – Rytuose, tikriausiai, lankotės pirmą kartą, ar ne?

– Taip.

– Ir kokie gi jūsų pirmi įspūdžiai? Kada nors man būtinai apie juos papasakosite. Leiskite pagalvoti – ar mes pažįstami? Esu trumparegis, o jūs neprisistatėte...

– Jūs manęs nepažįstate, – pasakė Viktorija, – aš esu Edvardo draugė.

– Edvardo draugė? – pasakė daktaras Ratbounas. – Nuostabu. Ar Edvardas žino, kad jūs Bagdade?

– Dar ne.

– Kai sugrįš, jam tai bus maloni staigmena.

– Sugrįš? – pusbalsiu ištarė Viktorija.

– Taip. Dabar Edvardas Basroje. Turėjau jį ten nusiųsti dėl kelių mums atvežtų dėžių su knygomis, kurios kažkodėl

buvo sulaikytos muitinėje. Edvardas moka paveikti žmones, be to, jis yra atkaklus – nenurims tol, kol nepasieks tikslo. Tai puikus jauno žmogaus bruožas. Aš esu labai geros nuomonės apie Edvardą. – Daktaro Ratbouno akyse blykstelėjo liepsnelės. – Na, aš manau, jog jums, jaunoji ledi, Edvardo girti nereikia, ar ne?

– O kada... Kada Edvardas grįš iš Basros? – tyliu balsu paklausė Viktorija.

– Na, šito aš nežinau. Greičiausiai negrįš tol, kol neužbaigs savo darbo. Šiame krašte nieko nepaskubinsi. Pasakykite man kur jūs apsistojusi ir Edvardas, kai tik grįš, susisieks su jumis.

– Ar... ar aš negalėčiau pas jus padirbėti? – desperatiškai prabilo Viktorija, prisiminusi savo sunkią finansinę padėtį.

– Netgi būčiau dėkingas, – pasakė daktaras Ratbounas draugiškai. – Žinoma, galite. Mums reikia darbuotojų ir ypač merginų iš Anglijos. Mums puikiai sekasi, tačiau galėtume dar daugiau padaryti. Vis dėlto žmonės nuostabūs. Mes jau turime trisdešimt savanorių ir visi jie labai entuziastingi. Ir jūs galite būti labai naudinga.

Žodis „savanoriai" Viktorijos ausiai nuskambėjo nemaloniai.

– Tiesą sakant, aš turėjau omenyje apmokamą darbą, – pasakė ji.

– O! – Daktaro Ratbouno veidas ištįso. – Tai visai kitas dalykas. Mūsų samdomas personalas labai nedidelis, ir dabartiniu metu, savanoriams padedant, jo visai pakanka.

– Šiuo metu aš negaliu dirbti be užmokesčio, – paaiškino Viktorija. – Esu gera stenografistė, – neraudonuodama pridūrė ji.

– Nė kiek tuo neabejoju, mano mieloji panele. Jūs tiesiog spinduliuojate kompetencija, jeigu taip galima išsireikšti. Deja, mūsų finansinės galimybės labai ribotos. Aš tikiuosi, jog radusi tarnybą, dalį savo laisvalaikio jūs paskirsite mums. Daugelis savanorių turi nuolatinį darbą. Esu tikras, jog jums čia patiks. Reikia padaryti galą barbariškumui, nesutarimams,

karams ir tarpusavio nepasitikėjimui. Mums reikia dvasinių dalykų, tokių kaip drama, dailė, poezija, kurie vienija žmones. Juose nėra vietos pavydui ir neapykantai.

– Taip, – su abejonės gaida balse pratarė Viktorija, prisiminusi savo drauges artistes ir menininkes, kurių gyvenimai buvo tiesiog persunkti paties lėkščiausio pavydo ir itin stiprios neapykantos.

– Esu išvertęs „Vasarvydžio nakties sapną" į keturiasdešimt kalbų, – pasakė daktaras Ratbounas. – Keturiasdešimties skirtingų šalių jaunimas turi galimybę susipažinti su šiuo literatūros šedevru. Pagrindinė mūsų veiklos sėkmės paslaptis yra jaunimas. Keisti vyresniąją kartą jau per vėlu. Imkime kad ir tą merginą, kuri atvedė jus pas mane. Ji sirė, kilusi iš Damasko, vardu Katerina. Jūs abi esate daugmaž to paties amžiaus. Įprastomis aplinkybėmis jūs niekada nebūtumėte susitikusios, nes jūsų niekas nesieja. Tačiau kaip ir daugelis kitų jaunuolių – rusų, žydų, irakiečių, turkų, armėnų, egiptiečių, persų – jūs susitikote „Alyvų šakelėje". Čia jie susibičiuliauja, skaito tas pačias knygas, aptarinėja tuos pačius paveikslus ir muziką (mes turime puikius lektorius), išsako ir mokosi priimti skirtingus požiūrius. Štai toks ir turėtų būti pasaulis.

Viktorijos manymu daktaras Ratbounas buvo pernelyg didelis optimistas. Ji ir Katerina jokios simpatijos viena kitai nepajuto. Netgi priešingai – Viktorija numanė, kad priešiškumas tik stiprės.

– Edvardas nuostabus, – tarė daktaras Ratbounas. – Puikiai sutaria su visais. Na, galbūt geriau su merginomis, nei su vaikinais. Studentai vaikinai iš pradžių būna sunkiai sukalbami, įtarūs, beveik priešiški. Tačiau merginos dievina Edvardą, dėl jo jos padarytų viską. Jis ypač gerai sutaria su Katerina.

– Tikrai? – šaltai pasakė Viktorija. Jos priešiškumas Katerinai tik dar labiau sustiprėjo.

– Tikiuosi, jūs prisijungsite prie mūsų, – šypsodamasis ištarė daktaras Ratbounas.

Pastarieji žodžiai reiškė, jog pokalbis baigtas. Daktaras Ratbounas draugiškai paspaudė jai ranką. Viktorija išėjo iš kambario ir nusileido žemyn. Katerina stovėjo prie durų ir kalbėjosi su ką tik įėjusia dailia tamsiaplauke mergina, kuri rankoje laikė nedidelį lagaminą. Akimirką Viktorijai pasirodė, kad mergina jai kažkur matyta. Tačiau toji pažiūrėjo į Viktoriją visai abejingu žvilgsniu. Katerina su atvykėle kalbėjosi Viktorijai nežinoma kalba. Pasirodžius Viktorijai, jos nutilo ir įsistebeilijo į ją. Išeidama pro duris, Viktorija šiaip ne taip prisivertė mandagiai atsisveikinti su Katerina.

Iš vingiuotos siauros gatvelės ji pasuko į Rašido gatvę ir neskubėdama, nekreipdama dėmesio į spūstį aplinkui, žingsniavo link viešbučio. Ji mėgino nukreipti mintis nuo savo keblios padėties – atsidūrusi Bagdade ir be pinigų, – galvodama apie daktarą Ratbouną ir „Alyvų šakelės" organizaciją. Londone Edvardas jai sakė, kad tas darbas kažkoks įtartinas. Ką jis turėjo omenyje? Daktarą Ratbouną ar pačią „Alyvų šakelės" draugiją?

Daktaras Ratbounas jai pasirodė esantis vienas iš tų pakvaišusių entuziastų, kurie mato pasaulį ne tokį, koks jis yra. Tai kas gi Edvardui pasirodė įtartina? Matyt, jis ir pats gerai to nežinojo.

Ar daktaras Ratbounas galėjo būti sukčius? Viktorija, kuri ką tik patyrė jo asmenybės žavesį, papurtė galvą. Žinoma, jo elgesys šiek tiek pasikeitė, kai ji prakalbo apie atlyginimą. Jam labiau patiko žmonės, kurie dirba už ačiū. O tai liudijo, kad daktaras turi sveiko proto.

Tokie žmonės būtų patikę ir misteriui Grynholcui.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Viktorija grįžo į „Tio“ viešbutį. Kojos maudė iš nuovargio. Markas sėdėjo terasoje ir kalbėjosi su liesu apšepusiu vidutinio amžiaus vyriškiu.

– Ateikite ir išgerkite su mumis, mis Džouns! – entuziastingai pakvietė Markas. – Ką gersite: „Martinį“ ar „Saidkarą“*? Susipažinkite, tai misteris Deikinas, o čia mis Džouns. Ji neseniai atvyko iš Anglijos. Taigi, mano brangioji, ką gersite?

Viktorija pasirinko „saidkarą“, pridūrusi, jog mielai užkąstų pistacijų, prisiminusi, jog jos pakankamai maistingos.

– Norite riešutų? Jėzau! – greitakalbe arabų kalba jis davė nurodymus padavėjui.

Misteris Deikinas niūriu balsu pareiškė, jog norėtų limonado.

– Bet juk tai juokinga! – sušuko Markas. – O štai ir misis Kardju Trenč. Jūs juk pažįstami su misteriu Deikinu, ar ne? O ko pageidaujate jūs?

– Džino su citrina, – pasakė misis Kardju Trenč, atsainiai linktelėjusi Deikinui galvą. – Atrodote sukaitusi, – kreipėsi ji į Viktoriją.

---

* Sidecar (angl.) – kokteilis iš apelsinų likerio, konjako ir citrinų sulčių. – *Vert. past.* – L. B.

– Ilgai vaikščiojau apžiūrinėdama įžymybes.

Pagaliau buvo atnešti gėrimai. Viktorija suvalgė didžiulę lėkštę pistacijos riešutų ir bulvių traškučių.

Netrukus terasoje pasirodė nedidelio ūgio kresnas vyras. Svetingasis Markas pakvietė jį prisijungti prie kompanijos. Viktorijai jis buvo pristatytas kaip kapitonas Krosbis. Jis šiek tiek išverstomis akimis nužvelgė Viktoriją ir toji suprato, jog jis yra lengvai pasiduodantis moterų žavesiui.

– Neseniai atvykote? – pasidomėjo jis.

– Vakar.

– Taip ir pamaniau, nes nesu jūsų matęs anksčiau.

– Ji labai miela ir graži, ar ne? – su šypsena pasakė Markas. – Aš labai džiaugiuosi, jog mis Viktorija čia apsistojo. Jos garbei aš surengsiu nuostabius pietus.

– Su keptais viščiukais? – viltingai paklausė Viktorija.

– O taip, žinoma. Aš patieksiu žąsies kepenėlių paštetą, tikrą Strasburgo paštetą... gal ir ikrų, o paskui patieksiu žuvį, labai puikią žuvį iš Tigro upės, su padažu ir grybais. Ir dar bus kalakutas, įdarytas ryžiais, razinomis ir prieskoniais – toks, kokį gamina mano namuose... Maistas bus labai geras ir jūs turėsite daug valgyti. O jeigu jūs pageidaujate kepsnio, aš pasirūpinsiu, kad gautumėte tikrai didelį ir minkštą kepsnį. Pietūs bus ilgi ir puikūs. Nors aš pats nevalgau, o tik geriu.

– Tiesiog nuostabu, – silpnu balsu pratarė Viktorija. Jau vien nuo šių valgių aprašymo jai pasidarė silpna. Ji buvo alkana. Jai rūpėjo tik vienas dalykas – ar Markas iš tiesų ketina surengti jai tokius pietus, ir jeigu taip, tai kada.

– Maniau, kad vis dar esate Basroje, – kreipėsi misis Kardju Trenč į Krosbį.

– Vakar grįžau, – pasakė Krosbis.

Jo žvilgsnis nukrypo į balkoną.

– Kas tas plėšikas? Tas vyrukas su maskaradiniu kostiumu ir plačiabryle skrybėle?

– Juk tai seras Rupertas Kroftonas Li, – atsakė Markas. – Misteris Šrivenhemas vakar atvežė jį čia iš ambasados. Jis labai malonus žmogus ir įžymus keliautojas,

kupranugariais keliavęs per Sacharos dykumą ir kopęs į kalnus. Toks gyvenimo būdas labai pavojingas ir pilnas nepatogumų. Man tai nepatiktų.

– Tai čia tas pats vyrukas, ar ne? Skaičiau jo knygą, – pasakė Krosbis.

– Mes abu skridome tuo pačiu lėktuvu, – įsiterpė Viktorija.

Viktorija pastebėjo, jog abu vyrai susidomėję pažvelgė į ją.

– Jis siaubingai pasipūtęs ir patenkintas savimi, – sukritikavo Viktorija.

– Aš pažinojau jo tetą, kuri gyveno Simloje, – prabilo misis Kardju Trenč. – Jų šeimoje visi tokie. Labai protingi, bet pasipūtę.

– Jis sėdi čia jau nuo ryto ir nieko neveikia, – pastebėjo Viktorija.

– Tai dėl skrandžio, – paaiškino Markas. – Šiandien jis dar nieko nevalgė. Gaila.

– Nesuprantu, – prabilo misis Kardju Trenč, – kodėl jūs toks storas, Markai? Juk jūs niekada nevalgote.

– Nuo gėrimo, – pareiškė Markas. Jis giliai atsiduso. – Aš per daug geriu. Šįvakar atvyks mano sesuo su vyru. Ir aš gersiu beveik iki ryto. – Jis vėl atsiduso, o tuomet kaip visuomet užriaumojo: – Jėzau! Jėzau! Atnešk visiems dar po stiklelį.

– Tik ne man! – paskubomis ištarė Viktorija. Misteris Deikinas taip pat atsisakė ir, pabaigęs gerti savo limonadą, išėjo. Netrukus į savo kambarį nuėjo ir Krosbis.

Misis Kardju Trenč sprigtelėjo Deikino stiklinę. – Kaip visuomet – tik limonadas. Tai blogas ženklas.

– Kodėl? – paklausė Viktorija.

– Blogai, kai žmogus pradeda gerti vienas.

– Taip, – pritarė Markas. – Jūs teisi.

– Jis iš tiesų daug geria? – paklausė Viktorija.

– Todėl jis ir neiškilo tarnyboje, – paaiškino misis Kardju Trenč. – Šiaip ne taip susidoroja su savo darbu, bet tai ir viskas.

– Bet jis labai puikus žmogus, – pareiškė geraširdiškasis Markas.

– Fui! Jis dykinėjantis silpnadvasis, neturintis ištvermės ir nesugebantis kabintis į gyvenimą. Dar vienas Rytuose nusmukęs anglas.

Padėkojusi Markui už kokteilį ir dar kartą atsisakiusi antro, Viktorija užlipo į savo kambarį. Nusiavusi batelius, ji atsigulė ir paskendo apmąstymuose. Jai buvo likę šiek tiek daugiau kaip trys svarai, tačiau šių pinigų vargu ar pakaks sumokėti Markui už maistą ir numerį. Pasinaudojus Marko dosnumu, tenkindamasi alkoholiniais gėrimais, riešutais, alyvuogėmis ir bulvių traškučiais, ji galėtų keletą dienų nesukti sau galvos dėl maisto. Kada Markas pateiks jai sąskaitą ir kaip ilgai jis lauks apmokėjimo, Viktorija nežinojo. Verslo reikaluose jis anaiptol nebuvo lengvabūdis. Žinoma reikėtų pasiieškoti pigesnio viešbučio. Bet kaip jį surasti, jei šio miesto ji visai nepažįsta? Reikėtų kuo greičiau susirasti darbą. Tačiau kur ir kokio darbo ieškoti, į ką kreiptis pagalbos? Likti vienam ir be pinigų svetimame mieste bet kam būtų buvę siaubinga, tačiau Viktorija, kaip visuomet, buvo įsitikinusi, kad sugebės išsikapstyti pati. Iš Basros grįš Edvardas... Bet kada? O gal Edvardas ją pamiršo? Kodėl po galais ji taip kvailai pasielgė ir atlėkė į Bagdadą? Ir kas gi, galų gale, tas Edvardas? Tik dar vienas žavingai besišypsantis ir gražiai kalbantis jaunuolis. Ji netgi nežino jo pavardės. Jeigu ji žinotų pavardę, galėtų išsiųsti jam telegramą. Bet ji netgi nežinojo kur jis apsistojęs. Viktorija nežinojo nieko ir būtent todėl ji negalėjo nieko daryti.

O ir pasitarti nebuvo su kuo. Ji negalėjo kreiptis į Marką, nes jis, nors ir buvo malonus, niekuomet nesiklausydavo. Misis Kardju Trenč ją ir taip įtarinėjo nuo pat pradžių. Misis Klip išvyko į Kirkuką, o daktarui Ratbounui ji visai nerūpėjo.

Žūtbūt reikia gauti pinigų arba susirasti darbą – bet kokį darbą. Prižiūrėti vaikus, klijuoti pašto ženklus ant vokų, dirbti padavėja restorane... Antraip ji bus pristatyta į ambasadą ir išsiųsta į Angliją. Ir daugiau niekada nepamatys Edvardo...

Su šia mintimi, iškankinta jaudulio, Viktorija ir užmigo.

Ji atsibudo po kelių valandų. Nusprendusi, jog septynis sykius nusidėjusi, vis tiek vieną sykį atkentės, nuėjo į restoraną ir sočiai pavakarieniavo. Po gausios vakarienės ji jautėsi apsunkusi, tačiau jos nuotaika pasitaisė.

„Neverta jaudintis. Pagyvensim – pamatysim. Gal aš ką nors sugalvosiu, o gal grįš Edvardas“, – mąstė Viktorija.

Prieš miegą ji nusprendė pasivaikščioti po į upės pusę išeinančią terasą. Kadangi vietinių gyventojų supratimu naktis buvo labai šalta, terasoje nebuvo nieko, išskyrus kažkokį padavėją, kuris persisvėręs per baliustradą žvelgė į upę. Išvydęs Viktoriją, jis pro tarnybines duris nuskubėjo į viešbutį.

Iš Anglijos atvykusiai Viktorijai naktis atrodė įprasta, šiek tiek vėsoka vasaros naktis. Ją pakerėjo mėnesienoje spindintis Tigras ir paslaptingai atrodanti palmėmis apaugusi pakrantė.

– Kaip nors išsiversiu, – pasakė Viktorija, ramindama save. – Vis tiek ką nors sugalvosiu.

Viktorijai nuėjus į savo kambarį, padavėjas vėl tyliai išėjo į terasą ir vėl tęsė savo darbą: prie turėklo pritvirtino mazguotą virvę, kuri leidosi iki pat kranto.

Iš tamsos išniro kažkokia figūra ir priėjo prie padavėjo.

– Viskas gerai? – tyliai paklausė misteris Deikinas.

– Taip, sere. Nieko įtartino.

Užbaigęs darbą, misteris Deikinas grįžo į tamsų kampą ir pasikeitė baltą padavėjo švarką į savo niekuo neišsiskiriantį melsvą švarką su ruoželiais. Tuomet palengva nuėjo į terasos galą. Jis sustojo prie baliustrados toje vietoje, kur buvo nuleista virvė.

Netrukus iš baro išėjo Krosbis ir prisijungė prie jo.

– Dabar vakarais čia darosi šaltoka, – prabilo Krosbis. – Ką tik atvykęs iš Teherano, jūs tikriausiai dar to nepajutote.

Kurį laiką jie stovėjo tylėdami ir rūkydami.

Niekas negalėjo nugirsti jų pokalbio, nebent jie būtų kalbėję garsiau.

– Kas ta mergina? – tyliai paklausė Krosbis.

– Kiek žinau, archeologo, Ponsfuto Džounso dukterėčia.

– Tikrai? Na tuomet viskas geri. Tačiau mane neramina tai, kad ji atskrido tuo pačiu lėktuvu kaip ir Kroftonas Li...

– Šiaip ar taip, tai reikia patikrinti. Nederėtų visko priimti už gryną pinigą.

Abu vyrai vėl nutilo ir rūkė.

– Jūs įsitikinęs, jog jis pasielgė protingai persikeldamas iš ambasados čionai?

– Manau, kad taip.

– Nepaisant to, kad viskas buvo suplanuota iki menkiausių detalių?

– Ir Basroje viskas buvo suplanuota iki menkiausių detalių... Ir nepaisant to, viskas baigėsi blogai.

– Taip, žinau. Tarp kitko, Sala Hasanas buvo nunuodytas.

– Kažko panašaus ir reikėjo tikėtis. Ar yra pagrindo manyti, kad ir ambasadoje buvo mėginama tai padaryti?

– Įtariu, jog taip. Ten įvyko keistas incidentas. Kažkoks vyrukas išsitraukė revolverį. – Jis patylėjo, o paskui pridūrė: – Ričardas Beikeris čiupo jį už rankos ir nuginklavo.

– Ričardas Beikeris, – susimąstęs pakartojo Deikinas.

– Pažįstate jį? Jis yra...

– Taip, pažįstu jį.

Po trumputės pauzės Deikinas vėl prabilo:

– Improvizacija. Štai į ką aš dedu viltis. Jeigu mes, jūsų žodžiais sakant, viską suplanuosime ir mūsų planus sužinos priešai, jų užduotis labai palengvėtų. Labai abejoju, ar Karmaiklui pavyks nusigauti iki ambasados, o net jei jis ir nusigaus iki jos.... – Jis papurtė galvą.

– Čia, šiame viešbutyje, tik aš, jūs ir Kroftonas Li žino kas iš tikrųjų vyksta.

– Bet juk jie sužinos, kad Kroftonas Li persikėlė iš ambasados čionai.

– Be jokios abejonės. Tai neišvengiama. Bet ar nepagalvojote, Krosbi, kad jei improvizuosime mes, ir jiems teks improvizuoti. „Tio“ viešbutis niekada nefigūravo šiame reikale. Niekas negalėjo čia įsikurti prieš šešis mėnesius ir paspęsti kokių nors spąstų. Niekada nebuvo nei minties, nei kalbos apie susitikimo organizavimą „Tio“ viešbutyje.

Pažvelgęs į savo rankinį laikrodį, tarė:

– Eisiu aplankyti Kroftono Li.

Sero Ruperto durys prasivėrė anksčiau, nei Deikinas spėjo pabelsti.

Keliautojo kambaryje degė tik nedidelė stalinė lempa. Šalia jos buvo pastatyta krėslas. Sėsdamas atgal į krėslą, seras Kroftonas Li atsargiai padėjo ant stalo mažą automatinį pistoletą.

– Na ir kaip, Deikinai? – prabilo jis. – Manote, jis ateis?

– Manau, kad taip, sere Rupertai. Jūs nebuvote su juo susitikęs, ar ne?

Anas papurtė galvą.

– Ne. Bet labai laukiu susitikimo su juo. Tas jaunuolis, Deikinai, stiprus žmogus.

– O taip, – šiek tiek nustebęs, kad kalbama apie tai, pritarė Deikinas bespalviu balsu, – jis stiprus.

– Aš turiu omenyje ne tik drąsą, – toliau kalbėjo seras Kroftonas Li. – Kare reikia daug drąsos, tačiau aš kalbu apie... – Jis nutilo ieškodamas tinkamo žodžio.

– Vaizduotę? – pasufleravo Deikinas.

– Taip. Jis turi pakankamai vaizduotės patikėti tuo, kas atrodo visiškai neįtikėtina, ir pakankamai drąsos, kad rizikuotų gyvybe mėgindamas įrodyti, kad tai, kas atrodo kaip juokinga pasaka, nėra juokinga, ir visai nėra pasaka. Tam reikalingos savybės, kuriomis šiuolaikiniai jaunuoliai dažniausiai nepasižymi. Tikiuosi, jog jis ateis.

– Manau, kad ateis, – pasakė misteris Deikinas.

– Ar ėmėtės visų atsargumo priemonių? – Seras Rupertas įdėmiai pažvelgė į jį.

– Taip. Krosbis bus balkone, o aš stebėsiu laiptus. Kai Karmaiklas ateis pas jus, pabelskite į sieną ir aš ateisiu.

Kroftonas Li linktelėjo.

Deikinas tyliai išėjo iš kambario. Koridoriuje pasuko į kairę ir nuėjo į balkoną. Čia taip pat per turėklą buvo permesta mazguota virvė, kuri leidosi iki pat žemės, eukalipto ir Judo medžio* šešėlyje.

Misteris Deikinas grįžo į savo kambarį, esantį šalia Kroftono Li kambario. Jo kambaryje buvo dar vienos durys, vedančios į kitą koridorių, kurias pravėrus gerai matėsi laiptų aikštelė. Nežymiai pravėręs duris, misteris Deikinas įsitaisė ir ėmė laukti.

Tik praėjus keturioms valandoms, primityvus laivelis gufa, kokių daugybė plaukioja Tigro upe, priplaukė prie dumblėto kranto netoli „Tio" viešbučio. Jau po kelių akimirkų Judo medžio vainiko priedangoje virve ropštėsi lieknas siluetas.

---

* Judas tree arba Redbud (angl.) – Judo medis (Cercis siliquastrum) užauga iki 10–15 metrų. Ankstyvą pavasarį pasidengia ryškiai violetiniais žiedais, kurie pražysta dar prieš išsprogstant širdies pavidalo lapams. Pagal padavimą Judas Iskarijotas pasikorė būtent ant šio medžio. – *Leid. ir Vert. past.* – L. B.

TRYLIKTAS SKYRIUS

Viktorija ketino eiti gulti ir gerai išsimiegoti, palikusi visas problemas iki rytojaus. Bet kadangi ji buvo numigusi dieną, miegas jos visai neėmė.

Galų gale, uždegusi šviesą, ji baigė skaityti lėktuve pradėtą straipsnį, suadė kojines, pasimatavo naujas nailonines kojines, sukurpė kelis skelbimus dėl darbo. Nusprendė rytoj pasiteirauti, kur būtų galima juos įdėti, dar parašė kelis bandomuosius laiškus misis Klip. Juose skirtingai ir su neįtikėtina išmone aprašė nenumatytas aplinkybes, dėl kurių ji atsidūrė „labai sunkioje padėtyje", maldaudama pagalbos brūkštelėjo porą telegramų vieninteliam Šiaurės Anglijoje gyvenančiam savo giminaičiui, labai senam, irzliam ir nemaloniam džentelmenui, kuris niekada niekam nebuvo padėjęs. Po to pamėgino pasidaryti naują šukuoseną, tačiau ėmusi žiovauti, nusprendė, kad dabar tikrai nori miego ir jau ketino gultis.

Kaip tik tą akimirką jos kambario durys atsilapojo. Į kambarį įėjęs vyras greitai uždarė paskui save duris ir pasuko spynoje buvusį raktą.

– Dėl Dievo meilės, paslėpkite man kur nors, – kreipėsi jis į Viktoriją. – Greičiau...

Viktorijos reakcija niekuomet nebuvo lėta. Ji akimirksniu pastebėjo pasunkėjusį kvėpavimą, vos girdimą balsą, ir

ranką, desperatiškai gniaužiančią raudoną šaliką, dengiantį jo krūtinę. Viktorija tučtuojau pašoko.

Jokių slėptuvių kambaryje nebuvo. Čia stovėjo tik drabužių spinta, komoda, stalas, gana pretenzingas tualetinis staliukas ir plati, beveik dvigulė lova. Prisiminusi vaikiškas slėpynes, Viktorijai greitai sugalvojo slėptuvę.

– Paskubėkite! – paragino ji ir numetusi nuo lovos pagalves, pakėlė antklodę. Vyras atsigulė galvūgalyje, skersai lovos. Viktorija užmetė ant jo antklodę, pagalves ir atsisėdo ant lovos krašto.

Beveik tą pačią akimirką pasigirdo primygtinis beldimas į duris.

– Kas ten? – šūktelėjo Viktorija išsigandusiu balsu.

– Policija! Prašau atidaryti! – atsakė vyriškas balsas už durų.

Vilkdamasi chalatą Viktoriją patraukė link durų. Ant grindų ji pastebėjo gulintį raudoną šaliką. Pakėlusi jį, paskubomis įkišo į komodos stalčių. Viktorija pasuko raktą ir pravėrė duris. Jos veide atsispindėjo išgąstis.

Prie durų stovėjo tamsiaplaukis jaunuolis, vilkintis kostiumu rausvai violetiniais ruoželiais, o už jo stovėjo vyras policininko uniforma.

– Kas atsitiko? – paklausė Viktorija, stengdamasi, kad jos balsas virpėtų.

Jaunuolis plačiai nusišypsojo ir gana nebloga anglų kalba pasakė:

– Atsiprašau, kad trukdau jus tokiu vėlyvu metu, tačiau mes gaudome pabėgusį nusikaltėlį. Jis įbėgo į šį viešbutį, todėl mes turime apieškoti visus kambarius. Jis labai pavojingas.

– Dieve mano! – Viktorija plačiai atidarė duris ir pasitraukė. – Prašau, užeikite ir apžiūrėkite. Kaip baisu! Apieškokite vonią. Ir drabužių spintą. Ar nepažiūrėtumėte po lova? Jis galėjo čia pratūnoti visa vakarą.

Apžiūra buvo labai trumpa.

– Ne, čia jo nėra.

– Jūs įsitikinęs, kad jis nepasislėpęs po lova? O ne, kokia aš kvaila! Jis apskritai negalėjo čia būti. Juk eidama gulti aš užrakinau duris.

– Dėkoju, mis, ir labanaktis.

– Verčiau jau vėl užsirakinsiu. Taip bus saugiau, – eidama paskui juos link durų, pasakė Viktorija.

– Taip bus geriausia. Dar kartą ačiū, mis. – Jaunuolis nusilenkė ir drauge su savo uniformuotu padėjėju pasišalino.

Užsirakinusi, Viktorija dar kelias minutes pastovėjo prie durų. Ji girdėjo, kaip policininkai beldžia į priešais esančias duris. Durys atsidarė ir ji išgirdo kimų pasipiktinusios misis Kardju Trenč balsą. Netrukus durys užsidarė, bet po kelių minučių vėl atsidarė. Policininkų žingsniai nutolo. Šįkart beldimas girdėjosi koridoriaus gale.

Viktorija nuėjo prie lovos nusprendusi, jog ir vėl padarė didžiulę kvailystę. Tik iš romantiškų paskatų ir todėl, kad išgirdo gimtąją kalbą, ji ištiesė pagalbos ranką žmogui, kuris galbūt yra ypač pavojingas nusikaltėlis. Nusiteikimas palaikyti medžiojamojo, o ne medžiotojo pusę kartais gali sukelti nemalonias pasekmes.

„Dabar man klius!“ – pagalvojo Viktorija.

Atsistojusi šalia lovos ji šiurkščiai tarė:

– Nagi, kelkitės!

Žmogus net nesujudėjo, todėl Viktorija, nekeldama balso, bet griežtai pridūrė:

– Jie išėjo. Galite atsikelti.

Tačiau ir šį kartą niekas nesujudėjo po pagalvių kauburiu. Nekantraudama Viktorija numetė pagalves į šalį ir atklojo antklodę.

Jaunuolis nejudėjo. Jo akys buvo užmerktos, o veidas papilkėjęs. Tuomet, užgniaužusi kvapą, Viktorija pastebėjo dar kai ką – ryškiai raudoną dėmę, kuri plėtėsi ant paklodės.

– O ne! – tarsi kažko maldaudama sušnabždėjo Viktorija. – Ne, ne... tik ne tai!

Tarytum atsiliepdamas į tą prašymą, sužeistasis atmerkė akis. Jis pažvelgė į ją tarsi iš labai toli, tarytum nebūdamas tikras ar apskritai ką nors mato.

Jo lūpos prasivėrė – garsas buvo toks silpnas, jog Viktorija nieko nesuprato. Ji pasilenkė prie sužeistojo.

– Ką jūs pasakėte?

Šį kartą ji išgirdo. Su didžiulėmis pastangomis jaunuolis ištarė du žodžius. Viktorija nebuvo tikra, ar išgirdo teisingai. Jis pasakė: „Liuciferis... Basra..." Šie žodžiai atrodė absurdiški ir beprasmiai.

Akių vokai nusileido ir suvirpėjo. Jis ištarė dar vieną žodį – kažkokį vardą. Tuomet jo galva nusviro, o kūnas nurimo.

Viktorija vis dar stovėjo šalia lovos. Jos širdis daužėsi kaip pašėlusi. Ją apėmė begalinis gailestis ir pyktis. Ką daryti toliau, ji nežinojo. Ką nors pakviesti? Bet ką? Šiame kambaryje ji buvo viena su mirusiu žmogumi, todėl anksčiau ar vėliau policija pareikalaus pasiaiškinimo.

Ji karštligiškai mąstė apie susiklosčiusią situaciją, kai staiga ją privertė atsigręžti kažkoks garsas. Raktas, įstatytas į jos kambario durų spyną, buvo nukritęs ant žemės. O kol ji spoksojo į jį, pasigirdo rakinamos spynos garsas. Į kambarį įėjo misteris Deikinas, rūpestingai uždarydamas paskui save duris.

– Neblogai padirbėjote, mano brangioji, – eidamas prie jos prašneko jis. – Jūs greitai susiorientavote. Kaip jis?

– Man atrodo, jis... miręs... – užsikirsdama pasakė Viktorija.

Ji matė, kaip pasikeitė Deikino veidas – akimirką jame atsispindėjo didžiulis pyktis. Netrukus jis buvo toks pat, kaip ir vakar, tačiau kažkas jame jau buvo pasikeitę. Viktorijai pasirodė, kad jame neliko nė pėdsako neryžtingumo ir suglebimo.

Pasilenkęs ties mirusiuoju jis atsegė apdriskusį mundurą.

– Labai tikslus dūris į širdį, – atsitiesęs pareiškė Deikinas. – Jis buvo drąsus ir protingas vaikinas.

Viktorija atgavo žadą.

– Ką tik čia buvo policija. Jie sakė, kad jis nusikaltėlis. Ar jis iš tiesų nusikaltėlis?

– Ne. Žinoma, ne.

– O jie? Ar jie buvo tikri policininkai?

– Nežinau, – pasakė Deikinas. – Galbūt. Nors tai nekeičia reikalo esmės.

Tuomet jis uždavė klausimą Viktorijai:

– Ar prieš mirdamas jis ką nors pasakė?

– Taip.

– Ką būtent?

– Jis pasakė „Liuciferis", o po to „Basra". Šiek tiek vėliau jis ištarė vardą. Man regis, prancūzišką. Bet gal aš blogai išgirdau.

– Ir koks tas vardas?

– Atrodo, Lefaržas.

– Lefaržas... – susimąstęs pakartojo Deikinas.

– Ką visa tai reiškia? – savo ruožtu paklausė Viktorija ir su nerimu balse pridūrė: – Ir ką man dabar daryti?

– Padarysime viską, kad jūs nebūtumėte įpainiota į šią istoriją, – pasakė Deikinas. – O ką visa tai reiškia, aš jums paaiškinsiu vėliau, kai sugrįšiu. Visų pirma aš turiu rasti Marką. Jis yra šio viešbučio savininkas, ir be to, nors iš pirmo žvilgsnio to nepasakytum, protingas žmogus. Einu ir surasiu jį. Jis dar nebus atsigulęs. Dabar tik pusę dviejų, o anksčiau antros jis paprastai neina miegoti. O kol aš jo ieškosiu, pasirūpinkite savo išvaizda. Markas lengvai pasiduoda susikrimtusių gražuolių žavesiui.

Tai pasakęs, Deikinas išėjo. Tarytum sapnuodama Viktorija nuėjo prie tualetinio staliuko, susišukavo plaukus ir, kad atrodytų blyškesnė, pasipudravo. Susmukusi į krėslą išgirdo artėjančius žingsnius. Deikinas įėjo nepasibeldęs. Paskui jį įžengė Markas Tio.

Šį kartą Marko veide įprastinės šypsenos nebuvo.

– Jūs turite mums padėti, Markai, – prabilo misteris Deikinas. – Ši vargšė mergina patyrė didžiulį šoką. Vaikinas

įsiveržė į jos kambarį ir susmuko, o mergina buvo labai geros širdies ir paslėpė jį nuo policijos. Ir štai dabar jis miręs. Žinoma, jai nereikėjo to daryti, bet juk merginos tokios minkštaširdės.

– Aiškus daiktas, kad mergina nemėgsta policijos, – pasakė Markas. – Niekas nemėgsta policijos. Ir aš jos nemėgstu, tačiau privalau gerai sugyventi su jais dėl savo viešbučio. Jūs norite, kad aš juos papirkčiau?

– Mes tik norime tyliai iš čia išgabenti kūną.

– Taip būtų geriausia. Aš nenoriu lavono savo viešbutyje. Bet kaip tai padaryti?

– Manau, kad tai galima padaryti, – prabilo Deikinas. – Ar jūsų šeimoje nėra gydytojo?

– Taip, mano sesers vyras Polas yra gydytojas. Jis labai puikus vyrukas, bet aš nenoriu, kad jis turėtų nemalonumų.

– Neturės, – patikino jį Deikinas. – Paklausykite, Markai. Iš pradžių mes pernešime kūną į mano kambarį, kad mis Džouns nebūtų įpainiota į šią istoriją. Po to aš pasinaudosiu jūsų telefonu ir po dešimties minučių į jūsų viešbutį įsvirduliuos visiškai girtas jaunuolis. Susigriebęs už šono jis garsiai pasiteiraus manęs. Tuomet nusvirduliuos į mano kambarį ir neteks sąmonės. Aš pašaukiu jus ir paprašysiu pakviesti gydytoją. Jūs atsiųsite savo svainį. Jis iškvies greitąją pagalbą ir lydės mano girtą draugą į ligoninę. Pakeliui į ją mano draugas mirs. Mirties priežastis: dūris į širdį. Tai jums turėtų tikti. Jis buvo nudurtas gatvėje prieš jam ateinant į viešbutį.

– Mano svainis išveš kūną į ligoninę, o jaunuolis, kuris suvaidins girtuoklį, tyliai dings rytoj ryte? Teisingai?

– Tikrai taip.

– Ir mano viešbutyje nebus jokio lavono, o mis Džouns neturės jokių nemalonumų. Mano manymu, tai labai puikus planas.

– Gerai. Tuomet, sugalvokite ką nors, kad užimtumėte savo personalą tuo metu, kai aš pernešiu kūną į savo kambarį. Tie jūsų tarnai pusę nakties slankioja koridoriais. Eikite į savo kambarį ir priverskite juos tupinėti aplink jus.

Markas pritariamai linktelėjo ir išėjo iš kambario.

– Jūs esate stipri mergina, – kreipėsi į Viktoriją Deikinas. – Ar negalėtumėte man padėti pernešti kūną į mano kambarį?

Viktorija linktelėjo. Koridorius buvo tuščias, tolumoje girdėjosi piktai šūkaujančio Marko balsas. Jie pakėlė suglebusį kūną, pernešė į kitoje koridoriaus pusėje esantį kambarį ir paguldė ant Deikino lovos.

– Ar turite žirklutes? – paklausė Deikinas. – Gerai. Tuomet iškirpkite krauju suteptą paklodės gabalėlį. Manau, kad kraujas dar nebus persisunkęs per čiužinį. Didžiąją dalį kraujo bus sugėręs munduras. Užeisiu pas jus po valandos. Palaukite, truktelėkite iš šios mano gertuvės.

Viktorija pakluso.

– Gera mergaitė, – pasakė Deikinas. – O dabar grįžkite į savo kambarį. Išjunkite šviesą. Kaip jau sakiau, užeisiu po valandos.

– Ir tuomet man paaiškinsite, ką visa tai reiškia?

Deikinas keistai įsistebeilijo į ją, tačiau į klausimą neatsakė.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Viktorija gulėjo tamsoje ir klausėsi. Jos ausis pasiekė kažkokių girtuoklių kivirčo atgarsiai. Girdėjo kažką sakant: „Nusprendžiau, jog turiu tave pamatyti, seni. Gatvėje susipešiau su vienu vyruku“.

Kažkas skambino varpeliu. Pasigirdo daugiau balsų, prasidėjo bruzdesys. Paskui įsivyravo tyla, kurią trikdė tik arabiška muzika iš kažkur tolumoje grojančio gramofono. Viktorijai atrodė, kad prabėgo daug valandų, kai pagaliau tyliai atsidarė jos kambario durys. Ji atsisėdo ant lovos ir uždegė naktinę lempelę.

– Gerai, – pritardamas pareiškė Deikinas.

Jis pastatė krėslą šalia lovos ir atsisėdo. Tarsi gydytojas, mėginantis nustatyti diagnozę, jis tiriamai žvelgė į Viktoriją.

– Tai ar paaiškinsite man, ką visa tai reiškia? – paklausė Viktorija.

– Pirmiausia jūs man papasakokite apie save. Ką jūs čia veikiate ir kodėl atvykote į Bagdadą?

Gal dėl nakties įvykių, o gal dėl Deikino asmenybės (vėliau Viktorija visgi nusprendė, kad dėl pastarosios priežasties), Viktorija nė nemėgino meluoti ir pasakoti išgalvotų istorijų. Gana paprastais žodžiais, nieko neslėpdama, ji papasakojo viską: apie pažintį su Edvardu, apie ryžtą nusigauti

iki Bagdado, apie netikėtą misis Hamilton Klip pasiūlymą ir savo sunkią finansinę padėtį.

– Aišku, – ištarė Deikinas, kai ji pabaigė savo pasakojimą.

Akimirką patylėjęs jis vėl prabilo:

– Nenorėčiau jūsų įpainioti į šią istoriją. Tačiau to padaryti neįmanoma. Noriu aš to, ar ne, jūs jau į tai įsipainiojote. Ir jei jau taip atsitiko, galėtumėte dirbti man.

– Jūs galite pasiūlyti man darbą? – Viktorija net nuraudo iš džiaugsmo.

– Galimas dalykas. Tačiau ne tokį, apie kokį jūs galvojate. Tai rimtas darbas, Viktorija. Ir pavojingas.

– Aš sutinku, – pasakė Viktorija linksmai ir šiek tiek abejodama pridūrė: – Juk jame nebus nieko nedoro, ar ne? Sąžiningai prisipažinsiu – man teko nemažai meluoti, tačiau aš nenorėčiau daryti ką nors nedora.

Deikinas šyptelėjo.

– Kad ir kaip būtų keista, bet šiam darbui jūs tinkate todėl, kad puikiai sugebate meluoti. Ne, šiame darbe nėra nieko nedoro. Netgi priešingai, jūs stojate į įstatymo ir tvarkos pusę. Ketinu jums papasakoti apie tai tik bendrais bruožais, tačiau to visiškai pakaks, kad suprastumėte, ką jums teks daryti ir kokie pavojai jūsų tyko. Nors esate protinga mergina, tačiau aš abejoju, ar jūs kada susimąstydavote apie pasaulio politiką, kuri, kaip Hamletas yra labai išmintingai pastebėjęs, „nėra nei gera, nei bloga. Tai priklauso nuo to, kaip apie ją mąstysi“.

– Visi kalba, kad anksčiau ar vėliau bus dar vienas karas, – pasakė Viktorija.

– Teisingai. O kodėl taip žmonės kalba, Viktorija?

Ji susiraukė.

– Na, dėl Rusijos... komunistų... Jungtinių Amerikos valstijų... – Viktorija nutilo.

– Tai nėra jūsų nuomonė ir žodžiai. Matau, kad laikraščius vis dėlto skaitote ir klausotės radijo. Tai, kad skirtingose pasaulio šalyse dominuoja dvi visiškai skirtingos ideologijos, yra tiesa. Plačiosios visuomenės nuomone, jas atstovauja

„Rusija ir komunistai“ bei „Amerika“. Mūsų vienintelė viltis išsaugoti taiką – šių ideologijų atstovų mėginimas suprasti vieniems kitus ar bent jau tapti pakantesniems. Nelaimei, viskas vyksta atvirkščiai ir praraja tarp jų tik didėja. Todėl žmonės užduoda sau klausimą – ar tai tik ne kažkokios trečios, paslaptingos ir kol kas nežinomos jėgos veiksmų rezultatas? Kiekvienąsyk, kai tik numatomas suartėjimas, kai tampa įmanomas susitarimas, įvyksta koks nors incidentas, kuris viską sugadina. Ir vėl grįžta baimė bei įtarinėjimai. Tai ne atsitiktinumas, Viktorija. Tai suplanuota ir kažkam reikalinga.

– Reikalinga? Bet kam ir kodėl?

– Kam? Dėl daugelio priežasčių, iš kurių, mano manymu, ne paskutinę vietą užima pinigai. Mūsų pasaulyje viskas remiasi į pinigus. Be jų nieko negalima pasiekti, o šiuo atveju jų kilmė yra labai neaiški. Iš kur jie atsiranda? Kažkur Europoje staiga prasideda streikas, dėl kurio iškyla grėsmė kovojančiai dėl šalies atgimimo vyriausybei. Jame dalyvauja darbininkai, kurie nuoširdžiai tiki, jog gina savo interesus. Iš kur imami pinigai, be kurių būtų neįmanoma nei suorganizuoti, nei tęsti streiką? Pamėginkite surasti! Jų šaltinis anaiptol ne komunistai. Antikomunistinės isterijos banga užliejo Ameriką? Ir vėlgi, jai skirtų lėšų šaltinis lieka nežinomas. Žinoma, šie pinigai pereina per kapitalistų rankas, tačiau juos „užkalė“ ne jie. Milžiniškos sumos pinigų dingsta iš apyvartos, tačiau niekas nežino, kur jos dingsta. Iš įvairiausių vietų superkami didžiuliai kiekiai deimantų. Yra žinoma dešimt sandorių, ir nė vieno nepavyko atsekti iki galo.

– Bet...

– Žinoma, Viktorija, tai labai supaprastintas paveikslas. Mums svarbu tai, kad egzistuoja organizacija, kuri dėl ne visai aiškių priežasčių suinteresuota palaikyti tarpusavio nepasitikėjimo atmosferą. Mes turime rimtą pagrindą manyti, kad ši organizacija visose šalyse turi gerai užsikonspiravusius agentus. Vieni iš jų užima aukštus postus, kiti vaidina žymiai menkesnius vaidmenis visuomenėje, tačiau visi jie sudaro kažką panašaus į penktą koloną, tik ne nacionaliniu, o pasauliniu mastu.

– Bet kas gi tie žmonės!

– Patikėkite manimi, jie neturi tautybės. Tai, ko jie trošta – tobulesnis pasaulis. Tai, kad jėga galima pradėti naują žmonijos erą, yra pati pavojingiausia iliuzija iš visų kada nors egzistavusių. Jie įsivaizduoja, kad visą niekingą žmonių rasę gali valdyti vienas antžmogis – o tai, Viktorija, yra pats didžiausias blogis.

Deikinas atsikosėjo.

– Na, neketinu jums sakyti pamokslo. O dabar papasakosiu jums, ką mes žinome. Egzistuoja keletas šios organizacijos centrų. Po vieną centrą yra Argentinoje, Kanadoje, vienas ar keli Jungtinėse Amerikos Valstijose, ir vienas, nors tuo dar nesame tikri, Rusijoje. O dabar papasakosiu apie vieną labai įdomų nepaprastą reiškinį.

– Per paskutinius dviejus metus be pėdsako dingo dvidešimt aštuoni įvairiausių tautybių daug žadantys jauni mokslininkai. Tas pats atsitiko ir su statybos inžinieriais, aviatoriais, elektrikais ir su daugeliu kitų gabių specialistų. Visi dingę žmonės buvo jauni, ambicingi ir vieniši. Ir dingo daug daugiau, nei mes žinome. Mes jau pradedame nutuokti, kuo jie užsiima.

Viktorija susiraukusi klausėsi.

– Sakysite, kad šiais laikais neįmanoma ko nors nuslėpti nuo pasaulio. Žinoma, aš neturiu omenyje pogrindinės veiklos – ji gali būti vykdoma bet kur. Kalbu apie plačią šiuolaikinės produkcijos gamybą. Vis dar egzistuoja nuošalūs, niekam nežinomi kampeliai, nutolę nuo prekybos kelių, apsupti kalnų ir dykumų, į kuriuos užklysta tik pavieniai keliautojai ir kuriuose svetimšaliai susiduria su priešiškai nusiteikusiais vietiniais gyventojais. Tokiose vietose gali būti vykdoma veikla, apie kurią niekada nesužinos išorinis pasaulis arba tai tebus migloti ir absurdiški gandai.

– Į vieną iš tokių vietų galima patekti per Kiniją ar Himalajus. Kelias į ją yra sunkus ir ilgas. Ten patenka iš visų žemės kampelių siunčiami įrengimai ir darbuotojai, nors nurodomas visai kitas kelionės tikslas. Stengiamasi, kad šis mechanizmas nebūtų atskleistas. Tačiau vienas žmogus ėmė

sekti jų pėdsakais. Tai buvo nepaprastas žmogus, turėjęs draugų ir ryšių visuose Rytuose. Jis gimė Kašgare ir mokėjo visus vietinius dialektus ir kalbas. Jam kilo įtarimų ir jis ėmė sekti pėdsakais. Kai jis grįžo į civilizuotą pasaulį, jo ataskaita buvo tokia neįtikėtina, kad juo nepatikėjo. Jis prisipažino, kad sirgo karštine, todėl jo ataskaita buvo palaikyta kliedesiais. Tik du žmonės patikėjo jo pasakojimu. Vienas jų buvau aš. Neįtikėtini dalykai dažnai pasirodo esantys tikri, todėl aš patikėjau. O kitas buvo... – Deikinas dvejodamas nutilo.

– Kas? – paklausė Viktorija.

– Kitas buvo seras Rupertas Kroftonas Li, įžymus keliautojas, pats klajojęs po tuos nuošalius kampelius ir žinantis ten atsiveriančias galimybes. Viskas baigėsi tuo, kad Karmaiklas – taip vadinosi tas nepaprastas žmogus – nusprendė ten keliauti ir gauti įrodymų. Laukė sunki ir pavojinga kelionė, tačiau niekas kitas negalėjo to padaryti. Jis iškeliavo prieš devynis mėnesius ir tik prieš kelias savaites mes sulaukėme iš jo žinių. Jis turėjo tai, dėl ko iškeliavo – nenuginčijamų įrodymų. Tačiau priešai sužinojo apie tai. Jiems buvo gyvybiškai svarbu, kad jis negrįžtų namo su įrodymais. Akivaizdu, jog visur pilna jų agentų. Informacija nuteka netgi iš mano departamento ir, dievaži, labai aukštu lygmeniu.

– Kiekviename pasienyje jam buvo surengtos užkardos. Nekalti žmonės buvo nužudyti tik todėl, kad jiems pasirodė panašūs į Karmaiklą. Kaip matot, jie nelabai vertina žmogaus gyvybę. Šiaip ar taip, jis perėjo visas užkardas, gyvas ir sveikas... iki šio vakaro.

– Tai buvo tas pats žmogus, kurį nudūrė?

– Taip, mano brangioji. Labai drąsus ir nepalenkiamas jaunuolis.

– O kaip įrodymai? Ar jie pagrobė juos?

Išvargusiame Deikino veide pasirodė šypsnys.

– Nemanau. Pažinodamas Karmaiklą, galiu teigti, jog nepagrobė. Tačiau jis mirė, nesugebėjęs mums pasakyti, kur ir kaip rasti tuos įrodymus. Manau, jog mirdamas jis mėgino mums tai pasakyti, davė raktą kaip surasti įrodymus... Liuciferis, Basra, Lefaržas... – lėtai pakartojo Deikinas. –

Būdamas Basroje jis mėgino kreiptis į konsulatą, bet jo ten vos nenušovė. Galimas dalykas, kad įrodymus jis paliko kažkur Basroje. Aš norėčiau, kad jūs, Viktorija, vyktumėte į Basrą ir pamėgintumėte tai sužinoti.

– Aš?

– Taip, jūs. Jūs neturite patirties, jūs nežinote, ko ieškoti, tačiau būtent jūs girdėjote paskutinius Karmaiklo žodžius ir galbūt būnant vietoje tie žodžiai jums ką nors pasakys... Kas žino? Juk neveltui sakoma, kad naujokus lydi sėkmė.

– Norėčiau nuvykti į Basrą, – energingai pareiškė Viktorija.

Deikinas nusišypsojo.

– Todėl, kad ten dabar yra jūsų vaikinas, ar ne? Gerai. Tai puiki priedanga. Nėra geresnės priedangos už tikros meilės romaną. Nuvyksite į Basrą ir atidžiai viską stebėsite, ištempusi ausis klausysite. Jokių instrukcijų aš jums duoti negaliu, bet taip netgi geriau. Man regis, jūs ir taip labai sumani mergina. Ką reiškia žodžiai „Liuciferis" ir „Lefaržas", jeigu tik jūs gerai juos išgirdote, aš nežinau. Esu linkęs sutikti su jumis, kad „Lefaržas" tikriausiai yra pavardė. Paieškokite žmogaus tokia pavarde.

– Kaip man nuvažiuoti į Basrą? – dalykiškai prašneko Viktorija. – Ir už kokius pinigus?

Deikinas išsiėmė piniginę ir padavė jai pluoštą banknotų.

– Už šiuos pinigus. O dėl kelionės į Basrą rytoj ryte užveskite pokalbį su ta kvaila ragana misis Kardju Trenč. Pasakykite, jog prieš išvykdama į ekspediciją, kurioje jūs atseit dirbsite, labai norėtumėte aplankyti Basrą. Paklauskite ją apie viešbutį. Ji iš karto pasakys jums, kad turite apsistoti Britų konsulate ir išsiųs telegramą misis Kleiton. Tikriausiai ten rasite ir savo Edvardą. Kleitonų namai visuomet atviri – visi, kurie važiuoja pro šalį, apsistoja pas juos. Daugiau patarimų, išskyrus vieną, jums duoti negaliu. Jeigu atsitiks kas nors e... nemalonaus, jeigu jūsų paklaus, ką jūs žinote ir kam jūs dirbate – nemėginkite dėtis didvyre. Iš karto viską išklokite.

– Labai jums ačiū, – padėkojo Viktorija. – Aš taip bijau skausmo, kad jei mane pradėtų kankinti, vargu ar išlaikyčiau.

– Jie nekankins jūsų, – pasakė misteris Deikinas. – Na nebent tarp jų atsirastų koks sadistas. O šiaip kankinimai yra atgyvenęs dalykas. Nedidelis dūris švirkštu ir pati to nesuvokdama nuoširdžiai atsakysite į visus klausimus. Mes gyvename mokslo amžiuje. Todėl aš ir nenoriu, kad bet kokia kaina stengtumėtės išlaikyti viską paslaptyje. Jūs jiems nepasakytumėte nieko naujo, nieko, ko jie dar nežino. Reikia tikėtis, kad po šio vakaro įvykių jie supras koks yra mano ir Ruperto Kroftono Li vaidmuo.

– O Edvardas? Ar jam galima papasakoti?

– O tai jau nuspręskite pati. Teoriškai, niekam nevertėtų pasakoti apie tai, ką jūs veikiate Basroje. O praktiškai, – jis įsmeigė į ją atlaidžiai ironišką žvilgsnį, – taip jūs ir jį pastatysite į pavojų. Tai viena šio reikalo pusė. Tačiau aš žinau, kad jis tarnavo karinėse oro pajėgose ir yra pasižymėjęs. Todėl nemanau, kad jį baugintų pavojai. Šiaip ar taip, dvi galvos yra geriau nei viena... Jūs sakėte, kad Edvardas mano, jog su ta „Alyvų šakele“, kurioje jis dirba, kažkas ne taip? Įdomu, labai įdomu...

– Kodėl?

– Todėl, kad ir mums taip atrodo, – atsakė Deikinas. Patylėjęs pridūrė:

– Ir dar pora patarimų. Nepykite, kad apie tai kalbu, bet visų pirma, nepasakokite daug įvairiausių išsigalvotų istorijų, nes po to labai lengva susipainioti. Žinau, kad šiame reikale esate virtuozė, tačiau... Kuo paprasčiau, tuo geriau...

– Prisiminsiu tai, – nuolankiai pasakė Viktorija. – O koks kitas patarimas?

– Įdėmiai klausykitės visko, kas bus susiję su Anos Šyl vardu.

– O kas ji tokia?

– Mes labai mažai žinome apie ją, o norėtųsi žinoti daugiau...

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

– Nesąmonė! Jūs negalite apsistoti oro uosto viešbutyje. Turite apsistoti konsulate, – pasakė misis Kardju Trenč. – Kleitonai mielai jus priims. Aš jau daugelį metų juos pažįstu. Mes nusiųsim jiems telegramą, o išvykti į Basrą galėsite vakariniu traukiniu. Kleitonai yra seni daktaro Ponsfuto Džounso bičiuliai.

Viktorijos skruostus išmušė raudonis. Langou vyskupas, virtęs Languao vyskupu, buvo viena, o daktaras Ponsfutas Džounsas iš kūno ir kraujo – visai kita.

„Už apgaulę mane gali ir į kalėjimą pasodinti", – jausdama kaltę mąstė Viktorija.

Paskui, ramindama save, ji pagalvojo, kad visu įstatymo griežtumu yra baudžiama tik tada, kai melagingais pareiškimais mėgini išvilioti pinigus. Ar tai tiesa, ar ne, Viktorija nežinojo – kaip ir daugelis paprastų žmonių, ji neišmanė įstatymų, tačiau tokia mintis ją nuramino.

Kelionė traukiniu jai buvo neįprasta, todėl žavinga. Traukinio tikrai negalėjai pavadinti ekspresu ir Viktorija jau pradėjo suprasti, kad nekantrumas būdingas tik vakariečiams.

Stotyje jos jau laukė automobilis diplomatiniais numeriais, kuris nuvežė ją į konsulatą. Jis įvažiavo pro didžiulius vartus į nuostabų sodą ir sustojo priešais laiptatakį, vedantį į visą namą apjuosusį balkoną. Pro siūbuojančias vieliniu

tinkliuku aptrauktas duris Viktorijos išėjo pasitikti besišypsanti misis Kleiton.

– Džiaugiuosi jus matydama, – pasakė ji. – Šiuo metų laiku Basra iš tiesų nuostabi, todėl neturėtumėte išvykti iš Irako jos nepamačiusi. Laimei, dabar pas mus svečiuojasi tik daktaro Ratbouno darbuotojas, labai mielas jaunuolis, bet kartais sulaukiame tiek svečių, jog tiesiog nežinome, kur juos visus apgyvendinti. Tik gaila, kad jūs prasilenkėte su Ričardu Beikeriu. Jis išvyko prieš tai, kai gavau misis Kardju Trenč telegramą.

Viktorija neturėjo nė menkiausio supratimo, kas toks tas Ričardas Beikeris. „Ir gerai, kad prasilenkėme“, – pagalvojo Viktorija.

– Porai dienų jis buvo išvykęs į Kuveitą, – tęsė misis Kleiton. – Tai dar viena vieta, kurią turėtumėte aplankyti, kol jos dar nesuniokojo civilizacija. O tai gali įvykti labai greitai. Visi miestai anksčiau ar vėliau bus suniokoti. Ko pageidautumėte pirmiausia – išsimaudyti ar išgerti kavos?

– Norėčiau išsimaudyti, – su dėkingumu pasakė Viktorija.

– Kaip laikosi misis Kardju Trenč? Štai jūsų kambarys, o čia vonia. Ar jūs seniai su ja pažįstamos?

– Ne, – nemeluodama atsakė Viktorija. – Susipažinau su ja Bagdade.

– Tikriausiai ji iškamantinėjo jus jau per pirmąjį ketvirtį valandos? Manau, jūs jau pastebėjote, kad ji baisi liežuvautoja, norinti viską apie visus žinoti. Nepaisant to, ji gera pašnekovė ir tikrai pirmaklasė bridžo žaidėja. Jūs tikrai nenorite pirmiau išgerti kavos ar dar ko nors?

– Ne, ačiū.

– Gerai. Tuomet pasimatysime vėliau. Ar daugiau jums nieko nereikia?

Su šiais žodžiais darbšti tarsi bitė misis Kleiton išskubėjo iš kambario. Viktorija išsimaudė, susišukavo ir pasidažė taip rūpestingai, kaip tai daro mergina besiruošianti susitikti su jai patinkančiu jaunuoliu.

Viktorija vylėsi, jog jai pavyks pasimatyti su Edvardu be liudininkų. Netaktiškų replikų iš Edvardo ji nesitikėjo. Laimei, jis žinojo jos pavardę, todėl tikriausiai nenustebs, kai Viktorija bus pristatyta jam kaip „mis Ponsfut Džouns“. Tačiau nuostabą gali sukelti tai, kad ji apskritai atsidūrė Irake. Būtent dėl šios priežasties Viktorija ir norėjo bent akimirkai su juo pabūti viena.

Apsivilkusi vasarinę suknelę (kadangi Basros klimatas jai buvo panašus į birželio mėnesio orą Londone), ji tyliai išėjo balkoną ir ėmė laukti iš muitinės grįžtančio Edvardo.

Pirmiausia pasirodė aukštas lieknas vyras mąsliu veidu. Kai jis ėmė lipti laiptais, vedančiais į balkoną, Viktorija greitai šmurkštelėjo už kampo. Ir tuomet ji išvydo Edvardą, įeinantį pro sodo vartelius, kurie vedė prie upės vingio.

Ištikima Džiuljetos tradicijai, Viktorija persisvėrė per balkoną ir sušvilpė.

Edvardas, kuris Viktorijai pasirodė dar gražesnis nei buvo, ėmė dairytis.

– Tsss! Aš čia, viršuje, – prislopintu balsu šūktelėjo Viktorija.

Edvardas pakėlė galvą. Jis atrodė priblokštas.

– O Viešpatie! – sušuko jis. – Tai Čering Krosas*!

– Tylėkite! Palaukite, aš tuoj nusileisiu.

Viktorija nuskubėjo atgal, prie laiptų. Nusileidusi jais, pasuko už kampo, kur paklusniai stovėdamas jos laukė Edvardas. Jo veide vis dar atsispindėjo nuostaba.

– Juk negalėjau taip anksti prisigerti, – pratarė Edvardas. – Iš tikrųjų čia jūs?

– Taip, tai aš, – pasakė Viktorija linksmai.

– Bet ką gi jūs čia veikiate ir kaip čia patekote? Maniau, kad jau niekad jūsų nepamatysiu.

– Aš irgi taip maniau.

– Tai tiesiog stebuklas. Ir vis dėlto, kaip jūs čia patekote?

---

* Charing Cross (angl.) – geležinkelio stotis Londone. – *Vert. past.* – L. B.

– Atskridau lėktuvu.

– Savaime suprantama, kad atskridote. Kitaip nebūtumėte taip greitai čionai atvykusi. Aš tik norėjau paklausti, kokie vėjai atnešė jus į Basrą? Kaip jūs čia patekote?

– Traukiniu, – atsakė Viktorija.

– Jūs išsisukinėjate, mažoji išdykėle. Dieve, kaip džiaugiuosi jus matydamas! Ir vis dėlto, kaip čia atsidūrėte?

– Į Bagdadą mane atsivežė moteris, kuri susilaužė ranką. Ji amerikietė, tokia misis Klip... Kitą dieną, po to, kai susipažinau su jumis, ji man pasiūlė darbą. Jūs kalbėjote apie Bagdadą, o Londonas man jau buvo šiek tiek įgrisęs, taigi pagalvojau, o kodėl nepakeliavus?

– Jūs tikra pokštininkė, Viktorija. O ta misis Klip irgi čia?

– Ne, ji išvažiavo pas dukrą, gyvenančią netoli Kirkuko. Ji mane pasamdė tik kelionei į Bagdadą.

– Tuomet ką jūs čia veikiate?

– Vis dar keliauju, – pasakė Viktorija. – Tačiau dėl to reikėjo griebtis šiokių tokių gudrybių. Štai kodėl norėjau su jumis pasikalbėti akis į akį, prieš susitinkant viešumoje. Nenorėčiau, kad kam nors pasakytumėte, kad kai paskutinį kartą mane matėte, aš buvau ką tik iš darbo atleista stenografistė.

– Galite nesijaudinti. Tik pasakykite kuo jūs būsite, kaip vadinsitės ir aš patvirtinsiu kiekvieną jūsų žodį.

– Vadinuosi mis Ponsfut Džouns. Mano dėdė yra įžymus archeologas, kuris vykdo kasinėjimo darbus gana atokioje vietovėje, o aš netrukus prie jo prisijungsiu.

– Ir visame tame nėra nė lašo tiesos?

– Žinoma ne. Tačiau visai tikroviška.

– O taip, tikrai. Bet ką darytumėte tada, jei akis į akį susidurtumėte su senuoju Pusifutu Džounsu?

– Ponsfutu. Mažai tikėtina. Kiek man žinoma, jei jau archeologai pradeda kasinėti, jie kasinėja kaip pamišę – jų nesustabdysi.

– Tikriau sakant, kaip terjerai. Gal ir jūsų tiesa. O ar jis turi dukterėčią?

– Iš kur man žinoti? – pratarė Viktorija.

– A, vadinasi jūs nemėginsite apsimesti konkrečiu asmeniu? Tuomet viskas daug paprasčiau.

– Taip. Galų gale, žmogus juk gali turėti daug dukterėčių. O kraštutiniu atveju galiu sakyti, jog esu tolima giminaitė, tiesiog pripratusi jį vadinti dėde.

– Jūs viską apgalvojote, – pasakė susižavėjęs Edvardas. – Viktorija, jūs iš tiesų nuostabi. Niekuomet nebuvau sutikęs merginos panašios į jus. Galvojau, kad jūsų daugiau nepamatysiu, o jeigu ir pamatysiu, tai po daugelio metų ir jūs manęs neprisiminsite... O dabar jūs čia.

Kupinas susižavėjimo žvilgsnis, kuriuo Edvardas žiūrėjo į Viktoriją, suteikė jai didžiulį pasitenkinimą. Jeigu ji būtų buvusi katė, ji būtų pradėjusi murkti.

– Bet jums tikriausiai reikalingas darbas, ar ne? – paklausė Edvardas. – Juk nepaveldėjote turto?

– Žinoma ne. Man reikia darbo, – lėtai ištarė Viktorija. – Tiesą sakant, aš buvau nuėjusi į jūsų „Alyvų šakelę“, mačiausi su daktaru Ratbounu. Paprašiau jo darbo, tačiau jis nebuvo labai supratingas ir pasiūlė man neapmokamą darbą.

– Senas šykštuolis iš tikrųjų spaudžia savo pinigus, – pareiškė Edvardas. – Jis norėtų, kad visi dirbtų už dyką, vien iš meilės menui.

– Edvardai, jūs manote, kad jis apgavikas?

– Ne-e... Tiesą sakant, aš ir pats nežinau, ką galvoti. Jokio pelno iš „Alyvų šakelės“ jis negauna, todėl tas entuziazmas, su kuriuo jis dirba, turi būti tikras. Ir vis dėlto, man jis nepanašus į kvailį.

– Geriau eime į vidų, – pasakė Viktorija. – Vėliau apie tai pakalbėsime.

– Net nenumaniau, kad jūs pažįstama su Edvardu! – sušuko misis Kleiton.

– O, mes seni draugai, – nusijuokė Viktorija, – tik, tiesą pasakius, buvome pametę vienas kitą iš akių. Nesitikėjau, kad sutiksiu Edvardą šiame krašte.

Misteris Kleitonas, tas pats susimąstęs vyras, kurį Viktorija matė lipant laiptais, paklausė:

– Kaip jums, Edvardai, sekėsi šį rytą? Ar reikalai nors kiek pajudėjo?

– Vargiai, sere. Dėžės su knygomis muitinėje, tačiau formalumai, kuriuos reikia atlikti, atrodo nepabaigiami.

Kleitonas nusišypsojo.

– Jūs dar neįpratęs prie rytietiškos vilkinimo taktikos.

– Kaip tyčia, niekada nebūna būtent to valdininko, kurio jums reikia, – skundėsi Edvardas. – Visi labai malonūs ir geranoriški, tačiau reikalai vis tiek nejuda.

Visi nusijuokė ir misis Kleiton guodžiamai tarė:

– Galų gale gausite tas dėžes. Daktaras Ratbounas pasielgė labai išmintingai atsiųsdamas jus čia. Kitaip tas dėžes jie pralaikytų mėnesių mėnesius.

– Po įvykių Palestinoje jie labai bijo bombų ir kurstytojiškos literatūros. Jiems viskas atrodo įtartina.

– Tikiuosi, jog daktaras Ratbounas neslepia tarp knygų bombų, – juokdamasi pasakė misis Kleiton.

Viktorijai pasirodė, jog Edvardo akys žybtelėjo, tarsi misis Kleiton žodžiai būtų pakišę jam kažkokią naują mintį.

– Daktaras Ratbounas yra labai išsilavinęs ir įžymus žmogus, brangioji, – su priekaišto gaida balse pareiškė misteris Kleitonas. – Jis yra įvairių reikšmingų draugijų narys, visoje Europoje žinomas ir gerbiamas žmogus.

– Tuo lengviau jam būtų verstis ginklų kontrabanda, – nepasidavė misis Kleiton.

Viktorija matė, kad Džeraldui Kleitonui nelabai patiko šie nerūpestingi žmonos išvedžiojimai. Jis susiraukė.

Kadangi vidurdienį niekas nedirbo, papietavę Edvardas ir Viktorija išėjo pasivaikščioti ir pasižvalgyti po miestą. Viktoriją sužavėjo Šate l Arab upė ir finikų palmių giraitės. Jai nepaprastai patiko kanale prisišvartavusios aukštanosės, venecijietiškas gondolas primenančios arabų valtys. Tuomet jie pasivaikščiojo po turgų ir apžiūrėjo Kuveito jaunamartės skrynias, puoštas žalvariniais ornamentais ir kitokius dailius dirbinius.

Pasivaikščioję Basros gatvelėmis, jie pasuko link konsulato. Edvardas ruošėsi vėl atakuoti muitinę.

– Edvardai, kaip jus vadinti? – netikėtai paklausė Viktorija.

Apstulbęs Edvardas pažvelgė į ją.

– Ką, po galais, jūs turite omenyje?

– Jūsų pavardę. Nejaugi nesuprantate, kad aš iki šiol nežinau jūsų pavardės?

– Tikrai? Na, taip, tikriausiai. Mano pavardė Goringas.

– Edvardas Goringas... Net neįsivaizduojate kaip kvailai pasijaučiau „Alyvų šakelėje". Ieškojau žmogaus, kurio net pavardės nežinau.

– Ar ten nebuvo tamsiaplaukės merginos? Trumpai kirptais plaukais?

– Buvo.

– Tai Katerina. Labai miela mergina. Jeigu jos būtumėte paklaususi apie Edvardą, ji iš karto būtų supratusi ką turite omenyje.

– Neabejoju, – šaltai atsakė Viktorija.

– Ji be galo maloni. Argi ne?

– O taip...

– Tiesą sakant, gražuole jos nepavadinsi, tačiau labai simpatiška.

– Tikrai? – pratarė Viktorija dabar jau lediniu balsu, tačiau Edvardas, matyt, to nepastebėjo.

– Net nežinau, ką be jos daryčiau. Ji supažindino mane su reikalais ir padėjo išvengti daugybės klaidų. Esu tikras, kad jūs susidraugausite.

– Nemanau, kad mes turėsime tam progą.

– Tikrai turėsite. Ketinu jus ten įdarbinti.

– Ir kaip ketinate tai padaryti?

– Dar nežinau, bet įdarbinsiu. Pasakysiu senajam Retlbounui*, kad esate puiki stenografistė ir panašiai.

– Ir jis greitai įsitikins, jog tai netiesa, – pasakė Viktorija.

* Rattlebones (angl.) – barškantys kaulai – *Vert. past.* – L. B.

– Bet kuriuo atveju aš jus įdarbinsiu „Alyvų šakelėje“. Neleisiu jums vienai ieškotis darbo, nes negavusi jo čia, jūs tuoj išvyktumėte į Birmą ar tolimąją Afriką. Ne, panele Viktorija, neketinu išleisti jūsų iš akių. Nesuteiksiu jums progos pabėgti nuo manęs. Nepasitikiu jumis nė per nago juodymą. Jūs pernelyg mėgstate keliauti.

„Mielas kvailuti, – pagalvojo Viktorija, – nejau nesupranti, kad dabar niekas negalėtų priversti manęs išvykti iš Bagdado?“ O garsiai pasakė:

– Na, gal ir visai smagu būtų padirbėti „Alyvų šakelėje“.

– Smagu? Aš taip nesakyčiau. Tai siaubingai rimtas ir visiškai kvailas darbas.

– Jūs vis dar manote, kad su šia draugija kažkas ne taip?

– Matyt, tai buvo tik mano audringa vaizduotė.

– Ne, – susimąsčiusi pratarė Viktorija, – nemanau, kad jums tik pasirodė. Tai tiesa.

Edvardas staigiai atsisuko į ją.

– Kas privertė jus taip galvoti?

– Aš kai ką girdėjau... iš vieno savo draugo.

– Kas jis toks?

– Tiesiog draugas.

– Tokios merginos kaip jūs turi pernelyg daug draugų, – burbtelėjo Edvardas. – Jūs esate šelmė, Viktorija. Aš jus beprotiškai myliu, bet jums tai nerūpi!

– Rūpi, – pasakė Viktorija, – truputį rūpi. – Slėpdama pasitenkinimą paklausė:

– Edvardai, ar tarp tų, kurie yra susiję su „Alyvų šakele“, yra žmogus pavarde Lefaržas?

– Lefaržas? – Edvardas atrodė suglumęs. – Ne, man regis nėra. O kas jis toks?

Viktorija klausinėjo toliau.

– O Ana Šyl?

Šį kartą Edvardas sureagavo visiškai kitaip. Jis staigiai atsigręžė į ją ir, čiupęs Viktoriją už rankos, paklausė:

– Ką jūs žinote apie Aną Šyl?

– Oi! Edvardai, paleiskite mano ranką! Apie Aną Šyl nieko nežinau. Aš tik norėjau išsiaiškinti, ar jūs ką nors girdėjote apie ją.

– Kas jums pasakojo apie ją? Misis Klip?

– Ne, ne misis Klip. Bet kuriuo atveju, misis Klip kalba tiek daug ir taip greitai, kad aš tikriausiai neprisiminčiau, jei ir būtų paminėjusi ją.

– Bet kodėl jūs nusprendėte, kad Ana Šyl yra susijusi su „Alyvų šakele"?

– Tai ji nesusijusi?

– Nežinau, – lėtai pratarė Edvardas. – Viskas taip... taip miglota.

Jie stovėjo prie sodo vartelių, vedančių į konsulatą. Edvardas pažiūrėjo į savo laikrodį.

– Turiu eiti į muitinę. Gaila, kad nemoku arabų kalbos, – pasakė jis. – Susitiksime vėliau. Noriu daug ko jūsų paklausti.

– O aš noriu jums daug ką papasakoti, – atsakė Viktorija.

Kokia nors sentimentali romano herojė būtų stengusis apsaugoti savo mylimąjį nuo pavojaus, bet tik ne Viktorija. Jos manymu, vyrai yra tiesiog sutverti pavojams. Edvardas tikrai nepadėkotų, kad buvo laikomas nuošalyje. Be to, gerai pagalvojus, ir misteris Deikinas nenorėjo, kad ji ką nors slėptų nuo Edvardo.

II

Saulei leidžiantis Edvardas su Viktorija vaikščiojo po konsulato sodą. Tik iš pagarbos misis Kleiton, kuri primygtinai reikalavo apsirengti šilčiau, Viktorija ant vasarinės suknelės užsimetė vilnonį švarką. Saulėlydis buvo nuostabus, tačiau įsitraukę į pokalbį jaunuoliai to nepastebėjo.

– Viskas prasidėjo gana paprastai, – prabilo Viktorija. – Į mano kambarį „Tio" viešbutyje įsiveržė vyras, kuris buvo nudurtas.

Daugeliui žmonių tokia pradžia greičiausiai nepasirodytų labai paprasta.

Edvardas su nuostaba pažvelgė į Viktoriją ir paklausė:

– Nudurtas?

– Nudurtas, – patvirtino Viktorija. – Bent jau aš taip manau, nes jei į jį būtų šovę, būčiau girdėjusi šūvį. Šiaip ar taip, jis buvo negyvas.

– Kaip jis galėjo ateiti pas jus į kambarį, jei jis buvo negyvas?

– Neapsimeskite kvailiu, Edvardai.

Viktorija ėmė pasakoti, tačiau jos pasakojimas nuskambėjo labai neįtikinamai ir miglotai, nes dėl kažkokių nesuprantamų priežasčių jai niekuomet nepavykdavo vaizdingai nupasakoti neišgalvotų įvykių. Jos pasakojimas nuskambėjo neįtikinamai, tarsi akivaizdus prasimanymas.

Viktorijai baigus kalbėti, Edvardas keistai pažvelgė į ją ir paklausė:

– Ar jūs gerai jaučiatės, Viktorija? Nepersikaitinote saulėje? O gal susapnavote?

– Žinome, ne!

– Viskas atrodo taip nerealu...

– Bet tai tiesa, – įsižeidusi pasakė Viktorija.

– Tos melodramiškos nesąmonės apie slaptas organizacijas ir paslaptingus įrengimus Tibete ar Beludžistane... Tai negali būti tiesa. Tokių dalykų nebūna!

– Žmonės visuomet taip sako, kol vieną dieną kas nors neįvyksta.

– Garbės žodis, jūs visa tai prasimanėte!

– Ne! – įpykusi sušuko Viktorija.

– Ir jūs atvykote čia, kad surastumėte kažkokį Lefaržą ir moterį, vardu Aną Šyl?

– Apie kurią jūs ir pats esate girdėjęs, – įsiterpė Viktorija. – Argi ne taip?

– Taip. Esu girdėjęs šį vardą.

– Kokiomis aplinkybėmis ir kur? „Alyvų šakelėje“?

Akimirką patylėjęs, Edvardas prašneko:

– Nežinau, ar tai ką nors reiškia. Visa tai taip keista...

– Pasakokite.

– Žinote, Viktorija, aš nesu toks įžvalgus kaip jūs. Tiesiog jaučiu, kad kažkas yra ne taip, o kas – paaiškinti negaliu. Jūs viską stebite ir darote išvadas, o aš to nesugebu.

– Ir man kartais taip būna, – pareiškė Viktorija. – Pavyzdžiui, tuomet, kai išvydau serą Rupertą „Tio“ viešbučio balkone.

– O kas tas seras Rupertas?

– Seras Rupertas Kroftonas Li. Jis skrido tuo pačiu lėktuvu kaip ir aš. Labai išdidus ir pasipūtęs. Suprantate, labai svarbus asmuo... Taigi, kai pamačiau jį sėdintį prieš saulutę „Tio“ viešbučio balkone, pajutau, jog kažkas ne taip, o kas – nežinojau.

– Ratbounas, kiek žinau, jį buvo pakvietęs skaityti paskaitą „Alyvų šakelėje“, tačiau jis negalėjo. O vakar ryte jis išskrido, regis, į Kairą ar Damaską.

– Grįžkime prie Anos Šyl.

– O taip, Ana Šyl. Jos vardą paminėjo viena iš merginų.

– Katerina? – akimirksniu spėjo Viktorija.

– Leiskite pagalvoti... Taip, manau, kad Katerina.

– Žinoma Katerina! Todėl jūs ir nenorite apie tai pasakoti.

– Nekalbėkite niekų!

– Ir ką gi ji pasakė apie Aną Šyl?

– Katerina vienai iš merginų pasakė: „Kai atvyks Ana Šyl, reikalai pajudės į priekį. Tuomet nurodymus gausime iš jos... ir tik iš jos“.

– Bet juk tai labai svarbu, Edvardai!

– Turėkite omenyje, jog aš nesu įsitikinęs, ar teisingai išgirdau, – perspėjo ją Edvardas.

– Ar jums nepasirodė tai keista?

– Ne, nepasirodė. Pagalvojau, kad atvyks kažkokia moteris, kuri imsis vadovauti šiai įstaigai. Na, panašiai kaip bičių motinėlė. Viktorija, jūs tikra, kad visa ši istorija jums neprisisapnavo?

Skvarbus merginos žvilgsnis privertė jį nusileisti.

– Gerai jau, gerai, – paskubomis ištarė jis. – Tačiau jūs turite pripažinti, jog visa ši istorija skamba mažų mažiausiai keistai, kaip nuotykinis romanas. Į jūsų kambarį įeina vyras, ištaria žodį, kuris nieko nereiškia, o tada numiršta. Tai nerealu...

– Jūs nematėte kraujo, – ištarė Viktorija ir sudrebėjo.

– Šis įvykis tikriausiai siaubingai sukrėtė jus, – užjaučiamai pasakė Edvardas.

– Taip, – pripažino Viktorija. – Be viso to, dar jūs teigiate, jog aš viską išsigalvojau!

– Atleiskite, Viktorija. Bet juk jūsų tokia laki vaizduotė! Langou vyskupas ir visa kita...

– A, tai buvo tiesiog mergaitiškas paišdykavimas, – paaiškino Viktorija. – O čia rimti dalykai, Edvardai, tikrai rimti...

– Tas vyras, Deikinas, ar kuo jis ten vardu, jums pasirodė žinantis, ką kalba?

– Taip, jis kalbėjo labai įtikinamai. Bet, klausykit, Edvardai, iš kur jūs žinote...

Jų pokalbį pertraukė šūktelėjimas iš balkono:

– Ei, judu, eikite vidun! Gėrimai jau patiekti.

– Jau einame! – atsakė Viktorija.

Misis Kleiton, stebėdama link laiptų einančius jaunuolius, tarė savo vyrui:

– Kažkas tarp jų bręsta. Iš jų išeitų puiki pora. Tikriausiai nei vienas jų neturi nė skatiko. Ar nori, kad pasakyčiau ką aš galvoju, Džeraldai?

– Žinoma, brangioji. Man visuomet įdomu sužinoti, ką tu galvoji.

– Aš manau, jog mergina atvyko čia tik dėl šito jaunuolio, o ne todėl, kad norėtų prisijungti prie savo dėdės ekspedicijos.

– Vargu, Roza. Jie gerokai nustebo išvydę vienas kitą.

– Cha! – pratarė misis Kleiton. – Niekai. Man regis, tik jis buvo nustebęs.

Džeraldas Kleitonas papurtė galvą ir nusišypsojo.

– Ji nepanaši į archeologę, – pasakė misis Kleiton. – Paprastai archeologės yra rimtos merginos su akiniais, kurių rankos nuolat drėgnos.

– Brangioji, juk negali visų matuoti ant vieno kurpalio.

– Be to, jos yra intelektualios ir panašiai. O ši mergina yra miela neišmanėlė, nors ir sumani. Ji visiškai kitokia. Edvardas – simpatiškas vaikinas, tik gaila, kad jis prasidėjo su ta kvaila „Alyvų šakelės" organizacija. Tikriausiai šiais laikais sunku gauti darbą. Valdžia turėtų pasirūpinti tokiais vaikinais.

– Valdžia tikrai stengiasi, tačiau tai ne taip paprasta padaryti, mieloji. Supranti, tie vaikinai neturi jokio pasirengimo, jokios patirties ir įpročio susikaupti.

Tą naktį Viktorijai niekaip nesisekė užmigti, ją kamavo prieštaringi jausmai.

Jai pavyko pasiekti savo tikslą – ji surado Edvardą. Vis dar jausdama įtampą, ji sudrebėjo. Dėl to iš dalies buvo kaltas Edvardas, kuris nepatikėjo jos papasakota istorija. Ji, Viktorija Džouns, nežymi Londono stenografistė, atvyko į Bagdadą, kuriame vos ne jos akyse buvo nužudytas vyras, po to tapo slapta agente, ir pagaliau ji sutiko savo mylimąjį tropiniame sode, veikiausiai visai netoli tos vietos, kur, kaip manoma, buvo įkurtas biblijinis Rojus*.

Staiga ji prisiminė stulpelį iš vaikiškos dainelės:

Kiek mylių iki Babilono?
Septynios dešimtys gal bus.
Ar nukeliausiu ten kol saulė nusileis?
O taip, suspėsi net ir grįžti.

Tačiau ji negrįžo – ji su Edvardu vis dar buvo Babilone. Ten, Edeno sode, ji norėjo kažko paklausti Edvardo. Tačiau

* Edeno sodas – geografinė vieta, kur buvo apgyvendinti pirmieji žmonės, Adomas ir Ieva – žr. Šventojo Rašto Senojo Testamento Pradžios knyga 2:8.14 – *Leid. past.*

juos pašaukė misis Kleiton ir jai viskas išgaravo iš galvos. Tačiau ji privalo prisiminti, nes tai svarbu. Palmės...sodas... Edvardas... saracėnė... Ana Šyl... Rupertas Koftonas Li... Ne, ne tai... Jeigu tik ji galėtų prisiminti...

Viešbučio koridoriumi link jos ėjo kažkokia moteris. Ji vilkėjo pagal užsakymą pasiūtu kostiumėliu. Viktorijai pasirodė, jog tai buvo ji pati, tačiau kai moteris priartėjo, ji pamatė Katerinos veidą. Edvardas ir Katerina – kokia nesąmonė! „Eime, – pasakė ji Edvardui, – mes surasime mesjė Lefaržą“. Ir staiga ten atsirado pats mesjė Lefaržas su juoda smailia barzdele, mūvintis citrinos geltonumo minkštos odos pirštines.

Edvardas išėjo ir ji liko viena. Ji turi sugrįžti iš Babilono iki saulėlydžio.

Mes turime grįžti iki sutemų.

Kas tai pasakė? Smurtas, baimė, blogis, kraujas ant nuplyšusio chaki spalvos munduro... Ji bėgo ir bėgo viešbučio koridoriumi. O jie sekė paskui ją.

Viktorija suriko ir nubudo.

III

– Kavos? – paklausė misis Kleiton. – Ar valgysite plaktą kiaušinienę?

– Ačiū, mielai.

– Atrodote išvargusi. Ar tik nesusirgote?

– Ne, tiesiog blogai miegojau. Nežinau kodėl, nes lova labai patogi.

– Džeraldai, ar negalėtum įjungti radijo? Netrukus bus žinios.

Edvardas įėjo kaip tik tuomet, kai pasigirdo žinių šaukinys.

„Vakar vakare ministras pirmininkas Bendruomenių rūmuose detaliau pristatė dolerio importo apribojimo projektą.

Remiantis pranešimais iš Kairo, iš Nilo buvo ištrauktas sero Ruperto Kroftono Li kūnas (Viktorija staigiai pastatė

kavos puodelį, o misis Kleiton suriko). Seras Rupertas išėjo iš viešbučio vos atskridęs iš Bagdado ir jau nebegrįžo. Jo kūnas buvo rastas tik po dvidešimt keturių valandų. Apžiūrėjus kūną nustatyta, jog jis ne paskendo, o mirė nuo dūrio peiliu į širdį. Seras Rupertas buvo įžymus keliautojas ir keletos knygų autorius, išgarsėjęs savo kelionėmis po Kiniją ir Balučistaną".

– Nužudytas! – sušuko misis Kleiton. – Mano manymu, Kaire dabar daug baisiau, nei kur kitur. Ar tu ką nors apie tai žinojai, Džeri?

– Žinojau, kad jis dingo, – atsakė misteris Kleitonas. – Kiek man žinoma, pasiuntinukas jam atnešė kažkokį raštelį ir jis tuoj pat isskubėjo iš viešbučio niekam nepasakęs kur eina.

– Dabar įsitikinote, – pasakė Viktorija Edvardui po pusryčių, kai jie liko vieni, – kad viskas, ką jums papasakojau – tiesa. Iš pradžių Karmaiklas, o dabar seras Rupertas Koftonas Li. Dabar gailiuosi, kad nepagarbiai kalbėjau apie jį. Tai negerai. Jie atsikrato visais, kurie žino ar kažką numano apie šį įtartiną reikalą. Kaip manote, Edvardai, ar tik ne aš būsiu sekanti?

– Dėl Dievo meilės, Viktorija, nekalbėkite taip, tarsi tai jums būtų malonu! Jūs pernelyg viską dramatizuojate. Nematau priežasties dėl kurios jus reikėtų žudyti. Juk jūs nieko nežinote. Bet vis tiek prašau jūsų, būkite labai atsargi!

– Mes abu turime saugotis. Juk aš ir jus įpainiojau į šį reikalą...

– Dėl to nepergyvenkite – vis šioks toks monotonijos paįvairinimas.

– Taip, tačiau būkite atsargus.

Staiga Viktorija sudrebėjo.

– Tai siaubinga. Jis buvo toks gyvybingas – turiu galvoje Kroftoną Li – o dabar jis miręs. Tai iš tiesų baugina...

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

– Ar radote savo vaikiną? – paklausė misteris Deikinas.

Viktorija linktelėjo.

– O ar pavyko ką nors sužinoti?

Viktorija liūdnai papurtė galvą.

– Nenusiminkite, – kalbėjo misteris Deikinas. – Nepamirškite, jog šiame žaidime laimėti pavyksta labai retai. Kas žino, gal ir galėjote ką nors sužinoti, tačiau aš to nesitikėjau.

– Ar aš galiu dar kartą pamėginti? – paklausė Viktorija.

– O jūs to norite?

– Žinoma noriu. Edvardas mano, jog gali gauti man darbo „Alyvų šakelėje“. Ir jei ištempusi ausis klausysiu ir atidžiai stebėsiu, galbūt ką nors sužinosiu. Jie kažką žino apie Aną Šyl...

– O tai jau labai įdomu. Ir kaip jūs tai sužinojote?

Viktorija papasakojo tai, ką buvo girdėjusi iš Edvardo apie Katerinos pokalbį apie Aną Šyl su kažkokia mergina.

– Labai įdomu, – pratarė misteris Deikinas.

– Kas gi ta Ana Šyl? – paklausė Viktorija. – Jūs žinote ką nors apie ją? Ar esate girdėję tik jos vardą?

– Ana Šyl yra patikima vieno Amerikos bankininko, tarptautinio banko vadovo sekretorė. Maždaug prieš dešimt dienų iš Niujorko ji išskrido į Londoną. O paskui ji dingo...

– Dingo? Ar tai reiškia, jog ji mirusi?

– Jeigu ir taip, tai jos kūnas iki šiol nėra rastas.

– Jos gali nebūti gyvųjų tarpe?

– Galimas dalykas.

– Ji turėjo atvykti į Bagdadą?

– Nežinau. Sprendžiant iš tos merginos žodžių, ketino. Nors geriau būtų vartoti esamąjį laiką, nes priežasčių manyti, kad ji negyva, nėra...

– Galbūt „Alyvų šakelėje“ man pavyks sužinoti ką nors daugiau.

– Galbūt... Tik turiu jus dar kartą perspėti, Viktorija, būkite labai atsargi. Organizacija, su kuria jūs susidūrėte, yra negailestinga. Aš tikrai nenorėčiau, kad vieną dieną iš Tigro ištrauktų jūsų kūną.

Viktorija krūptelėjo ir sumurmėjo:

– Kaip tai atsitiko serui Rupertui Kroftonui Li. Žinote, kai tą rytą aš jį pamačiau viešbutyje, man jis pasirodė keistas. Mane kažkas nustebino. O kad galėčiau prisiminti, kas būtent!

– Kuria prasme keistas?

– Na, kitoks. – Ir tarsi atsakydama į klausiamą žvilgsnį, ji papurtė galvą. – Tikriausiai kada nors prisiminsiu. Šiaip ar taip, nemanau, kad tai svarbu.

– Bet kokia smulkmena gali būti svarbi.

– Edvardas mano, jog jei jam pavyks mane įtaisyti į „Alyvų šakelę“, man reikėtų iš viešbučio persikelti į vieną iš pensionų, kuriuose gyvena visos ten dirbančios merginos.

– Taip bus geriau ir sukels mažiau įtarimų. Viešbučiai Bagdade labai brangūs. Kaip matau, jūsų vaikinas nekvailas.

– Ar norėtumėte su juo susitikti?

Deikinas pabrėžtinai papurtė galvą.

– Jokiu būdu. Ir pasakykite jam, kad laikytųsi nuo manęs atokiau. Jūs, deja, dėl susiklosčiusių aplinkybių tą naktį, kai mirė Karmaiklas, jau esate įtariama. Tačiau Edvardas nėra susijęs nei su tuo įvykiu, nei su manimi, o tai naudinga.

– Norėjau jūsų paklausti... Kas nudūrė Karmaiklą? Ar tas žmogus sekė jį?

– Ne, – lėtai pratarė Deikinas, – taip negalėjo būti.

– Negalėjo?

– Jis atplaukė gufa – viena iš čionykščių valčių – ir jo niekas nesekė. Mes esame tuo tikri, nes vienas iš mūsų žmonių nuolat stebėjo upę.

– Vadinasi, jį nužudė tas, kas jo jau laukė viešbutyje?

– Taip, Viktorija. Ir be to, jis laukė Karmaiklo mūsų viešbučio fligelyje. Aš pats stebėjau laiptus, todėl niekas nepastebėtas praeiti negalėjo.

Žvelgdamas į jos suglumusį veidą, jis tyliai pasakė:

– Šis faktas labai susiaurina įtariamųjų ratą. Tame fligelyje buvote jūs, aš, misis Kardju Trenč, Markas ir jo seserys, keletas senyvo amžiaus tarnų, jau daug metų dirbančių tame viešbutyje, kažkoks Harisonas iš Kirkuko – jokios informacijos apie jį neturime ir slaugė, dirbanti žydų ligoninėje... Kiekvienas iš jų galėtų būti žudikas, jei ne viena gana rimta priežastis...

– Kokia?

– Karmaiklas saugojosi. Jis žinojo, kad artėja pats sunkiausias jo misijos momentas. Jis instinktyviai pajusdavo gresiantį pavojų. Kodėl šis instinktas nesuveikė tą kartą?

– Galbūt tie policininkai... – pradėjo Viktorija.

– Jie atėjo jau po įvykio ir iš gatvės... Manau, jog kažkas jiems pranešė. Tačiau nė vienas iš jų nenudūrė Karmaiklo. Jį nužudė žmogus, kurį Karmaiklas gerai pažinojo ir juo pasitikėjo... arba manė esant nepavojingu. Jeigu tik aš žinočiau...

II

Nusigauti iki Bagdado, surasti Edvardą, perprasti „Alyvų šakelės“ paslaptis – visa tai atrodė nuostabi programa. Tačiau dabar, kai visi tikslai buvo pasiekti, Viktorijos entuziazmas prislopo. Retomis apmąstymų valandėlėmis ji

klausdavo savęs: ir ką po galais aš čia veikiu? Džiaugsmas, kurį sukėlė susitikimas su Edvardu, išblėso. Ji mylėjo Edvardą, o Edvardas mylėjo ją, jie abu dirbo po tuo pačiu stogu... Bet jei pagalvojus rimtai, ką gi jie čia veikia?

Vienaip ar kitaip, bet Edvardui pavyko gauti Viktorijai darbą „Alyvų šakelėje", nors ir menkai apmokamą. Didžiąją dalį dienos ji praleisdavo mažame tamsiame kambarėlyje su elektriniu apšvietimu sugedusia spausdinimo mašinėle spausdindama įvairius skelbimus, laiškus, ir „Alyvų šakelės" veiklos plano manifestus. Ši organizacija Edvardui atrodė įtartina. Ir misteris Deikinas palaikė šį požiūrį. Viktorija dirbo čia tam, kad tai išsiaiškintų, tačiau nebuvo ką aiškintis. „Alyvų šakelė" puoselėjo taiką tarp tautų, organizavo įvairius susirinkimus, kuriuose buvo vaišinamasi siaubingai neskaniais užkandžiais ir oranžadu. Šių susirinkimų metu Viktorija turėdavo atlikti tariamos šeimininkės vaidmenį – supažindinti, palaikyti gerą atmosferą, sukinėtis tarp įvairių tautybių priešiškai vienas kito atžvilgiu nusiteikusių žmonių, godžiai ryjančių patiektus užkandžius.

Viktorija nepajuto jokių „povandeninių srovių", neįžvelgė jokio sąmokslo, jokios organizacijos. Viskas atrodė nuobodu ir visiškai nekalta. Kai kurie tamsiaodžiai vaikinai mėgino meilintis Viktorijai, kiti skolindavo jai nuobodžias knygas, kurias ji tik perversdavo. Ji išsikėlė iš „Tio" viešbučio ir apsistojo pensione kairiajame Tigro upės krante, kuriame gyveno kitos kartu su ja dirbančios įvairių tautybių merginos. Tarp jų buvo ir Katerina. Viktorijai atrodė, kad Katerina įtariai žiūri į ją. Ar dėl to, kad Katerina įtarė ją esant šnipę, ar dėl daug subtilesnio dalyko – Edvardo jausmų jai, Viktorija nežinojo. Ji buvo linkusi manyti, kad dėl pastarosios priežasties. Tai, kad Viktorijai darbą išrūpino Edvardas, niekam nebuvo paslaptis, todėl ne viena pora tamsių akių su pavydu žvelgė į ją.

Viktorija turėjo su liūdesiu pripažinti, kad Edvardas yra pernelyg gražus. Visos merginos buvo įsimylėjusios jį, nes Edvardas su visomis elgėsi labai maloniai. Laikydamiesi

susitarimo, Viktorija ir Edvardas nerodė savo jausmų vienas kitam. Reikėjo, kad niekas neįtartų juos esant bendrininkais, todėl Edvardas bendravo su Viktorija lygiai taip pat, kaip ir su kitomis merginomis, o gal net kiek šalčiau.

Nors „Alyvų šakelė“ ir atrodė visai nepavojinga organizacija, Viktorija aiškiai jautė, jog jos vadovas ir įkūrėjas yra visai kitoks. Keletą kartų ji pajuto įsmeigtą į save daktaro Ratbouno tamsių akių žvilgsnį ir nors atremdavo jį nekalta ir naivia veido išraiška, iš baimės net suvirpėdavo. Tačiau buvo ne vien žvilgsniai. Kartą daktaras Ratbounas pakvietė Viktoriją pas save (norėdamas pasikalbėti dėl spausdinimo klaidos).

– Tikiuosi, jūs esate patenkinta dirbdama pas mus? – paklausė jis.

– O taip, žinoma, sere, – patvirtino Viktorija ir pridūrė: – Atleiskite, kad darau tiek daug klaidų.

– Mes nekreipiame dėmesio į klaidas. Besielė mašina mums būtų nereikalinga. Mums reikia jaunystės, kilnios dvasios ir plataus požiūrio.

Viktorija pasistengė atrodyti uoli ir didžiadvasiška.

– Jūs turite mylėti darbą... mylėti tai, ką darote... ir laukti nuostabios ateities. Ar jūs iš tiesų tai jaučiate, mano mielas vaike?

– Man tai taip nauja, – kalbėjo Viktorija, – jog manau, kad dar neaprėpiau visko.

– Jauni žmonės visur turi eiti išvien. Tai pagrindinis dalykas. Ar jums patinka laisvų diskusijų ir draugystės vakarai?

– O taip! – patvirtino Viktorija, nors tų vakarėlių ji negalėjo pakęsti.

– Sutarimas vietoj nesantaikos, brolybė vietoj neapykantos. Lėtai, tačiau palaipsniui ji auga. Jūs tai jaučiate, ar ne?

Viktorija prisiminė nuolatinį tarpusavio nepasitikėjimą, stiprią antipatiją, nepaliaujamus kivirčus, užgautus jausmus ir reikalavimus atsiprašyti, todėl nežinojo, ką jai reikėtų sakyti.

– Kartais žmonės būna sunkiai sukalbami, – atsargiai pasakė ji.

– Žinau, žinau... – daktaras Ratbounas atsiduso. Suglumęs jis suraukė savo aukštą kaktą. – Aš girdėjau, kad Maiklas Rakunianas smogė Izaokui Našumui ir prakirto jam lūpą. Kodėl?

– Jie susiginčijo, – paaiškino Viktorija.

Daktaras Ratbounas susimąstė.

– Kantrybė ir tikėjimas... – sumurmėjo jis. – Kantrybė ir tikėjimas...

Viktorija paklusniai pritarė ir jau ėjo prie durų. Tuomet, prisiminusi, jog paliko savo mašinraštį, ji sugrįžo. Žvilgsnis, kurį daktaras Ratbounas buvo įsmeigęs į ją, išgąsdino Viktoriją. Tai buvo skvarbus ir įtarus žvilgsnis. Viktorija su nerimu ėmė svarstyti, kaip atidžiai ji yra stebima ir ką iš tiesų daktaras Ratbounas galvoja apie ją.

Instrukcijos, kurias Viktorijai davė misteris Deikinas, buvo labai tikslios. Norėdama ką nors jam pranešti, ji turėjo laikytis tam tikrų susisiekimo taisyklių. Deikinas davė jai seną išblukusią rausvos spalvos nosinę. Jeigu ji norėjo su juo pasimatyti, saulei leidžiantis ji turėjo išeiti pasivaikščioti palei pakrantę netoli savo pensiono. Į ją vedė siauras, maždaug ketvirčio mylios takelis. Takelis baigėsi laipteliais, vedančiais į prieplauką, kurioje nuolat švartavosi valtys. Vieno polio viršuje buvo įkalta aprūdijusi vinis. Ant tos vinies ji ir turėjo pakabinti rausvąją nosinaitę, jeigu norėjo su juo susisiekti. Ligi šiol, su kartėliu galvojo Viktorija, nieko panašaus daryti nereikėjo. Ji tik atmestinai dirbo menkai apmokamą darbą. Edvardą Viktorija matydavo retai, nes daktaras Ratbounas nuolat siųsdavo jį į atokiausius kampelius. Jis buvo ką tik grįžęs iš Persijos. Per tą laiką, kol jis buvo išvykęs, Viktorija trumpam susitiko su Deikinu. Ji gavo nurodymą nueiti į „Tio" viešbutį ir pasiteirauti, ar nepaliko ten savo megztinio. Atsakymas, žinoma, buvo neigiamas. Tačiau čia pasirodė Markas ir nusivedė ją į terasą išlenkti taurelę. Neužilgo į terasą iš gatvės įkėblino Deikinas. Markas pakvietė jį prisijungti prie

jų. Netrukus, kai Deikinas jau gurkšnojo limonadą, Marką kažkas pakvietė ir jis išėjo, palikęs tuodu sėdinčius vienas priešais kitą prie mažo dažyto staliuko.

Gerokai susirūpinusi Viktorija prisipažino, jog jai velniškai nesiseka.

– Mieloji mano, jūs net nežinote ko ieškote ir apskritai ar yra ko ieškoti, – ramino ją Deikinas. – Apskritai paėmus, ką jūs manote apie „Alyvų šakelę“?

– Tai labai neaiški organizacija, – lėtai ištarė Viktorija.

– Neaiški, tačiau ne fiktyvi?

– Nežinau, – susimąsčiusi pratarė Viktorija, – žmonės taip susižavėję kultūros idėja... Jūs juk suprantate, ką turiu omenyje?

– Norite pasakyti, kad kai kalba sukasi apie kultūrinę, o ne labdaringą ar finansinę veiklą, niekas nekelia klausimo apie sąžiningumą? Taip, tai tiesa. Neabejoju, jog ten yra daug nuoširdžių entuziastų. Tačiau kas slepiasi už šios organizacijos?

– Man regis, ten vykdoma komunistinė propaganda, – šiek tiek abejodama pasakė Viktorija. – Ir Edvardas tokios pat nuomonės. Jis davė man paskaityti Karlą Marksą, o aš tyčia tą knygą palikau ant savo stalo, kad pamatyčiau, kokia bus reakcija...

Deikinas pritariamai linktelėjo.

– Įdomu... Na ir kokia?

– Kol kas jokios.

– O Ratbounas? Ar jis doras žmogus?

– Manau, kad jis... – Viktorija abejojo.

– Suprantate, būtent jis mane ir domina, – paaiškino Deikinas. – Todėl, kad jis yra didelis tūzas. Tarkime, kad yra rengiamas komunistų sąmokslas. Studentai ir jauni revoliucionieriai neturi beveik jokių šansų prisiartinti prie prezidento. Policija pasirūpins prezidento apsauga gatvėse. Tačiau Ratbounas – visai kas kita. Jis vienas iš šulų, įžymus žmogus, turintis gerą reputaciją. Jis gali užmegzti glaudžius

kontaktus su garbingais svečiais, kurie atvyks į Bagdadą. Man regis, jis taip ir padarys. Todėl norėčiau daugiau apie jį sužinoti.

„Taip, – mąstė Viktorija, – viskas sukasi apie Ratbouną“. Per pirmąjį jų susitikimą Londone Edvardas užsiminė apie įtartiną savo darbdavio veiklą. Staiga Viktorijai toptelėjo į galvą mintis, kad turėjo būti kažkoks įvykis ar neatsargiai ištartas žodis, kuris sukėlė Edvardui nerimą. Juk abejonės ar nepasitikėjimas nekyla vien tik iš nuojautos – tam visuomet reikia realaus pagrindo. Jeigu tik Edvardas pamėgintų prisiminti, koks faktas ar įvykis sukėlė tuos įtarimus. O ir jai pačiai reikėtų pamąstyti, kas ją taip nustebino tuomet, kai, išėjusi į „Tio“ viešbučio terasą, pamatė saulėkaitoje sėdintį serą Rupertą Kroftoną Li. Žinoma, ji manė, jog jis apsistos ambasadoje, o ne „Tio“ viešbutyje, tačiau ją nustebino ne tai. Ji pasistengė prisiminti visus to ryto įvykius. Kai tik jie liks vieni, ji ir Edvardą paskatins prisiminti visas susitikimų su daktaru Ratbounu smulkmenas. Tačiau tai padaryti ne taip paprasta. Iš pradžių jis buvo išvykęs į Persiją, o kai sugrįžo, apie bendravimą „Alyvų šakelėje“ negalėjo būti nė kalbos. Čia ant visų sienų buvo galima kabinti praėjusio karo devizą „Jūsų klauso priešo ausys“. Armėnų pensione, kuriame ji buvo apsistojusi, slaptumas taip pat buvo neįmanomas. „Dėl tiek, kiek aš jį matau, galėjau pasilikti ir Anglijoje“, – mąstė Viktorija.

Tačiau netrukus ji įsitikino, jog klydo.

Vieną dieną prie jos priėjo Edvardas ir, padavęs rankraščius, pasakė:

– Viktorija, daktaras Ratbounas pageidauja, kad tuoj pat atspausdintumėte šiuos rankraščius. Ypač atkreipkite dėmesį į antrąjį puslapį, nes jame yra gana keblių arabiškų vardų.

Atsidususi Viktorija įdėjo popieriaus lapą į spausdinimo mašinėlę ir kaip visuomet ėmė energingai spausdinti. Daktaro Ratbouno rašysena buvo lengvai įskaitoma, todėl Viktorija pasveikino save, kad padarė mažiau klaidų nei paprastai. Atidėjusi pirmąjį puslapį į šalį, ėmėsi antrojo ir išsyk supra-

to Edvardo perspėjimą. Prie antrojo puslapio viršaus buvo prisegtas mažutėlis Edvardo ranka rašytas raštelis. „Rytoj vienuoliktą valandą ryto išeikite pasivaikščioti palei Tigro pakrantę, už Beit Melek Ali". Kita diena turėjo būti penktadienis, išeiginė diena. Viktorijos nuotaika pasitaisė akimirksniu. „Reikės apsivilkti savo žaliąjį megztinį. Ir žinoma, išsitrinkti galvą" – nusprendė ji.

Tačiau pensione, kuriame ji gyveno, sąlygų išsitrinkti galvą pačiai nebuvo.

– Tikrai reikia, – pusbalsiu sumurmėjo ji.

– Jūs apie ką? – įtariai pakėlė galvą Katerina, sėdėjusi prie gretimo stalo, užversto prospektais ir vokais.

Viktorija greitai sumaigė Edvardo raštelį ir linksmai pasakė:

– Man reikia išsitrinkti galvą. Tačiau daugelis kirpyklų atrodo tokios nešvarios, jog aš net nežinau kur eiti.

– Taip, iš tiesų. Ne tik nešvarios, bet ir brangios. Bet aš pažįstu merginą, kuri labai gerai ištrenka galvą ir naudoja švarius rankšluosčius. Aš nuvesiu jus pas ją...

– Labai malonu iš jūsų pusės, Katerina, – padėkojo Viktorija.

– Rytoj ir nueisime. Juk laisva diena.

– Tik ne rytoj, – pareiškė Viktorija.

– Kodėl?

Katerina įsmeigė į ją įtarų žvilgsnį. Viktorija pajuto kaip vėl kyla susierzinimas ir antipatija Katerinai.

– Rytoj ketinu eiti pasivaikščioti, pakvėpuoti grynu oru. Čia taip tvanku.

– Kur gi jūs vaikščiosite? Bagdade nėra tinkamų vietų pasivaikščiojimams.

– Kur nors rasiu, – atrėžė Viktorija.

– Geriau eikite į kiną. Arba į įdomią paskaitą.

– Ne, aš noriu pasivaikščioti. Mes, anglai, mėgstame pasivaikščiojimus.

– Visi jūs, anglai, pasipūtę. Ir kuo gi jūs geresni už kitus? O gi niekuo! Mums nusispjauti ant jūsų!

– Tik nemėginkite spjauti ant manęs, nes jums tai gali liūdnai baigtis, – perspėjo ją Viktorija, stebėdamasi tuo, kaip lengvai „Alyvų šakelėje“ kyla piktumai.

– Ir ką gi jūs man padarysite?

– Pamėginkite, tuomet ir sužinosite!

– Ir kam jūs skaitote Karlą Marksą? Jūs pernelyg kvaila, kad suprastumėte jį. Jūs manote, kad jus kas nors priims į komunistų partiją? Su tokiu menku politiniu išsilavinimu?

– O kodėl neturėčiau jo skaityti? Juk jis rašė būtent tokiems kaip aš – darbininkams.

– Kokia jūs darbininkė, jūs buržua! Jūs netgi dorai spausdinti nesugebate. Pažiūrėkite kiek klaidų padarėte.

– Net kai kurie sumaniausi žmonės nemoka rašybos, – išdidžiai pareiškė Viktorija. – Ir kaip aš galiu dirbti, kai jūs nuolat zyziate man paausy?

Viktorija pašėlusiu greičiu atbarškino vieną eilutę. Ir kaip nusivylė pamačiusi, kad dėl netyčia įspausto didžiųjų raidžių klavišo, visą atspausdintą eilutę sudarė tik šauktukai, skaitmenys ir skliausteliai. Išėmusi sugadintą lapą ir įdėjusi naują, ji kruopščiai atspausdino rankraštį ir nunešė jį daktarui Ratbounui.

Prabėgomis peržvelgdamas mašinraštį, jis sumurmėjo:

– Širazas yra Irane, o ne Irake. Nors, šiaip ar taip, žodyje Irakas reikia rašyti raidę k, o ne c. Vazitas, o ne Vuzl... hm... ačiū, Viktorija.

Viktorija jau ketino išeiti, kai daktaras Ratbounas kreipėsi į ją.

– Ar jums čia patinka, Viktorija?

– O taip, žinoma patinka, daktare Ratbounai.

Tamsios akys po plačiais antakiais tyrinėjo ją. Viktorija jautė kaip kyla nerimas.

– Bijau, kad mes per mažai jums mokame.

– Tai nėra taip svarbu, – patikino Viktorija. – Man patinka šis darbas.

– Tikrai?

– O taip, – atsakė Viktorija. – Jaučiu, kad atlieku tikrai naudingą darbą, – pridūrė ji.

Jos vaiskios akys susitiko su tamsiomis tiriančiomis akimis, tačiau ji net nesumirksėjo.

– Ir jums pakanka pragyvenimui?

– Žinoma. Pas armėnus nuomojuosi gana gerą ir nebrangų kambarį. Išsiverčiu.

– Šiuo metu Bagdade labai trūksta mašininkių, – pastebėjo daktaras Ratbounas. – Man regis, galėčiau rasti jums geresnę vietą nei ši.

– Bet aš nenoriu keisti darbo.

– Galbūt būtų išmintingiau pakeisti?

– Išmintingiau? – užsikirsdama paklausė Viktorija.

– Būtent... Tai tik įspėjimas... Draugiškas patarimas...

Tačiau daktaro balse nuskambėjo kažkokia grėsminga gaidelė.

– Tikrai nieko nesuprantu, – išpūtusi akis, pasakė Viktorija.

– Kartais geriau neįsipainioti į dalykus, kurių nesupranti.

Šį kartą grasinimas buvo akivaizdus, tačiau ji ir toliau žvelgė į jį nekaltomis akimis.

– Kodėl jūs nusprendėte čia dirbti, Viktorija? Dėl Edvardo?

Viktorija iš pykčio net išraudo.

– Žinoma ne, – pasipiktinusi atrėžė ji. Ji buvo labai supykusi.

Daktaras Ratbounas linktelėjo galvą.

– Edvardui dar reikia išsikovoti savo vietą po saule. Todėl praeis ne vieneri metai, kol jis taps naudingas jums. Jūsų vietoje aš liaučiausi galvojęs apie jį. Kaip jau sakiau, šiuo metu jūs galite gauti geriau apmokamą ir perspektyvų darbą, kur jus sups jūsų rato žmonės.

Jis vis dar labai įdėmiai stebėjo Viktoriją.

„Ar tai išbandymas?“ – svarstė ji. O paskui su užsidegimu išpyškino:

– Bet man iš tiesų labai patinka „Alyvų šakelė“, daktare Ratbounai!

Tuomet jis gūžtelėjo pečiais ir ji apsisuko išeiti. Viktorija jautė į savo nugarą įsmeigtas daktaro Ratbouno akis.

Šis pokalbis ją gerokai sutrikdė. Kas galėjo sukelti jo įtarimus? Gal daktaras Ratbounas spėja ją esant šnipe, įdarbinta „Alyvų šakelėje“ tam, kad išsiaiškintų šios organizacijos paslaptis? Jo balso tonas ir kalba ją labai išgąsdino. Jo iškelta mintis, kad ji įsidarbino čia tik norėdama būti arčiau Edvardo, Viktoriją labai supykdė. Ji kategoriškai tai paneigė, tačiau dabar suvokė, jog bus daug saugiau, jei daktaras Ratbounas ir toliau taip galvos, nei įtars, kad čia įsipainiojęs ir misteris Deikinas. Šiaip ar taip, viskas pakrypo į gerą, nes dėka ją išpylusio raudonio daktaras Ratbounas tikriausiai pagalvojo, kad ji čia dėl Edvardo.

Vis dėlto tą vakarą ji gulėsi neramia širdimi.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Kitą rytą Viktorija pasiteiravusi sužinojo, kad Beit Melek Ali yra rūmai, pastatyti ant Tigro upės kranto.

Viktorija beveik neturėjo laiko žvalgytis po apylinkes. Perėjusi siaurą gatvelę maloniai nustebo, nes atsidūrė ant upės kranto. Ji pasuko į dešinę ir lėtai patraukė aukšto pylimo pakraščiu. Eiti pylimu buvo pavojinga – vietomis jis buvo išgraužtas ir nepataisytas. Nuo vieno namo iki pat pylimo krašto vedė laipteliai, kurie, jei tamsią naktį žengtum dar vieną žingsnį, galėjo nugramzdinti į upės dugną. Viktorija pažvelgė žemyn į upės vandenis ir atsargiai atsitraukė. Toliau takelis buvo platesnis ir grįstas. Namai ant upės kranto dvelkė kažkokiu paslaptingumu, atrodė tarsi negyvenami. Kai kurių vilų durys buvo atvertos ir Viktorija užmesdavo akį į kiemų vidų. Ją tiesiog apstulbino kontrastai. Viename iš kiemų ji išvydo trykštantį fontaną, aplink sustatytus krėslus su pagalvėlėmis ir šezlongus. Čia augo aukštos palmės, o už jų matėsi sodas, atrodantis kaip scenos dekoracija. Kito namo, kuris išoriškai beveik nesiskyrė nuo pirmojo, kiemas buvo tamsus, netvarkingas ir prišiukšlintas. Jame žaidė penki ar šeši murzini skarmaluoti vaikai. Praėjusi tankią palmių giraitę, gruoblėtais laipteliais nusileido prie upės. Primityvioje valtelėje sėdintis arabas valtininkas ėmė skėsčioti rankomis ir šaukti, matyt klausdamas Viktorijos, ar ji nenori persikelti į

kitą krantą. „Tikriausiai esu kaip tik priešais „Tio“ viešbutį“, nusprendė Viktorija, nors iš šio kranto buvo sunku įžvelgti architektūrinius skirtumus – visi viešbučiai daugiau ar mažiau atrodė panašūs. Netrukus ji priėjo prie kelio, kuris vedė pro palmių giraitę prie dviejų aukštų namų su balkonais. Už jų stovėjo didžiuliai rūmai su sodu ir baliustrada, pastatyti ant pat upės kranto. Pakrantės takelis vedė į Beit Melek Ali – karaliaus Ali rūmus.

Viktorija patraukė toliau ir po keleto minučių ji atsidūrė skurdesnėje vietovėje. Upę užstojo palmių plantacijos, aptvertos surūdijusia spygliuota viela. Dešinėje stūksojo apgriuvę namai, apsupti nelygių plytų sienų ir lūšnelės. Purvyne žaidė vaikai, o virš atliekų krūvų ratus suko spiečiai musių. Kelyje, vedančiame tolyn nuo upės, stovėjo apdaužytas seno modelio automobilis. Prie jo stovėjo Edvardas.

– Puiku, kad radote kelią, – pasakė Edvardas. – Lipkite vidun.

– Kur mes važiuosime? – lipdama į aplamdytą automobilį džiaugsmingai paklausė Viktorija. Vairuotojas, kuris atrodė kaip tikras skarmalų gniužulas, atsisuko ir linksmai išsišiepė.

– Važiuosime į Babiloną, – paaiškino Edvardas. – Mums jau seniai laikas paiškylauti.

Siaubingai trūkčiodamas automobilis pajudėjo iš vietos ir ėmė pašėlusiai dardėti per netašytus grindinio akmenis.

– Į Babiloną? – sušuko Viktorija. – Tikrai? Kaip miela.

Automobilis staigiai pasuko į kairę ir ėmė riedėti gerai išgrįstu įspūdingo pločio keliu.

– Taip, pernelyg daug nesitikėkite. Babilonas jau nebėra toks, koks buvo anksčiau, jeigu suprantate ką noriu pasakyti.

„Kiek mylių iki Babilono keliauti man reikės?
Ar spėsiu aš sugrįžti kol saulė nusileis?“

– Šią dainelę dainuodavau, kai buvau maža mergaitė. Mane visuomet žavėjo Babilonas. O dabar mes iš tikrųjų ten važiuojame!

– Ir grįšime iki saulėlydžio. Bent jau turėtume. Nors tiesą sakant, šiame krašte niekuo negali būti tikras.

– Pažvelgus į šį automobilį atrodo, kad jis gali bet kurią akimirką sugesti.

– Galimas dalykas. Jis iš tiesų labai iškleręs, tačiau tie irakiečiai puikiai sugeba viską pataisyti virve. Jie pasako „Inšala“ ir automobilis vėl važiuoja.

– Jie visuomet taip sako, ar ne?

– Taip, nes nėra nieko geresnio kaip perkelti atsakomybę Visagaliui.

– Kelias nėra labai geras, ar ne? – žioptelėjo Viktorija, šokinėdama savo sėdynėje. Gerai išgrįstas ir platus kelias pasirodė esąs apgaulingas. Kelias vis dar buvo platus, tačiau buvo išvagotas provėžomis.

– Toliau bus dar blogiau, – šūktelėjo Edvardas.

Jie linksmai šokinėjo ir trankėsi. Aplink juos kilo debesys dulkių. Kelio viduriu dūmė krovininiai vežimai, o juose sėdintys arabai buvo kurti automobilio signalams.

Jie pravažiavo aptvertus sodus, būrius moterų su vaikais, genamus asiliukus. Visa tai Viktorijai buvo nauja ir pridėjo žavesio kelionei į Babiloną.

Po poros valandų, gerokai apdaužyti ir pakratyti, jie jau buvo Babilone. Krūvos apdegusių plytų nuvylė Viktoriją. Ji tikėjosi išvysti kažką panašaus į kolonas ir arkas, kokias ji matė atvirukuose iš Baalbeko. Tačiau po truputį jos nusivylimas ėmė blėsti, kai jie, vedami gido, užsiropštė ant to apdegusių plytų kalno. Iš pradžių Viktorija tik viena ausimi klausėsi išsamaus gido pasakojimo, tačiau kai Procesijos keliu jie patraukė link Ištarės vartų, kurių sienos buvo išpuoštos neįtikėtinų gyvūnų reljefais, staiga ji pajuto praeities didybę ir norą daugiau sužinoti apie šį įspūdingą miestą, kuris dabar buvo miręs ir apleistas. Pagaliau, atidavę duoklę senovei, jie atsisėdo prie Babilono liūto suvalgyti iškylos užkandžių, kuriuos atsivežė Edvardas. Atlaidžiai šypsodamasis, gidas priminė, kad jie būtinai turėtų apžiūrėti muziejų ir pasišalino.

– Ar tikrai turime ten eiti? – išsiblaškiusi prabilo Viktorija. – Sužymėti ir į stendus sudėti daiktai neatrodo tikri.

Sykį buvau nuėjusi į Britų muziejų. Tai buvo siaubinga. Be to labai pavargo kojos.

– Praeitis visuomet nuobodi, – pasakė Edvardas. – Ateitis yra daug svarbesnė.

– Čia nėra nuobodu, – pareiškė Viktorija sumuštiniu modama griuvėsių link. – Jaučiu šios vietos didybę. Pamenate tą eilėraštį: „Kai tu buvai Babilono valdovas, aš vergė krikščionė buvau...“? Galbūt būtent mes jais ir buvome.

– Manau, kad tuomet, kai atsirado krikščionybė, Babilono karalių jau nebuvo, – paaiškino Edvardas. – Babilonas žlugo maždaug šeštame ar penktame amžiuje prieš mūsų erą. Tai vienas, tai kitas archeologas nuolat atvyksta skaityti paskaitų šia tema, tačiau aš niekad neįsimenu tų epochų – turiu omenyje ankstesnes už graikų ir Romos epochas.

– Ar norėtumėte būti Babilono karaliumi, Edvardai?

Edvardas giliai įkvėpė.

– Taip, norėčiau.

– Tuomet tarkime, kad jūs juo ir buvote. O dabar įsikūnijote iš naujo.

– Tais laikais karaliai žinojo kaip viešpatauti, – pareiškė Edvardas. – Todėl jie ir valdė pasaulį, kuriame buvo tvarka.

– Nesu tikra, ar norėčiau būti krikščione ar kokia kitokia verge, – susimąsčiusi pratarė Viktorija.

– Miltonas buvo visiškai teisus, sakydamas, kad geriau valdyti pragare, nei tarnauti danguje, – pastebėjo Edvardas. – Aš visuomet žavėjausi Miltono šėtonu.

– Aš taip ir neprisiruošiau perskaityti Miltono, – prisipažino Viktorija. – Tačiau „Sadlers Velso“ teatre aš mačiau jo „Comus“, kuris man labai patiko. Margo Fontein šoko tarsi suledėjęs angelas.

– Viktorija, jeigu jūs būtumėte vergė, aš jus išlaisvinčiau ir pasiimčiau į savo haremą, – pareiškė Edvardas. – Štai ten, – pridūrė jis ranka mostelėjęs į griuvėsius.

Viktorijos akys sužioravo.

– Jeigu jau prakalbome apie haremą... – pradėjo ji, tačiau Edvardas ją pertraukė.

– Kaip jūs sutariate su Katerina?

– Iš kur jūs žinote, kad aš apie ją galvoju?

– Bet juk tai tiesa, ar ne? Viki, aš tikrai labai norėčiau, kad jūs susidraugautumėte su Katerina.

– Nevadinkite manęs Viki.

– Gerai jau gerai, Čering Krose. Norėčiau, kad jūs taptumėte bičiulėmis.

– Kokie gi tie vyrai kvaili! Ir kodėl visi vyrai nori, kad jų merginos taptų draugėmis?

Edvardas, kuris gulėjo rankas pasikišęs po galvą, energingai atsisėdo.

– Čering Krose, jūs ne taip viską supratote. Šiaip ar taip, jūsų užuominos apie haremą yra paprasčiausiai kvailos...

– Visai ne kvailos. Visos „Alyvų šakelės" merginos tiesiog tirpsta dėl jūsų. Ir tai mane siutina.

– Nuostabu! Man labai patinka, kai jūs širstate, – pareiškė Edvardas. – Tačiau dabar pakalbėkime apie Kateriną. Esu įsitikinęs, jog jūsų draugystė su Katerina padėtų mums rasti tai, ko mes ieškome. Ji kažką žino...

– Jūs taip manote?

– Pamenate, apie Aną Šyl aš išgirdau būtent iš jos?

– Buvau pamiršusi.

– O kaip jums sekasi su Karlu Marksu? Ar yra kokių nors rezultatų?

– Kol kas niekas manęs nepakvietė įstoti į partiją. Tiesą sakant, vakar Katerina man pareiškė, jog tokių, politiškai neišprususių kaip aš, partija nepriima. O perskaityti visas tas nuobodžias knygas – prisipažinsiu jums Edvardai – neturiu jokio noro, nes nieko nesuprantu. Matyt, esu per kvaila.

– Jūs nesate politiškai sąmoninga, ar ne? – ėmė juoktis Edvardas. – Vargšė Čering Kros. Galbūt Katerina labai protinga ir politiškai išprususi, bet man labiau patinka mažoji londonietė mašininkė, net jei ji daro po tris klaidas kiekviename žodyje.

Staiga Viktorija susiraukė. Edvardo žodžiai priminė jai keistą pokalbį su daktaru Ratbounu. Išklausęs jos pasakojimo, Edvardas sunerimo daug labiau, nei Viktorija tikėjosi.

– Tai rimta, Viktorija, tikrai rimta. Pamėginkite tiksliai prisiminti jo žodžius.

Viktorija pamėgino kaip įmanoma tiksliau persakyti Ratbouno žodžius.

– Nesuprantu, kodėl tai jus taip sujaudino, – pridūrė Viktorija.

– Ką? – Edvardas atrodė susimąstęs. – Jūs nesuprantate? Mano miela mergaite, negi nesuvokiate, jog tai įrodo, kad jie perprato jus. Jie jus įspėjo. Viktorija, man tai nepatinka... Labai nepatinka.

Akimirką patylėjo ir rimtai pridūrė:

– Komunistai nuožmūs. Jų kredo – būti viskam pasiryžus. Brangioji, aš visai nenoriu, kad jūs atsidurtumėte Tigre.

„Kaip keista, – pagalvojo Viktorija, – sėdėti tarp Babilono griuvėsių ir svarstyti, ar artimiausiu metu neatsidursiu Tigro vandenyse“. Ji prisimerkė ir ėmė svajoti: „Greitai aš atsibusiu ir paaiškės, jog esu Londone ir sapnavau nuostabų melodramišką sapną apie pavojingą Babiloną“. Užmerkusi akis, svajojo toliau. „Esu Londone... greit suskambės žadintuvas ir aš turėsiu keltis ir eiti į misterio Grynholco biurą... „Ir ten nebus jokio Edvardo...“.

Su paskutine mintimi ji staigiai atsimerkė, kad įsitikintų, jog Edvardas šalia. Ir ko aš norėjau paklausti Edvardo Basroje? Mūsų pokalbį pertraukė ir aš pamiršau. Ne, tai nebuvo sapnas. Akinanti saulė, kokios niekada nebūna Londone, tamsiame palmių fone apšvietė blyškius Babilono griuvėsius. Visai šalia, nugara į ją sėdėjo Edvardas. Nepaprastai gražūs jo plaukai buvo ilgoki ir šiek tiek užsirietę ant kaklo – labai gražaus bronzos spalvos kaklo, be jokių dėmių, pūslių ar spuogų, atsirandančių vyrams nuo ankštų apykaklių, kaip antai serui Rupertui, kuriam kilo šunvotė.

Staiga Viktorija dusliai suriko ir tiesiai kaip strėlė atsisėdo. Jos fantazijos išgaravo kaip dūmas. Ji atrodė labai susijaudinusi.

Edvardas atsigręžė ir klausiamai pažvelgė į ją.

– Kas atsitiko, Čering Kros?

– Ką tik prisiminiau, – pasakė Viktorija. – Apie serą Rupertą Kroftoną Li.

Kol Edvardas sumišęs klausiamai žvelgė į ją, Viktorija, nors ir nelabai sėkmingai, pamėgino paaiškinti, ką turėjo omenyje.

– Ant jo kaklo buvo šunvotė, – pasakė ji.

– Šunvotė ant kaklo? – suglumęs pakartojo Edvardas.

– Taip. Lėktuve jis sėdėjo priešais mane. Jis vilkėjo apsiaustu su gobtuvu, o kai šis nukrito, aš pamačiau šunvotę.

– Na ir kas? Skausmingas dalykas, bet juk daugeliui jos iškyla.

– Taip, taip, žinoma. Esmė ta, kad tą rytą, kai pamačiau serą Rupertą balkone, jos jau neturėjo!

– Ko neturėjo?

– Šunvotės. Edvardai, pamėginkite suprasti. Lėktuve jis turėjo šunvotę, o „Tio“ viešbučio balkone jos jau nebuvo. Jo kaklas, kaip ir jūsų, buvo visiškai lygus, be jokių randų.

– Na, aš manau, kad ji išnyko.

– O ne, ji negalėjo išnykti, Edvardai! Kai pirmą kartą pamačiau, ji tik kilo, o sekančią dieną jos jau nebuvo. Ji negalėjo išnykti be jokių žymių. Ar suprantate ką tai reiškia? Tai reiškia, kad „Tio“ viešbučio balkone buvo ne seras Rupertas.

Ji su įkarščiu palingavo galvą. Edvardas abstulbęs spoksojo į ją.

– Viktorija, jūs pakvaišusi. Žinoma, kad ten buvo seras Rupertas. Juk jūs pati jį atpažinote.

– Supraskite, Edvardai, aš niekada kaip reikiant į jį neįsižiūrėjau. Aš įsidėmėjau tik bendrą jo vaizdą: skrybėlę, apsiaustą su gobtuvu ir nutrūktgalvišką elgseną. Tokį žmogų labai lengva pamėgdžioti.

– Bet ambasadoje turėjo jį pažinoti...

– Tačiau jis neapsistojo ambasadoje, ar ne? Jis apsistojo „Tio“ viešbutyje. Oro uoste jį pasitiko vienas iš žemesnio rango darbuotojų. O ambasadorius dabar Anglijoje. Be to, jis tiek daug keliavo ir taip retai būdavo Anglijoje...

– Bet dėl ko...

– Savaime suprantama, dėl Karmaiklo, kuris turėjo atvykti į Bagdadą ir papasakoti jam, ką sužinojo. Anksčiau jie niekada nebuvo susitikę, todėl Karmaiklas negalėjo žinoti, kad tai ne tas žmogus ir nesisaugojo. Be jokios abejonės, Karmaiklą nudūrė menamas Rupertas Kroftonas Li! Viskas taip ir buvo, Edvardai!

– Netikiu nė vienu žodžiu. Tai nesąmonė. Nepamirškite, kad po to seras Rupertas buvo nužudytas Kaire.

– Ten viskas ir įvyko. Dabar aš supratau. O, Edvardai, kaip tai siaubinga! Aš mačiau kaip tai įvyko.

– Jūs matėte kaip tai įvyko? Viktorija, jūs visai pakvaišote!

– Nė turpučio. Klausykite, Edvardai. Heliopolio viešbutyje į mano duris – bent jau aš taip pamaniau – kažkas pasibeldė. Atidariau duris ir pažvelgiau į koridorių, tačiau beldėsi ne į mano, o į gretimas, sero Ruperto Kroftono Li kambario duris. Tai buvo viena iš stiuardesių, ar kaip jas ten vadina. Ji paprašė jį užeiti į BOAC biurą, įsikūrusį tame pačiame koridoriuje. Iš karto po to aš išėjau iš savo kambario. Tuo metu, kai praėjau duris, ant kurių kabėjo lentelė su užrašu BOAC, jos atsidarė ir iš ten išėjo seras Rupertas. Tuomet aš pamaniau, kad jis sužinojo ką nors nemalonaus, nes jo eisena pasikeitė. Suprantate, Edvardai? Tai buvo spąstai. Žudikas jau buvo pasiruošęs ir laukė, o kai seras Rupertas įėjo, jie trenkė jam į galvą. Žudikas išėjo ir ėmėsi vaidmens. Tikriausiai jie laikė serą Rupertą kokiame nors Kairo viešbutyje kaip invalidą, apsvaiginę narkotikais ir nužudė jį tuomet, kai apsimetėlis sugrįžo į Kairą.

– Nuostabi istorija, – pareiškė Edvardas. – Bet, tiesą sakant, visai neįtikėtina, prasimanyta. Jūs neturite jokių įrodymų.

– O šunvotė...

– Velniop tą šunvotę!

– Yra dar kai kas...

– Kas gi?

– BOAC lentelė ant durų. Vėliau ji dingo. Pamenu, kaip nustebau, kai sužinojau, kad BOAC biuras įsikūręs kitoje

holo pusėje. Tai viena. O antra – tai ta į sero Ruperto duris pasibeldusi stiuardesė. Aš ją mačiau dar kartą. Čia, Bagdade, o kas svarbiausia – „Alyvų šakelėje". Patį pirmą kartą, kai ten nuėjau. Ji atėjo ir kalbėjosi su Katerina. Pagalvojau, kad esu ją jau mačiusi.

Po trumpos tylos Viktorija pridūrė:

– Taigi, Edvardai, jūs turite pripažinti, jog visa tai nėra mano prasimanymas.

– Ir mes vėl grįžtame prie „Alyvų šakelės" ir... Katerinos, – lėtai prakalbo Edvardas. – Todėl visus pykčius į šalį, Viktorija. Jūs turite susidraugauti su Katerina. Meilikaukite jai, pataikaukite, kalbėkitės su ja apie bolševikų idėjas. Vienaip ar kitaip, tapkite jos artima drauge, kad sužinotumėte su kuo ji bendrauja, kur eina ir su kuo palaiko ryšius už „Alyvų šakelės" ribų.

– Taip bus ne taip paprasta, – pasakė Viktorija, – tačiau aš pamėginsiu. O kaip dėl misterio Deikino? Ar papasakoti jam apie visa tai?

– Taip, žinoma. Bet keletą dienų palaukite. Galbūt dar kas nors įvyks. – Edvardas atsiduso. – Kurį vakarą reikėtų nusivesti Kateriną į „Le Select" kabaretą.

Šį kartą Viktorija nepajuto jokio pavydo. Tonas, kuriuo Edvardas tai pasakė, leido suprasti, kad malonumo iš to jis tikrai neturės.

II

Padaryti atradimai Viktoriją taip pradžiugino, kad sekančią dieną jai nereikėjo daug pastangų draugiškai pasisveikinti su Katerina. Viktorija dar kartą padėkojo Katerinai už pasiūlymą nuvesti ją ten, kur galima išsitrinkti plaukus. Be jokios abejonės, juos jau verkiant reikėjo plauti, nes po kelionės tamsūs Viktorijos plaukai nuo smėlio įgavo rūdžių atspalvį.

– Iš tiesų, jūsų plaukai atrodo siaubingai, – pasakė Katerina su piktdžiugišku pasitenkinimu žvelgdama į Viktorijos plaukus. – Vadinasi, vakar jūs patekote į dulkių audrą?

– Aš nusisamdžiau automobilį ir nuvažiavau apžiūrėti Babilono, – paaiškino Viktorija. – Buvo labai įdomu. Tačiau grįžtant atgal kilo dulkių audra – aš vos neuždusau ir neapakau.

– Babilonas – labai įdomus, – prabilo Katerina, – bet jums reikėjo važiuoti ten su kuo nors, kas išmano ir gali papasakoti apie jį. Na, o kalbant apie plaukus, tai aš dar šįvakar jus nuvesiu pas tą armėnę. Ji turi puikaus šampūno...

– Jūsų plaukai tiesiog nuostabūs! Ir kaip jums tai pavyksta? – pareiškė Viktorija su apsimestiniu susižavėjimu žvelgdama į riebaluotas ir sulipusias Katerinos garbanas.

Paprastai surūgusiame Katerinos veide nušvito šypsena ir Viktorija pagalvojo, kad Edvardas buvo teisus – meilikavimas kartais būna labai naudingas.

Kai vakare abi merginos išėjo iš „Alyvų šakelės", jos jau buvo vos ne geriausios draugės. Katerina tiesiog nardė po siaurus pasažus ir alėjas, kol galų gale pasibeldė į nieko gera nežadančias duris, ant kurių nebuvo jokios iškabos. Duris atidarė negraži, tačiau kompetetingai atrodanti jauna moteris, kuri nors ir lėtai, bet kalbėjo angliškai. Ji nusivedė Viktoriją prie nepriekaištingai švarios kriauklės su blizgančiais čiaupais, ir aplink išrikiuotais įvairiais buteliukais bei losjonais. Katerina išėjo, o Viktorija patikėjo savo plaukus mitrioms mis Ankumian rankoms. Netrukus jos plaukai pasidengė tiršta puta.

– O dabar prašau pasilenkti...

Viktorija palenkė galvą virš kriauklės. Ant jos plaukų pasipylė vanduo, kuris nukliuksėjo į nutekamąjį vamzdį.

Staiga ji užuodė saldų, šleikštų kvapą, kuris jai šiek tiek priminė ligoninę. Tuojau pat prie jos nosies ir burnos buvo tvirtai prispaustas kažkuo prisotintas tamponas. Viktorija grūmėsi kaip pašėlusi, tačiau geležiniai gniaužtai laikė tamponą prispaustą. Ji duso, galva svaigo, ausyse ėmė spengti...

Po to viskas aptemo.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Kai Viktorija atgavo sąmonę, atrodė, kad buvo praėję daug laiko. Jos atsiminimai buvo neaiškūs ir sumišę. Ji tarsi per miglą prisiminė kratymąsi automobilyje, kur kažkas garsiai rėkavo ir ginčijosi arabiškai, žibintuvėlį, šviečiantį jai į akis, siaubingą pykinimą. Paskui ją paguldė ant lovos, kažkas pakėlė jos ranką. Viktorija pajuto aštrų adatos dūrį ir vėl viską užliejo tamsa.

Dabar ji vėl buvo savimi, ankstesne Viktorija Džouns... Tačiau kažkas jai buvo nutikę. Seniai – gal prieš kelis mėnesius ar metus, o gal prieš kelias dienas...

Babilonas, kaitri saulė, dulkės, plaukai, klastingai besišypsanti Katerina, kuri ją nuvedė išsitrinkti plaukų. Ir kas atsitiko tuomet? Ji vis dar galėjo užuosti tą siaubingą, vimdantį kvapą. Be jokios abejonės, tai buvo chloroformas. Jie apsvaigino ją ir kažkur nuvežė. Tačiau kur?

Viktorija pamėgino atsargiai atsisėsti. Atrodė, kad ji guli ant lovos, labai kietos lovos. Viktorija jautėsi apsvaigusi, jai skaudėjo galvą. Ji vis dar buvo mieguista, siaubingai išglebusi... tas švirkšto dūris... jie apsvaigino ją narkotikais ir ji vis dar jautėsi apsvaigusi.

Na, šiaip ar taip, jie jos nenužudė. Tik kodėl? Taigi, ne viskas taip jau blogai. „Geriausia būtų dar pamiegoti“, pagalvojo Viktorija ir netrukus užmigo.

Kai vėl prabudo, galva jau buvo blaivesnė. Švietė saulė ir ji galėjo geriau apsižvalgyti. Tai buvo mažas kambarys labai aukštomis lubomis, išdažytas niūria melsvai pilka spalva. Vietoj grindų buvo plūktinė asla. Vieninteliai kambario baldai buvo lova, ant kurios ji gulėjo apklota purvinu pledu, ir iškleręs stalas. Ant jo stovėjo dubuo suskilinėjusia emale, o po juo buvo pastatytas cinkuotas kibiras. Kambaryje buvo langas uždengtas mediniais pinučiais. Vis dar jausdama galvos skausmą ir svaigulį, Viktorija atsargiai išlipo iš lovos ir priėjo prie lango. Pro medinius pinučius gana aiškiai matėsi sodas su palmėmis. Jame augo daugybė ryškiai oranžinių serenčių, eukaliptų dulkėtais lapais ir gana laibi eglūnai. Žvelgiant rytiečio akimis, sodas atrodė mielas, tačiau Anglijos priemiesčio gyventojui vargu ar jis būtų patikęs.

Maža mergaitė su mėlyna tatuiruote ant veido ir daugybe apyrankių ant rankų žaidė su kamuoliu ir skardžiu balseliu, kuris priminė škotišką dūdmaišį, kažką dainavo.

Tuomet Viktorija atkreipė dėmesį į dideles ir masyvias duris. Nepuoselėdama daug vilčių ji priėjo prie jų ir pamėgino atidaryti. Durys buvo užrakintos. Viktorija grįžo prie lovos ir atsisėdo.

Kur ji buvo? Aišku tik viena – ne Bagdade. Ir ką jai dabar daryti? Tik po kelių akimirkų ji suvokė, kad pastarasis klausimas yra beprasmis. Dabar svarbiausia tai, ką jie ketina su ja daryti. Su nerimu širdyje ji prisiminė misterio Deikino patarimą pasakyti viską, ką žino. Bet jie tikriausiai jau viską išgavo, kai ją apsvaigino narkotikais. Vis dėlto, ji buvo gyva ir tai kėlė nuotaiką. O kad ji tik prasilaikytų, kol Edvardas ją suras. Ką jis darys, kai sužinos, kad ji dingo? Eis pas misterį Deikiną ar ims veikti vienas? Ar prigrasins Kateriną pasakyti kur ji yra? Ar jis apskritai įtars Kateriną? Kuo labiau Viktorija stengėsi įsivaizduoti Edvardą, tuo labiau jo atvaizdas bluko, kol tapo beveide abstrakcija. Ar Edvardui pakaks proto? Tai buvo svarbiausia. Edvardas buvo nuostabus, žavingas, bet ar sumanus? Nes dabartinėje jos padėtyje, be jokios abejonės, reikės sumanumo.

Misteriui Deikinui sumanumo netrūksta, tačiau ar jis ko nors imsis? O gal jis išmes jos vardą iš savo galvos, mintyse pasakęs „tegul ilsisi ramybėje"? Galų gale, misteriui Deikinui ji tebuvo viena agentė iš daugelio. Jie išmėgina savo laimę ir jeigu jiems nepasiseka – tuo blogiau jiems. Viktorija nesitikėjo, kad misteris Deikinas organizuos jos išvadavimą. Galų gale, jis ją perspėjo.

Ją perspėjo ir daktaras Ratbounas (perspėjo ar grąsino?). O kai ji nepaklausė perspėjimo, jis netruko įvykdyti grasinimą...

„Bet aš vis dar gyva", pakartojo Viktorija, pasiryžusi išlikti optimiste.

Už durų pasigirdo žingsniai ir rakto džeržgėjimas aprūdijusioje spynoje ir durys atsivėrė. Tarpduryje stovėjo arabas, rankose laikantis seną skardinį padėklą su maistu. Jis atrodė gerai nusiteikęs. Plačiai šypsodamasis, pasakė keletą nesuprantamų žodžių arabiškai ir pastatė padėklą ant stalo. Gestais parodęs, jog siūlo Viktorijai pasistiprinti, išėjo iš kambario ir užrakino duris.

Viktorija su dideliu susidomėjimu apžiūrėjo maistą. Dubenėlis su ryžiais, kažkas panašaus į susuktus kopūstų lapus, didelis gabalas arabiškos duonos ir ąsotis vandens su stikline. Išgėrusi stiklinę vandens, Viktorija ėmėsi ryžių, duonos ir kopūstų lapų, įdarytų gana savito skonio smulkinta mėsa. Suvalgiusi visą atneštą maistą ji pasijuto daug geriau ir nusprendė pamėginti viską gerai apgalvoti. Prieš kiek laiko ją pagobė? Ji neturėjo nė menkiausio supratimo. Sprendžiant iš to, kiek kartų ji buvo nubudusi ir vėl užmigusi – prieš keletą dienų. Ją išvežė iš Bagdado, tačiau kur? Ji negalėjo atsakyti ir į šį klausimą. O turint omenyje tai, kad ji nemoka arabų kalbos, neįmanoma net pasiklausti.

Keletą valandų Viktorija praleido nuobodžiaudama, kol vakare vėl pasirodė jos prižiūrėtojas su padėklu. Šį sykį su juo atėjo dvi juodai apsirengusios, veidus po čadromis slepiančios moterys. Viena iš jų rankose laikė kūdikį. Jos stovėjo tarpduryje ir kikeno. Viktorija jautė vertinančius žvilgsnius, nors jų

akys ir slėpėsi po storomis čadromis. Joms kėlė susidomėjimą ir juoką tai, kad čia buvo įkalinta europietė.

Viktorija pamėgino kreiptis į jas angliškai ir prancūziškai, tačiau atsakymas būdavo tik kikenimas. „Keista, jog negali bendrauti su savo lyties atstovėmis“, pagalvojo Viktorija.

– El hamdu lillah, – lėtai ir gana sunkiai ištarė Viktorija vieną iš kelių pramoktų frazių.

Jos žodžiai buvo palydėti arabiškų žodžių kruša. Jos energingai palinksėjo galvomis. Viktorija pasuko link jų, tačiau arabas greitai užtvėrė jai kelią. Jis mostu įsakė moterims pasitraukti ir prieš išeidamas iš kambario kelis kartus pakartojo tą patį žodį:

– Bukra, bukra...

Paskui išėjo, uždarė ir užrakino kambario duris.

Šį žodį Viktorija jau buvo girdėjusi. Jis reiškė „rytoj“. Viktorija atsisėdo ant lovos ir nugrimzdo į apmąstymus.

Rytoj? Rytoj kažkas atvyks ir kažkas įvyks. Rytoj baigsis jos įkalinimas (o gal nesibaigs?), arba baigsis jos gyvenimas. Vienaip ar kitaip, Viktorija nusprendė, kad būtų geriau, jei iki rytojaus ji atsidurtų kur nors kitur. Tačiau kaip tai padaryti? Apie tai ji rimtai susimąstė pirmą kartą. Ji priėjo prie durų ir pamėgino jas atidaryti. Be jokios abejonės, neverta net mėginti. Tai buvo ne tokia spyna, kurią gali atidaryti plaukų smeigtuku, nors Viktorija labai abejojo, ar sugebėtų plaukų smeigtukų atidaryti nors kokią spyną.

Beliko langas. Netrukus ji įsitikino, kad langas teikė daugiau vilčių pabėgti. Langą dengiantys mediniai pinučiai buvo gerokai sutrūniję. Bet net jeigu ji sugebėtų išlaužti sutręšusius pinučius, triukšmas, kurį ji sukeltų, būtinai patrauktų kieno nors dėmesį. Be to, kambarys, kuriame ji buvo įkalinta, buvo viršutiniame aukšte, todėl reikėtų iš ko nors pasidaryti virvę arba šokti be jos, rizikuojant pasitempti sausgysles ar kitaip susižaloti. Romanuose kaliniai virves pasidaro iš lovos baltinių. Viktorija abejodama pažvelgė į storą medvilninį lovos užtiesalą ir nuplyšusią antklodę. Nei vienas, nei kitas

neatrodė tinkamas. Ji neturėjo nieko, su kuo galėtų sukarpyti užtiesalą juostomis, ir nors ji tikriausiai būtų sugebėjusi suplėšyti antklodę, ji buvo taip sudūlėjusi, kad vargu ar būtų atlaikiusi Viktorijos svorį.

– Po šimts velnių! – garsiai nusikeikė Viktorija.

Ji vis labiau žavėjosi mintimi apie pabėgimą. Viktorijos manymu, jos prižiūrėtojai buvo labai riboto intelekto žmonės, kurie negalėjo net įsivaizduoti, jog uždaryta kalinė gali mėginti bėgti. O tų, kas apsvaigino ją ir atvežė čionai, šiuose namuose dabar nebuvo – tuo ji buvo tikra. Jis arba ji, o gal jie turi atvykti „bukra" – rytoj. Jie paliko ją nuošalioje vietoje, paprastų žmonių globoje, kurie vykdys nurodymus, tačiau nesugebės įžvelgti ir įvertinti jaunos europietės, kuriai gresia mirtis, gudrumą ir sugebėjimus.

„Kokiu nors būdu pabėgsiu iš čia", – tarė sau Viktorija.

Ji priėjo prie stalo ir ėmėsi maisto – juk reikėjo atgauti jėgas. Ir šį kartą buvo atnešta ryžių, keletas apelsinų ir keli gabaliukai mėsos ryškiai oranžiniame padaže. Viską suvalgiusi, įsipylė stiklinę vandens. Statant ąsotį ant stalo, stalas šiek tiek pakrypo ir dalis vandens išsiliejo ant grindų. Toje vietoje, kur išsipylė vanduo, iš karto atsirado purvo bala. Žvelgiant į ją mis Viktorijos išradingoje galvoje gimė puiki mintis. Dabar viskas priklausė nuo to, ar raktas paliktas spynoje.

Saulė jau leidosi. Greitai visai sutems. Viktorija priėjo prie durų, atsiklaupė ir įsispoksojo į nemažą rakto skylutę. Ji nematė jokios šviesos, vadinasi raktas buvo spynoje. Dabar jai reikėjo ko nors, su kuo galėtų išstumti raktą – pieštuko ar plunksnakočio galo. Tačiau jos rankinę jie buvo paėmę. Raukydamasi ji apžvelgė kambarį. Vienintelis stalo įrankis, gulėjęs ant stalo, buvo didelis šaukštas. Tačiau šiam darbui jis netiko. Viktorija atsisėdo ir ėmė sukti galvą. Netrukus ji džiaugsmingai šūktelėjo, nusiavė batelį, ištraukė odinį batelio įklotą ir standžiai jį susuko. Priėjusi prie durų pritūpė ir, įgrūdusi į rakto skylutę gana kietą įkloto ritinėlį, stipriai pastūmė.

Laimei, didžiulis raktas spynoje styrojo gana laisvai. Po tris keturias minutes trukusių Viktorijos pastangų jis iškrito, negarsiai skambtelėdamas į plūktines grindis.

„Dabar turiu paskubėti, kol visai nesutemo“, pagalvojo Viktorija. Ji atsinešė ąsotį su vandeniu ir atsargiai papylė jo prie pat durų staktos, maždaug ten, kur turėjo būti nukritęs raktas. Tuomet, naudodamasi šaukštu ir savo pirštais, ji ėmė kapstyti susidariusią purvo balutę. Po truputį, vis papildama vandens iš ąsočio, ji iškasė duobutę po durimis. Atsigulusi pamėgino pasižiūrėti, tačiau ne taip lengva buvo ką nors pamatyti. Viktorija pasiraitė rankoves ir iki alkūnės prakišo ranką po durimis. Pagrabinėjusi, vieno piršto galiuku ji palietė metalinį raktą, tačiau prisitraukti arčiau jo nesugebėjo – ranką po durimis ji galėjo prakišti tik iki alkūnės. Tuomet ji atsisegė žiogelį, kuriuo buvo prisisegusi nuplyšusią palaidinės petnešėlę. Sulenkusi žiogelį į kabliuką ir įsmeigusi jį į arabiškos duonos gabalėlį, ji vėl ėmėsi ieškoti rakto. Viktorija jau vos neverkė iš apmaudo, kai galų gale žiogelis-kabliukas užkabino raktą. Prisitraukusi raktą pakankamai arti, kad galėtų pasiekti pirštais, pro purviną įdubą įsitraukė jį į vidų. Vis dar klūpėdama mintyse pagyrė save už išmoningumą. Purvinoje rankoje gniauždama raktą atsistojo ir įkišo jį į spyną. Akimirką palaukė, kol kaimynystėje pasigirdo šunų lojimas, ir pasuko raktą. Durys pasidavė ir prasivėrė. Viktorija atsargiai pažvelgė pro plyšį. Durys vedė į kitą nedidelį kambarį, kurio gale matėsi dar vienos atidarytos durys. Minutėlę palaukusi, Viktorija ant pirštų galų nutipeno prie jų. Šio kambario lubose ir grindyse žiojėjo plyšiai. Už durų matėsi nelygūs prišlieti prie namo šono plytiniai laiptai, vedantys į sodą.

Būtent tai Viktorija ir norėjo sužinoti. Ji tyliai grįžo į savo įkalinimo vietą. Mažai tikėtina, jog šįvakar pas ją kas nors ateis, todėl ji nutarė palaukti, kol sutems ir kaimas ar miestas sumigs. Tuomet ji galės pabėgti.

Už durų ji pastebėjo numestą gabalą nuplyšusio juodo audinio. Tikriausiai tai sena aba, padėsianti jai paslėpti vakarietiškus drabužius.

Kaip ilgai laukė, Viktorija nežinojo – tos valandos jai atrodė begalinės. Pagaliau viskas aplink nurimo: nebesigirdėjo nei arabiškų dainų, nei gergždžiančių balsų, nei spigaus moterų juoko. Nutilo vaikų verksmas. Protarpiais girdėjosi tik tolimas šakalų staugimas ir šunų lojimas, nesiliaujantis iki pat ryto.

– Na ką gi, pirmyn! – pasakė sau Viktorija ir atsistojo. Šiek tiek pasvarsčiusi, užrakino savo kalėjimo duris ir paliko raktą spynoje. Perėjusi gretimą kambarį ir pasičiupusi juodą abą, išėjo į laiptų aikštelę. Švietė mėnulis ir nors jis buvo dar gana žemai, jo šviesos Viktorijai pakako. Ji ėmė tyliai leistis laiptais, bet, likus keturiems laipteliams iki žemės, sustojo. Ji stovėjo lygiagrečiai su drėbtine tvora, juosiančia sodą. Jai reikėjo pasirinkti – nusileisti laiptais ir eiti palei namo sieną arba pereiti plytinės tvoros, kuri buvo pakankamai stora, viršumi. Iš apatinių kambarių girdėjosi knarkimas.

Viktorija pasirinko tvorą. Šiek tiek rizikuodama ji greit priėjo statų tvoros kampą. Anapus tvoros buvo kažkas panašaus į palmių sodą. Vienoje vietoje tvora buvo nutrupėjusi. Viktorija tuo pasinaudojo ir nušoko nuo tvoros. Po kelių akimirkų ji jau buvo prasigavusi pro palmių sodelį ir ėjo link skylės galinėje tvoroje. Viktorija išlindo į siaurą primityvią gatvelę, kuri buvo per siaura automobiliams, bet tinkama asiliukams. Abiejose gatvelės pusėse driekėsi plytų tvoros. Viktorija leidosi bėgti kiek kojos neša.

Dabar šunys ėmė loti kaip patrakę. Prie jos urgzdami pribėgo du gelsvai rudi šunys. Viktorija pasėmė pilną saują žvyro ir sviedė į juos. Šie suunkštę nubėgo tolyn. Viktorija nuskubėjo toliau. Ji pasuko už kampo ir pateko, pagal viską sprendžiant, į pagrindinę kaimo gatvę. Siaura ir stipriai vėžių išmušta, ji tęsėsi per visą mėnulio šviesoje vienodai pilkų namų kaimelį. Virš tvorų kyšojo palmės, kiemuose urzgė ir lojo šunys. Viktorija giliai įkvėpė ir vėl pasileido bėgti. Šunys tebelojo, tačiau nei viena žmogiška būtybė nesusidomėjo šiuo galimu naktiniu plėšiku. Netrukus ji atsidūrė kažkokioje plynėje su drumzlinu upeliu, per kurį buvo nutiestas aptriušęs

lenktas tiltelis. Už jo buvo kelias, vedantis į, regis, begalinę erdvę. Perėjusi tiltelį, Viktorija bėgo tol, kol pritrūko kvapo. Kaimas liko toli užpakalyje. Mėnulis švietė aukštai danguje. Aplink, kiek akys aprėpė, plytėjo skurdi akmeninga, neįdirbta žemė. Nesimatė nė gyvos dvasios. Žemės paviršius tik iš pažiūros atrodė lygus – iš tiesų jis buvo kalvotas. Čia nesimatė jokių orientyrų, todėl ji neturėjo nė menkiausio supratimo kurion pusėn eiti. Apie astronomiją Viktorija beveik nieko nenutuokė, todėl net negalėjo nustatyti į kurią pasaulio šalį eina. Ši didžiuli dykynė gerokai baugino ją, tačiau grįžti buvo neįmanoma. Beliko žingsniuoti toliau.

Sustojusi šiek tiek atsikvėpti, Viktorija atsigręžė pažiūrėti, ar jos niekas nesiveja, o tada tęsė savo kelionę nežinoma kryptimi, nužingsniuodama tris su pusę mylios per valandą.

Aušrą Viktorija pasitiko išvargusi, skaudančiomis kojomis ir beveik apimta isterijos. Pamačiusi kylančios saulės šviesą danguje Viktorija nustatė, jog ji keliauja į pietvakarius, bet kadangi nežinojo, kur ji yra, iš to nebuvo jokios naudos. Priekyje, šalia kelio, kuriuo ji ėjo, buvo nedidelė kalva gana stačiais šlaitais. Išsukusi iš kelio, Viktorija patraukė link tos kalvos ir užkopė į jos viršų. Čia ji galėjo apsižvalgyti. Tačiau tai, ką išvydo, jai vėl sukėlė paniką. Aplink matėsi tik dykuma... Ankstyvo rytmečio šviesoje reginys buvo nuostabus. Žemė ir horizontas mirguliavo pasteliniais abrikosiniais, kreminiais ir rausvais, šešėlių išmargintais atspalviais. Vaizdas buvo nuostabus, bet kartu ir bauginantis. „Dabar aš suprantu, ką reiškia būti vienišam“, – pagalvojo Viktorija.

Tai vienur, tai kitur, lopinėliais žėlė skurdi žolė ir išdžiūvę erškėčiai. Ir nė gyvos dvasios. Išskyrus Viktoriją Džouns.

Nebuvo matyti ir kaimo, iš kurio pabėgo. Kelias, kuriuo ji atėjo, regis, tęsėsi į beribę dykynę. Viktorijai atrodė neįtikėtina, jog ji galėjo nueiti taip toli. Apimta panikos, akimirką ji troško grįžti atgal, kad pamatytų nors vieną žmogišką būtybę...

Vis dėlto ji suėmė save į rankas. Ji norėjo pabėgti ir pabėgo, tačiau vien dėl to, kad ją ir jos kalėjimo prižiūrėtojus skiria kelios mylios, jos bėdos nesibaigė. Net senas ir iškleręs automobilis greitai įveiktų tas mylias. Jos pradės ieškoti iš karto, kai tik bus pastebėtas jos pabėgimas. Ir kur gi ji ketina pasislėpti? Juk čia nėra kur slėptis! Ji vis dar nešėsi nuplyšusią juodą abą, kurią prigriebė bėgdama. Dabar ji nedrąsiai įsisupo į jos klostes, čadra užsidengė veidą. Viktorija neturėjo nė menkiausio supratimo, kaip ji atrodo, kadangi neturėjo veidrodėlio. Jeigu ji nusiautų europietiškus batus, kojines ir šlepsėtų plikomis kojomis, gal jos nedemaskuotų? Ji žinojo, kad čadra prisidengusios arabų moters, kad ir kokios nuplyšusios ir neturtingos, nieks nelies. Pagal arabų papročius, nei vienas vyras negali jos užkalbinti. Tačiau ar šis maskaradas apdums jos ieškančio vakariečio akis? Šiaip ar taip, tai buvo vienintelė galimybė.

Ji buvo pernelyg pavargusi, kad eitų toliau. Ir siaubingai ištroškusi, tačiau čia ji jau nieko negalėjo padaryti. Ji nusprendė atsigulti ant kalvos šlaito. Iš čia galės girdėti atvažiuojantį automobilį. O jei prisiplotų prie kalvos šlaite esančios siauros įdubos, galėtų pamatyti ir kas juo važiuoja. Pasislėpti ji galėjo kitoje, nuo kelio nematomoje kalvos pusėje.

Kita vertus, jai verkiant reikėjo grįžti į civilizuotą pasaulį, ir vienintelis būdas tai padaryti – sustabdyti europiečių automobilį ir paprašyti jų pavėžėti. Tačiau ji turi būti tikra, kad tie europiečiai ne iš tų, kurie ją persekioja. Bet kaip, po galais, ji gali tai sužinoti?

Išsekusi, iškankinta ilgos ir varginančios kelionės, kamuojama neramių minčių, Viktorija nė nepajuto, kaip užmigo. Kai pabudo, saulė jau buvo aukštai danguje. Jautėsi sustingusi ir apsvaigusi, kamavo nepakeliamas karštis ir troškulys. Viktorija sudejavo ir tuo pat metu, kai dejonė išsprūdo iš jos suskerdėjusių lūpų, ji apmirė ir sukluso. Ausis pasiekė silpnas, tačiau aiškus automobilio variklio garsas. Viktorija labai atsargiai pakėlė galvą. Automobilis važiavo ne iš kaimo, o į jo pusę. Tai reiškė, jog čia ne jos persekiotojai. Automobilis

buvo dar toli ir kelyje atrodė kaip mažas juodas taškelis. Vis dar slėpdamasi, Viktorija stebėjo kaip artėja automobilis. Kaip dabar praverstų lauko žiūronai!

Keletui minučių automobilis dingo įduboje, paskui vėl pasirodė jau netoli kalvos. Už automobilio vairo sėdėjo arabas, o šalia jo sėdėjo europietiškai apsirengęs vyras.

Dabar ji turėjo apsispręsti. Ar tai ir yra jos galimybė išsigelbėti? Ar bėgti į kelią ir sustabdyti automobilį?

Kai ji jau ketino tai padaryti, ją sulaikė staiga į širdį įsismelkusi abejonė. O jeigu tai priešas? Tačiau kaip jai tai sužinoti? Šis kelias tikrai labai tuščias. Juo nepravažiavo nė vienas automobilis, nė vienas vežimas, net asilų vilkstinė. Šis automobilis tikriausiai važiuoja į kaimą, iš kurio ji vakar pabėgo...

Ką jai daryti? Tokį siaubingą sprendimą reikėjo priimti nedelsiant. Jeigu tai priešas – jai galas, o jei ne – tai gali būti vienintelė viltis išsigelbėti. Nes jei ji dar klaidžios, tikriausiai numirs nuo troškulio ir karščio. Taigi, ką jai daryti?

Kol Viktorija tūnojo susigūžusi ir svarstė, automobilis sumažino greitį ir išsukęs iš kelio, akmeninga dirva ėmė artėti prie kalvos.

Jie ją pamatė ir jos ieško!

Viktorija išlipo iš daubos ir nuropojo į priešingą kalvos pusę, toliau nuo artėjančio automobilio. Ji išgirdo, kaip automobilis sustojo ir trinktelėjo durelės.

Tuomet kažkas pasakė keletą žodžių arabiškai. Tyla. Staiga, be jokio perspėjimo, pasirodė vyras. Pavaikščiojęs aplink kalvą, ėmė kopti į ją. Jo akys buvo įsmeigtos į žemę. Protarpiais jis pasilenkdavo ir kažką pakeldavo. Kad ir ko jis ten ieškojo, bet tikrai ne merginos vardu Viktorija Džouns. Be to, jis, be jokios abejonės, buvo anglas.

Šūktelėjusi su palengvėjimu Viktorija šiaip ne taip atsistojo ant kojų ir patraukė link jo. Vyras pakėlė galvą ir su nuostaba įsistebeilijo.

– Kad jūs žinotumėte, kaip aš džiaugiuosi, kad jūs čia.

Jis vis dar apstulbęs žiūrėjo į ją.

– Kas, po galais... – pradėjo jis. – Jūs anglė? Bet...

Pratrūkusi juoku Viktorija nusimetė abą.

– Žinoma, anglė, – atsakė ji. – Ar negalėtumėte nuvežti mane į Bagdadą?

– Aš nevažiuoju į Bagdadą, nes ką tik iš jo išvažiavau. Bet ką jūs veikiate viena vidury dykumos?

– Aš buvau pagrobta. Nuėjau išsitrinkti plaukus ir jie apsvaigino mane chloroformu. O kai atsibudau, paaiškėjo, jog atsidūriau kažkokio arabo namuose, netoli nuo čia esančiame kaime, – mostelėjusi ranka kaimo pusėn, išpyškino Viktorija.

– Mandali kaime?

– Aš nežinau jo pavadinimo. Pabėgau vakar vakare. Ėjau visą naktį, o pasislėpiau už šios kalvos todėl, kad nežinojau, priešas jūs ar ne...

Viktorijos išgelbėtojas spoksojo į ją su labai keista išraiška veide. Tai buvo šviesiaplaukis, šiek tiek arogantiškas, maždaug trisdešimt penkių metų vyras. Jo kalba buvo akademiška ir tiksli. Užsidėjęs ant nosies pensnė jis su antipatija nužvelgė Viktoriją. Buvo akivaizdu, kad jis nepatikėjo nė vienu jos žodžiu.

– Tai tiesa, gryniausia tiesa! – siaubingai pasipiktinusi pareiškė ji.

Nepažįstamasis dar nepatikliau žvelgė į ją.

– Labai įdomu, – pratarė jis šaltu tonu.

Viktoriją apėmė neviltis. Kokia neteisybė! Kodėl jai visuomet pavyksta priversti patikėti melu, o gryniausia tiesa – ne?

– Jeigu jūs neduosite man atsigerti ir paliksite mane čia, aš mirsiu iš troškulio, – pasakė ji.

– Savaime suprantama, aš nė neketinu čia jūsų palikti, – pareiškė nepažįstamasis šaltai. – Anglei nedera vienai klajoti po dykumą. Jūsų lūpos suskirdusios... Abdulai!

– Taip, sahibai?

Iš už kalvos pasirodė vairuotojas. Išklausęs arabiškai duotų nurodymų, jis nubėgo prie automobilio ir greitai grįžo su dideliu termosu ir plastmasiniu puodeliu.

Viktorija godžiai išgėrė puodelį vandens.

– O, dabar jau geriau! – pasakė ji.

– Mano vardas Ričardas Beikeris, – prisistatė anglas.

– O aš esu Viktorija Džouns, – prisistatė ir Viktorija. – Ponsfut Džouns. Atvažiavau pas savo dėdę, daktarą Ponsfutą Džounsą, kuris čia vykdo kasinėjimus, – pridūrė ji norėdama atsikovoti „prarastas pozicijas“ ir pasitikėjimą.

– Koks nuostabus sutapimas! – su nuostaba žvelgdamas į ją sušuko Beikeris. – Aš taip pat ten važiuoju. Nuo čia iki tos vietos tik penkiolika mylių. Esu kaip tik tinkamas gelbėtojas, ar ne?

Tai, ką pasakė Beikeris, Viktoriją tiesiog pribloškė. Ji buvo taip apstulbusi, jog negalėjo ištarti nė žodžio. Tylėdama ji nuolankiai nusekė paskui Ričardą ir įsėdo į automobilį.

– Tikriausiai jūs esate antropologė? – paklausė Ričardas pasodinęs ją ant galinės sėdynės ir patraukęs iš ten savo mantą. – Girdėjau, kad jūs atvyksite, tačiau nesitikėjau, kad pačioje pradžioje sezono.

Akimirką jis stovėjo ir apžiūrinėjo iš kišenių ištrauktas įvairias puodų šukes, kurias jis, pasirodo, ir rinko ant kalvos.

– Gražus nedidukas telis*, – pareiškė jis, ranka rodydamas į kalvą, – tačiau jame, kaip matau, nėra nieko nepaprasto. Daugiausia vėlyvojo periodo asirų indų, šiek tiek iš partų ir kasitų periodo. – Ir nusišypsojęs pridūrė: – Džiaugiuosi matydamas, kad nepaisant visų jūsų negandų, archeologiniai instinktai pastūmėjo jus patyrinėti telį.

Viktorija jau žiojosi kažką sakyti, bet vėl užsičiaupė. Vairuotojas atleido sankabą ir automobilis pajudėjo. Ir ką ji galėjo pasakyti? Žinoma, kai tik jie atvyks į ekspedicijos vietą, ji bus demaskuota. Prisipažinti daktarui Posnfutui Džounsui bus daug geriau, nei misteriui Ričardui Beikeriui ir dar vidury dykumos. Blogiausiu atveju jie ją išsiųs į Bagdadą. O kol mes pasieksime ekspedicijos vietą, aš ką nors sugalvosiu, mąstė nepataisoma melagė Viktorija. Pasakyti.

* Tell (angl.) – kalnas, kalva arabų kraštuose, susidaręs iš senovinių drėbtinių būstų griuvėsių, nuolaužų. – *Vert. past.* – L. B.

jog buvo praradusi atmintį? Ji iškeliavo drauge su mergina, kuri paprašė jos... Ne, vis dėlto jai reikėtų nuoširdžiai papasakoti visą tiesą. Tačiau visą tiesą ji mieliau papasakotų daktarui Ponsfutui Džounsui, kad ir koks žmogus jis būtų, nei išpuikusiam misteriui Ričardui Beikeriui, kuris nepatikėjo jos tikra istorija.

– Mes nevažiuosime per Mandali kaimą, – atsigręžęs į ją pasakė misteris Beikeris. – Maždaug už mylios išsukę iš kelio, apvažiuosime jį dykuma. Kartais nelengva rasti reikiamą vietą, kai nėra jokių orientyrų.

Netrukus jis davė nurodymus Abdului ir automobilis staigiai išsuko iš kelio į dykumą. Neturėdamas jokių konkrečių orientyrų, Ričardas Beikeris kelią Abdului nurodinėjo rankos mostais: tai į dešinę, tai į kairę.

– O dabar įsuk į kelią dešinėje, – patenkintas šūktelėjo Ričardas Beikeris.

Viktorija nematė jokio kelio. Tačiau neilgai trukus ji pastebėjo vienur kitur padangų paliktas vos matomas vėžes. Kai jie kirto aiškiau matomas vėžes, Ričardas šūktelėjo ir liepė Abdului sustoti.

– Šis reginys jums turėtų būti įdomus, – tarė jis Viktorijai. – Kadangi šiame krašte jūs pirmą kartą, tokio vaizdo dar nesate mačiusi.

Palei vėžes automobilio link žingsniavo du vyrai. Vienas iš jų ant nugaros nešė nedidelį medinį suolelį, o kitas kažkokį medinį daiktą, dydžio sulig pianinu.

Ričardas šūktelėjo ir jie džiaugsmingai su juo pasisveikino. Jų nuotaika dar labiau pasitaisė, kai Ričardas davė jiems cigarečių.

Tuomet Ričardas kreipėsi į ją.

– Jums patinka kinas? Tuomet jūs jį pamatysite.

Jis kažką pasakė tiems dviems ir jie maloniai nusišypsojo. Pastatę suolą, rankos mostu pakvietė Viktoriją ir Ričardą atsisėsti. Tuomet jie ant kažkokio stovo pastatė apvalų aparatą, kuriame buvo dvi akutės. Pažvelgusi pro jas Viktorija sušuko:

– Šis aparatas panašus į tokius daikčiukus, kokie stovi prieplaukose. Sumoki ir gali stebėti pikantiškus dalykėlius.

– Panašus, – pritarė Ričardas, – tik primityvesnis.

Viktorija palinko prie skylučių su stiklais. Vienas iš vyrų ėmė lėtai sukti rankenėlę, o kitas ėmė monotoniškai kalbėti.

– Ką jis sako? – paklausė Viktorija.

Ričardas ėmė versti.

– Prisislinkite arčiau ir pasiruoškite mėgautis nuostabiais dalykais! Pasiruoškite išvysti senovės stebuklus!

Priešais Viktorijos akis pasirodė primityviai nuspalvinta nuotrauka su kviečius pjaunančias juodaodžiais.

– Amerikos valstiečiai, – išvertė Ričardas.

– Vakarų didžiojo šacho žmona.

Iš kadro kvailai šypsodamasi ir pirštu sukdama ilgą garbaną žvelgė imperatorienė Eugenija. Paskui buvo parodytas karaliaus rūmų Montenegre atvaizdas bei paveikslas iš Didžiosios parodos.

Toliau sekė keista, visai tarpusavyje nesusijusių nuotraukų su ne mažiau skambiais pavadinimais kolekcija. Princas Konsortas, Disraelis, Norvegijos fiordai ir slidininkai Šveicarijoje užbaigė šią keistą seniai praėjusių laikų apžvalgą.

Savo ekspoziciją vyras užbaigė šiais žodžiais:

– Mes jums parodėme didžiausius senovės ir tolimų kraštų stebuklus, todėl lai jūsų dosnumas būna vertas šių stebuklų, kurie yra tikrų tikriausia tiesa!

Pasirodymas baigėsi. Viktorija tiesiog spinduliavo iš pasitenkinimo.

– Buvo nuostabu! – pasakė ji. – Niekada nemaniau, kad pamatysiu ką nors panašaus.

Kilnojamojo kino savininkai išdidžiai šypsojosi. Viktorija pakilo nuo suolelio ir Ričardas, kuris sėdėjo ant kito jo galo, nuvirto neoria poza. Viktorija atsiprašė, piktdžiugos ji nejautė. Ričardas sumokėjo kino savininkams. Linkėdami vieni kitiems gerovės bei Dievo palaimos jie atsisveikino.

Ričardas ir Viktorija įsėdo į automobilį, o kilnojamo kino savininkai patraukė per dykumą.

– Kur jie eina? – paklausė Viktorija.

– Jie keliauja po visą šalį. Pirmą kartą juos sutikau Transjordanijoje, einančius nuo Negyvosios jūros į Amamą. O dabar jie keliauja į Kerbelą. Kaip taisyklė, jie pasirenka nuošalius kelius, kad parodytų kiną atkampiausiose vietose.

– Galbūt juos kas nors paveš?

Ričardas ėmė juoktis.

– Tikriausiai jie atsisakytų. Kartą aš pasisiūliau pavežti senuką, kuris keliavo iš Basros į Bagdadą. Paklausiau jo, per kiek laiko jis ketina nueiti. Per porą mėnesių, atsakė man jis. Pasiūliau jam lipti į automobilį ir pasakiau, jog Bagdade jis atsidurs dar tą patį vakarą, tačiau jis padėkojo ir atsisakė. Jam bus gerai ir po dviejų mėnesių. Laikas šioje šalyje nieko nereiškia. Ir tik tuomet, kai tai supranti, pajauti nepaprastą pasitenkinimą.

– Taip. Galiu įsivaizduoti.

– Arabams mūsų vakarietiškas nekantrumas ir noras kuo greičiau sutvarkyti reikalus yra visiškai nesuprantamas, o mūsų įprotis iš karto eiti prie reikalo esmės jiems atrodo labai nemandagus. Bendraujant su jais reikia bent pusę valandos kalbėti apie pašalinius dalykus arba visai nekalbėti.

– Kiek laiko prarastume, jeigu taip elgtųsi visos Londono kontoros.

– Tiesa. Bet mes ir vėl grįžtame prie to paties klausimo: kas yra laikas ir ką reiškia gaišti laiką?

Viktorija nugrimzdo į šio klausimo apmąstymus.

Automobilis tęsė kelionę dykuma.

– Kur yra ta vieta? – paklausė ji pagaliau.

– Tel Asvadas? Vidury dykumos. Netrukus jūs pamatysite Zikuratą. O kol kas pažvelkite į kairę. Štai ten, matote?

– Ar tai debesys? – pasiteiravo Viktorija. – Juk tai negali būti kalnai...

– Tai ir yra kalnai. Sniegu apkloti Kurdistano kalnai. Jie matosi tik esant giedram orui.

Viktoriją apėmė begalinio pasitenkinimo jausmas. Jai norėjosi, kad ši kelionė niekada nesibaigtų. Viskas per jos melagystes! Viktorija susigūžė kaip vaikas nuo minties apie tai, kas jos laukia. Koks jis, tas daktaras Ponsfutas Džounsas? Ji įsivaizdavo jį aukštą, su ilga pražilusia barzda ir piktu žvilgsniu. Niekis, kad ir kaip bus supykęs daktaras Ponsfutas Džounsas, ji suardė Katerinos, „Alyvų šakelės" ir daktaro Ratbouno planus.

– Atvažiavom, – pasakė Ričardas, ranka parodęs į priekį. Gerai įsižiūrėjusi, toli horizonte Viktorija išvydo mažą gūburėlį.

– Atrodo, jog dar daug mylių iki ten.

– O ne, liko tik kelios mylios. Pamatysit.

Ir iš tiesų, mažas gūburėlis nuostabiai greitai pavirto kalneliu, o netrukus ir įspūdingai dideliu teliu. Vienoje jo pusėje buvo išsidriekęs ilgas drėbtinis statinys.

– Šiame name įsikūrę ekspedicijos dalyviai, – paaiškino Ričardas.

Automobilis sustojo. Juos pasitiko šunų lojimas. Iš namo išskubėjo besišypsantys, baltais rūbais vilkintys tarnai.

Pasisveikinęs su jais Ričardas tarė:

– Kaip matau, jie nesitikėjo, kad atvyksite taip greitai. Bet jie iš karto paruoš jums lovą ir karšto vandens. Manau, kad norėtumėte nusiprausti ir pailsėti. Daktaras Ponsfutas Džounsas dabar kasinėja telį. Aš einu pas jį, o jumis pasirūpins Ibrahimas.

Ričardas nužingsniavo, o Viktorija sekdama paskui besišypsantį Ibrahimą, nuėjo į namą. Po ryškios saulės viduje atrodė tamsu. Jie perėjo svetainę, kurioje stovėjo keli dideli stalai su apdaužytais krėslais. Po to per koridorių, kuris juosė vidinį kiemą, ją nuvedė į mažą kambarį su vienu mažučiu langeliu. Jame stovėjo lova, grubaus darbo komoda, stalas su ąsočiu bei dubeniu ir kėdė. Nusišypsojęs ir linktelėjęs galvą, Ibrahimas išėjo ir netrukus atnešė jai didelį ąsotį su gana dumblinu karštu vandeniu ir šiurkštų rankšluostį. Atsi-

prašančiai šypsodamasis Ibrahimas dar kartą išėjo ir grįžo su nedideliu veidrodžiu, kurį rūpestingai pakabino ant sienoje įkaltos vinies.

Viktorija buvo dėkinga už galimybę nusiprausti. Tik dabar ji ėmė jausti, kokia nuvargusi, išsekusi ir purvina ji yra. „Tikriausiai atrodau klaikiai", – tarė ji sau ir pažvelgė į veidrodį. Keletą akimirkų ji be žado spoksojo į savo atvaizdą.

Atvaizdas buvo ne jos, ne Viktorijos Džouns, nors veido bruožai buvo nepakitę.

Ir tik po to ji suvokė, kad pasikeitė jos plaukų spalva. Dabar Viktorija Džouns buvo labai šviesi blondinė.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Daktarą Ponsfutą Džounsą Ričardas užtiko kasinėjimų vietoje, tupintį šalia darbų vykdytojo ir švelniai kapliu stuksenantį per sienos liekaną.

Daktaras Ponsfutas Džounsas sausai pasisveikino su savo kolega.

– Sveikas, Ričardai. Kaip matau, atvykai. Nežinau kodėl, bet maniau, kad atvažiuosi tik antradienį.

– Šiandien ir yra antradienis, – atsakė Ričardas.

– Tikrai? – be jokio susidomėjimo paklausė daktaras Ponsfutas Džounsas. – Verčiau nusileisk ir pasakyk, ką tu apie tai manai. Mes dar tik trijų pėdų gylyje, o jau kokią gerai išsilaikiusios sienos dalį iškasėme. Man regis, ant jos išlikę piešinių. Na ir ką tu apie tai manai? Man ji atrodo daug žadanti.

Ričardas nušoko į tranšėją ir apie ketvirtį valandos abu archeologai kalbėjo beveik vien moksliniais terminais.

– Tarp kitko, – pasakė Ričardas, – aš atvežiau merginą.

– Tikrai? Kokią merginą?

– Ji sako, jog yra jūsų dukterėčia.

– Mano dukterėčia? – daktaras Ponsfutas Džounsas šiaip ne taip prisivertė negalvoti apie drėbtinių sienų liekanas. – Nemanau, jog turiu dukterėčią, – abejodamas ištarė jis, tarsi turėtų dukterėčią, tačiau būtų tai pamiršęs.

– Ji atvyko čia su jumis padirbėti.

– Aha! – Daktaro Ponsfuto Džounso veidas prasigiedrijo. – Aišku. Tai Veronika.

– Ji sakė, kad Viktorija.

– O, taip, Viktorija. Man apie ją rašė Emersonas iš Kembridžo. Labai gabi mergina. Antropologė. Įdomu, kodėl žmonės nori tapti antropologais?

– Girdėjau, kad turi atvažiuoti mergina antropologė.

– Nesitikėjau, kad ji taip greitai atvyks. Juk mes dar tik pradedame darbus. Supratau, kad ji atvažiuos po dviejų savaičių, bet galbūt neįdėmiai perskaičiau jos laišką. Mano žmona atvyksta kitą savaitę, o gal ir po dviejų (ir kur nukišau jos laišką?), todėl maniau, kad Venecija atvyks su ja. Turbūt kažką neteisingai supratau... Na ir puiku, manau mes turėsime jai darbo.

– Ar negirdėjote apie ją nieko neįprasto?

– Neįprasto? – Daktaras Ponsfutas Džounsas įdėmiai pažvelgė į jį. – Kokia prasme?

– Na, ar ji nėra pervargusi ar išsekusi?

– Pamenu, Emersonas sakė, kad ji labai sunkiai dirbo. Diplominis, baigiamieji egzaminai ar panašiai, bet nepamenu, kad sakytų apie nervinį išsekimą. O kodėl klausiate?

– Na, aš sutikau ją pakelėje keliaujančią visiškai vieną. Tai buvo netoli telio, likus myliai iki posūkio nuo kelio.

– Pamenu tą vietą, – pratarė daktaras Ponsfutas Džounsas. – Kaip žinote, ten mes iškasėme truputį Nuzų keramikos dirbinių. Tikrai neįprasta surasti juos taip toli į pietus.

Ričardas nepasidavė nukreipiamas nuo temos ir tvirtai tęsė toliau:

– Ji papasakojo nepaprastą istoriją. Sakė, kad nuėjo išsitrinkti galvą, ten ją užmigdė chloroformu, pagrobė ir laikė užrakinę Mandali kaime, iš kur ji vidurnaktį pabėgo. Niekada negirdėjau nieko absurdiškesnio.

Daktaras Ponsfutas Džounsas papurtė galvą.

– Skamba neįtikinamai. Šalis labai rami ir gerai saugoma. Saugiau nebūna.

– Būtent. Ji aiškiai perdeda. Todėl ir klausiau apie nervinį išsekimą. Ji gali būti viena iš tų isteriškų merginų, kurioms atrodo, kad vikarai jas įsimyli, o gydytojai nori išprievartauti. Ji gali pridaryti mums daug rūpesčių.

– Tikiuosi ji greitai apsiramins. – atsakė daktaras Ponsfutas Džounsas optimistiškai. – O kur ji dabar?

– Palikau ją nusiprausti ir susitvarkyti, – neryžtingai pratarė Ričardas. – Ji neturėjo su savimi jokio bagažo.

– Ar tikrai? Tai tikrai keblu. Negi ji galvoja, kad nuomojame pižamas? Aš turiu tik dvejas, ir viena iš jų labai suplyšusi.

– Ji pasistengs išsiversti, kol kitą savaitę atvyks skalbiniai. Turiu pasakyti, mane stebina, kaip netikėtai ji atsirado visiškai viena.

– Šiais laikais merginos mane irgi stebina, – atsakė daktaras Ponsfutas Džounsas. – Atsiranda pačiose netikėčiausiose vietose. Labai nepatogu, kai nori toliau tęsti darbus. Galima būtų pagalvoti, kad ši vieta pakankamai nuošali, jog būtų galima nesitikėti lankytojų. Bet nuostabu, kaip žmonės ir mašinos atsiranda lyg iš niekur. O, darbininkai nustojo kasti. Turbūt pietų pertrauka. Mums būtų geriau sugrįžti į namą.

II

Viktorija, su virpuliu laukusi susitikimo su daktaru Ponsfutu Džounsu, pamatė žmogų labai besiskirianti nuo jos įsivaizdavimų. Tai buvo nedidelis apskritaveidis vyras su didele plike ir spindinčiom akim. Jos giliam nustebimui jis artėjo prie jos išskėstomis rankomis.

– Nagi, Venecija, turiu omenyje Viktorija, – prabilo jis. – Man tai didelis siurprizas. Mano galva, turėjote atvykti ne anksčiau kaip kitą mėnesį. Bet džiaugiuosi jus matydamas. Kaip laikosi Emersonas? Tikiuosi, jį nelabai nukankino astma?

Viktorija susikaupė ir atsargiai pratarė, kad astma nebuvo jau tokia stipri.

– Jis perdaug apsivynioja gerklę, – tęsė daktaras Ponsfutas Džounsas. – Kiek kartų esu jam sakęs. Visi mokslininkai pernelyg rūpinasi savo sveikata. Kuo mažiau apie ją galvos, tuo bus sveikesnis. Tiek to, palikime Emersoną ramybėje. Tikiuosi, jau įsikūrėte. Mano žmona atvyks kitą savaitę arba dar kitą. Juk žinote, kokia silpna jos sveikata. Būtinai privalau surasti jos laišką. Ričardas sakė, kad pasimetė jūsų bagažas. Kaip jūs ruošiatės išsiversti be savo daiktų? Gal paprašyti, kad skalbinius atvežtų dar šią savaitę?

– Tikiuosi, man pavyks sulaukti kitos savaitės be skalbinių, – atsakė Viktorija. – Tikrai turėčiau susitvarkyti.

Daktaras Ponsifutas Džounsas patenkintas šyptelėjo.

– Mes su Ričardu negalime jums daug pasiūlyti. Dantų šepetėlį tikrai parūpinsime, turime jų atsivežę visą tuziną. Dar turime vatos, jei jums prireiks. Pažiūrėkime, ko dar yra... Talkas, pora atsarginių kojinių ir skepetaičių. Deja, daugiau nieko negalime pasiūlyti.

– Man užteks, – palaimingai nusišypsojo Viktorija.

– Kapų dar neužtikome, taigi jums darbo lyg ir nebūtų, – perspėjo daktaras Ponsfutas Džounsas. – Atkasėme nuostabias sienas ir daugybę puodų šukių tolimesnėse tranšėjose. Galbūt net pavyks kai kurias iš tų šukių sujungti. Bet kokių atveju surasime jums darbo. Nepamenu, ar darote nuotraukas?

– Kai ką apie tai žinau, – atsakė su palengvėjimu Viktorija. Ją nudžiugino, kad daktaras užsiminė apie tai, ką ji žinojo ne iš knygų, o iš praktikos.

– Gerai jau, gerai. Ar mokėsite ryškinti negatyvus? Aš senamadiškas, vis dar naudoju plokšteles. Fotolaboratorija irgi gana primityvi. Jūs, jaunus žmones, dažnai prislegia tokia paprasta įranga.

– Man nesvarbu, – atsakė Viktorija.

Iš ekspedicijos atsargų ji išsirinko dantų šepetėlį, pastą, kempinę ir truputį talko miltelų.

Ji vis dar suko galvą, kokioje padėtyje ji atsidūrė. Aišku, kad ją tapatina su Venecija, kuri turėjo prisijungti prie

ekspedicijos ir yra antropologė. Viktorija net nežinojo, kas buvo tie antropologai. Jei čia ji galėtų rasti žodyną, būtinai pasižiūrėtų. Kita mergina kitą savaitę dar neturėtų atvykti. Tuomet visą savaitę, arba kol mašina ar sunkvežimis nuveš skalbinius į Bagdadą, Viktorijai teks įsijausti į Venecijos vaidmenį. Ji visiškai nesijaudino dėl žavingai išsiblaškiusio daktaro Ponsfuto Džounso, bet Ričardas Beikeris ją iš tiesų neramino. Jai nepatiko jo skvarbus žvilgsnis, ir ji bijojo, kad apsimetimas gali išaiškėti, net jei ji labai stengsis. Laimei, ji trumpai buvo dirbusi sekretore mašininke Londono Archeologijos institute, todėl archeologijos žinių trupiniai ir daugelio frazių paviršutiniškas žinojimas jai galėjo labai praversti. Bet ji turėjo būti ypatingai atidi, kad nepadarytų rimtos klaidos. „Kaip gerai, kad vyrai jaučiasi esą žymiai pranašesni už moteris“, – pagalvojo Viktorija. – „Kiekviena klaida jiems – kaip dar vienas įrodymas to, kad visos moterys yra kvailelės!“.

Šis laikotarpis suteikė trumpą atokvėpį, kurio jai labai reikėjo. Jos netikėtas dingimas turėjo suardyti „Alyvų šakelės" planus. Viktorija paspruko iš kalėjimo, bet jos ateitis vis dar buvo miglota. Ričardo mašina nebuvo užsukusi į Mandali kaimą, taigi niekas nežinojo, kad ji dabar Tel Asvade. Jų galva ji tiesiog išnyko. Jie galėjo padaryti išvadą, ir greičiausiai padarė, kad ji jau buvo mirusi. Kad pasiklydo dykumoje ir mirė nuo išsekimo.

Gerai, tegul taip ir galvoja. Gaila aišku, kad ir Edvardas taip mano! Labai gerai, kad Edvardui norom nenorom teks taikytis su tuo. Bet kokiu atveju, jam neteks su tuo taikytis ilgai. Kaip tik tuomet, kai jis kankinsis graužiamas sąžinės, kad patarė jai prisidėti prie Katerinos draugijos – staiga atsiranda ji. prisikėlusi iš mirusiųjų, bet jau nebe brunetė, o blondinė.

Tai gražino ją prie spėlionių, kodėl jie (kas jie bebūtų) perdažė jos plaukus. Turėtų būti tokio perdažymo priežastis. bet ji niekaip negalėjo rasti jokio paaiškinimo. Kaip bebūtų. greitai ji atrodys labai savotiškai, kai nuo šaknų pradės ataugti juodi plaukai. Netikra blondinė nepapudruotu veidu ir be jo-

kių lūpų dažų! Ar mergina galėtų būti labiau nepavydėtinoje padėtyje? „Nesvarbu, – galvojo Viktorija. Svarbiausia, kad esu gyva, ar ne? Nematau jokių priežasčių nepasidžiaugti sėkme, bent jau šią savaitę. Didelis malonumas praktiškai sudalyvauti archeologinėje ekspedicijoje (jei tik ji pasistengs ir neišsiduos!)".

Jos vaidmuo buvo nepavydėtinas. Žmones, spaudinius, architektūros stilius ir keramikos rūšis minėti reikėjo ypatingai atsargiai. Laimei, geras klausytojas visuomet vertinamas. Viktorija buvo puiki tų dviejų vyrų klausytoja ir apdairiai besielgdama sugebėjo nepaprastai greitai pagauti jų žargoną.

Kai būdavo name viena ji slapta daug skaitydavo. Ten buvo didelė archeologinių spaudinių kolekcija. Viktorija greitai pagaudavo skaitomo dalyko esmę. Netikėtai ji suprato, kad toks gyvenimas ją žavi. Arbata ankstų rytą lauko kasinėjimuose. Pagalba Ričardui fotografuojant. Dirbančių žmonių stebėjimas, žavintis jų kasinėjimo įgūdžiais, klausantis berniukų, nešančių išpilti kibirus, dainų ir juoko. Ji išmoko periodus, suprato įvairius lygius kuriuose buvo vykdomi kasinėjimo darbai, susipažino su ankstesniųjų kasinėjimų rezultatais. Vienintelis dalykas, kuris jai kėlė baimę – kad tik nebūtų iškasta kokia kapavietė. Niekas iš to, ką ji perskaitė, nepadėjo jai susigaudyti, ką ji kaip antropologė turėtų daryti. „Jei iškasime kokius kaulus ar kapą, – galvojo sau Viktorija, – mane iš karto užpuls baisi karštinė – ne, siaubingas tulžies išsiliejimas – ir būsiu prikaustyta prie lovos".

Bet kapai vis nesirodė. Buvo tik lėtai kasinėjamos rūmų sienos. Viktorija buvo sužavėta, ir neturėjo jokios priežasties demonstruoti savo žinias bei profesinius įgūdžius.

Ričardas Beikeris retkarčiais mesteldavo į ją tiriantį žvilgsnį. Ji nuolatos jausdavo jo kritiškumą, nors jis elgėsi su ja mandagiai ir draugiškai, bei juokais pasišaipydavo iš jos entuziazmo.

– Kaip neįprastai viskas atrodo ką tik atvykus iš Londono, – vieną kartą pradėjo kalbą jis. – Pamenu, kaip buvau priblokštas per savo pirmąją ekspediciją.

– Prieš kiek laiko tai buvo?

Jis nusišypsojo.

– Tikrai seniai. Prieš penkiolika... ne, šešiolika metų.

– Turėtumėte gerai žinoti šią šalį.

– Na, buvau ne tik čia. Sirijoje, taip pat Persijoje.

– Girdėjau, puikiai kalbate arabiškai. Jei apsirengtumėte kaip arabas, ar jus būtų galima palaikyti arabu?

Jis papurtė galvą.

– Tikrai ne – tam reikia kai ko daugiau. Abejoju, kad anglas gali būti palaikytas arabu. Nebent tik trumpam. Vienintelis anglas, kuris iš esmės nesiskiria nuo vietinių gyventojų, praktiškai yra gimęs šiose vietose. Jo tėvas buvo konsulas Kašgare ir kitose negyvenamose vietose. Būdamas vaikas, jis kalbėjo visais aplinkiniais dialektais, ir tikiu išlaikė juos ir vėliau.

– Kur jis dabar?

– Pamečiau jį iš akiračio vos tik baigėme mokyklą. Mokėmės vienoje klasėje. Vadinome jį Fakyru, nes mokėjo ilgai nejudėdamas išsėdėti vienoje vietoje. Nežinau, kur jis dabar, bet spėju, kad jam gerai sekasi.

– Ar niekada nesate jo sutikęs po mokyklos?

– Keista, bet sutikau jį neseniai Basroje. Gana keistas susitikimas bendrai paėmus.

– Keistas?

– Taip. Nepažinau jo. Jis atrodė kaip arabas: kefija, apdriskę marškiniai, senas karinis munduras. Rankose jis turėjo kažką panašaus į rožinį ir tradiciškai barškino geltonais karoliukais. Bet tai nebuvo paprastas barškėjimas. Jis naudojo Morzės abėcėlę. Ir siuntė pranešimą – man!

– Kokį pranešimą?

– Mano vardą, veikiau pravardę, savo pravardę ir signalą budėti laukiant pavojaus.

– O pavojus ar buvo?

– Taip. Vos tik jis pakilo eiti, ramus, niekuo neišsiskiriantis komivojažierius išsitraukė revolverį. Aš išmušiau jam jį iš rankos – ir Karmaiklas pabėgo.

– Karmaiklas?

Jis greitai pasuko galvą į jos pusę:

– Tai jo tikrasis vardas. O kodėl klausiate, gal pažįstate jį?

Viktorija sau pagalvojo: „Kaip keistai nuskambėtų, jei pasakyčiau, kad jis mirė mano lovoje“.

– Taip, – lėtai pratarė ji. – Aš jį pažinojau.

– Pažinojote jį? Kaip tai? Ar jis?..

Viktorija linktelėjo.

– Taip. Jis miręs.

– Kaip jis mirė?

– Bagdade, „Tio“ viešbutyje, – pridūrė ji skubiai. – Tai buvo nuslėpta. Niekas nežino.

Jis lėtai linktelėjo galvą.

– Suprantu. Toks jo darbas. Bet jūs, – jis pasižiūrėjo į ją. – Kaip jūs tai sužinojote?

– Aš atsitiktinai į tai įsipainiojau.

Jis ilgai ir atidžiai nužvelgė ją.

Viktorija nedelsdama paklausė:

– Ar jūsų pravardė mokykloje nebuvo Liuciferis?

Jis atrodė nustebęs.

– Liuciferis? Ne! Mane vadino Pelėda – nes turėjau nešioti didelius akinius.

– O gal žinote ką nors Basroje, kurį taip vadina?

Ričardas papurtė galvą.

– Liuciferis, ryto aušros sūnus*.

Ir pridūrė:

– Arba senovinis vaškinis dagtis. Jo privalumas yra tas, jei teisingai prisimenu, kad neužgesta pučiant vėjui.

Kalbėdamas jis atidžiai ją stebėjo, bet Viktorija buvo susiraukusi.

– Norėčiau, kad papasakotumėte, – pasakė ji netrukus, – apie tai, kas nutiko Basroje, tiksliau.

---

* Lucifer (lot.), fosfor (gr.) – „šviesnešys“, originale – hêylêl (hebr.) – „Aušrinis“, „rytinė žvaigždė“, (Biblija, Senasis Testamentas, Izaijo knyga 14,12) – kritęs angelas. – *Leid. past.*

– Aš jau papasakojau.

– Ne. Aš turiu omenyje, kur jūs buvote, kai visa tai įvyko?

– A, suprantu. Mes buvome konsulato laukiamajame. Laukiau Kleitono, konsulo.

– O kas dar ten buvo? Šis komivojažierius ir Karmaiklas? Ar dar kas nors?

– Buvo dar keletas, liesas tamsus prancūzas arba siras ir senyvas žmogus, sakyčiau persas.

– Komivojažierius išsitraukė revolverį ir jūs sustabdėte jį, o Karmaiklas išėjo – kaip?

– Pirmiausiai jis pasuko link konsulato. Tai kitame koridoriaus gale, kur sodas...

Ji pertraukė:

– Žinau. Buvau ten apsistojusi dienai ar porai. Iš tiesų, atvykau ten iš karto, kai tik jūs išėjote.

– Tikrai?

Dar sykį jis įdėmiai į ją pasižiūrėjo. Bet Viktorija to nepastebėjo. Ji matė ilgą konsulato koridorių, bet su atviromis galinėmis durimis, pro kurias matėsi žaliuojantys medžiai ir sklido saulės šviesa.

– Kaip ir sakiau, Karmaiklas visų pirma pasuko šia kryptimi, paskui apsisuko ir nuskubėjo kitu keliu į gatvę. Tai buvo paskutinis kartas, kai jį mačiau.

– O kaip tas komivojažierius?

Ričardas patraukė pečiais.

– Kiek žinau jis pasakojo iškraipytą istoriją apie tai kaip išvakarėse buvo apiplėštas ir atpažino tą plėšiką konsulate. Daugiau nieko apie tai negirdėjau, nes išskridau į Kuveitą.

– O kas tuo metu buvo apsistojęs konsulate?

– Vyras vardu Krosbis – vienas iš naftininkų. Daugiau niekas. O, dar manau buvo kažkas iš Bagdado. Negaliu prisiminti vardo.

„Krosbis“, – pagalvojo Viktorija. Ji prisiminė kapitoną Krosbį, jo nedidelę kresną figūrą, trūkčiojančią kalbos manierą. Paprastas žmogus. Padorus, bet ne ypatingai taktiškas.

Krosbis sugrįžo į Bagdadą tą vakarą, kai Karmaiklas atvyko į „Tio". Ar galėjo būti, kad ji priešais saulę matė Krosbio siluetą kitame koridoriaus gale, tuo metu kai Karmaiklas pasuko į gatvę vietoj to, kad pasistengtų pasiekti konsulatą?

Kurį laiką ji įsigilinusi galvojo. Ji jau pradėjo gailėtis, kad prasitarė, kai pagavo dėmesingą Ričardo žvilgsnį.

– Kam jums visa tai žinoti?

– Tiesiog įdomu.

– Ar dar turite klausimų?

Viktorija paklausė:

– Ar pažįstate žmogų pavarde Lefaržas?

– Ne, negaliu sakyti kad pažįstu. Tai moteris ar vyras?

– Nežinau.

Ji buvo susidomėjusi Krosbiu. Krosbis? Liuciferis?

Ar Krosbis ir Liuciferis vienas ir tas pats asmuo?

Tą vakarą, kai Viktorija, atsisveikinusi su abiem vyrais, nuėjo miegoti, Ričardas pasakė daktarui Ponsfutui Džounsui:

– Įdomu būtų paskaityti Emersono laišką. Norėčiau pamatyti, ką jis rašo apie šią merginą.

– Žinoma, mano mielas drauge, žinoma. Pamenu kai ką pasižymėjau kitoje laiško pusėje. Jei gerai pamenu, jis labai gerai atsiliepė apie Veroniką, sakė, kad ji nepaprastai energinga. Man atrodo, ji žavinga mergina. Labai ryžtingai sutiko savo bagažo praradimą. Dauguma merginų išsireikalautų būti nuvežtos į Bagdadą, kad galėtų nusipirkti naujų drabužių. Ji yra, kaip aš sakau, sportinio stiliaus mergina. Tarp kitko, kokiu būdu ji prarado bagažą?

– Ji buvo užmigdyta chloroformu, pagrobta ir įkalinta vietinių gyventojų namuose, – atsakė Ričardas abejingai.

– O taip, jau pasakojote. Dabar prisimenu. Viskas neįtikėtina. Tai man primena... Ką gi tai man primena? A, Elizabetą Kaning, žinoma! Pamenate, ji grįžo su neįtikinamiausia istorija, kai buvo dingusi dvi savaites. Labai įdomus

akivaizdžių dalykų prieštaringumas: kažkas apie čigonus, jei tai būtent tas atvejis. Ji buvo tokia neišvaizdi mergina, neatrodo, kad jos dingimas būtų susijęs su vyriškos lyties atstovu. Na, o mažoji Viktorija–Veronika, niekaip negaliu prisiminti jos vardo, tikrai nepaprastai dailutė. Jos atveju, vyras tikrai galėtų būti su tuo susijęs.

– Ji geriau atrodytų, jei nebūtų nusidažiusi plaukų, – ištarė Ričardas.

– Ar ji juos persidažė? Nejaugi! Koks jūs išprusęs tokiuose dalykuose.

– Apie Emersono laišką, sere...

– Aišku, aišku... Neturiu supratimo, kur jį nudėjau. Paieškokite jo ten, kur jis galėtų būti. Bet kokiu atveju turiu jį surasti – kitoje pusėje nusipiešiau spirale susukto kaklo papuošalo eskizą.

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Stiprėjantis mašinos ūžesys, atsklindantis iš dykumos link telio, ne juokais supykdė daktarą Ponsfutą Džounsą.

– Lankytojai, – įtūžęs šūktelėjo jis. – Ir vėl pačiu netinkamiausiu metu, kai aš jau susiruošiau atidžiai apžiūrėti tą spalvotą rozetę* šiaurės rytų pusėje. Kvailiai! Prisiklauso įvairiausių gandų Bagdade ir atvyksta čia tikėdamiesi, kad kažkas puls jiems rodyti visas iškasenas.

– Štai kur Viktorija galės būti mums naudinga, – pareiškė Ričardas. – Viktorija, girdite? Jums teks pravesti ekskursiją.

– Bijau, kad galiu ne viską teisingai papasakoti, – atsakė Viktorija. – Juk žinote, kad aš turiu labai mažai patirties.

– Net neabejoju, kad susitvarkysite kuo puikiausiai, – maloniai kalbėjo Ričardas, – tai, ką šįryt papasakojote apie plokščiagaubtes plytas, galėtų papildyti net Delongazo knygą.

Viktorija šiek tiek paraudo ir nusprendė, kad kitą kartą savo „erudiciją“ demonstruos žymiai atsargiau. Kartais atlaidžiai pašaipus žvilgsnis, mestas pro pensnė, versdavo ją pasijusti itin nejaukiai.

– Aš pasistengsiu, – nuolankiai sutiko Viktorija.

---

* Rosette (pranc.) – rožytė, apskritas dekoro motyvas, ornamentas, sukomponuotas iš išcentrine tvarka sudėliotų augalų lapų, gėlių žiedų, abstrakčių formų. – *Vert. past.* – N. J.

– Jūs padėsite mums atlikti visus neįprastus darbus, – pasakė Ričardas.

Viktorija šyptelėjo.

Iš tiesų tai, kuo Viktorija užsiėmė pastarąsias penkias dienas, jai buvo nauja ir neįprasta. Blausioje šviesoje, kurią skleidė primityvus nešiojamasis žibintas (visuomet užgęstantis lemiamu momentu), ji ryškino fotografines plokštes filtruotame pro vatą vandenyje. Prie stalo tamsiame kambaryje, kuris buvo grūste prigrūstas įvairiausių daiktų, ji galėjo dirbti tik klūpėdama arba pasilenkusi. Ričardui tas kambarys kažkodėl priminė sumažintą viduramžiais klestėjusių Artimųjų Rytų modelį. Daktaras Ponsfutas Džounsas stengėsi įtikinti Viktoriją, jog artimiausiu metu planuojama įrengti daugiau patogumų, tačiau kol kas jie buvo priversti taupyti kiekvieną pensą, kad sumokėtų darbininkams, be kurių negalėjo pasiekti apčiuopiamų rezultatų.

Viktorija iš pradžių šiek tiek pašaipiai žiūrėjo į pilnas puodų šukių pintines (bet stengėsi to neparodyti). Krūva įvairiausio šlamšto liekanų – kokia iš jų nauda?

Tačiau netikėtai jos požiūris pasikeitė. Viktorija susidomėjo. Ji ėmė lyginti atskirų dalelių skilimo linijas, klijuoti vieną šukę prie kitos ir dėliojo jas į dėžes su smėliu, kad sutvirtintų. Viktorija išmoko klasifikuoti šukes pagal skirtingas formas ir tipus. Galiausiai ji netgi pamėgino savo vaizduotėje atkurti tų indų, kurie buvo naudojami maždaug prieš tris tūkstančius metų, pirmykštę išvaizdą. Prieš jos akis nedidelis kasinėjimų plotas tarsi atgijo – iškilo senoviški anuometiniai namai ir juose gyvenantys žmonės su savo vargais, turtais ir amatais, su savo viltimis ir baimėmis. Laki Viktorijos vaizduotė atkūrė labai gyvą anų laikų vaizdą.

Tą dieną, kai atkasto namo sienoje buvo rasta nediduké molinė puodynė su pustuziniu auksinių auskarų viduje, Viktorija buvo tiesiog pakerėta.

– Tikriausiai dukters kraitis, – šypsojosi Ričardas.

– Indai pripildyti grūdų, auksiniai auskarai saugomi kraičiui, kaulinės adatos, girnos ir grūstuvės, mažos statulėlės

ir amuletai. Visa tai yra kasdieninis paprastų žmonių bendruomenės gyvenimas, jų baimės ir viltys. Štai kas iš tikrųjų mane žavi, – dėstė Viktorija Ričardui. – O aš visada galvojau, kad archeologija yra tik karališki kapai ir rūmai.

– „Babilono rūmai", – pridūrė ji su prislopinta šypsena. – Bet man įdomesni paprasti, kasdieniški žmonės – tokie kaip aš. Šventasis Antanas man padeda atgauti prarastą tikėjimą, turiu laimę nešančią porcelianinę kiaulytę ir labai mielą stiklinį spalvotą dubenį, mėlynu vidumi ir baltu paviršiumi, kuriame visada maišau tešlą pyragui. Tačiau kai jis sudužo ir nusipirkau naują, tai jau nebuvo tas pats. Galiu suprasti, kodėl tie žmonės slėpė savo mėgstamiausius dubenis ar indus sienų plyšiuose, rūpestingai juos užglaistydami derva. Pasaulis nepasikeitė – kaip tada, taip ir šiandien. Argi ne taip?

Galvodama apie ką tik kalbėtus dalykus Viktorija pamatė kylančius link telio lankytojus. Ričardas išėjo jų pasitikti ir ji nusekė jam iš paskos.

Tai buvo du archeologija besidomintys prancūzai, kurie keliavo po Siriją ir Iraką. Viktorija po oficialių pasisveikinimų juos nuvedė į kasinėjimų vietą. Ji tarsi papūga išdėstė faktus kas ir kaip, tačiau negalėdama pasipriešinti savo – Viktorijos – prigimčiai, sausą pasakojimą apipynė įvairiausiomis pikantiškomis detalėmis.

Vienas iš dviejų vyriškių buvo gerokai išblyškęs ir jos pasakojimo klausėsi be jokio susidomėjimo, kol galiausiai įsiterpė ir pareiškė:

– Jeigu madmuazelė neprieštarauja, norėčiau eiti į vidų ir prigulti.

Jis jautėsi prastai nuo pat ankstyvo ryto, o dėl kaitrios saulės pasijuto dar blogiau.

Nesveikuojantis vyras nuėjo į gyvenamąsias ekspedicijos patalpas. Likęs prancūzas gerokai pažemintu tonu paaiškino, jog tai dėl skrandžio:

– Čionykščiai tai vadina „Bagdado pilvu", ar ne? Šiandien jam išties nereikėjo niekur važiuoti.

Nors ekskursija buvo baigta, prancūzas vis dar kalbino Viktoriją, kol galiausiai buvo pakviestas Fidosas ir daktaras Ponsfutas Džounsas, kuris rodydamas prideramą svetingumą, pasiūlė svečiams prieš kelionę išgerti arbatos.

Prancūzas mandagiai atsisakė daktaro pasiūlymo. Jis paaiškino, kad jiems reikia nedelsiant išvykti, nes sutemus šiose vietose labai lengva pasiklysti. Ričardas Beikeris supratingai patvirtino prancūzo žodžius. Tuomet iš namo buvo atvestas negaluojantis prancūzas, įsodintas į automobilį, kuris netrukus jau važiavo didžiausiu įmanomu greičiu.

– Manau, kad tai tik pradžia, – suniurnėjo daktaras Ponsfutas Džounsas. – Nuo šiol mes turėsime lankytojų kiekvieną dieną.

Jis atsilaužė didelį arabiškos duonos gabalą ir užtepė ant jo storą sluoksnį abrikosų džemo.

Išgėręs arbatos Ričardas nuėjo į savo kambarį. Jam reikėjo parašyti keletą laiškų, kuriuos rytoj galėtų nuvežti į Bagdadą.

Įėjęs į kambarį, Ričardas staiga susiraukė. Iš pažiūros būdamas ne itin tvarkingas vyriškis, kambaryje jis vis dėlto turėjo savo tvarką, todėl iš karto pastebėjo, kad kažkas rausėsi po jo stalčius. Tai negalėjo būti tarnai, jis buvo tuo įsitikinęs. Tikriausiai tai buvo tas prancūzas, kuris, turėdamas dingstį patekti į namą, galėjo kuo ramiausiai apieškoti jo kambarį. Ričardas patikrino, ar niekas nepavogta. Niekas. Net pinigai nepaliesti. Tai ko jie tada ieškojo? Vos tik jis pagalvojo apie tai, jo veidas išblyško tarsi popierius.

Nuėjęs į Antikos kambarį jis patikrino komodos stalčių, kuriame buvo laikomi antspaudai ir atspaudai. Paniurusiu Ričardo veidu praslinko nuostabos šypsena – viskas buvo savo vietose. Tada jis užsuko į bendrąjį poilsio kambarį, kuriame susirangiusi lyg katė Viktorija skaitė knygą. Daktaras Ponsfutas Džounsas kartu su darbų vykdytoju kalbėjosi kieme.

– Kažkas buvo mano kambaryje ir rausėsi po mano daiktus, – nieko neaiškindamas pareiškė Ričardas.

Viktorija nustebusi pakėlė akis į jį.

– Bet kodėl? Kas?

– Tai buvote ne jūs?

– Aš?! – pasipiktino Viktorija. – Žinoma, kad ne aš. Kodėl turėčiau kaišioti nosį po svetimus daiktus?

Ričardas dėbtelėjo į Viktoriją ir piktai tarė:

– Vadinasi, tai buvo tas prakeiktas prancūzas. Apsimetė, kad serga ir nuėjo į namą.

– Ar jis ką nors pavogė?

– Ne, – atsakė Ričardas. – Viskas savo vietose.

– Bet kodėl kažkam prireikė...

– Manau, kad jūs turite tai žinoti, – įsiterpė Ričardas, neleisdamas Viktorijai pabaigti klausimo.

– Aš?

– Na, žinant jūsų istoriją... Juk nepaneigsite, kad vos tik jūs pasirodote, aplinkui ima dėtis keisti dalykai?

– A, štai kas, – Viktorija šiek tiek krūptelėjo ir lėtai tardama žodžius pridūrė, – nesuprantu, kam jiems reikėjo apieškoti jūsų kambarį. Juk jūs visiškai nesusijęs su...

– Su kuo?

Viktorija minutei nutilo ir nieko neatsakė. Ji atrodė sumišusi ir susimąsčiusi.

– Atleiskite, – galiausiai prabilo, – ką jūs sakėte? Neišgirdau.

Užuot pakartojęs, Ričardas paklausė:

– Ką skaitote?

– Grožinės literatūros pasirinkimas čia tikrai ne per didžiausias. „Pasakojimas apie du miestus“, „Puikybė ir prietarai“ ir „Malūnas ant Floso“*. Skaitau „Pasakojimą apie du miestus“.

– Nesate skaičiusi anksčiau?

– Ne. Visada maniau, kad Dikensas – tikra nuobodybė.

– Kokia knyga!

– Ji labiausiai patiko.

– Kur dabar skaitote? – jis pažvelgė pro Viktorijos petį ir ėmė skaityti: – Megzdama moteris skaičiavo: „Vienas...“

---

* Charles Dickens *Tale of Two Cities*, Jane Austin *Pride and Prejudice*, George Eliot *The Mill on the Floss*. – *Vert. past.* – N. J.

– Atrodo, kad ji yra siaubingai išsigandusi, – pasakė Viktorija.

– Madam Defarž? Taip, meistriškai sukurtas personažas. Nors man visada kėlė abejonių tas jos sugebėjimas atsiminti ilgiausią mezgimo raštų pavadinimų sąrašą. Na, bet aš nesu mezgėjas.

– O aš manau, kad jūs tai sugebėtumėte, – pasvarsčiusi pasakė Viktorija. – Paprasta ir išvirkščia akis – štai jums ir mezginio raštas – išvirkščios akys išmezgamos ir nuleidžiamos pakaitomis tam tikrais intervalais. Taip, toks mezginys, žinoma, atrodytų nedailus su daugybe klaidų... lyg kokia maskuotė...

Staiga Viktorijos protas nušvito tarsi akinantis žaibo tvykstelėjimas. Jos galvoje sukosi du dalykai. Vardas, kurį atgaivino jos regimoji atmintis, ir vyras, rankoje laikantis apdriskusį rankomis megztą raudoną šaliką. Tą, kurį ji paskubomis įmetė į lagaminą ir kuris siejosi su Defaž – ne Lefaržo, o madam Defaž vardu.

Intensyvius Viktorijos apmąstymus nutraukė malonus Ričardo balsas:

– Ar jums viskas gerai?

– Taip, aš tik apie kažką užsigalvojau.

– Suprantu, – Ričardas šiek tiek arogantiškai pakėlė antakius.

Viktorija pagalvojo, kad jau rytoj jie visi kartu išvyks į Bagdadą, ir jos atokvėpis pasibaigs. Beveik savaitę ji mėgavosi ramybe ir jautėsi saugi, o dabar atėjo metas suimti save į rankas. „Tikriausiai esu bailė“, – mąstė Viktorija. Ji taip karštligiškai troško patirti nuotykių, tačiau jiems iš tikrųjų prasidėjus, nejautė jokio pasitenkinimo. Ji prisiminė chloroformą, lėtą kankinantį dusimą ir dabar, viršutiniame kambaryje išgirdusi apdriskusį arabą sakant „Bukra“, buvo siaubingai išsigandusi.

Viktorija slapta dirbo misteriui Deikinui. Už darbą jai buvo sumokėta, todėl ji privalėjo sugrįžti į Bagdadą ir įrodyti esanti verta ne tik misterio Deikino pinigų, bet ir parodyti

jam savo drąsą! Viktorija suprato, kad jai gali tekti sugrįžti netgi į „Alyvų šakelę". Ji prisiminė daktarą Ratbouną, tą kiaurai veriantį jo žvilgsnį, ir šiurpuliukai perbėgo jos kūnu. Jis įspėjo ją...

Viktorija dvejojo. Galbūt jai nevertėjo grįžti. Galbūt ir misteris Deikinas mano, kad būtų kur kas geriau, jeigu jie nieko apie ją nežinotų. Tačiau ji nusprendė išvykti. Jai būtinai reikėjo pasiimti daiktus iš viešbučio kambario, kuriame buvo ir tas raudonas megztas šalikas, nerūpestingai įgrūstas į lagaminą... Prieš išvykdama į Basrą, ji visą savo mantą paskubomis sukrovė į lagaminus. Kai tik ji perduos tą šaliką misteriui Deikinui, galbūt jos užduotis bus baigta. Jis tarsi kino filmo aktorius jai pasakys: „Viktorija, jūs viską įvykdėte kuo puikiausiai".

Viktorija žvilgtelėjo į Ričardą, kuris akylai ją stebėjo.

– Beje, – klausiamai prabilo jis, – ar jūs galėsite gauti pasą rytojui?

– Savo pasą?

Viktorija bandė įvertinti savo situaciją. Ji buvo taip giliai panirusi į apmąstymus, kas jai buvo būdinga, apie praleistą laiką ekspedicijoje, kad dar nespėjo apgalvoti savo artimiausių planų. Norėdama išvengti konflikto su netrukus iš Anglijos atvyksiančia tikrąja Veronika (ar Venecija), ji privalėjo išvykti. O jeigu ji paprasčiausiai pasiliktų arba su dideliu apgailestavimu pripažintų savo apgavystę, arba... Tačiau ką iš tikrųjų ketino daryti, ji dar nebuvo nusprendusi. Tokiose situacijose Viktorija visuomet laikydavosi Mikoberio* požiūrio, jog viskas būtinai kaip nors išsispręs.

– Na, – delsdama atsakė ji, – nesu tikra, ar man pavyks.

– Matote, pasas reikalingas vietos policijai, – paaiškino Ričardas. – Jie patikrins jūsų paso serijos numerį, vardą, amžių ir visa kita, juk pati suprantate... Ir jeigu jūs rytoj neturėsite paso, manau, kad reikia jiems kaip nors nusiųsti jūsų duomenis. Beje, Viktorija, kokia jūsų pavardė?

* Micawber – literatūrinis personažas. – *Vert. past.* – N. J.

Prieš atsakydama, Viktorija galantiškai susitelkė ir tarė:

– Tik neapsimetinėkite, jūs žinote mano pavardę ne ką prasčiau už mane.

– Na, – Ričardo veide išlinko piktdžiugiška šypsena, – aš tai žinau jūsų pavardę, bet, atrodo, kad vienintelė, kuri jos nežino, esate jūs.

Skvarbus žvilgsnis pro pensnė įdėmiai stebėjo Viktoriją.

– Žinoma, kad aš žinau savo pavardę, – atšovė ji.

– Tuomet reikalauju ją pasakyti. Dabar!

Ričardo balsas staiga tapo griežtas ir atžagarus.

– Melas toli nenuveda, – tarė jis. – Žaidimas baigtas. Pasirodėte išties ne kvaila. Viską išstudijavote iki mažiausių smulkmenų ir pademonstravote puikius sugebėjimus, tačiau yra dalykų, kurių neįmanoma suklastoti. Aš paspendžiau jums spąstus ir jūs įkliuvote, – Ričardas akimirkai nutilo. – Jūs nesate Venecija Savilė? Tai kas jūs?

– Aš jau sakiau jums, kas esu, kai pirmą kartą susitikome, – atsakė ji. – Viktorija Džouns.

– Daktaro Ponsfuto Džounso dukterėčia?

– Nesu jo dukterėčia, bet mano pavardė taip pat Džouns.

– Esate pripasakojusi man dar ir kitokių dalykų apie save.

– Taip, esu. Ir tai tiesa! Tačiau jūs nepatikėjote ir tai mane siutino. Nors kartais, tiesą sakant, gana dažnai, aš mėgstu pameluoti, bet tąkart tai nebuvo išsigalvojimas. Aš tik norėjau pasirodyti kuo patikimesnė, todėl ir prisistačiau jums kaip Ponsfut Džouns. Anksčiau, dar prieš susitikdama su jumis, prisistatydavau šia pavarde ir tai niekam nesukėlė jokių abejonių. Kaip aš galėjau pasakyti jums savo tikrąją pavardę, kai jūs keliavote būtent čia.

– Tai turėjo sukelti jums nedidelį šoką, – niūriai tarė Ričardas. – Laikėtės kuo puikiausiai – rami ir šaltakraujiška.

Tik jums taip atrodė, – atsakė Viktorija. – Drebėjau iš baimės, tačiau jaučiau, kad negaliu jums nieko paaiškinti.

kol nenuvyksime į ekspedicijos vietą. Tik taip galėjau užsitikrinti savo saugumą.

– Saugumą? – Ričardas klausiamai pakartojo. – Tik nesakykite, Viktorija, kad ir tie jūsų tauškalai apie chloroformą yra teisybė?

– Žinoma, kad tiesa! Argi nesuprantate, jeigu aš būčiau norėjus sukurti istoriją, būčiau sugalvojus kur kas įdomesnę negu tai, ką jums papasakojau!

– Na, dabar, kai jus geriau pažįstu... Tačiau vis dėlto turite pripažinti, kad visa šita jūsų istorija, ypač išgirdus pirmąkart, atrodo visiškai neįtikėtina.

– Tai dabar sutinkate, kad taip galėjo būti? Kodėl?

– Kaip pati sakėte, esate susijusiu su Karmaiklo mirtimi, todėl tai gali būti tiesa, – lėtai paaiškino Ričardas.

– Tai štai, kur šuo pakastas, – mestelėjo Viktorija.

– Privalote man papasakoti apie jį.

Viktorija įdėmiai nužvelgė Ričardą.

– Nesu tikra, ar galiu jumis pasitikėti.

– Nemanote, kad ir aš turėjau rimtų įtarimų, jog jūs prisidengusi svetima pavarde atvykote čia tam, kad išgautumėte iš manęs informaciją? Galbūt tai ir darote.

– Ar tai reiškia, kad jūs žinote apie Karmaiklą kažką, ko nežino jie?

– O kas yra jie?

– Gerai, aš jums papasakosiu viską, – atsakė Viktorija. – Nematau kitos išeities. Jeigu jūs esate vienas iš jų, tada viską kuo puikiausiai žinote, taigi nesvarbu.

Ji papasakojo Ričardui viską, kas įvyko tą naktį, kai buvo nužudytas Karmaiklas, apie pokalbį su misteriu Deikinu, apie savo kelionę į Basrą ir darbą „Alyvų šakelėje“, apie Katerinos priešiškumą, daktarą Ratbouną ir jo įspėjimą, o galiausiai ir apie mistišką plaukų perdažymą. Du dalykus vis dėlto nuslėpė – tai buvo raudonasis šalikas ir madam Defaž.

– Daktaras Ratbounas? – svarstydamas kalbėjo Ričardas. – Manote, kad jis įsivėlęs į visą šitą reikalą? Bet, mieloji,

jis įžymus žmogus. Žinomas visame pasaulyje. Jo idėjos susilaukė ne tik daugelio pritarimo, bet ir finansinės paramos.

– O kodėl jis negalėtų? – paklausė Viktorija.

– Visada gerbiau jį kaip kilniaširdį naivuolį, – susimąstęs atsakė Ričardas.

– Argi tai ne puiki maskuotė?

– Taip, taip, manau, kad įmanoma... O kas yra Lefaržas, apie kurį manęs klausėte anksčiau?

– Tai tik dar vienas vardas, – atsakė Viktorija. – Kaip ir Ana Šyl.

– Ana Šyl? Nieko nesu girdėjęs apie ją.

– Ji svarbi figūra, – aiškino Viktorija, – tik nežinau dėl ko ir kaip. Viskas taip susipainioję.

– Priminkite man, kuo vardu tas vyras, kuris įtraukė jus į visą šitą raizgalynę?

– Edvardas. Hmm... O gal turite omenyje misterį Deikiną. Kiek žinau, jis yra naftininkas.

– Ar tai tas suvargęs ir pakumpęs viengungis?

– Taip, bet jis nėra... Manau, kad ne viengungis.

– Argi jis negeria?

– Taip kalbama, bet aš nemanau, kad gertų.

Ričardas atsilošė ir pažvelgė į Viktoriją.

– Filipsas Openhaimas, Viljamas Lekuksas* ir keletas kitų gerai žinomų rašytojų? Ar tai, ką jie rašė, išties egzistavo? Ir kas iš tikrųjų esate jūs? Persekiojamoji didvyrė ar nedora nuotykių ieškotoja?

Viktorija nė kiek nesutrikusi tarė:

– Dabar svarbiausia yra tai, ką pasakysime apie mane daktarui Ponsfutui Džounsui?

– Nieko, – atsakė Ričardas. – Neprireiks.

---

* Philips Oppenheim (1866–1946) – anglų rašytojas, vienas iš trilerio žanro pradininkų; William Le Queux (1864–1927) – anglų žurnalistas ir rašytojas. – *Vert. past.* – N. J.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Į Bagdadą jie išvažiavo anksti. Viktorijos nuotaika buvo nepaprastai bloga. Ji vos sulaikė ašaras, kai atsigręžusi pažvelgė į nuo jų tolstantį ekspedicijos pastatą. Tačiau sunkvežimio dardėjimas buvo toks stiprus, kad išblaškė bet kokias mintis ir ji sugebėjo galvoti tik apie kelionės nepatogumus. Važiuojant keliu (jeigu jį taip galima pavadinti) Viktorijai buvo keista dar kartą išvysti asilus ir dulkėtus sunkvežimius. Po trijų valandų jie pasiekė Bagdado priemiestį. Sunkvežimio vairuotojas juos išleido prie „Tio" viešbučio, o pats kartu su virėju nuvažiavo apsipirkti. Viešbutyje daktaro Ponsfuto Džounso ir Ričardo laukė didžiulė šūsnis laiškų. Netrukus juos pasitiko ir stambus, spinduliuojantis Markas, kuris kaip visada su perdėtu draugiškumu pasisveikino su Viktorija.

– Ak, – ištarė jis, – kaip seniai jūsų nemačiau. Jūs nebeužeinate į mano viešbutį.

– Nesirodėte net ne savaitę – dvi! Kodėl? Šiandien pietausite čia? Gausite visko, ko tik panorėsite. Kepto viščiuko? Didkepsnį? Deja, ypatingai paruoštos kalakutienos su prieskoniais ir ryžiais pasiūlyti negalėsiu, kadangi užsisakyti reikia mažų mažiausiai iš vakaro.

Atrodė, jog niekas „Tio" viešbutyje nežinojo apie Viktorijos pagrobimą. Tikriausiai Edvardas pasinaudojo misterio Deikino patarimu ir nesikreipė į policiją.

– Gal žinote, ar misteris Deikinas yra Bagdade? – pasiteiravo Viktorija Marko.

– Misteris Deikinas... A, tai labai malonus žmogus... Na, žinoma, juk jis jūsų draugas. Vakar jis buvo užsukęs. Ne... Užvakar. Ir... Kapitonas Krosbis. Pažįstate? Misterio Deikino draugas. Šiandien jis atvyksta iš Kermanšos.

– Gal žinote, kaip surasti misterio Deikino biurą?

– Žinoma, kad žinau. Kiekvienas žino, kur yra Irako ir Irano naftos kompanija.

– Puiku. Ketinu išsikviesti taksi, bet noriu būti tikra, kad vairuotojas nuveš ten, kur man reikia.

– Nesijaudinkite, aš pats jam pasakysiu, – paslaugiai pasakė Markas.

Jis palydėjo Viktoriją iki gatvės ir įsakmia, jam būdinga maniera šūktelėjo. Ištikimiausias tarnas krūptelėjo ir tuojau pat pribėgo prie jo. Markas paliepė jam parūpinti taksi. Jis įsodino Viktoriją į mašiną, nurodė vairuotojui adresą ir kiek atsitraukęs pamojo jai ranka.

– Ar galėčiau užsisakyti kambarį? – paklausė Viktorija.

– Taip, taip. Gausite nuostabų kambarį ir šįvakar primygtinai kviečiu didkepsnio. Labai ypatingas – su ikrais. Prieš tai dar ir šiek tiek išgersime.

– Puiku, – pasakė Viktorija. – O, Markai, gal galėtumėte paskolinti man pinigų?

– Na, žinoma, brangute. Prašau. Imkite, kiek jums reikia.

Taksi staigiai pajudėjo iš vietos ir Viktorija, spausdama saujoje monetas ir banknotus, tiesiog prilipo prie sėdynės atlošo.

Po penkių pinučių ji jau pravėrė Irano ir Irako naftos kompanijos biuro duris ir pasiteiravo misterio Deikino.

Viktorijai įėjus į biurą, misteris Deikinas pakėlė akis nuo darbo stalo, prie kurio rašė, ir iš tolo oficialiai mostelėjo jai ranka.

– Mis... Mis Džouns, taip? Atnešk kavos, Abdulai.

Vos tik klerkas paskui save uždarė duris, jis tyliai pasakė:

– Žinote, jums tikrai nereikėjo čia ateiti.

– Šįkart privalėjau, – pasakė Viktorija. – Turiu jums kai ką papasakoti, kol man kas nors neatsitiko.

– Neatsitiko jums? Ar jums kas nors buvo atsitikę?

– Negi nežinote? – paklausė Viktorija. – Ar Edvardas jums nieko nepasakojo?

– Kiek man žinoma, jūs vis dar dirbate „Alyvų šakelėje". Niekas man nieko nesakė.

– Katerina! – šūktelėjo susierzinusi Viktorija.

– Atsiprašau..?

– Ta ragana, Katerina! Lažinuos, kad ji įtikino Edvardą papasakodama kokią nors istoriją ar dar ką nors, o tas kvailelis ir patikėjo.

– Na, tai pasakokite, – ragino misteris Deikinas. – Hmm... Jeigu galėčiau pastebėti, – jo diskretiškas žvilgsnis nukrypo į šviesius Viktorijos plaukus, – man jūs labiau patikote kaip brunetė.

– Tai tik dalis visos istorijos, – atsakė Viktorija.

Pasigirdo beldimas į duris, pro kurias įėjo pasiuntinukas ir atnešė du saldžios kavos puodelius. Kai jis išėjo, Deikinas tarė:

– Na, dabar patogiai įsitaisykite ir viską papasakokite. Užtikrinu jus, kad čia mūsų niekas slapta nesiklausys.

Viktorija ėmė pasakoti savo nuotykius. Kaip visada, kalbėdama su Deikinu, ji sugebėjo viską dėstyti nuosekliai ir glaustai. Baigusi pasakojimą ji pridėjo ir savo išvadas dėl raudono šaliko, kurį paliko Karmaiklas ir kuris siejosi su madam Defaž vardu.

Tuomet ji nerimastingai pažvelgė į Deikiną.

Kai Viktorija atėjo į biurą, jis atrodė jai dar labiau prislėgtas ir suvargęs negu anksčiau, tačiau dabar jo žvilgsnis tapo gyvesnis.

– Turėčiau dažniau skaityti Dikensą, – pasakė jis.

– Tuomet jūs irgi galvojate, kad aš teisi? Manote, kad jis ištarė būtent Defaž vardą ir kad kažkokia žinutė yra įmegzta į tą šaliką?

– Manau, – atsakė Deikinas, – kad pagaliau mes pasistūmėjome į priekį ir už tai turime būti dėkingi jums. Tačiau tas svarbus įrodymas, šalikas, kur jis?

– Mano lagamine. Tą naktį aš įmečiau jį spintą, o vėliau, kai ruošiausi išvykti, supakavau kartu su visais kitais daiktais.

– Ar kam nors sakėte, kad šitas šalikas priklausė Karmaiklui?

– Ne, nes ir pati buvau pamiršusi. Prieš išvykdama į Basrą, įgrūdau jį į lagaminą kartu su kitais daiktais, ir nuo to laiko dar nebuvau jo atidariusi.

– Tuomet, rodos, viskas gerai. Net jeigu jie ir apieškojo jūsų daiktus, senas purvinas vilnonis šalikas jiems tikrai neturėjo sukelti jokių įtarimų. Žinoma, jeigu jiems niekas nepranešė, kas, kaip matau, kol kas yra neįmanoma. Viskas, ką mes dabar turime padaryti, tai surinkti visus jūsų daiktus ir nusiųsti jums į... Beje, ar jūs turite kur apsistoti?

– Užsisakiau kambarį „Tio" viešbutyje.

Deikinas linktelėjo.

– Vietelė kaip tik jums.

– Ar aš... Ar jūs norite, kad aš sugrįžčiau į „Alyvų šakelę"?

Deikinas pažvelgė į ją.

– Bijote?

Viktorija šiek tiek atkišo smakrą į priekį.

– Ne, – lyg mesdama sau iššūkį atsakė ji. – Aš nueisiu, jeigu to reikia.

– Nemanau, kad prireiks. Netgi būtų neprotinga. Šiaip ar taip, kažkas iš jų perprato jūsų ketinimus. O jeigu taip yra, jums niekada nepavyks ką nors išsiaiškinti ar sužinoti. Tokiu atveju geriausia nesikišti.

Jis nusišypsojo.

– Priešingu atveju, kitą kartą man gali tekti bendrauti su raudonplauke.

– Būtent tai aš labiausiai ir noriu išsiaiškinti, – beveik šaukdama kalbėjo Viktorija. – Kodėl jie perdažė man plaukus? Aš galvojau šimtus kartų, bet neradau nė vieno paaiškinimo. O jūs?

– Turiu vieną, tačiau labai nemalonų. Tam, kad būtų sunkiau atpažinti jūsų kūną.

– Bet jeigu jie norėjo mane nužudyti, tai kodėl to nepadarė iš karto?

– Tai labai įdomus klausimas, Viktorija. Klausimas, į kurį labiausiai norėčiau rasti atsakymą.

– Ir neturite nė menkiausio supratimo, kas tai galėtų būti?

– Turiu užuominą, – šiek tiek šyptelėjęs atsakė Deikinas.

– Kad jau prakalbome apie užuominas, – kalbėjo Viktorija, – ar atsimenate mano dvejones dėl sero Ruperto Kroftono Li, kuris tą rytą „Tio“ viešbutyje kažkodėl atrodė įtartinai?

– Taip.

– Jūs nepažinojote jo asmeniškai, argi ne taip?

– Anksčiau nebuvau jo sutikęs.

– Žinoma, kad ne. Nes jis nebuvo seras Rupertas Kroftonas Li.

Ji pasinėrė į gyvą pasakojimą apie šunvotę ant sero Ruperto Kroftono sprando.

– Štai kaip viskas buvo, – pasakė Deikinas. – Aš nesupratau, kaip Karmaiklas galėjo būti nužudytas tą naktį. Jis atvyko pas Kroftoną Li jausdamasis saugus, bet šis jį nudūrė. Tačiau Karmaiklas sugebėjo nusigauti iki jūsų kambario ir prieš mirdamas dar spėjo perduoti šaliką. Klaiki mirtis.

– Ar nemanote, kad jie pagrobė mane tam, kad aš visko nepapasakočiau jums? Bet juk niekas, išskyrus Edvardą, to nežinojo.

– Manau, kad jie nujautė, jog jus būtina greitai pašalinti iš žaidimo. Jūs žinojote per daug, kas vyksta „Alyvų šakelėje“.

– Daktaras Ratbounas mane įspėjo, – pasakė Viktorija. – Tai buvo greičiau grasinimas negu įspėjimas. Manau, kad jis suprato, jog aš nebuvau ta, kuo dėjausi esanti.

– Ratbounas, – šaltai pasakė Deikinas, – ne kvailys.

– Džiaugiuosi, kad man nereikės ten sugrįžti, – pasakė Viktorija. – Aš tik apsimetu, kad esu drąsi, bet iš tikrųjų labai bijau. Bet jeigu neisiu į „Alyvų šakelę“, kaip aš susitiksiu su Edvardu?

Deikinas nusišypsojo.

– Jeigu Mahometas neina pas kalną, tai kalnas ateina pas Mahometą. Parašykite jam laišką. Pasakykite, kad esate apsistojusi „Tio“ viešbutyje ir paprašykite, kad jis surinktų jūsų drabužius bei bagažą ir pristatytų jums. Aš rengiuosi aplankyti daktarą Ratbouną šįryt ir pasikalbėti apie vieną iš jo klubo vakarėlių. Man bus nesunku jūsų laiškelį perduoti jo sekretoriui, todėl nebus jokio pavojaus, kad jūsų varžovė Katerina jį pradangins. O jūs, Viktorija, ramiai keliaukite į viešbutį ir...

– Taip.

– Jeigu jausite spaudimą, nesvarbu kokį, stenkitės to neparodyti. Bet kokiu atveju jūs būsite stebima. Jūsų priešininkai yra pavojingi ir, nelaimei, jūs žinote per daug. Kai tik jūsų bagažas atsidurs „Tio“ viešbutyje, jūsų įsipareigojimai man pasibaigs. Suprantate tai.

– Dabar aš eisiu tiesiai į „Tio“, – pasakė Viktorija. – Tačiau pakeliui dar užsuksiu nusipirkti pudros, lūpų dažų ir kremo. Po viso šito...

– Po viso šito..., – pakartojo misteris Deikinas, – negalima susitikti su vyru visiškai nusiginklavusiai.

– Man visai nesvarbu, kokia aš pasirodysiu Ričardui Beikeriui, nors noriu, kad jis žinotų, jog kai pasistengiu, galiu atrodyti pakankamai gerai, – samprotavo Viktorija. – Bet Edvardui...

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Susitvarkiusi šviesius plaukus, pasipudravusi nosytę ir paryškinusi lūpas Viktorija sėdėjo „Tio" viešbučio balkone tarsi Džiuljeta laukdama savo Romeo.

Romeo pasirodė, kaip ir turėtų būti. Eidamas per žalią veją jis atrodė taip nuostabiai, kaip ir visi romeo džuljetoms.

– Edvardai, – pakvietė Viktorija.

Edvardas pakėlė akis.

– O, štai kur tu, Viktorija!

– Ateik čia.

– Tuojau.

Po akimirkos jis pasirodė balkone.

– Viršuje daug ramiau, – pasakė Viktorija. – Gal iš pradžių leiskimės žemyn ir paprašykime Marko patiekti mums gėrimų?

Edvardas apstulbusiu žvilgsiu stebėjo Viktoriją.

– Aš ir sakau, Viktorija, ką jūs padarėte savo plaukams?

Viktorijos veide pasirodė susierzinimo išraiška.

– Jeigu dar kas nors paminės mano plaukus, aš tikrai gerokai vožtelėsiu?

– Mano manymu, prieš tai buvo geriau, – pasakė Edvardas.

– Pasakykite tai Katerinai!

– Katerinai? O kuo ji čia dėta?

– Viskuo, – atšovė Viktorija. – Jūs patarėte man artimiau su ja susidraugauti, aš taip ir padariau, o jūs, kaip matau, net nenutuokiate, kiek man tai kainavo!

– Kur jūs buvote visą šį laiką, Viktorija? Aš pradėjau jaudintis.

– Ach, jaudinotės? Nejaugi? O kaip jūs manote, kur aš buvau?

– Na, Katerina perdavė man jūsų žinutę. Sakė, kad jūs paprašėte jos, kad man pasakytų, jog netikėtai dėl kažkokios svarbios priežasties išvykote į Mosulą ir kai tik galėsite su manimi susisieksite.

– Ir jūs ja patikėjote? – nusivylusiu ir apgailestaujančiu balsu paklausė Viktorija.

– Galvojau, kad jūs aptikote kokius nors pėdsakus. Visai suprantama, kad Katerinai jūs ir negalėjote pasakyti daugiau...

– Jums net į galvą neatėjo mintis, kad Katerina meluoja ir kad... buvau kankinama.

– Ką? – nustėro Edvardas.

– Taip. Narkotikai, chloroformas... Išbadėjusi...

Edvardas staiga nukreipė žvilgsnį į šalį.

– O, Dieve! Aš net neįsivaizdavau... Na, bet čia ne vieta apie tai kalbėti. Visi tie langai. Gal geriau eikime į jūsų kambarį?

– Gerai. Ar atnešėte mano bagažą?

– Palikau apačioje.

– Na, kai tenka dėvėti tuos pačius drabužius ištisas dvi savaites...

– Viktorija, kas nutiko per tas dvi savaites? Na, gerai... Apačioje mūsų laukia automobilis. Važiuojam į Devonšyrą. Juk niekada ten nesate buvusi, ar ne?

– Devonšyrą? – nustebo Viktorija.

– Ne, tai tik vietovės netoli Bagdado pavadinimas. Šiuo metų laiku ten išties nuostabu.

– Nagi, juk taip seniai buvome dviese.

– Tik Babilone. Bet kaip į tai reaguos daktaras Ratbounas ir „Alyvų šakelė“?

– Velniop Ratbouną. Tas senis man jau įgriso iki gyvo kaulo.

Jie nusileido laiptais žemyn ir išėjo į gatvę, kur stovėjo Edvardo automobilis. Jis vairavo plačia Bagdado alėja pietų kryptimi. Išvažiavę iš miesto, jie pasuko į nelygų kelią ir kratydamiesi palmių giraite dardėjo tilteliais, nutiestais per drėkinimui iškastus kanalus. Galiausiai visiškai netikėtai jie sustojo nedideliame miškelyje, kuris taip pat buvo išvagotas drėkinimo kanalų. Medžiai, daugiausia migdolai ir abrikosai, buvo ką tik pražydę. Netoliese, už miškelio, tekėjo Tigras. Idiliškas vaizdas.

Jie išlipo iš mašinos ir vaikščiojo tarp žydinčių medžių.

– Čia nuostabu, – giliai atsidususi tarė Viktorija. – Tarsi būčiau sugrįžusi į Londoną pavasarį.

Oras buvo maloniai šiltas. Jie atsisėdo ant išvirtusio medžio, kurio rausvi žiedai suposi jiems virš galvų.

– Nagi, brangioji, – prakalbo Edvardas. – Papasakokite man viską, kas tau nutiko. Man labai gaila...

– Tikrai? – ji svajingai nusišypsojo.

Ji papasakojo jam apie kirpėją, chloroformo kvapą ir grumtynes. Apie tai, kaip atsibudo apsvaiginta narkotikų ir nusilpusi. Kaip pabėgo ir atsitiktinai sutiko Ričardą Beikerį, kuriam prisistatė kaip Ponsfut Džouns, ir kartu nuvažiavo į ekspediciją. Kaip jai tik per stebuklą pasisekė apsimesti archeologijos studente, kurios netrukus laukė atvykstant iš Anglijos.

Edvardas garsiai nusijuokė.

– Viktorija, jūs nepakartojama! Tai, kaip jūs sugebate tiek visko išsigalvoti...

– Žinau, – pritardama atsakė Viktorija. – Mano dėdės. Daktaras Ponsfutas Džounsas, o prieš tai vyskupas...

Staiga ji prisiminė tai, ko nesuspėjo paklausti Edvardo Basroje, kai misis Kleiton nutraukė jų pokalbį ir pakvietė išgerti.

– Ketinau anksčiau tavęs paklausti, – sakė ji, – iš kur tu sužinojai apie vyskupą?

Viktorija pajuto, kaip jo pirštai stipriau suspaudė jos ranką. Jis greitai, pernelyg greitai atsakė:

– Kodėl klausi, argi ne pati man pasakei?

Viktorija pažvelgė į Edvardą ir pagalvojo, kaip keista, kad tokia nereikšminga detalė atvėrė jai akis.

Jis visiškai nesitikėjo tokio Viktorijos klausimo, todėl neturėjo iš anksto paruošto atsakymo. Jis buvo užkluptas netikėtai ir demaskuotas, nors pats to dar nesuprato.

Viktorija dabar žiūrėjo į Edvardą ir viskas susidėliojo į savo vietas tarsi kokiame kaleidoskope. Ji suprato, kaip viskas buvo iš tikrųjų. Galbūt ne viską iš karto. Galbūt tas klausimas Edvardui, iš kur jis sužinojęs apie vyskupą, iš pradžių tik nesąmoningai kėlė jai nerimą, tačiau pamažu priartino prie vienintelės neišvengiamos išvados... Ji niekada nepasakojo Edvardui apie Langou vyskupą, nepasakojo ir misteris bei misis Klipai, kurie vieninteliai apie tai žinojo. Viena vertus dėl to, kad jie niekaip negalėjo susitikti su Edvardu iki jų atvykimo į Bagdadą, kita vertus, jiems atvykus į Bagdadą, jis jau buvo Basroje. Taigi Edvardas galėjo tai sužinoti tik iš jų dar prieš išvykdamas iš Londono. Jis žinojo viską, net ir tai, kad ji keliauja kartu su Klipais. O visi atsitiktinumai iš tikrųjų buvo toli gražu ne atsitiktiniai, bet numatyti ir suplanuoti.

Žvelgdama Edvardui į akis, ji dabar aiškiai matė tą, kurį Karmaiklas pavadino Liuciferiu. Ji suprato ir tai, ką tą dieną Karmaiklas matė konsulato koridoriuje. Jis matė nuostabų jauno vyro veidą, į kurį ji žiūrėjo dabar. Tas nuostabus veidas...

Liuciferis, Aušros Sūnus, puolęs angelas.

Ne daktaras Ratbounas – Edvardas! Edvardas, vykdydamas nereikšmingas sekretoriaus pareigas, iš tikrųjų viską kontroliavo, planavo ir valdė. Ratbounas buvo tik jo priedanga. O juk būtent Ratbounas ir mėgino įspėti Viktoriją pasitraukti, kol dar buvo įmanoma...

Kai ji dar kartą pažvelgė į tas velniškai nuostabias akis, rodos, visa jos paaugliškai naivi meilė išgaravo nežinia kur. Dabar ji buvo tikra, kad tai, ką ji manė jaučianti Edvardui, iš tikrųjų niekada nebuvo meilė. Tą patį ji jautė ir Hamfriui Bogartui*, ir Edinburgo hercogui. Tai buvo tik susižavėjimas. Edvardas jos niekada nemylėjo. Jis apgalvotai skleidė savo žavesį ir kerus. Tą dieną jis išsirinko ją pasinaudodamas savo žavesiu taip lengvai ir natūraliai, kad ji nė kiek juo nesuabejojo. Užkibo ant jo kabliuko lyg kokia mulkė.

Neįtikėtina, kiek daug minčių gali prabėgti vos per kelias sekundes. Nereikia jokių pastangų. Jos paprasčiausiai plūsta kaip akimirkos praregėjimas. Galbūt dėl to, kad giliai širdyje visa tai yra žinoma...

Viktorija nutaisė kvailoką lengvabūdiškos nuostabos išraišką – savisaugos instinktas, kaip ir visi protiniai procesai jos galvoje, suveikė staigiai. Ji instinktyviai jautė, kad jai gręsia didelis pavojus.

– Jūs žinojote viską nuo pat pradžių! – pasakė Viktorija. – Žinojote, kad aš čia atvažiuosiu. Viską suplanavote. Ach, Edvardai, jūs nuostabus!

Jos išraiškingas veidas parodė susižavėjimą – šleikštulį keliantį susižavėjimą. Jo veidas atsakė paniekinančia šypsena, bet su palengvėjimu. Ji beveik girdėjo jį ištariant: „Kvailelė! Patikėtų bet kuo! Suvysčiau kaip šiltą vilną“.

– Kaip jums pasisekė viską suorganizuoti? – paklausė ji. – Tikriausiai esate įtakingesnis negu atrodote... Kaip Babilono karalius.

Viktorija pastebėjo, kaip Edvardo veidą užlieja pasitenkinimo banga. Ji matė galią ir jėgą, grožį ir žiaurumą, slepiamą po apgaulinga drovumo ir vyriško žavesio kauke.

„O aš tik manipuliacijų auka“, – pagalvojo Viktorija ir susijaudinusi, lyg paskutinį kartą atlikdama savo vaidmenį, nekantriai paklausė (niekas niekada nesužinos, ką jai reiškė šis klausimas):

---

* Humphrey Bogart (1899–1957) garsus amerikiečių aktorius. – *Vert. past.* – N. J.

– Bet juk jūs išties mane mylite, taip?

Dabar Edvardas jau niekaip nesugebėjo nuslėpti paniekos. „Kvailelės – visos jos tokios! Jas taip lengva priversti patikėti, kad tu jas myli, nes tai yra vienintelis jų rūpestis! Jos neturi jokio supratimo apie naujojo pasaulio kūrimą, o tik verkšlena dėl meilės! Jos yra vergės, todėl ir naudojamos kaip vergės tikslui pasiekti“.

– Žinoma, kad myliu, – atsakė jis.

– Bet ką visa tai reiškia? Paaiškinkite man, Edvardai. Aš noriu suprasti.

– Tai naujasis pasaulis, Viktorija. Pasaulis, kuris pakils iš purvo ir pelenų.

– Paaiškinkite man.

Ji klausėsi jo pasakojimo ir netikėtai sau pačiai užsisvajojo. Ji labai gyvai įsivaizdavo, kaip senasis pasaulis pats save sunaikina. Gobšūs, siekiantys iš visko išspausti naudą magnatai. Fanatiški bukapročiai komunistai, besistengiantys įkurti marksistinį rojų. Kyla pasaulinis karas – totali destrukcija. O tada – naujas Rojus ir nauja Žemė. Sukuriamas naujas pasaulis, kuriame gyvena tik išrinktieji – mokslininkai, agrokultūros specialistai, valdytojai – tokie kaip Edvardas – jaunieji Naujojo pasaulio zigfrydai. Visi jauni ir tarsi supermenai tikintys savo likimu. Tai jie perims senojo pasaulio valdžią į savo rankas.

Tai beprotybė, tačiau konstruktyvi beprotybė. Visi šie dalykai susiskaidžiusiame ir sutriuškintame pasaulyje galėtų įvykti.

– Bet pagalvokite, – pasakė Viktorija, – apie visus tuos žmones, kuriuos reikės nužudyti.

– Jūs nesuprantate, – paaiškino Edvardas, – tai visiškai nereikšminga.

„Visiškai nereikšminga“ – tai buvo Edvardo šūkis. Staiga be jokios priežasties prieš Viktorijos akis iškilo tas trijų tūkstančių metų senumo molinis puodas. Tikriausia reikšmingi buvo maži kasdieniški dalykai: rūpinimasis šeima, namais ir keletas širdžiai mielų daiktų. Tūkstančius metų

žmonės gyveno kiekvienas atlikdamas savo pareigas: dirbo žemę, žiedė puodus, kūrė šeimas, džiaugėsi ir liūdėjo, kėlėsi ryte ir guldavosi į lovą vakare. Svarbūs buvo tie žmonės, o ne šitie angelai šėtoniškomis akimis, kurie siekė sukurti naują pasaulį nepaisydami kitų kančių.

Būdama Devonšyre ji akylai stebėjo aplinką, nes žinojo, kad mirtis jos gali tykoti kiekviename žingsnyje, todėl suskubo paklausti:

– Edvardai, jūs nepakartojamas. Bet aš... Ką aš galėčiau padaryti?

– Jūs norite... Padėti? Tikite tuo, ką aš pasakojau?

Ji buvo atsargi, todėl nesileido į tolesnes diskusijas šia tema. Jai tai jau būtų buvę per daug.

– Aš tik sakau, kad paprasčiausiai tikiu jumis! – išsisukdama atsakė ji. – Aš padarysiu viską, ko tik jūs, Edvardai, manęs paprašysite.

– Šaunuolė, – atsakė jis.

– Bet jūs nebūtumėte manęs atsivežęs čia be jokios priežasties?

– Žinoma, kad ne. Ar atsimenate, kaip aną dieną jus nufotografavau?

– Atsimenu, – atsakė Viktorija, o pati pagalvojo: „O tu, kvaile, jauteisi tokia pamaloninta, kad nėreisi iš kailio, kiek tik galėjai!“

– Mane apstulbino jusų panašumas į vieną žmogų. Ypač iš profilio. Nufotografavau jus, kad įsitikinčiau.

– O į ką aš panaši?

– Į moterį, kuri mums pridarė daugybę rūpesčių. Ana Šyl.

– Ana Šyl, – Viktorija sutrikusi pažvelgė į Edvardą. Kad ir ką ji tikėjosi išgirsti, bet tik ne šitai. – Turi omenyje, kad ji atrodo kaip aš?

– Kad ir kaip būtų keista, taip. Jūsų abiejų bruožai iš profilio atrodo beveik identiški. Ir tai dar ne viskas, ant viršutinės lūpos kairėje pusėje jūs turite mažą randelį...

– Žinau. Jį turiu nuo vaikystės. Užgriuvau ant alavinio arkliuko, kurio smaili ausis pakankamai giliai įsmigo man lūpą. Randas nedidelis, o kai pasipudruoju, jo išvis nesimato.

– Ana Šyl taip pat turi randą ir lygiai toje pačioje vietoje. Tai ir buvo pats svarbiausias bruožas. Jūs panašaus ūgio ir kūno sudėjimo, tik ji keturiais ar penkiais metais už jus vyresnė. Pats didžiausias skirtumas buvo plaukai. Jūs – brunetė, o ji blondinė. Jūsų šukuosena buvo visiškai kitokio stiliaus negu jos. Jūsū akys tamsesnės mėlynos spalvos, tačiau akiniai tamsintais stiklais kuo puikiausiai paslėps šį skirtumą.

– Tai štai dėl ko jūs norėjote, kad aš atvykčiau į Bagdadą? Negi aš atrodžiau kaip ji?

– Taip, maniau, kad toks panašumas galėtų būti naudingas.

– Vadinasi, jūs suorganizavote viską... Ponus Klipus – kas jie?

– Niekas. Tik įvykdė tai, kas buvo liepta.

Pasikeitęs Edvardo balso tembras šiurpuliukais perbėgo Viktorijos nugara. Jis kalbėjo taip, tarsi būtų abejingas visai žmonijai ir sakytų: „Jie yra tik mano pavaldiniai“.

„Šitas beprotiškas planas kažkuo primena religiją, kur vienintelis dievas yra Edvardas. Būtent tai labiausiai ir gąsdina“, – mąstė Viktorija, o garsiai ištarė:

– Jūs sakėte, kad jūsų žaidime Ana Šyl yra svarbiausia figūra – „bičių motinėlė“*.

– Sakiau, nes turėjau jums ką nors pasakyti, kad sumėtyčiau pėdsakus. Jūs jau ir taip per daug žinojote.

„Vadinasi, jeigu aš nebūčiau panaši į Aną Šyl, apskritai nieko nebūtų įvykę...“, – pagalvojo Viktorija ir paklausė:

– O kas iš tikrųjų ji yra?

– Ji yra tarptautinio banko savininko amerikiečio Oto Morgantalio slaptoji sekretorė. Bet tai tik priedanga. Ji labai gerai išmano finansinius reikalus. Mes turime priežasčių ma-

---

* Queen Bee (angl.) – moteris, kuri viską kontroliuoja. – *Vert. past.* – N. J.

nyti, kad būtent ji atskleidė daugelį mūsų finansinių operacijų. Mums buvo pavojingi trys žmonės – Rupertas Kroftonas Li, Karmaiklas – ką gi, šitie jau pašalinti. Tačiau liko Ana Šyl. Ji turėjo atvykti į Bagdadą per tris dienas. Tačiau per tą laiką ji kažkur pradingo.

– Pradingo? Kur?

– Londone. Matyt, išnyko nuo žemės paviršiaus.

– Ir niekas nežino, kur ji yra?

– Deikinas turi žinoti.

Viktorija mąstė: „Deikinas to nežino, Edvardas taip pat, tai kur yra ta Ana Šyl?"

– Ir tu iš tikrųjų nė nenumanote, kur ji yra? – paklausė ji.

– Apsvarsčiau vieną galimybę, – lėtai atsakė Edvardas.

– Na...

– Esmė ta, kad Ana Šyl turi dalyvauti konferencijoje, kuri vyks Bagdade. Kaip pati žinote, ji vyks po penkių dienų.

– Taip greitai?

– Mes stebime visus atvykstančius į šalį. Savaime suprantama, kad ji atvyks prisidengusi kitu vardu bei pavarde ir tikrai ne tarnybiniu lėktuvu – tai jau patikrinta. Taip pat tikrinome visų privačių keleivių užsakymus. Radome vieną keleivį, kuris užsisakė BOAC skrydžių kompanijos bilietą Gretos Harden vardu, tačiau paaiškėjo, kad realiai tokia moteris neegzistuoja. Ir vardas, ir ant bilieto nurodytas adresas yra suklastoti. Mes manome, kad Greta Harden ir Ana Šyl yra tas pats asmuo, – pasakė jis ir pridūrė, – jos lėktuvas poryt atskrenda į Damaską.

– Ir tada?

Staiga Edvardo ir Viktorijos žvilgsniai susikirto.

– Spręsti jums, Viktorija.

– Man?

– Jūs pakeisi ją.

– Kaip Rupertas Kroftonas Li? – lėtai, beveik šnabždėdama ištarė Viktorija.

Dėl tokio pakeitimo mirė Rupertas Kroftonas Li, o jeigu Viktorija dabar sutiks, tikriausiai mirs ir Ana Šyl arba Greta Harden.

Edvardas laukė atsakymo ir jeigu jis nors vienai sekundei būtų suabejojęs Viktorijos lojalumu, ji tuojau pat būtų kritusi negyva be jokios galimybės įspėti kitus.

Ne, ji privalo sutikti ir rasti būdą, kaip viską papasakoti misteriui Deikinui.

Ji giliai atsikvėpė ir tarė:

– Aa... aš, bet, Edvardai, man nepavyks. Mane atpažins. Aš nemoku kalbėti su amerikietišku akcentu.

– Ana Šyl kalba beveik be akcento. Bet kokiu atveju, jūs būsite susirgusi laringitu. Tai patvirtins net ir geriausias Bagdado gydytojas.

„Jų patikėtinių pilna visur", – pagalvojo Viktorija.

– Ką aš turėsiu daryti?

– Atskristi iš Damasko į Bagdadą kaip Greta Harden. Vos tik atvyksite į viešbutį, nedelsdama atsigulsite į lovą. Į kambarį įsileisite tik mūsų siųstą gydytoją tuo metu, kai bus laikas eiti į konferenciją. Atėjusi į konferenciją priešais visus susirinkusius dalyvius padėsite ant stalo dokumentus, kuriuos atsinešite su savimi.

Viktorija paklausė:

– Tikrus dokumentus?

– Žinoma, kad ne. Mes juos pakeisime savo versija.

– O ką tie dokumentai reiškia?

Edvardas nusišypsojo.

– Įtaigios detalės apie didžiausią komunistų sąmokslą Amerikoje.

Viktorija pagalvojo: „Kaip gerai jie viską suplanavo".

– Jūs išties manote, jog man pasiseks? – paklausė Viktorija.

Dabar, kai ji sutiko dalyvauti jo žaidime, jai buvo visiškai nesunku to paklausti nutaisius nuoširdžiai susirūpinusį veidą.

– Aš įsitikinęs, kad jums pavyks. Kiek pastebėjau, vaidindama jūs taip įsijaučiate, tiesiog mėgaujatės, jog praktiškai neįmanoma jumis nepatikėti.

Viktorija susimąsčiusi pasakė:

– Jaučiuosi tokia kvailė, vos tik prisimenu Hamiltonus Klipus.

Jis pasipūtėliškai nusijuokė.

Užsimaskavusi kupina dievinančio susižavėjimo išraiška, Viktorija piktdžiugiškai pagalvojo: „O tu irgi ne ką mažesnis kvailys, susimovei. Jei ne tas vyskupas, aš niekada nebūčiau perpratusi tavęs“.

Staiga ji paklausė:

– O daktaras Ratbounas?

– Ką turite galvoje?

– Ar jis tik formalus vadovas?

Edvardo veidą iškreipė nepasitenkinimo šypsnys.

– Ratbounas vykdo įsakymus. Ar tu žinote, kuo jis užsiėmė visus tuos metus? Apie tris ketvirčius labdaringai surinktų pinigų, kurie suplaukė iš viso pasaulio, sumaniai pasisavino ir panaudojo asmeniniams tikslams. Tai didžiausia apgavystė nuo Horacijaus Botomlio* laikų. O, taip! Ratbounas yra mūsų rankose – mes galime juo pasinaudoti kada tik panorėję, ir jis tai žino.

Viktorija staiga pajuto dėkingumą tam senam vyrui, kilminga kupolo formos galva ir lengvai kitus perprantančia širdimi. Jis gal ir buvo apgavikas, tačiau žinojo, ką reiškia gailestingumas. Jis bandė ją priversti išsigelbėti, kol dar nebuvo per vėlu.

– Viskas vyko sklandžiai pagal mūsų planą „Naujoji Tvarka“, – pasakė Edvardas.

Ji pagalvojo: „Edvardas, nors atrodo labai protingas, iš tikrųjų yra pamišėlis! Turbūt kiekvienas išprotėtų, jeigu dėtųsi dievu ir bandytų elgtis kaip visagalis. Juk ne veltui sakoma, kad nuolankumas yra didžiausia krikščioniška dorybė – dabar

---

* Horatio Bottomly (1860–1933) – anglų žurnalistas, teisininkas, parlamento narys, teistas už apgavystes. – *Vert. past.* – N. J.

aš suprantu kodėl. Nuolankumas yra tai, kas verčia blaiviai mąstyti ir išlikti žmogumi...“.

Edvardas atsistojo.

– Metas judėti, – pasakė jis. – Mes turime nuvežti jus į Damaską ir poryt mūsų reikalai pajudės.

Viktorija paskubomis atsistojo Edvardui iš paskos. Kai tik ji išvažiuos iš Devonšyro ir grįš į Bagdado minią, kai „Tio“ viešbutyje ją sutiks džiaugsmingai nusiteikusio Marko šūksniai ir kvietimas išgerti, tvyrojusi grėsmė būnant su Edvardu atsitolins. Jos užduotis bus žaisti dvigubą žaidimą – toliau kvailinti Edvardą gerokai perdėtu atsidavimu ir slapčiomis veikti priešingai jo planams.

– Manau, kad misteris Deikinas žino, kur slepiasi Ana Šyl? Galbūt aš galiu tai sužinoti. Jis gali bent jau užsiminti, – pasakė ji.

– Nemanau. Šiaip ar taip, jūs nesusitiksite su Deikinu.

– Jis prašė šįvakar pas jį užsukti, – sumelavo Viktorija ir šaltas prakaitas išmušė jos nugarą. – Jam pasirodys keista, jeigu aš nepasirodysiu.

– Ką jis pamanys, dabar visiškai nesvarbu, – atsakė Edvardas. – Viskas jau suplanuota, – ir pridūrė: – Bagdade jūsų daugiau niekas nepastebės.

– Bet, Edvardai, „Tio“ viešbutyje liko visi mano daiktai! Aš užsisakiau kambarį.

Šalikas. Tas neįkainojamas šalikas...

– Kurį laiką jums nereikės jokių daiktų. Man ką tik skambino – jūsų jau laukia. Nagi.

Jie įsėdo į automobilį. Viktorija galvojo: „Turėjau žinoti, kad atvertus visas Edvardo kortas, jis nebus toks kvailas, kad leistų man susitikti su misteriu Deikinu. Jis tiki, kad aš pametusi dėl jo galvą, – taip, manau, dėl to jis beveik garantuotas, – bet man iš to jokios naudos“.

– Ar manęs kas nors ieškos, jeigu aš neatsirasiu? – paklausė ji.

– Tuo pasirūpinsime mes. Oficiali versija yra tokia: jūs atsisveikinote su manimi ant tilto ir nuėjote susitikti su kažkokiais draugais vakarinėje pakrantėje.

– O iš tikrųjų?

– Palaukite ir pamatysite.

Viktorija neištarė nė žodžio ir jie išvažiavo kratydamiesi nelygiu keliu pro palmių giraites ir mažus tiltelius, nutiestus per drėkinimo kanalus.

– Lefaržas, – sumurmėjo Edvardas. – Norėčiau žinoti, ką Karmaiklas turėjo galvoje.

Viktorija krūptelėjo tarsi širdis būtų nusileidusi į kulnus.

– O! Aš visai užmiršau jums pasakyti. Nežinau, ar tai turės kokios nors naudos. M. Lefaržas buvo atvykęs į ekspediciją Tel Asvade.

– Ką? – Edvardas taip susinervino, kad net pristabdė automobilį. – Kada tai buvo?

– A, beveik prieš savaitę. Jis minėjo, kad atvyko iš kažkokių kasinėjimų Sirijoje. Rodos, M. Paroto. Ar galėtų taip būti?

– Ar per tą laiką, kol buvote ekspedicijoje, nebuvo atvykę du vyrai Andrėjus ir Džuvetas?

– O, taip, – atsakė Viktorija. – Vienam iš jų skaudėjo skrandį, todėl jis nuėjo į namą prigulti.

– Tai buvo mūsiškiai, – paaiškino Edvardas.

– Kodėl jie ten atvyko? Ieškojo manęs?

– Ne, aš net neįsivaizdavau, kur jūs buvote. Tačiau Ričardas Beikeris buvo Basroje tuo pat metu kaip ir Karmaiklas. Mes manome, kad Karmaiklas kažką perdavė Beikeriui.

– Ričardas minėjo, kad jo daiktai buvo apieškoti. Ar jie ką nors aptiko?

– Ne, bet dabar klausyk atidžiai. Tas vyras, Lefaržas, atvyko anksčiau ar vėliau negu kiti du vyrai?

Viktorija, nutaisiusi įtaigią veido išraišką, galvojo, kaip būtų galėjęs pasielgti jos pačios prasimanytas mistiškasis M. Lefaržas.

– Jis atvyko... O taip, viena diena anksčiau negu kiti du vyrai.

– Ir ką jis veikė?

– Na, – įtaigiai pasakojo Viktorija, – jis kartu su daktaru Ponsfutu Džounsu apžiūrėjo kasinėjimų vietą. Paskui Ričardas Beikeris jį nusivedė į namą, kad parodytų keletą daiktų Antikos kambaryje.

– Jis nuėjo į namą su Ričardu Beikeriu. Jie kalbėjosi?

– Manau, kad taip, – atsakė Viktorija. – Turiu galvoje, argi jūs pats, apžiūrinėdamas kažkokius daiktus, neištartumėte nė žodžio?

– Lefaržas, – murmėjo Edvardas. – Kas toks tas Lefaržas yra? Ir kodėl mes neturime apie jį jokios informacijos?

Viktorija jau buvo beištarianti, kad jis yra misis Haris brolis, tačiau susilaikė. Ji buvo patenkinta pačios išsigalvota M. Lefaržo persona. Ji įsivaizdavo jį taip gyvai, tarsi jis iš tikrųjų stovėtų priešais – liesas išsekęs jaunas vyras tamsiais plaukais ir neryškiais ūsais. Kai Edvardas jos paklausė, kaip jis atrodo, ji labai tiksliai apibūdino jo išvaizdą.

Jie važiavo Bagdado priemiesčiais. Edvardas pasuko į modernų europietiško stiliaus vilų su balkonais ir sodais kvartalą. Priešais vieną iš tų namų stovėjo didžiulis turistinis automobilis atviru stogu. Edvardas sustojo už jo. Išlipęs iš mašinos kartu su Viktorija pakilo laiptais ir nuėjo prie namo durų.

Juos pasitiko smulkutė tamsiaplaukė moteris, su kuria Edvardas kalbėjo prancūzų greitakalbe. Viktorijos prancūzų kalbos žinios buvo per menkos, kad ji būtų galėjus suprasti viską, kas buvo sakoma, tačiau ji pagavo keletą žodžių: „jauna mergina“ ir „pakeitimas turi būti atliktas nedelsiant“.

Moteris, kalbėjusi su Edvardu, atsisuko į Viktoriją ir mandagiai pasakė prancūziškai:

– Prašom eiti su manimi.

Ji palydėjo Viktoriją į miegamąjį. Ant lovos buvo ištiestas vienuolės abitas. Moteris mostelėjo ranka link jo ir Viktorija, nusivilkusi savo drabužius, apsirengė šiurkščius

vilnonius marškinius bei viduramžišką nenusakomo dydžio klostuotos tamsios medžiagos apsiaustą. Prancūzė sutvarkė jai plaukus. Netikėtai Viktorija pastebėjo savo atvaizdą ant stiklo. Jos smulkus išblyškęs veidas po milžinišku galvos apdangalu (ar tai iš tikrųjų buvo vienuolės galvos apdangalas?) su baltais atvartais ties smakru atrodė išties keistai ir nežemiškai. Prancūzė užkabino jai ant kaklo rožinį iš medinių karoliukų. Tuomet Viktorija, slėpsėdama gerokai per dideliais šiurkščios odos batais, buvo išleista pasirodyti Edvardui.

– Gerai atrodote, – palankiai pasakė jis. – Tik akis nuleiskite, ypač kai šalia bus vyrų.

Po kelių akimirkų pasirodė ir panašiai apsirengusi prancūzė. Dvi vienuolės išėjo iš namo ir įlipo į turistinį automobilį, kurio vairuotojas šį kartą buvo aukštas tamsiaplaukis europietiškai apsirengęs vyras.

– Dabar viskas jūsų rankose, Viktorija, – pasakė Edvardas. – Padarykite viską, kaip sakiau.

Edvardo žodžiuose slypėjo šiokia tokia grėsmė.

– Argi jūs nevykstate kartu, Edvardai? – graudžiu balsu paklausė Viktorija.

Jis šyptelėjo.

– Pasimatysime po trijų dienų, – atsakė jis ir tarsi siekdamas galutinai ją įtikinti sumurmėjo: – Nepaveskite manęs, brangioji. Tik jūs galite tai padaryti. Aš myliu jus, Viktorija. Visiems matant nedrįstu pabučiuoti vienuolės, bet norėčiau.

Viktorija nuleido akis kaip ir pridera vienuolėms, tačiau iš tikrųjų taip bandė nuslėpti tą akimirką sukilusį pyktį.

„Niekšingasis Judas“, – pagalvojo ji, tačiau kaip jai buvo būdinga apgaulingai atsakė:

– Na, rodos, kad pabūti tikra krikščione verge ne taip ir blogai.

– Štai, mano mergyte! – sušuko Edvardas. – Nesijaudinkite, jūsų dokumentai yra kuo puikiausiai sutvarkyti. Sirijos pasienio muitinėje neturėsite jokių rūpesčių. Beje, jūsų vardas yra sesuo Marija Agnesė. Jus lydės sesuo Teresė, kuri

turi visus reikalingus dokumentus ir įpareigojimus dėl tavęs. Ir dėl Dievo meilės, vykdykite visus jų nurodymus arba, aš jus įspėju, pasigailėsite.

Edvardas žengė žingsnį atgal, gyvai pamojavo ranka, ir turistinis automobilis pajudėjo.

Viktorija atsirėmė į aptrauktą medžiaga sėdynės atlošą ir ieškodama išeities pasinėrė į gilius apmąstymus. Viena vertus, jiems važiuojant per Bagdadą arba pasienio muitinėje ji galėjo sukelti sumaištį ir šauktis pagalbos, paaiškindama, kad yra vežama prieš savo valią. Kita vertus, ji galėjo pasirinkti bet kurį iš panašių staigaus protesto variantų. Tačiau kokia iš jų nauda? Vienintelė tikimybė – Viktorijos Džouns pašalinimas iš gyvųjų pasaulio. Ji pastebėjo, kad sesuo Teresė savo rankovėje slėpė nedidelį automatinį pistoletą. Gali būti, kad ji neturės net galimybės ką nors pasakyti.

Galbūt ji galėjo palaukti, kol atvyks į Damaską? Tačiau greičiausiai ją būtų ištikęs tas pats likimas – jos pareiškimas būtų atmestas, apsvarsčius vairuotojo ir vienuolės parodymus. Jie netgi galėtų suklastoti dokumentus ir įrodyti, kad ji yra psichiškai nesveika.

Vienintelis kelias buvo viską išgyventi – nors ir nenoromis, bet veikti pagal planą. Apsimetusiai Ana Šyl atvykti į Bagdadą ir atlikti, kas reikia, o paskui, galbūt, jeigu ji tai padarys, bus momentas, kulminacijos viršūnė, kai Edvardas daugiau negalės jos kontroliuoti. Jeigu jai pavyks įtikinti Edvardą, kad ji įvykdys viską, ką jis sakė, tuomet ateis ta akimirka, kai ji, rankoje laikydama suklastotus dokumentus, stovės priešais konferencijos dalyvius, o Edvardo tarp jų nebus.

Tuomet jos niekas negalės sulaikyti ir ji pasakys: „Aš nesu Ana Šyl ir šitie dokumentai yra suklastoti ir neturi jokios galios".

Ji klausė savęs, ar Edvardas galėtų tikėtis tokio jos poelgio. Tačiau pamąsčiusi suprato, kad savimeilė yra akla. Savimeilė buvo Edvardo Achilo kulnas. Ji apsvarstė dar vieną faktą – Edvardas ir jo patikėtiniai, šiaip ar taip, turėjo

nemažai pasistengti, kad surastų Anos Šyl antrininkę. Surasti merginą, kuri ne tik atrodytų visiškai taip pat kaip Ana Šyl, bet ir turėtų randą toje pačioje vietoje, buvo labai sudėtinga. Viktorija prisiminė, kad Duboskas, dirbantis Layno pašte, turėjo randą ant vieno antakio, jo veidas buvo perkreiptas nuo gimimo, o nelaimingo atsitikimo metu jis neteko vienos rankos mažiausio pirštelio. Tokie sutapimai yra labai reti. Ne, supermenams reikėjo būtent Viktorijos Džouns, stenografistės, ir tik dėl to ji galėjo juos valdyti.

Turistinis automobilis važiavo tiltu. Viktorija nostalgiškai žvelgė į tekantį Tigrą. Vėliau jie važiavo dulkėtu greitkeliu. Ji sukiojo rožinio karoliukus, kurių tylus tarškinimas veikė raminančiai.

„Galiausiai, – su šiokia tokia paguoda galvojo Viktorija, – esu krikščionė. Ir jeigu jau esu krikščionė, tai yra šimtą kartų geriau būti krikščionių kankine negu Babilono karaliumi. Ir turiu pasakyti, kad, rodos, turiu puikią galimybę tapti kankine. Ak, tikiuosi nebūsiu atiduota liūtams. Turėčiau nekęsti liūtų!“

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Staiga danguje pasirodęs didžiulis „Skymaster“ lėktuvas nusileido. Nuriedėjęs leidimosi taku iki nustatytos vietos sustojo. Keleiviai buvo pakviesti išlipti iš lėktuvo. Tie, kurie ruošėsi skristi į Basrą, buvo nukreipti į vieną pusę, o skrendantys į Bagdadą – į kitą pusę.

Pastarojoje grupėje buvo keturi keleiviai. Turtingas irakiečių verslininkas, jaunas anglų gydytojas ir dvi moterys. Jie visi praėjo pro keletą kontrolės postų atsakinėdami į užduotus klausimus.

Pirmoji įėjo tamsiai apsivilkusi pavargusio veido moteris išsidraikiusiais plaukais, kurie buvo perrišti šaliku.

– Misis Ponsfut Džouns? Britė. Taip. Prisijungsite prie vyro. Jūsų adresas Bagdade?

– Kiek pinigų...?

Ji nuėjo ir tuomet antroji moteris užėmė jos vietą.

– Greta Harden. Taip. Tautybė? Danė. Iš Londono. Atvykimo tikslas? Gydomasis masažas ligoninėje. Adresas Bagdade? Kiek turite pinigų?

Greta Harden buvo liekna, šviesiaplaukė jauna moteris su tamsintais akiniais. Storas pudros sluoksnis užmaskavo visus jos veido odos defektus, net ir randą, kuris galėjo būti ant viršutinės lūpos. Ji vilkėjo tvarkingus, tačiau gerokai nudėvėtus drabužius.

Prancūziškai kalbėjo užsikirsdama, retkarčiais paprašydama pakartoti klausimą.

Keturiems keleiviams vykstantiems į Bagdadą buvo pranešta, kad jų lėktuvas nusileis po pietų, todėl jie bus nuvežti į „Abasido“ viešbutį pailsėti ir užkąsti.

Greta Harden sėdėjo ant lovos viešbučio kambaryje, kai išgirdo beldimą į duris. Atidariusi duris, ji išvydo aukštą tamsiaplaukę merginą, vilkinčią BOAC uniformą.

– Labai atsiprašau, misis Harden, gal galėtumėte eiti su manimi į BOAC biurą? Iškilo šokių tokių neaiškumų dėl jūsų bilieto. Prašom čia.

Greta Harden nusekė paskui merginą koridoriumi iki durų, ant kurių kabėjo didelė iškaba su užrašu aukso spalvos raidėmis „BOAC biuras“.

Stiuardesė viena ranka atidariusi duris, kita mostelėjo į vidų. Vos tik Greta Harden įėjo, mergina uždarė duris ir greitai nukabino iškabą.

Kambaryje prie durų Gretos Harden jau laukė du vyrai, kurie staigiai užmetė jai ant galvos medžiaginį gaubtą ir užkimšo burną. Vienas iš jų atraitojo moters rankovę ir sušvirkštė kažkokių vaistų.

Po keleto sekundžių jos kūnas suglebo.

Linksmai nusiteikęs jaunasis gydytojas pareiškė:

– Šiaip ar taip, ji bus atsijungusi dar šešias valandas. Na, judvi, dabar jūs imkitės darbo.

Jis linktelėjo dviems vienuolėms, kurios nejudėdamos sėdėjo prie lango, ir su kitu vyru išėjo iš kambario. Vyresnioji vienuolė priėjo prie Gretos Harden ir ėmė vilkti drabužius nuo nejudančio jos kūno. Jaunesnioji šiek tiek drebėdama pamažu nusirengė savo abitą, kuriuo netrukus buvo aprengta Greta Harden ir paguldyta ant lovos. Jaunesnioji vienuolė persirengė Gretos Harden drabužiais.

Vyrenioji vienuolė atkreipė dėmesį į gelsvus savo kompanionės plaukus. Pasidėjusi nuotrauką prie veidrodžio, ji padarė lygiai tokią pačią šukuoseną: išsidraikiusius plaukus

sušukavo nuo kaktos atgal ir suėmusi į uodegą pakaušyje susuko kuoduką. Baigusi šiek tiek atsitraukė ir prancūziškai tarė:

– Nuostabu, kaip tave pakeitė ši šukuosena. Užsidėk akinius. Tavo akys per daug mėlynos. Taip, puiku.

Už durų pasigirdo žingsniai. Į kambarį sugrįžo tie patys du vyrai ir šiek tiek pašaipiai pareiškė:

– Viskas gerai, Greta Harden iš tikrųjų yra Ana Šyl. Mes radome jos lagamine dokumentus, apdairiai įdėtus tarp „Gydomojo masažo" puslapių. Na ką gi, mis Harden, – jis tariamai maloniai linktelėjo Viktorijai, – ar teiksitės papietauti su manimi?

Viktorija, sekdama jam iš paskos, išėjo iš kambario į vestibiulį. Registratūroje viena iš keleivių bandė išsiųsti telegramą.

– Ne, – kartojo ji, – P O N S F U T as. Daktaras Ponsfutas Džounsas. Šiandien atvykstu į „Tio" viešbutį, kelionė buvo gera.

Viktorija nužvelgė moterį su staigiu susidomėjimu. Tai turėjo būti daktaro Ponsfuto žmona, kurios jis laukė atvykstančios į kasinėjimus. Viktorijai nepasirodė keista, kad ji atvyko savaite anksčiau negu buvo tikėtasi, nes daktaras Ponsfutas Džounsas keletą kartų sielojosi kažkur pametęs žmonos laišką, kuriame ji buvo parašiusi tikslią savo atvykimo datą, tačiau jis buvo beveik tikras, kad tai buvo 26-oji!

Jeigu tik Viktorija būtų galėjusi kokiu nors būdu pasiųsti žinutę per misis Ponsfut Džouns Ričardui Beikeriui...

Tą pačią akimirką lydintis vyras, tarsi perskaitęs jos mintis, Viktoriją suėmė už alkūnės ir nuvedė tolyn nuo registratūros stalelio.

– Jokių kontaktų su keleiviais, mis Harden, – pasakė jis. – Mes nenorime, kad kas nors įtartų, jog jūs nesate ta moteris, kuri atvyko iš Anglijos.

Jis išsivedė Viktoriją iš viešbučio į restoraną papietauti. Kai jie sugrįžo, misis Ponsfut Džouns buvo besileidžianti viešbučio laiptais. Ji linktelėjo Viktorijai be jokio įtarimo.

– Buvote apžiūrinėti įžymybių? – paklausė ji. – O aš kaip tik išsiruošiau pasivaikščioti po turgų.

„Jeigu tik aš galėčiau kai ką įdėti į jos lagaminą...“ – pagalvojo Viktorija.

Tačiau ji nė minutei nebuvo palikta viena.

Lėktuvas į Bagdadą pakilo trečią valandą.

Misis Ponsfut Džouns sėdėjo pačiame lėktuvo priekyje. Viktorijos vieta buvo kitame lėktuvo gale netoli durų. Prie praėjimo sėdėjo šviesiaplaukis vyras, kuris dabar buvo jos prižiūrėtojas. Viktorija neturėjo net menkiausios galimybės nusigauti iki tos moters ir įkišti raštelį į kokį nors jos daiktą.

Skrydis truko neilgai. Viktorija jau antrą kartą pažvelgė žemyn ir pamatė ryškėjančius miesto kontūrus, kuriuos Tigro upė tarsi auksinis ruoželis dalijo į dvi dalis.

Bagdado ji nematė beveik mėnesį. Ar nuo tada daug kas pasikeitė?

Po dviejų dienų du vyrai, reprezentuojantys dvi pasaulyje dominuojančias ideologijas, susitiks su ja aptarti ateities planų. Ir ji, Viktorija Džouns, turės atlikti savo vaidmenį.

II

– Žinote, – kalbėjo Ričardas Beikeris, – aš išties nerimauju dėl tos merginos.

Daktaras Ponsfutas Džounsas šiek tiek susierzinęs paklausė:

– Kokios merginos?

– Viktorijos.

– Viktorijos? – daktaras Ponsfutas Džounsas spoksojo į pašnekovą. – Kur ji... Dieve mano, kodėl mes vakar grįžome be jos?

– Maniau, kad jūs tai pastebėjote, – ramiai atsakė Ričardas.

– Aš labai išsiblaškęs. Buvau taip įsitraukęs į tą Tel Bamderio kasinėjimų ataskaitą. Visiškai nepagrįsta stratifikacija. Argi ji nežinojo, kur ieškoti mūsų sunkvežimio?

– Ji net negalvojo sugrįžti, – atsakė Ričardas. – Beje, ji yra ne Venecija Savilė.

– Ne Venecija Savilė? Kaip keista. Bet aš atsimenu, kad jūs minėjote, jog jos krikšto vardas yra Viktorija.

– Taip, bet ji visai ne antropologė. Ir ji nepažįsta jokio Emersono. Tiesą sakant, viskas buvo... Na, tik didžiulis nesusipratimas.

– Kaip keista, – daktaras Ponsfutas Džounsas keletą akimirkų mąstė, – labai keista. Tikiuosi, kad dėl to aš nesu kaltas? Pripažįstu, kartais būnu toks išsiblaškęs. Galbūt mane suklaidino laiškas?

– Niekaip negaliu suprasti, – susirūpinęs kalbėjo Ričardas, visiškai nekreipdamas dėmesio į daktaro Ponsfuto Džounso išvedžiojimus. – Ji išvažiavo automobiliu su jaunu vyriškiu, bet, rodos, taip ir nesugrįžo. Dar daugiau, jos bagažas buvo viešbutyje, tačiau ji net nepalietė jo. Man tai atrodo labai keista, ypač prisimenant tai, ką jai teko patirti. Aš galvojau, kad ji pasigražins ir mes susitiksime papietauti, kaip ir buvome susitarę... Ne, aš negaliu to suprasti. Tikiuosi, kad jai nieko blogo nenutiko.

– Ak, dabar aš negaliu apie tai galvoti, – ramiai pasakė daktaras Ponsfutas Džounsas. – Aš jau pasinėriau į rytojaus įvykius. Tai bus puikiausia proga patekti į valstybinį archyvą. Tas lentelės fragmentas teikia daug vilčių.

– Jie jau kartą buvo ją pagrobę, – nenurimo Ričardas. – Kas gali sutrukdyti jiems tai padaryti dar kartą?

– Neįtikėtina, tikrai neįtikėtina, – tarė daktaras Ponsfutas Džounsas. – Ši šalis pastaruoju metu atrodė nurimusi. Jūs pats taip sakėte.

– Jeigu aš tik galėčiau prisiminti to vyro iš kažkokios naftos kompanijos vardą. Gal tai buvo Dikonas? Dikinas, Deikinas? Kažkaip taip.

– Niekada apie tokį negirdėjau, – pasakė daktaras Ponsfutas Džounsas.

– Tikiuosi, jog baisiai neprieštarausite, sere, jeigu rytoj aš vėl išvažiuosiu į Bagdadą?

Daktaras Ponsfutas Džounsas staiga sutelkė visą savo dėmesį ir atidžiai į jį pasižiūrėjo.

– Rytoj? Bet juk mes ten buvome vakar.

– Aš tikrai nerimauju dėl tos merginos.

– O Dieve, Ričardai, aš to nesitikėjau – kažkas atsitiko...

– Kas kažkas?

– Tai, kad tu prisirišai prie jos. Moterys ekspedicijoje, ypač tokios patrauklios kaip ji, yra pats blogiausias dalykas. Aš iš tikrųjų maniau, kad prieš dvejus metus su Sibile Mirfyld mes buvome saugūs – pasigailėjimo verta paprasta mergina, o tik pažiūrėk, kuo viskas baigėsi! Turėjau paklausyti Klodo iš Londono – tie prancūzai pataiko kaip pirštu į akį. Jis entuziastingai aptarinėjo jos kojas. Žinoma, kad ta mergina, Viktorija ar Venecija, kad ir kuo ji vardu, yra labai žavinga ir tokia miela. Pripažįstu, kad turi gerą skonį, Ričardai. Juokinga, bet tai pirmoji mergina, kiek man teko matyti, kuria tu susidomėjai.

– Tai visiškai ne tai, apie ką jūs galvojate, – paraudęs atsakė Ričardas, bandydamas atrodyti oriai. – Aš tik...e... jaudinausi dėl jos. Aš privalau sugrįžti į Bagdadą.

– Jeigu jau tu vyksti rytoj, – pasakė daktaras Ponsfutas Džounsas, – tai turėsi parvežti tuos kirtiklius, kuriuos vairuotojas, tas kvailys, užmiršo.

Ričardas atvyko į Bagdadą dar su aušra ir nuvažiavo tiesiai į „Tio“ viešbutį, kuriame sužinojo, kad Viktorija nebuvo sugrįžusi.

– Buvo jau viskas paruošta – ypatingi pietūs specialiai mums su Viktorija, – pasakė Markas. – Aš buvau paruošęs jai ir labai gražų kambarį. Argi tai nekeista?

– Ar jūs kreipėtės į policiją?

– O! Ne, gerbiamasis, tai būtų nemandagu. Ji to tikrai nenorėtų. Ir, žinoma, kad aš to tikrai nenorėčiau.

Šiek tiek paklausinėjęs, Ričardas susirado misterio Deikino biuro telefoną ir paskambino.

Deikino atmintis, išvydus į biurą atėjusį vyrą, jo neapgavo. Jis nužvelgė jo pasikūprinusią figūrą, neryžtingą veidą

ir nežymiai drebančias rankas. Šis vyras nieko gera nežadėjo! Jis atsiprašė misterio Deikino, kad gaišta jo brangų laiką, ir pasiteiravo, ar jis nematė Viktorijos.

– Ji man skambino užvakar.

– Gal galėtumėte man pasakyti jos dabartinį adresą.

– Esu tikras, kad šiuo metu ji apsistojusi „Tio" viešbutyje.

– Taip, ten yra jos bagažas, tačiau jos nėra.

Misteris Deikinas nežymiai susiraukė.

– Ji dirbo su mumis kasinėjimuose Tel Asvade, – paaiškino Ričardas.

– Ach, štai kaip. Na, manau, kad nežinau nieko, kas jums galėtų padėti. Ji turi keletą draugų Bagdade. Nepažįstu jos taip gerai, kad galėčiau pasakyti, kas jie tokie.

– Ar ji buvo „Alyvų šakelėje"?

– Nemanau, bet jūs galite pasiteirauti.

Ričardas pasakė:

– Klausykit, štai ką aš jums pasakysiu: aš neišvyksiu iš Bagdado, kol jos nesurasiu.

Jis piktai pažvelgė į misterį Deikiną ir dideliais žingsniais išėjo iš kabineto.

Kai paskui Ričardą trinktelėjo durys, misteris Deikinas nusišypsojo ir pakraipė galvą.

– Ach, Viktorija, – priekaištingai sumurmėjo.

„Tio" viešbutyje susinervinęs Ričardas sutiko linksmai nusiteikusį Marką.

– Ji jau sugrįžo? – nekantriai sušuko Ričardas.

– Ne, tai misis Ponsfut Džouns. Ką tik sužinojau, kad ji atskrido šiandien, nors daktaras Ponsfutas Džounsas man sakė, kad ji turi atvykti kitą savaitę.

– Jis nuolatos supainioja datas. O kaip Viktorija Džouns?

Marko veide vėl dingo šypsena.

– Ne, nieko apie ją negirdėjau. Ir man tai nepatinka, misteri Beikeri. Blogai. Ji tokia jaunutė ir tokia daili. Linksma ir žavinga.

– Taip, taip, – krūptelėjęs pritarė Ričardas. – Manau, kad bus geriau, jeigu aš palauksiu ir pasitiksiu misis Ponsfut Džouns.

Dabar jam rūpėjo tik viena – kas gi galėjo atsitikti Viktorijai?

III

– Tu! – neslėpdama priešiškumo sušuko Viktorija.

Katerina buvo pirmoji, kurią ji išvydo „Babilono rūmų" viešbučio kambaryje, į kurį buvo atlydėta.

Katerina taip pat pagiežingai linktelėjo galvą.

– Taip, – pasakė ji. – Tai aš. O dabar gulkis į lovą, netrukus atvyks gydytojas.

Katerina vilkėjo medicinos seselės drabužiais ir visiškai rimtai atliko savo pareigas – nė minutei nenukreipdama akių nuo Viktorijos, kuri liūdna gulėjo lovoje ir murmėjo:

– Jeigu aš galėčiau kaip nors susisiekti su Edvardu...

– Edvardas, Edvardas! – su panieka pakartojo Katerina. – Kvaila angle, Edvardui tu niekada nerūpėjai. Tai aš esu ta, kurią jis iš tikrųjų myli!

Viktorija be didesnės reakcijos dėbtelėjo į užkietėjusios fanatikės veidą.

Katerina kalbėjo toliau:

– Aš nekenčiu tavęs nuo pat pirmos akimirkos, kai pamačiau tą rytą, o tu primygtinai reikalavai pasimatyti su daktaru Ratbounu.

Norėdama dar labiau įgelti Katerinai, Viktorija pasakė:

– Šiaip ar taip aš, o ne tu, esu nepakeičiama. Bet kas galėtų suvaidinti medicinos seselę, bet juk viskas priklauso nuo manęs.

Katerina nutaisiusi nenatūralią pasitenkinimo išraišką atsakė:

– Nepakeičiamų nėra. Mus to išmokė.

– Na ką gi, bet aš esu. Ir dėl Dievo meilės, užsakyk man maisto. Jeigu negausiu ko nors pavalgyti, tai kaip aš galėsiu tinkamai suvaidinti amerikiečio bankininko sekretorės vaidmenį?

– Manau, kad galėsi ne ką prasčiau nei nevalgius – pagiežingai atsakė Katerina.

Viktorija neatkreipė dėmesio į grėsmingas užuominas.

IV

Kapitonas Krosbis pasiteiravo:

– Girdėjau, pas jus ką tik atvyko mis Harden.

Liokajus „Babilono rūmų" viešbučio priimamajame subtiliai palinko prie klausiančiojo.

– Taip, sere. Iš Anglijos.

– Ji yra mano sesers draugė. Gal galite perduoti jai mano vizitinę.

Jis pieštuku pažymėjo keletą žodžių ant kortelės ir įdėjo ją į voką.

Netrukus pasiuntinukas, kuris paėmė kortelę, kad pristatytų kam reikia, sugrįžo.

– Ponia blogai jaučiasi, sere. Rodos, gerklė. Gydytojas jau važiuoja, o kol kas su ja yra medicinos seselė.

Krosbis apsisuko ir sugrįžo į „Tio" viešbutį, kur jį pasitiko Markas.

– O, gerbiamasis, gal išgerkime. Šįvakar mano viešbutis pilnutėlis. Tai dėl konferencijos. Tik gaila, kad daktaras Ponsfutas Džounsas užvakar išvyko į savo kasinėjimus. Šiandien atvyko jo žmona ir tikisi, kad jis pasitiks ją čia. Ji labai nepatenkinta! Sako, kad pranešė savo vyrui, kad atvyksta šiandienos lėktuvu, bet juk žinote, koks jis žmogus, tas daktaras Ponsfutas. Supainioja viską – dienas, valandas. Tačiau labai malonus, – užbaigė Markas su savo įprastiniu geraširdiškumu. – Ir aš tiesiog privalėjau ją kažkur apgy-

vendinti. Tik įsivaizduokite, atsakiau vienam labai svarbiam JTO* atstovui...

– Sako, kad čia atsiųstos visos policijos pajėgos, kiek tik jie turėjo. Jie imasi visų atsargumo priemonių. Girdėjote? Komunistai rengia sąmokslą nužudyti prezidentą. Jie jau areštavo šešiasdešimt penkis studentus! Ar matėte rusų policininkus? Jie įtaria kiekvieną. Tačiau visa tai tik padeda prekybai – išties labai gerai.

V

Suskambus telefonui, ragelis buvo nedelsiant pakeltas.

– Amerikos ambasada.

– Jums skambina iš „Babilono rūmų“ viešbučio. Čia yra apsistojusi mis Ana Šyl.

– Ana Šyl? Netrukus prie telefono pakviesiu vieną iš atašė. Ar galėtų prie telefono prieiti mis Ana Šyl?

– Mis Šyl serga laringitu ir guli lovoje. Esu gydytojas Smolbrukas. Aš rūpinuosi mis Šyl. Ji turi su savimi kažkokius svarbius dokumentus ir norėtų, kad patikimas žmogus iš ambasados ateitų jų pasiimti. Nedelsiant! Dėkoju. Aš jūsų lauksiu.

VI

Viktorija nusisuko nuo veidrodžio. Ji vilkėjo gerai sukirptą ir nepriekaištingai pasiūtą kostiumėlį. Kiekviena jos šviesių plaukų sruoga buvo savo vietoje. Ji nervinosi, tačiau atrodė linksma.

Kai ji atsisuko į Kateriną, pagavo triumfuojantį ir akylai stebintį jos žvilgsnį. Kodėl ji džiūgavo? Kas vyko iš tikrųjų?

---

* Jungtinių Tautų Organizacija. – *Vert. past.* – N. J.

– Dėl ko tu tokia patenkinta? – paklausė Viktorija.

– Netrukus pati pamatysi.

Pyktis dabar buvo beveik neslepiamas.

– Galvoji, kad esi labai protinga, – su panieka pareiškė Katerina. – Manai, kad viskas priklauso nuo tavęs. Ech, esi tik kvailė.

Tą pačią akimirką Viktorija staigiai pašoko ir sugriebusi Kateriną už pečių suspaudė taip stipriai, kad nagai įsirėžė į jos odą.

– Pasakyk, ką norėjai tuo pasakyti, tu, šlykšti mergše!

– Ei, man skauda.

– Sakyk...

Pasigirdo beldimas į duris. Barkštelėjo du kartus, o po trumpos pauzės dar kartą.

– Pamatysi... Dabar! – išrėkė Katerina.

Durys atsivėrė ir į kambarį įėjo aukštas vyras, vilkintis tarptautinės policijos pareigūno uniformą. Jis užrakino paskui save duris ir, ištraukęs raktą iš spynos, atsisuko į Kateriną.

– Judinkis, – pasakė jis.

Uniformuotas vyras išsitraukė iš kišenės ploną virvagalį ir, Katerinai visiškai nesipriešinant, paskubomis pririšo ją prie kėdės. Paėmęs šaliką užrišo jai burną ir žengęs žingsnį atgal pritariamai linktelėjo.

– Taip, bus gerai.

Tuomet atsisuko į Viktoriją. Tą pačią akimirką, vos tik ji pamatė jį, mojuojantį sunkia lazda, suprato, koks buvo tikrasis planas. Jie niekada net negalvojo jai leisti vaidinti Aną Šyl konferencijoje. Ar jie būtų galėję taip rizikuoti? Viktorija buvo per daug gerai žinoma Bagdade. Ne, planas nuo pat pradžių buvo užpulti ir nužudyti Aną Šyl paskutinę akimirką – nužudyti taip, kad jos veido bruožai būtų neatpažįstami... Tik dokumentai, kuriuos ji atsivežė, – tie suklastoti dokumentai, – bus vienintelis įrodymas.

Viktorija puolė prie lango ir ėmė šaukti. Besišypsantis vyras artėjo link jos.

Tuomet kai kas atsitiko. Pasigirdo dūžtantis lango stiklas. Tvirta ranka sugriebė Viktoriją ir žemyn galva ištraukė pro langą. Akyse jai sumirgėjo žvaigždės... ir apgaubė visiška tamsa, iš kurios netrukus ji išgirdo raminantį balsą.

– Ar jums viskas gerai, mis? – paklausė jis.

Viktorija kažką sumurmėjo.

– Ką ji pasakė? – iš tamsos paklausė antrasis balsas.

– Sakė, kad geriau tarnauti rojuje, negu viešpatauti pragare, – abejodamas atsakė pirmasis vyras pasikasęs galvą.

– Tai citata, – pasakė kitas ir pridūrė: – Tik ji neteisingai ją pakartojo.

– Ne, teisingai, – paprieštaravo Viktorija ir nualpo.

VII

Suskambėjus telefonui, Deikinas pakėlė ragelį.

– Operacija „Viktorija" sėkmingai įvykdyta, – pasakė vyriškas balsas.

– Gerai, – atsakė Deikinas.

– Mes turime Kateriną Serakis ir gydytoją. Kitas vyras pats iššoko pro balkoną ir mirtinai susižeidė.

– Mergina nesužeista?

– Nualpo, bet jai viskas gerai.

– Jokių žinių apie tikrąją A. Š.?

– Jokių žinių.

Deikinas padėjo ragelį.

„Kad ir kaip būtų, Viktorijai viskas gerai, o tikroji Ana turėtų būti mirusi, – galvojo Deikinas. Ji atkakliai veikė viena ir tai reiškė, kad ji turėtų be jokių kliūčių atvykti į Bagdadą devynioliktą dieną. Šiandien jau devynioliktoji, o Anos Šyl dar nėra. Tikriausiai ji buvo teisi nepasitikėdama oficialiomis struktūromis (kurios buvo nežinomos ir Deikinui). Žinoma, kad būta informacijos nutekėjimo, išdavysčių. Tačiau aišku, kad jos tautos protai ne ką geriau jai pasitarnavo... Be Anos Šyl įrodymai nepakankami".

Pasiuntinukas įėjo į Deikino kabinetą nešinas popieriaus lapu, ant kurio buvo užrašyta:

„Misteris Ričardas Beikeris ir misis Ponsfut Džouns“.

– Šiuo metu aš negaliu nieko priimti, – pasakė Deikinas. – Perduokite jiems mano apgailestavimus. Aš užimtas.

Deikinas atplėšė voką ir perskaitė: „Noriu su jumis susitikti dėl Henrio Karmaiklo. R. B“.

– Pakviesk jį čia, – pasakė Deikinas.

Tuomet į Deikino kabinetą įėjo Ričardas Beikeris ir misis Ponsfut Džouns.

Ričardas Beikeris prabilo:

– Nenoriu jūsų trukdyti, bet aš mokiausi mokykloje kartu su Henriu Karmaiklu. Mes nesimatėme daug metų, tačiau prieš dvi savaites netikėtai susidūrėme konsulato priimamajame Basroje. Apsirengęs arabo drabužiais ir nerodydamas jokių ženklų, kad mane atpažino, jis sugebėjo susikalbėti su manimi. Ar tai jums įdomu?

– Taip, labai.

– Iš Karmaiklo elgesio supratau, kad jam grėsė didelis pavojus. Tuo labai greitai įsitikinau. Jį kėsinosi nušauti revolveriu, bet aš laiku sureagavau ir išmušiau jį iš vyriškio rankos. Karmaiklas pabėgo iš konsulato, bet dar suspėjo kažką įdėti į mano švarko kišenę. Man pasirodė, kad tai, ką radau, buvo nelabai svarbu – tik paprasčiausias raštelis – rekomendacija kažkokiam Ahmedui Mahomedui. Tačiau aš vadovavausi prielaida, kad Karmaiklui tai buvo labai svarbu. Kadangi jis nieko man nepaaiškino, aš rūpestingai saugojau šį raštelį, galvodamas, kad vieną dieną jis sugrįš ir pareikalaus jį atiduoti. Kitą dieną iš Viktorijos Džouns sužinojau, kad jis jau miręs. Ji pasakė, kad vienintelis patikimas žmogus, kuriam aš galiu tai parodyti, esate jūs...

Jis atsistojo ir ant Deikino stalo padėjo purviną ranka prirašytą popieriaus lapelį.

– Ar jums tai ką nors reiškia?

Deikinas sunkiai atsiduso.

– Taip, – pasakė jis. – Tai reiškia daugiau, negu jūs galite įsivaizduoti.

Deikinas atsistojo.

– Labai jums dėkingas, Beikeri, – pasakė jis. – Atleiskite man, kad esu priverstas nutraukti mūsų pokalbį, tačiau turiu daug neatidėliotinų darbų, kuriuos privalau atlikti negaišdamas nė minutės.

Deikinas paspaudė misis Ponsfut Džouns ranką sakydamas:

– Atvykote į kasinėjimus, prisijungsite prie savo vyro? Tikiuosi, kad gerai praleisite šį sezoną.

– Gerai, kad Ponsfutas Džounsas šį rytą nevyko kartu su manimi į Bagdadą, – pasakė Ričardas. – Senasis gerasis Džonas Ponsfutas Džounsas yra labai nepastabus, bet tikrai būtų atskyręs savo žmoną nuo jos sesers.

Deikinas šiek tiek nustebęs pažvelgė į misis Ponsfut Džouns. Ji žemu maloniu balsu tarė:

– Mano sesuo Elzė vis dar yra Anglijoje. Aš persidažiau juodai plaukus ir su jos pasu atvykau čia. Mano sesers mergautinė pavardė yra Elzė Šyl. Mano vardas, misteri Deikinai, yra Ana Šyl.

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Bagdadas buvo neatpažįstamas. Miesto gatvės apsuptos policijos pareigūnų. Specialiai atsiųstos tarptautinės policijos pajėgos: amerikiečių ir rusų policininkai abejingais veidais išsirikiavę stovėjo vieni šalia kitų.

Mieste buvo kalbama, kad nei vienos, nei kitos šalies vadovas neatvyks. Du kartus nusileidžiantį rusų lėktuvą, kaip ir derėjo, pasitiko policijos eskortas, tačiau paaiškėjo, kad jame tebuvo tik jaunas rusų pilotas!

Galiausiai mus pasiekė žinia, kad viskas vyksta sklandžiai. Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas ir Rusijos diktatorius atvyko į Bagdadą ir apsistojo Regento rūmuose.

Pagaliau prasidėjo istorinė konferencija.

Nedideliame laukiamajame vyko tai, kas galėjo gerokai pakeisti istoriją. Kaip ir visi reikšmingi įvykiai, tai neatrodė dramatiška.

Daktaras Alanas Brekas iš Harvelo atomistikos instituto raiškia tartimi, bet tyliu balsu skaitė savo pranešimą.

Velionis Rupertas Kroftonas Li jam buvo palikęs ištirti kai kuriuos mėginius, rastus kelionės po Kiniją, Turkestaną ir Kurdistaną metu. Daktaro Breko pranešime dominavo specialieji terminai. „Metalų rūda... didelis urano kiekis... Šių medžiagų kilmės vietos tiksliai nėra žinomos, nes sero Ruperto užrašus ir dienoraščius sunaikino priešai“.

Misteris Deikinas padėkojo už suteiktą žodį ir pavargusiu švelniu balsu ėmė pasakoti Henrio Karmaiklo istoriją. Jis teigė, jog kai kurie gandai ir neįtikėtinos istorijos apie atokiame slėnyje už civilizacijos ribų funkcionuojančias didžiules pogrindines laboratorijas yra tiesa. Paskui informavo apie savo sėkmingas paieškas. Apie tai, koks žymus keliautojas buvo seras Rupertas Kroftonas Li – vyras, kuris sutiko keliauti į Bagdadą ir pasitikėjo Karmaiklu, gerai pažįstančiu tuos regionus. Galiausiai papasakojo, kaip buvo nužudytas seras Rupertas Kroftonas Li ir kaip Karmaiklą nužudė sero Ruperto Kroftono Li antrininkas.

– Seras Rupertas Kroftonas Li ir Henris Karmaiklas yra mirę, tačiau trečiasis liudininkas yra gyvas ir šiuo metu yra čia. Kviečiu mis Aną Šyl pateikti savo parodymus.

Ana Šyl, rami ir šaltakraujiška tarsi būtų Morgantalio kontoroje, pateikė asmenų sąrašą ir grafikus. Puikiai išmanydama finansinių operacijų subtilybes, ji atskleidė didžiulį finansinį tinklą ir paaiškino, kaip „išplaunami" pinigai buvo naudojami finansuoti tokioms organizacijoms, kurių pagrindinis tikslas buvo padalinti civilizuotą pasaulį į dvi priešingas frakcijas. Kad jos tvirtinimas atrodytų argumentuotas, ji pateikė faktus ir pavardes. Tuos, kurie jos klausė, ji patikino, kad dėl keistos Karmaiklo istorijos dar nepasiektas galutis susitarimas.

Deikinas prabilo dar kartą:

– Henris Karmaiklas yra miręs, – pasakė jis. – Tačiau iš tos pavojingos kelionės jis atnešė akivaizdžių ir neabejotinų įrodymų. Jis nesiryžo tų įrodymų laikyti su savimi – priešai buvo per daug arti jo. Tačiau jis turėjo daug draugų. Du iš jų perdavė tuos įrodymus saugoti kitam draugui – žmogui, kurį dievina ir gerbia visas Irakas. Šis vyras paslaugiai sutiko šiandien atvykti čia. Tai – Kerbelos šeichas Huseinas el Zijara.

Šeichas Huseinas el Zijara buvo žinomas visame musulmoniškame pasaulyje kaip šventasis ir šlovinamas poetas. Daugelis jį laikė šventuoju. Dabar jis stovėjo prieš konferenci-

jos dalyvius – impozantiška figūra su ryškiai ruda, chna dažais dažyta barzda. Jis vilkėjo pilką švarką, kurio kraštai buvo apvedžioti aukso spalvos juostele, ir gerai krintantį ištaigingą rudos spalvos apsiaustą. Jo galvą puošė prabangus patriarcho turbanas, suvyniotas pagal musulmoniškas tradicijas iš žalios medžiagos ir sutvirtintas storu auksiniu agalu.

– Henris Karmaiklas buvo mano draugas, – pradėjo jis. – Aš pažinojau jį nuo vaikystės. Mes kartu studijavome didžiųjų poetų kūrybą. Du vyrai atvyko į Kerbelą, kurie keliavo po šalį rodydami kino filmus. Jie buvo paprasti vyrai, tačiau labai ištikimi Mahometo sekėjai. Jie atnešė man paketą, kurį, kaip jie sakė, turėjo perduoti į mano rankas nuo mano draugo anglo Karmaiklo. Aš šį paketą saugojau slaptai, kad galėčiau pats asmeniškai grąžinti jį Karmaiklui arba perduoti pasiuntiniui, kuris pakartotų tam tikrus žodžius. Jeigu tu iš tiesų esi pasiuntinys, kalbėk, mano sūnau.

Deikinas ištarė:

– Arabų poetas Saidas Mutanabi, „Pranašystės aiškintojas“, gyvenęs vos prieš tūkstantį metų, parašė odę princui Saifui Ldoului iš Alepo, iš kurios paimti ir šie žodžiai: *„Zid hashshi bashshi tafaddal adni surra sili“**.

Šeichas Huseinas el Zijara šypsodamasis atidavė paketą Deikinui.

– Pasakysiu, kaip sakė princas Saifas Ldoulas: „Teišsipildo tavo troškimas...“.

– Ponai, – kreipėsi Deikinas. – Tai yra mikrofilmai – įrodymai, kuriuos mums perdavė Henris Karmaiklas...

Netrukus prakalbo dar vienas liudininkas – tragiškai sužlugdyta asmenybė – senyvas vyriškis tobulos kupolo formos galva, kuriuo seniau žavėjosi ir gerbė visas pasaulis.

Jo balsas skambėjo oriai, su sielvartą keliančia intonacija:

– Ponai, – sakė jis, – netrukus aš būsiu apkaltintas kaip didžiausias sukčius ir apgavikas. Tačiau yra dalykų, kuriems

---

* Prisijunk, juokis, džiūgauk, prisimink artimą, parodyk nuolankumą, nudžiugink, dalinkis! – arab.

net aš negaliu pritarti. Tai grupė žmonių, daugiausia jaunų vyrų, kurie turi tiek blogio savo širdyse ir jų tikslai tokie antihumaniški, kad vargu ar kas galėtų tuo patikėti.

Jis pakėlė akis į viršų ir išrėkė:

– Tai Antikristas! Aš sakau jums, tai turi būti sustabdyta! Mes privalome atgauti taiką, užsigydyti savo žaizdas ir sukurti naują pasaulį. Privalome padaryti viską, ką galime – stengtis suprasti vieni kitus. Aš pradėjau reketuoti, kad praturtėčiau, bet Dievas mato, to atsisakiau tikėdamas tuo, ką pats skelbiau kitiems. Žinoma, aš nepateisinu tų metodų, kuriuos naudojau. Bet, džentelmenai, dėl Dievo meilės, susiimkime dar kartą ir pradėkime veikti...

Akimirkai įsivyravo tyla. Tuomet kažkas iš oficialių asmenų bejausmiu balsu negarsiai pasakė:

– Šie faktai bus nedelsiant užfiksuoti ir perduoti atvykstantiems Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentui ir Sovietų Sąjungos vyriausybės vadovui...

DVIDEŠIMT PENKTAS SKYRIUS

– Labiausiai mane jaudina, – kalbėjo Viktorija, – kad Damaske ta vargšelė danė buvo nužudyta visiškai be reikalo.

– A! Jai viskas gerai, – linksmai pasakė misteris Deikinas. – Vos tik jūsų lėktuvas pakilo, mes sulaikėme tą prancūzę, o Gretą Harden nuvežėme į ligoninę. Ji atsigavo ir jautėsi visiškai gerai. Kurį laiką jie švirkštė jai raminamuosius, kol įsitikino, kad Bagdade viskas vyksta pagal planą. Žinoma, kad ji buvo viena iš mūsiškių.

– Tikrai?

– Taip, kai Ana Šyl pradingo, mes pamanėme, kad mums taip pat reikia kaip nors suklaidinti priešininkus. Taigi mes užsakėme kelionės bilietą Gretos Harden vardu ir pasistengėme, kad jiems nekiltų jokių įtarimų dėl jos užnugario, todėl įdavėme jai suklastotus dokumentus. Jiems neliko nieko kita, kaip tik patikėti, kad Greta Harden ir yra Ana Šyl.

– Tikroji Ana Šyl tuo metu kuo ramiausiai leido laiką slaugos namuose, kol neatėjo metas misis Ponsfut Džouns vykti pas savo vyrą į kasinėjimus.

– Taip. Paprasta, bet efektyvu. Ana rėmėsi prielaida, kad kritinėse situacijose vieninteliai žmonės, kuriais galima pasitikėti, yra tik šeimos nariai. Ji yra nepaprastai protinga jauna moteris.

– Maniau, kad tai aš turėjau pakeisti ją, – pasakė Viktorija. Ar iš tikrųjų jūsų žmonės mane stebėjo?

– Visą laiką. Žinote, jūsiškis Edvardas nebuvo jau toks protingas, kokiu dėjosi. Tiesą sakant, mes jau kurį laiką tiriame jaunojo Edvardo Goringo veiklą. Tą naktį, kai buvo nužudytas Karmaiklas, jūs papasakojote man savo istoriją ir aš tikrai labai susirimau dėl jūsų. Tada vienintelė galima išeitis buvo siųsti jus į organizaciją kaip slaptą agentę. Nors Edvardas ir žinojo, kad jūs palaikote ryšį su manimi, jūs buvote pakankamai saugi, kadangi per jus jis galėjo sužinoti visus mūsų planus. Jūs buvote per daug naudinga, kad būtumėte nužudyta. Būtent per jus jis perduodavo neteisingą informaciją mums. Jūs buvote ryšys tarp jų ir mūsų. Tačiau kai jūs išsiaiškinote, kad tikrasis Rupertas Kroftonas Li buvo pakeistas jo antrininku, Edvardas nusprendė, kad jus reikia kuriam laikui pašalinti, kol jūsų prireiks (jeigu išvis prireiks) atlikti Anos Šyl vaidmenį. Taip, Viktorija, jūs iš tiesų esate laimės kūdikis. Tai, kad dabar sėdite čia ir kramsnojate pistacijų riešutus... Jums labai pasisekė.

– Žinau, išties esu...

Misteris Deikinas paklausė:

– Ką jūs galvojate apie Edvardą?

Viktorija ramiai pažvelgė į Deikiną.

– Visiškai nieko. Aš buvau tik naivi kvailelė. Pati leidausi Edvardo išsirenkama ir užgožiama jo žavesio. Tai buvo tik paaugliškas susižavėjimas. Įsivaizdavau esanti Džiuljeta ir visokius kitokius kvailus dalykus.

– Nekaltinkite savęs taip stipriai. Edvardas turi įgimtą talentą apsukti galvas moterims.

– Taip, ir tuo jis pasinaudojo.

– Be jokių abejonių.

– Na, kai kitą kartą įsimylėsiu, – svarstė Viktorija, – tai tikrai ne dėl patrauklumo ar žavesio. Man reikia tikro vyro, o ne tokio, kuris tik kalba gražius žodelius. Man visiškai nesvarbu, ar jis bus plikas, ar su akiniais, ar dar kas nors. Norėčiau, kad jis būtų įdomus ir išmanytų tai, kas man įdomu.

– Maždaug trisdešimt ar penkiasdešimt penkerių? – paklausė misteris Deikinas.

Viktorija nustebusi pažvelgė į Deikiną.

– O! Trisdešimt penkerių, – atsakė ji.

– Net palengvėjo. O aš jau pagalvojau, kad jūs ketinate man pasipiršti.

Viktorija nusijuokė.

– Ir... Žinau, kad man nederėtų klausti, bet ar į tą šaliką išties buvo įmegzta žinutė?

– Taip. Vardai. Mezgėjos, iš kurių viena buvo madam Defaž, išmezgė vardų sąrašą.

– Šalikas ir raštelis – tai dvi rakto dalys. Viena iš jų atskleidė šeicho Huseino el Zajiros iš Kerbelos vardą, o raštelyje, chemiškai paveikus jodo garais, buvo iššifruoti žodžiai, kurių pareikalavo šeichas kaip pasitikėjimo ženklo. Negalėjo būti saugesnės vietos paslėpti tokį daiktą... Žinote, ką turiu omenyje? Šventasis Kerbelos miestas.

– Jis buvo perneštas per visą šalį tų dviejų vyrų, kurie rodė filmus – tų, kuriuos mes buvome sutikę?

– Taip. Eiliniai, nors ir gerai visiems žinomi vyrai buvo visiškai nesusiję su politika, tačiau buvo Karmaiklo bičiuliai. Jis turėjo daug draugų.

– Jis turėjo būti labai mielas. Kaip gaila, kad jis mirė.

– Mes visi kada nors turėsime mirti, – pasakė misteris Deikinas. – Ir jeigu egzistuoja kitas gyvenimas, kuo aš nė kiek neabejoju, Karmaiklas turėtų jausti didžiulį pasitenkinimą, žinodamas, kad jo likimas ir drąsa padarė labai daug, kad apsaugotų šį apgailėtiną senąjį pasaulį nuo naujų išpuolių, kraujo praliejimo ir kančių.

– Argi ne keista, – susimąsčiusi kalbėjo Viktorija, – Ričardas turėjo vieną, o aš kitą rakto dalį. Tai atrodo tarsi...

– Tarsi tai turėtų kažką reikšti, – mirktelėjęs akį užbaigė misteris Deikinas. – Ar galėčiau jūsų paklausti, ką jūs ketinate veikti toliau?

– Man reikia susirasti darbą, – atsakė Viktorija. – Turiu pradėti jau dabar.

– Per daug nesistenkite, – pasakė misteris Deikinas. – Manau, kad netrukus darbas pats jus suras.

Jis lengvu žingsniu nuėjo pakviesti Ričardo Beikerio.

– Paklausykite, Viktorija, – prabilo Ričardas, – Venecija Savilė negali atvykti po visų šitų įvykių. Šiuo metu ji serga kiaulyte. Jūs buvote išties labai naudinga kasinėjimuose. Ar norėtumėte sugrįžti? Būtų gaila, jeigu jūs nuspręstumėte išvykti. Tikriausiai jūsų bagažas jau sugrįžo į Angliją, bet apie tai pakalbėsime vėliau. Na, ką manote?

– O! Ar tikrai aš būsiu jums reikalinga? – nustebusi sušuko Viktorija.

Dėl kažkokios priežasties Ričardas Beikeris staiga paraudo. Jis kostelėjo ir ėmė blizginti savo pensnė.

– Manau, – kalbėjo jis, – jūs būsite mums... eee... pakankamai reikalinga.

– Man tai patinka, – atsakė Viktorija.

– Tokiu atveju, – pasakė Ričardas, – jums nėra ko gaišti, kraukitės bagažą ir važiuojam į kasinėjimus tuojau pat. Nemanau, kad trokštumėte sugrįžti į Bagdadą, argi ne taip?

– Neturiu nė mažiausio noro ten grįžti, – atsakė Viktorija.

– Štai ir jūs, mano mieloji Veronika, – džiaugsmingai pasitiko ją daktaras Ponsfutas Džounsas. – Ričardas dėl jūsų visai pametė galvą. Na ką gi, tikiuosi, kad judu būsite laimingi.

– Ką jis tuo norėjo pasakyti? – suglumusi paklausė Viktorija, kai daktaras Ponsfutas Džounsas išėjo.

– Nieko, – atsakė Ričardas. – Juk žinote, koks jis. Visada skuba padaryti išvadas anksčiau laiko.

Agatos Kristi kolekcija

1. Kalėdų pudingas | The Adventure Of The Christmas Pudding
2. Po laidotuvių | After The Funeral
3. Mirtis ant Nilo | Death On The Nile
4. Nesibaigianti naktis | Endless Night
5. Palšas žirgas | The Pale Horse
6. N ar M? | N or M?
7. Keleivis į Frankfurtą | Passenger To Frankfurt
8. Laikrodžiai | The Clocks
9. Paslaptingasis misteris Kvinas | The Mysterious Mr Quin
10. Blogis po saule | Evil Under The Sun
11. Perskilęs veidrodis | The Mirror Crack'd From Side To Side
12. Žmogžudystė klebonijoje | The Murder At The Vicarage
13. Trečioji mergina | Third Girl
14. Pavojus Endhauze | Peril At End House
15. Nusikaltimo bendrininkai | Partners At Cryme
16. Viens, du, užsek man batus | One, Two, Buckle My Shoe
17. Dilema Polensos kurorte | Problem At Pollensa Bay
18. Tiria Parkeris Painas | Parker Pyne Investigates
19. Susitikimas su mirtimi | Appointment With Death
20. Pirmosios Puaro bylos | Poirot's Early Cases
21. Paskui ateina mirtis | Death Comes As The End
22. Katė tarp balandžių | Cat Among The Pigeons
23. Lordo Edžvero mirtis | Lord Edgware Dies
24. Erkiulio Puaro Kalėdos | Hercule Poirot's Christmas
25. 4.50 iš Padingtono 4.50 | From Paddington
26. Lavonas bibliotekoje | The Body In The Library
27. Ir tada nebeliko nei vieno | And Then There Were None
28. Permaininga sėkmė | Taken At The Flood
29. Mieganti žmogžudystė | Sleeping Murder
30. Nekaltojo kankinimas | Ordeal By Innocence
31. Tai daroma su veidrodžiais | The Do It With Mirrors

---

32. Jie atvyko į Bagdadą | They Came To Baghdad

Christie, Agatha
Ch525 Jie atvyko į Bagdadą: [romanas] Agata Kristi; [iš anglų kalbos vertė Lina Bucevičienė, Neringa Jančiūtė, Inga Šereikienė]. – Vilnius: GERAS PASIŪLYMAS, 2006. – 240 p. – (Agatos Kristi kolekcija; Nr. 32)

ISBN 9955-9857-0-4

Aukščiausio lygio slaptosios tarnybos savo susitikimo vieta išsirenka Bagdadą. Deja, ši informacija iškyla į viešumą ir pogrindinė organizacija, esanti Viduriniuose Rytuose, pradeda veikti.

Į patį šių įvykių epicentrą patenka Viktorija Džouns, nuotykių išsiilgusi mergina iš Londono. Viktorija patiria nuotykių kur kas daugiau negu tikėjosi, kai viešbutyje, jos kambaryje, miršta sužeistas agentas.

Jeigu tik ji galėtų suprasti paskutinius jo žodžius: „Liuciferis... Basra... Lefaržas..."

UDK 820-3

Iš anglų kalbos vertė
Lina Bucevičienė
Neringa Jančiūtė
Inga Šereikienė

Dizaineris
Daniel Samulevič

7lt00ct

2006 01 31
9,5 leidyb. apsk. l. Tiražas 3 300 egz.
Išleido G. Šereikos įmonė GERAS PASIŪLYMAS
sirokas@takas.lt
www.knygupreskyba.lt
Spausdino Standartų spaustuvė

Per 56 kūrybinės veiklos metus Agata Kristi parašė 79 detektyvinius romanus ir trumpų apsakymų rinkinius, 19 pjesių ir 6 romanus, pasirašytus Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu. Paskutinysis romanas „Mieganti žmogžudystė", kuriame nusikaltimą narplioja mis Marpl, pasirodė 1976 metais.

Agata Kristi gimė 1890 metais Devono grafystėje, Torkyje, Frederiko ir Klarisos Milerių šeimoje. Pirmasis Agatos vyras buvo Arčibaldas Kristis. Vėliau rašytoja ištekėjo už archeologo Makso Melouno (Max Mallowan). 1971 metais Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Mirė 1976 metų sausio 12 dieną.

Aukščiausio lygio slaptosios tarnybos savo susitikimo vieta išsirenka Bagdadą. Deja, ši informacija iškyla į viešumą ir pogrindinė organizacija, esanti Viduriniuose Rytuose, pradeda veikti. Į patį šių įvykių epicentrą patenka Viktorija Džouns, nuotykių išsiilgusi mergina iš Londono. Viktorija patiria nuotykių kur kas daugiau negu tikėjosi, kai viešbutyje, jos kambaryje, miršta sužeistas agentas. Jeigu tik ji galėtų suprasti paskutinius jo žodžius: „Liuciferis... Basra... Lefaržas..."

„Romano herojė nepaprastai tikroviška. Jos talentas, panašus į pačios autorės, niekada neapvilia sumanios tyrinėtojos"

Žurnalo ***Times*** literatūrinis priedas

ISBN 9955-9857-0-4

